

Saborski razgovor o europskoj integraciji

Zahvaljujući djelovanju saborskih odbora za vanjsku politiku, međuparlamentarnu suradnju i europske integracije, Hrvatski sabor je mjesto živih vanjskopolitičkih zbivanja. Tako se 12. srpnja održao sastanak na kojem su dr.sc. Mate Granić, predsjednik Odbora za europske integracije i članovi tog Odbora, razgovarali s izaslanstvom Europske komisije predvođene Guy Legrasom, glavnim direktorom Opće uprave za vanjske odnose.

Legras je iskazao zadovoljstvo razvojem odnosa RH i EU te hrvatskim postignućima na putu prema članstvu, ali je ukazao i na potrebu daljnjih reformi na području pravosuđa, uprave i povratka izbjeglica.

Dr.sc. Granić je izvijestio o radu Odbora i pripremi novih zakona koji će Hrvatsku približiti EU, te iznio kako će se i nova Vlada, kao jednoj od prvenstvenih zadaća, posvetiti reformama sudstva i uprave, donošenju Ustavnog zakona o nacionalnim manjinama, kao i drugim obvezama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

U razgovoru je razmatrano i pitanje hrvatsko-slovenskih odnosa, pa se dr. Granić založio za rješenje graničnog spora putem međunarodne arbitraže. Legras je savjetovao što brže rješavanje tog pitanja, istaknuvši kako ne bi bilo dobro da taj problem ne bude riješen nakon ulaska Slovenije u EU, jer nije dobro imati otvorena granična pitanja s članicom EU.

Dogovoren je posjet saborskog Odbora za europske integracije Bruxellesu, što će doprinijeti daljnjoj dobroj suradnji i međusobnom razumijevanju.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Dopune dnevnog reda	3
- Konačni prijedlog zakona o bankama	3
- Konačni prijedlog zakona o štedno-kreditnim zadrugama	15
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu u zemlji	22
- Konačni prijedlog zakona o tržištu vrijednosnih papira; Konačni prijedlog zakona o preuzimanju dioničkih društava	26
- Konačni prijedlog zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica	30
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu	43
- Konačni prijedlog zakona o priređivanju igara na sreću i nagradnih igara	49
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi	60
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe	62
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o kibernetičkom kriminalu	64
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o posebnom porezu na pivo	64
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama	70
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim pristojbama	72
- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva	73
- Odgovori na zastupnička pitanja	73

PRIKAZ RADA:

- 23. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 12, 13, 14, 19, 20, 21, 26, 27. I 28. LIPNJA, TE 3, 4, 5, 10, 11. I 12. SRPNJA 2002.

Dopune dnevnog reda

Tijekom sjednice, u srpnju, Sabor je dopunio dnevni red slijedećim temama:

- Prijedlog ugovora o međusobnim pravima i obvezama Hrvatske radiotelevizije, Odašiljača i veza d.o.o.

- Statut izvještajne novinske agencije
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za

financiranje izgradnje autoceste Rijeka-Zagreb
- Prijedlog odluke o izboru suca Ustavnog suda Republike Hrvatske
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zdravstvenom osiguranju

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O BANKAMA

Pojačati nadzor nad poslovanjem banaka

- Novim zakonom se, na sveobuhvatan način, sukladno smjernicama EU, regulira osnivanje, poslovanje i prestanak rada banaka te nadzor nad njihovim poslovanjem.
- Vlada je zadužena da, u suradnji s HNB-om i ostalim nadzornim institucijama, do kraja godine predloži program obavljanja nadzora financijskih institucija i financijskog tržišta na konsolidiranoj osnovi. Uz to mora predložiti zakon kojim će se omogućiti osnivanje mikrokreditnih i jamstvenih financijskih institucija.

Potpisavši Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s EU (listopad 2001.) Hrvatska je, među ostalim, preuzela i obvezu izgradnje bankarskog sustava i financijskog poslovanja analognog onome u zemljama EU. Slijedom toga Hrvatski sabor je na lipanjskom zasjedanju donio, uz određene amandmanske korekcije, novi Zakon o bankama. Njime se na sveobuhvatan način, sukladno smjernicama EU, regulira osnivanje, poslovanje i prestanak rada banaka te nadzor nad njihovim poslovanjem.

Kako je naglašeno u raspravi, ovaj zakonski projekt je bitan korak u prihvaćanju bankovne i financijske

prakse i regulative EU te svojevrсна priprema za uključivanje u tu organizaciju. Po novome, banke će uz uobičajene bankovne poslove ubuduće obavljati i ostale financijske usluge, dobiju li odobrenje HNB-a. Novost je i to da će bankarsko poslovanje, uz suglasnost centralne banke, moći obavljati i banke država članica EU koje osnuju svoje podružnice na području Republike Hrvatske.

Konačnom verzijom ovog zakona znatno je postrožen odnos prema revizorskim kućama, predviđena je mogućnost da HNB može obavljati nadzor i nad osobama povezanim s bankom (dioničari) te propisati

obvezno formiranje rezervi za opće bankovne rizike, itd.

Sudionici u raspravi podržali su predložena rješenja kojima će se ukloniti nedostaci postojeće zakonske regulative u sektoru bankarskog i financijskog poslovanja, ali smatraju da ovako definiran bankarski sustav onemogućuje razvoj mikrofinancijskih institucija koje su hrvatskom tržištu prijeko potrebne, jer lakše odgovaraju potrebama male privrede. Na njihovo upozorenje kako je predviđeni minimalni iznos temeljnog kapitala za osnivanje banke od 40 mln. kuna previsok za manje kreditne i depozitarne institucije, predstavnik

predlagatelja je najavio da je Vladinim programom predviđeno i donošenje zakona o mikrofinancijskim institucijama koje će moći imati manji temeljni kapital.

Zastupnici su se založili i za jačanje nadzora i kontrole nad poslovanjem banaka, sugerirajući da se za taj posao ovlaste i druge institucije, npr. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, zatim za dopunu odredbi o bankovnoj tajni, primjereniji način reguliranja stečajnog postupka, napose isplate tražbina vjerovnicima, itd.

S obzirom na brojne primjedbe izrečene u raspravi od kojih su mnoge pretočene u amandmane (45) koji zadiru u samu koncepciju predloženog zakona, matični Odbor i klubovi oporbenih zastupnika tražili su da ga se uputi u treće čitanje. No, Vlada je naknadnim amandmanskim intervencijama izmijenila prvobitno ponudeni tekst Konačnog prijedloga zakona i tako riješila sporna pitanja i otklonila dvojbe ostalih podnositelja amandmana.

Donošenje Zakona o bankama popraćeno je i posebnim zaključkom, usvojenim na prijedlog klubova zastupnika vladajuće koalicije. Riječ je o zaduženju Vladi da, u suradnji s HNB-om, Komisijom za vrijednosne papire, Direkcijom za nadzor društava za osiguranje, Državnom agencijom za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Agencijom za nadzor mirovinskih fondova osiguranja, do kraja ove godine predloži Hrvatskom saboru program obavljanja nadzora financijskih institucija i financijskog tržišta na konsolidiranoj osnovi. Osim toga, zastupnici su je obvezali da u istom roku dostavi i prijedlog zakona kojim će se omogućiti osnivanje mikrokreditnih i jamstvenih financijskih institucija.

Uvodno još podsjetimo, da smo o Prijedlogu ovog zakona pisali u našem listu, br. 323 od 14. veljače, u okviru prikaza rasprave na str. 3 - 12., pod naslovom: "Bankarsko poslovanje prema standardima EU". Umjesto prikaza Konačnog prijedloga zakona donosimo uvodno izlaganje mr.sc. Damira Kuštraka, zamjenika ministra financija, koji je zastupnicima detaljno objasnio razlike u odnosu na prvobitno ponudena rješenja.

O PRIJEDLOGU

Uvodno se obrativši zastupnicima mr.sc. **Damir Kuštrak**, zamjenik ministra financija, najprije se osvrnuo na stanje u bankarskom sustavu. Podsjetio je na činjenicu da je 1995. godine svega jedna od ukupno 53 banke u Hrvatskoj bila u stranom vlasništvu. Već krajem 2001. u stranom vlasništvu bile su 24 banke, s 89 posto udjela u imovini banaka, dok je 19 banaka bilo u domaćem vlasništvu (sa svega 10 posto udjela u imovini). U tom se razdoblju drastično smanjila i razlika između aktivne i pasivne kamate.

Bivšim štedionicama koje su do 31. prosinca 2001. povećale svoj temeljni kapital na najmanje 20 mln. kuna, i na temelju toga dobile odobrenje od HNB-a za rad, omogućeno je da nastave svoje poslovanje u okviru tog odobrenja.

Naime, kamata na kunske kredite indeksirane u stranoj valuti smanjena je sa 20 posto, koliko je iznosila 1997. godine, na 9 posto, dok su kamate na depozite u stranoj valuti pale sa 5 na 3,5 posto. Istodobno s padom kamata došlo je i do povećanja povrata na kapital i imovinu. Naime, još 1998. bankarski sustav u Hrvatskoj imao je negativan povrat na imovinu i na kapital, a već prošle godine povrat na imovinu iznosio je 1,7 a povrat na kapital čak 15,2. Ti podaci svjedoče o tome da se naš bankarski sustav brzo razvijao da je postao efikasan te da imamo vrlo dobro uređen sustav. Dakako, da bi on u budućnosti dobro funkcionirao, zakonodavstvo valja urediti na način da se više nikada ne dogode onako velike bankarske krize kojih smo bili svjedoci u zadnjih dvanaest godina.

Objasnujući Konačni prijedlog zakona o bankama, doministar je uglavnom ukazao na razlike u predloženim rješenjima u odnosu na prvobitno ponudeni tekst. Spomenuo je, najprije, da je bivšim štedionicama, koje su do 31. prosinca 2001. povećale svoj temeljni kapital na najmanje 20 mln. kuna i na temelju toga dobile od HNB-a odobrenje za rad, omogućeno da nastave svoje poslovanje u okviru tog odobrenja. Predloženim rješenjima je, nadalje, postrožen odnos

prema revizorskim kućama. Među ostalim, propisano je da ista revizorska tvrtka ne može preuzeti niti joj banka može povjeriti obavljanje revizije financijskih izvješća ako je u prethodnoj godini više od polovine svojih ukupnih prihoda ostvarila obavljajući reviziju kod iste banke. Ovakvo rješenje predviđeno je i prije incidenta u Riječkoj banci, napominje Kuštrak. Osim toga, ista revizorska kuća u budućće će moći u istoj banci uzastopno obaviti najviše 4 revizije financijskih izvješća. Uvodi se i ograničenje da ista revizorska tvrtka ne može istovremeno, odnosno u istoj godini, obavljati reviziju financijskih izvješća banke i pružati konzultantske usluge toj istoj banci.

Također je predviđena mogućnost da HNB može obavljati nadzor nad osobama povezanim s bankom (dioničari), ako je to potrebno radi nadzora nad poslovanjem banke. Ako je, pak, za nadzor nad pojedinim društvom povezanim s bankom nadležno drugo nadzorno tijelo, u kontroli poslovanja tog društva može sudjelovati i HNB. Ova je dopuna napravljena radi daljnjeg usuglašavanja zakonskih odredbi sa smjernicama EU.

Značajna je novost i to da HNB može propisati formiranje rezervi za opće bankovne rizike kao obvezno, za banke koje izrazito rizično posluju, odnosno kod kojih se pojavi neuobičajeno povećanje izloženosti različitim oblicima rizika. Po novom zakonu centralna banka je ovlaštena pratiti i poslovne aktivnosti banaka i

Za banke koje izrazito rizično posluju HNB može propisati obvezno formiranje rezervi za opće bankovne rizike.

grupe banaka čiji bi cilj mogao biti sprječavanje ili ograničavanje tržišnog natjecanja, odnosno konkurencije u pružanju bankovnih usluga. Predlagatelj je, također, proširio isplatne redove tražbina vjerovnicima u slučaju stečaja banke. Naime, u članku 170. stavak 1. prva dva isplatna reda su razdvojena, tako da umjesto dosadašnjih 6 postoji 8 isplatnih redova. Razlog ovakvom razdvajanju je ubrzanje isplate tražbina viših isplatnih redova, a time i ubrzanje samog stečajnog postupka. Mr.sc. Kuštrak je posebno apostrofirao da je u stavku 2. ovog članka propisano da se tražbine podmiruju

utvrđenim redosljedom i to odmah po raspoloživosti potrebnih sredstava za pojedini isplati red, s tim da stečajni upravitelj može isplatu tražbina obavljati i sukcesivno. Na taj bi se način, kaže, spriječilo nepotrebno akumuliranje sredstava na žiro-računu banke u stečaju, u očekivanju da se ispune svi uvjeti za naplatu tražbina.

Prema direktivi EU početni temeljni kapital banke treba iznositi najmanje 5 mln. eura. Nije sporno, međutim, da mogu postojati i druge depozitne i kreditne institucije s manjim temeljnim kapitalom, ali to bi trebalo regulirati posebnim zakonima.

U nastavku se osvrnuo i na ključne primjedbe iznesene u raspravi na sjednicama nadležnih odbora. Među ostalim, članovi matičnog Odbora upozorili su na to da je Zakonom predviđeni minimalni iznos temeljnog kapitala za osnivanje banke od 40 mln. kuna previsok iznos za manje kreditne i depozitarne institucije, kakve su donedavno bile štedionice. S tim u svezi Kuštrak je napomenuo da prema direktivi EU početni temeljni kapital banke treba iznositi najmanje 5 mln. eura. Nije sporno, međutim, da mogu postojati i druge depozitne i kreditne institucije koje mogu imati i manji temeljni kapital, ali to bi trebalo regulirati posebnim zakonom (npr. zakonom o štedionicama). Naime, u Hrvatskoj zasad postoje samo Zakon o bankama i Zakon o štedno-kreditnim zadrugama, dok ostale financijske institucije nisu obuhvaćene niti jednim propisom, iako je mikro-financiranje vrlo važan oblik financiranja (ovdje se ne radi o depozitarnim nego o sredstvima donacijskog karaktera). Uz takav pristup u našem zakonodavstvu imali bismo razlučene kreditne i depozitne institucije prema njihovim nazivima, pa ne bi bilo problema oko toga kakav temeljni kapital je potreban za pojedinu kategoriju, naglašava Kuštrak.

Potaknut primjedbama odbora u svezi s nadzorom nad poslovanjem banaka, napomenuo je da prema rješenju u članku 115. stavak 5. taj nadzor mogu obavljati i druge institucije, sukladno ovlaštenjima

temeljem Zakona, u okviru svog djelokruga poslovanja. Vlada, međutim, nema ništa protiv toga da se spomenuta odredba formulira drugačije, jer nije u njenom interesu, kao ni u interesu HNB-a, da samo centralna banka ima isključivo pravo nadzora nad poslovanjem banaka. Napomenuo je, također, da će Vlada svojim amandmanom precizno definirati tko i pod kojim uvjetima može obavljati taj nadzor, budući da u Hrvatskoj postoji cijeli skup nadzornih institucija. Naime, uz HNB, u čijoj je nadležnosti nadzor nad bankama, postoji Komisija za vrijednosne papire (riječ je o instituciji u nadležnosti Sabora), zatim Direkcija za nadzor osiguravajućih društava, kao Vladina agencija, nadzor nad štedno-kreditnim zadrugama obavlja Ministarstvo financija, dok se Hagena bavi nadzorom mirovinskih društava.

RADNA TIJELA

Matični Odbor za financije i državni proračun smatra da bi Konačni prijedlog zakona o bankama trebao ponuditi inovativniji pristup razvoju bankovnog sustava u Hrvatskoj. Mišljenja je da se nije trebalo zadržati samo na principu univerzalne banke i rigidno određenom temeljnom kapitalu od 40 mln. kuna, nego omogućiti i razvoj mikrofinancijskih institucija. Takva koncepcija zakona bila bi primjerenija hrvatskom tržištu kojem su potrebne male, specijalizirane banke koje će lakše odgovarati zahtjevima male privrede, napominje to radno tijelo. U prilog tome navodi da centralne banke u Europi imaju mogućnosti i zakonsko pravo da određuju kapital u bankama ne samo na temelju zakonom propisane minimalne stope, nego i prema procjeni poslovnog plana banke. Stoga bi ovim Zakonom HNB-u trebalo omogućiti da, ovisno o poslovnom planu pojedine banke, odredi visinu temeljnog kapitala. Donja granica tog iznosa trebala bi biti 20 mln. kuna, budući da su štedionicama koje su, po starom zakonu, dokapitalizirane do tog iznosa, izdane dozvole za rad i mogu raditi kao banke.

Po mišljenju Odbora u ponuđenom zakonskom tekstu nedostaje poglavlje kojim bi bilo regulirano poslovanje štedionica i drugih štedno-kreditnih institucija. Uvođenjem tog poglavlja trebalo bi izmijeniti i naziv Zakona,

tako da glasi: "Zakon o bankama, štedionicama i drugim štedno-kreditnim institucijama". Članovi tog radnog tijela drže da bi iz zakonskog teksta trebalo brisati sve odredbe kojima se ponavljaju rješenja sadržana u Zakonu o trgovačkim društvima, dok bi nazivlje u pojedinim zakonskim odredbama trebalo uskladiti s tim zakonom. Budući da se niti jedna točka Glave IV, kojom se regulira suradnja s nadzornim i tijelima EU, ne odnosi na obveze banaka, to bi područje trebalo biti uređeno Zakonom o HNB-u ili drugim zakonima o suradnji s EU, smatra Odbor.

Na sjednici tog radnog tijela upozoreno je, među ostalim, da bi zakonske odredbe kojima je regulirano pitanje nadzora i određena rješenja vezana uz obavljanje trgovine vrijednosnim papirima trebalo uskladiti sa Zakonom o bankama i Zakonom o tržištu vrijednosnih papira i dr. Konstatirano je, također, da predlagatelj nije uvažio zaključak Hrvatskog sabora, usvojen prilikom donošenja Zakona o HNB-u, kojim se Vlada RH obvezuje da će Prijedlogom zakona o bankama utvrditi da pored centralne banke, kontrolu i nadzor nad poslovanjem banaka mogu obavljati i druge ovlaštene institucije. Zbog toga bi ovim Zakonom trebalo izravno navesti državnu instituciju koja bi obavljala taj posao (npr. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, uz daleko bolju ekipiranost stručne službe i tehničku opremljenost).

Odbor je imao zamjerke i na brojne definicije u okviru općih odredbi predloženeog zakona (članci 1. do 13.). Smatra, primjerice, da banka kao financijska institucija mora biti definirana Zakonom, a ne da to određuje netko drugi, u ovom slučaju HNB davanjem odobrenja za rad. Drži neprihvatljivim da se bankovni poslovi definiraju kao bankovne usluge, ostale financijske usluge i pomoćne financijske usluge. Posebno mu je nejasna odredba članka 3. Konačnog prijedloga zakona, kojom se propisuje da su bankovne usluge primanje novčanih depozita i odobravanja kredita i drugih plasmana iz tih sredstava u svoje ime i za svoj račun, kao i izdavanje sredstava plaćanja u obliku elektronskog novca (emisijom novca bavi se HNB). Predlaže, nadalje, brisanje članaka 8. do 12. i pokretanje inicijative za izmjenu Zakona o trgovačkim društvima kojim bi se trebala definirati pitanja sudjelovanja

pojedine osobe u drugoj pravnoj osobi, neizravna ulaganja, ovisno i vladajuće društvo, kontrola, povezane osobe, itd. Uostalom, i u članku 14. ovog Zakona navodi se da se na banke primjenjuju odredbe Zakona o trgovačkim društvima, osim ako nije drukčije propisano. S tim zakonom trebalo bi uskladiti i članke 90. i 91. Konačnog prijedloga zakona kojima se uvodi pojam financijskog holdinga kao način organiziranja.

Članovi tog radnog tijela, nadalje, smatraju da treba dopuniti zakonske odredbe o bankovnoj tajni (čl.99.) tako da se obveza čuvanja bankovne tajne ne bi odnosila ni na Državni ured za reviziju "ako mu se povjerljivi podaci priopćavaju za potrebe provođenja postupka revizije pretvorbe i privatizacije". Na taj bi se način ovaj zakon ujedno uskladio i s odredbama Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije. Odredbu članka 131, pak, smatraju suvišnom (propisuje da zaposlenici HNB-a, članovi Savjeta, itd. ne odgovaraju za štetu koja nastane prilikom obavljanja dužnosti, osim ako se dokaže da su određenu radnju učinili namjerno ili grubom nepažnjom). Naime, u praksi ima slučajeva da su propusti određenih djelatnika izravno utjecali na loše poslovanje banke, pa nije logično da im se na ovaj način osigurava posebna zaštita.

Svoj prijedlog za brisanje odredbi članaka 157 - 160. i 163 - 168. Odbor obrazlaže napomenom da postojeći Stečajni zakon na primjereniji način određuje pravila ponašanja i vođenja stečajnog postupka. Smatra, također, da ne postoji opravdani razlog da presliku izvješća stečajnog upravitelja o tijeku stečajnog postupka sud dostavlja i HNB-u (predlaže brisanje članka 169). Naime, ako centralna banka nije vjerovnik, ne bi trebala biti zainteresirana strana u tom postupku. Zalaže se i za brisanje članka 170. kojim su taksativno navedene tražbine viših isplatnih redova, čime su određeni vjerovnici stavljeni u povlašteniji položaj od drugih. U obrazloženju tog prijedloga Odbor navodi da su Stečajnim zakonom (čl.71.) utvrđeni prvi i opći isplatni red, što je, po njegovom mišljenju, primjereniji način reguliranja isplate tražbina.

Zamjera predlagatelju i to da nepotrebno inzistira na pisanoj formi ugovora i pisanim oblicima komunikacije s klijentima (članci 172. i 175.) iako sve više komitenata banka koristi suvremene načine komunikacije

(telefon, internet, telebanking). Spomenimo i prijedlog tog radnog tijela za izmjenu stavaka 1. i 2. u članku 181. Konačnog prijedloga zakona, kojima je predviđeno da se banke mogu udruživati u udruženja osnovana kao gospodarsko interesna udruženja (pravni subjekti imaju to pravo prema Zakonu o trgovačkim društvima) ili neki drugi oblik udruživanja gospodarskih subjekata, u skladu s posebnim zakonom (udruživanje u Hrvatsku gospodarsku komoru obavlja se temeljem posebnog zakona). Da bi se spriječila različita tumačenja navedenih odredbi u praktičnoj primjeni, Odbor sugerira da ih se preformulira, tako da glase: "Gospodarsko interesno udruženje kojeg osnuju banke može, osim zadataka koji su određeni njegovim Statutom, obavljati i sljedeće: organizirati sustav osiguranja uloga s jamstvima iznad iznosa određenog Zakonom o osiguranju uloga; organizirati razmjenu informacija o kreditnoj sposobnosti za potrebe zaštite protiv kreditnog rizika; provoditi stručno usavršavanje zaposlenika banke i izdavati potvrde o završenom stručnom usavršavanju.

Budući da navedene primjedbe suštinski zadiru u sam koncept predloženog Zakona Odbor je većinom glasova svojih članova predložio Hrvatskom saboru da se o Konačnom prijedlogu zakona o bankama provede treće čitanje.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu razmotrio je ovaj zakonski prijedlog u svojstvu zainteresiranog radnog tijela (raspolagao je pisanim mišljenjem Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske udruge banaka).

U raspravi je konstatirano da je većina primjedbi i prijedloga tog radnog tijela iznesenih na Prijedlog zakona prihvaćena i ugrađena u Konačni prijedlog zakona. Uz načelnu napomenu da bi iz zakonskog teksta trebalo isključiti odredbe koje uređuju pitanja regulirana Zakonom o trgovačkim društvima, Odbor je utvrdio i konkretne primjedbe i prijedloge na pojedine članke.

Među ostalim, zalaže se za to da se razmotri mogućnost uvođenja obveze dobivanja suglasnosti HNB-a za stjecanje dionica s pravom glasa, čiji ukupni nominalni iznosi čine 25 i 100 posto temeljnog kapitala banke (čl.20.st.2.). Drži, nadalje, da treba preispitati opravdanost predloženog rješenja prema kojem član nadzornog odbora banke ne može biti osoba čija

je obveza prema banci veća od njenih tražbina i ulaganja u banku (čl.30).

Prema definiciji u članku 74. Konačnog prijedloga zakona izloženost banke prema jednoj osobi je iznos svih tražbina po kreditima i drugim osnovama, ulaganja u vrijednosne papire i vlasničke uloge i preuzetih obveza banke prema jednoj osobi. Odbor predlaže da se taj iznos umanjí za iznos za koji je ta osoba izložena prema banci. U članku 75. predlagatelj je previdio da izloženost banke prema jednoj osobi ne smije prelaziti 25 posto jamstvenog kapitala banke. Odbor se zalaže za dopunu stavka. 5. tog članka, kojom bi se preciziralo da se navedeno ograničenje ne odnosi i na izloženost banke prema drugim institucijama koje zadovoljavaju kriterije koje će postaviti Hrvatska narodna banka.

Preispitati opravdanost ograničavanja izbora revizorske tvrtke (čl. 112. st. 4 i 5.) te opravdanost inzistiranja na pisanoj formi ugovora i pisanoj komunikaciji s klijentom (članci 172. i 175.), daljnje su primjedbe tog radnog tijela. Među ostalim, zalaže se i za skraćivanje roka u kojem HNB mora donijeti provedbene propise (sa šest na četiri mjeseca).

Nakon provedene rasprave Odbor nije utvrdio stajalište o Konačnom prijedlogu zakona o bankama, budući da su četiri člana bila "za" njegovo donošenje, dok su četiri bila suzdržana.

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona, uz dvije primjedbe. Sugerira, ponajprije, da se razmotri mogućnost utvrđivanja razvidnih uvjeta, odnosno odnosa kod preuzimanja, odnosno stjecanja većinskog paketa dionica jedne banke. Zalaže se i za preispitivanje dijela odredbe članka 32. točke 2., kojom se tereti dokaza poštenog i savjesnog obavljanja dužnosti utvrđuju kao obveza člana nadzornog odbora, a ne tijela koje vodi postupak, odnosno koje tvrdi suprotno.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, mr.sc. **Damira Kuštraka**, riječ su dobili izvjestitelji radnih tijela. **Jadranko Mijalić** prenio je stavove Odbora za financije i državni proračun, a **Josip Leko** stajališta Odbora za zakonodavstvo.

Bankarsko poslovanje otvara se konkurenciji iz EU

Govoreći, zatim, u ime Kluba zastupnika SDP-a, **Josip Leko** je uvodno podsjetio na stanje u hrvatskom bankarstvu u proteklih desetak godina. Dok su banke u Hrvatskoj bile državne, njihovo su poslovanje uglavnom karakterizirali rizični plasmani i gubici, pokrivanje gubitaka i sanacija iz Državnog proračuna, na teret građana, itd. Interesantno je, kaže, da se privatizirane banke, s istim upravama i nadzornim odborima, ponašaju

Uz suglasnost HNB-a bankarsko poslovanje u Hrvatskoj moći će obavljati i banke država članica EU koje osnuju svoje podružnice na području Republike Hrvatske.

posve drugačije (više nema rizičnih plasmana ili ih je vrlo malo, banke osiguravaju dobit i dijele dividendu, itd.). Nažalost, još uvijek su zadržale visoke kamate i ne investiraju dovoljno u hrvatsko gospodarstvo. U takvoj situaciji predlaže se donošenje novog zakona koji u potpunosti uvažava direktive Vijeća Europe u vezi s osnivanjem, i poslovanjem banaka te podružnicama stranih banaka u Hrvatskoj. Naime, potpisavi Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s EU, Hrvatska je preuzela i obvezu izgradnje bankovnog sustava i bankovnog poslovanja analognog onome u zemljama EU.

Prema predloženom Zakonu banke će ubuduće, uz uobičajene bankovne poslove, obavljati i ostale financijske usluge (npr. platni promet, posredovanje pri sklapanju financijskih poslova, upravljanje mirovinskim ili investicijskim fondovima, i dr.) dobiju li odobrenje HNB-a. Novost je i to da će bankarsko poslovanje, uz suglasnost centralne banke, moći obavljati i banke država članica EU koje osnuju svoje podružnice na području Republike Hrvatske. Drugim riječima, ovim zakonom tržište bankarskog poslovanja otvara se konkurenciji iz EU. Po ocjeni Kluba zastupnika SDP-a pozitivno je to što se predloženim rješenjima podržava i potiče tržišna utakmica u bankama i financijskom poslovanju. Esdepeovci posebno pozdravljaju namjeru predlagatelja da

se preciznije utvrdi i poštiri odgovornost članova uprava i nadzornih odbora banaka, pojača odgovornost HNB-a kod davanja odobrenja za rad stranim bankama i njihovim podružnicama te u praćenju stanja na tržištu bankarskih usluga, ali i postroži interni i eksterni nadzor u bankama. Jednom riječju, ovaj zakonski projekt je bitan korak u prihvaćanju bankovne i financijske prakse i regulative EU te svojevrsna priprema za uključivanje u EU. Međutim, donošenje ovog zakona kojeg zastupnici SDP-a smatraju dobrodošlim, ima i svoju rizičnu stranu, upozorava Leko. Naime, ne treba smetnuti s uma da se njime europski standardi ugrađuju u naš društveni i gospodarski milje, a Hrvatska nema sredene zemljišne knjige, evidencije dionica i dioničara te prometa dionica, prostorne i urbanističke planove, itd.

Stvoriti uvjete za izgradnju mikrofinancijskih institucija

Glasnogovornik Kluba zastupnika HSLS-a, **Jadranko Mijalić**, informirao je zastupnike da njegovi stranački kolege podržavaju predložene novine kojima su uklonjeni nedostaci postojeće zakonske regulative u sektoru bankovnog i financijskog poslovanja. U prvom redu, uvođenjem konsolidiranog nadzora poboljšana je koncept nadzora nad bankama, a i uvođenje posebne uprave banke kvalitetnije je rješenje od dosad važećeg instituta privremenog upravitelja. U nastavku je primijetio da predloženi propis nije doživio bitne preinake nakon prvog čitanja, unatoč brojnim primjedbama koje su tom prilikom iznijeli klubovi zastupnika.

Omogućiti HNB-u da, ovisno o poslovnom planu pojedine banke, odredi visinu njenog temeljnog kapitala, na nižoj razini od predviđene, ali ne ispod 20 mln. kuna.

Prigovorio je predlagatelju i na neujednačenom pristupu u reguliranju pojedinih segmenata bankarskog sustava (pojedina poglavlja su predetaljna, dok su druga preštura).

Kako reče, temeljna je zamjerka njegovih stranačkih kolega da ovako definiran bankarski sustav neće moći

odgovoriti na potrebe male privrede. Stoga bi trebalo stvoriti zakonske preduvjete za izgradnju sistema mikrofinancijskih institucija i u tom smislu proširiti naziv Zakona. U tu svrhu haeselesovci predlažu da se dopunom članka 15. Konačnog prijedloga zakona HNB-u omogućiti da, ovisno o poslovnom planu pojedine banke, odredi visinu njenog temeljnog kapitala, na nižoj razini od predviđenih 40 mln. kuna (ali ne manje od 20 mln. kuna). Predlažu, također, da se razmotri mogućnost smanjenja temeljnog kapitala za osnivanje štedionica, pa i stambenih, s 20 na 10 mln. kuna. Svoj prijedlog argumentiraju tvrdnjom da je iznos što ga predlaže predlagatelj previsok, ima li se u vidu da je domaći bruto proizvod po stanovniku četverostruko manji od prosjeka EU. Osim toga, opstanak navedenih financijskih institucija, koje su osnivane isključivo gotovim novcem iz domaćih izvora, bio bi značajan doprinos domaćem poduzetništvu i svojevrsna konkurencija velikim stranim bankama. Naime, ne smije se zanemariti činjenica da su te institucije, zbog svoje fleksibilnosti, pogodne za male poduzetnike, obrtnike, poljoprivrednike i slične klijente.

I zastupnici HSLS-a zalažu se za jačanje nadzora i kontrole nad poslovanjem banaka, zbog čega predlažu određivanje preciznih rokova i načina reorganizacije institucije za nadzor rada poslovnih banaka, a sugeriraju i izmjenu članka 131. Smatraju da se obveza čuvanja bankovne tajne ne bi trebala odnositi na povjerljive podatke koji se priopćavaju Državnom uredu za reviziju za potrebe provođenja postupka revizije pretvorbe i privatizacije.

Po njihovu mišljenju u članku 112. stavak 2. Konačnog prijedloga zakona nije potrebno propisivati da reviziju obavljaju dvije ili više fizičkih osoba ovlaštenih za taj posao. Razlog - reviziju obavljaju revizorske tvrtke koje za to imaju odgovarajuću kvalifikaciju ili ovlaštenje, a navedenom odredbom zadire se u tehnologiju njihova rada. Smatraju nepotrebnom i odredbu članka 113. st. 3. prema kojoj su ovlašteni revizori dužni obavještavati HNB o činjenicama uočenim tijekom obavljanja revizije. Naime, postoje revizijski standardi koji puno detaljnije i organiziranije predviđaju što je dužnost revizora u pojedinim situacijama, napominje Mijalić. Isto tako, postojeći Stečajni

zakon na primjereniji način regulira vođenje stečajnog postupka pa odredbe kojima se taj zakon derogira treba brisati (članci 159. i 160, te 166 - 170.

S obzirom na činjenicu da je banka dioničko društvo, dakle pravna osoba, i kao takva član Hrvatske gospodarske komore, te da svi pravni subjekti imaju mogućnost udruživanja u gospodarsko interesno udruženje prema Zakonu o trgovačkim društvima, haeselesovci smatraju nepotrebnim da se u Zakonu o bankama uopće spominje takva mogućnost. Temeljna je intencija ovog zakona, podsjeća zastupnik, stvoriti zakonodavni okvir kojim će se sustavno i cjelovito urediti osnivanje, poslovanje, nadzor te prestanak rada banaka. Zbog toga predložena rješenja treba uskladiti s drugim zakonima kojima se regulira financijski sustav Republike Hrvatske (zakoni o vrijednosnim papirima, o štedno-kreditnim zadrugama te o HNB-u).

Mijalić je na kraju rekao da su njegovi stranački kolege spremni prihvatiti predloženi Zakon, uvažavajući se njihovim amandmani (u protivnom na prvoj sljedećoj sjednici treba donijeti poseban zakon o štedionicama i drugim kreditnim institucijama).

Nadzor nad bankarskim sustavom izdvojiti iz centralne banke

Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a mr.sc. **Zlatko Mateša** je upozorio da kod donošenja ovog zakona treba voditi računa o tome da se izbjegne nekritička implementacija određenih standarda i modela koji

S obzirom na iskustva s bankarskim krizama u proteklih desetak godina, došlo je vrijeme da se nadzor nad bankarskim sustavom izdvoji iz centralne banke.

nisu primjereni stanju našeg financijskog sektora ili gospodarstva. Primjerice, apsurdno je da dobit hrvatskog bankarstva za prošlu godinu iznosi oko 2 mlrd. kuna, dok je gospodarstvo na izdisaju. Međutim, kada se ti podaci analiziraju, vidljivo je da glavnina te dobiti potječe iz plasmana građanstvu i prema državi.

S obzirom na iskustva s bankarskim krizama u proteklih desetak godina, zastupnici HDZ-a smatraju da je došlo vrijeme da se nadzor nad bankarskim sustavom izdvoji iz centralne banke. Zalažu se za to da se formira jedna agencija za nadzor financijskog sustava u cjelini koja bi, osim banaka kontrolirala i institucije osiguranja.

S obzirom na promjenu vlasničke strukture i koncentraciju bankarskog sustava, treba pronaći rješenja koja bi odgovarala regionalnim potrebama obrta i malih poduzetnika, kaže dalje zastupnik. Najavio je da će u tu svrhu HDZ izaći sa zakonskim prijedlogom kojim bi se reguliralo obvezno reinvestirane dijela prikupljene štednje na lokalnom nivou. Što se, pak, tiče vlasništva, njegovi stranački kolege čvrsto stoje na stajalištu da 25 posto plus dvije dionice banke ne treba prodavati. Naime, to jamči kakvu-takvu kontrolu domaćih pravnih subjekata nad tim trgovačkim društvima, kaže zastupnik. Osim toga, ako je neka banka tako uspješna da ima veliku dobit, država će preko svoje Agencije za sanaciju banaka i osiguranje depozita, gdje su te dionice deponirane, ostvariti i četvrtinu te dobiti. Ilustracije radi spomenuo je da je, prema ugovoru o privatizaciji Privredne banke, odluku o prodaji spomenutog udjela mogao donijeti samo Hrvatski sabor.

Po mišljenju zastupnika HDZ-a ne stoji teza o povezanosti državnog vlasništva i rizičnog kapitala. To potvrđuje i činjenica da bankarski sektor u Japanu ima 600 mlrd. dolara rizičnih plasmana, iako nije u većinskom državnom vlasništvu. Drugim riječima, odnos rizičnog plasmana te efikasnosti i učinkovitosti upravljanja bankama stvar je njihovih uprava.

Spomenuo je i stajalište svojih stranačkih kolega da bi zakonom trebalo predvidjeti da članovi uprava banaka ne mogu biti birani u predstavnička tijela, niti mogu biti članovi nadzornih odbora trgovačkih društava koja su komitenti tih banaka.

Nužna antimonopolska zaštita u poslovanju banaka

Po riječima **Luke Roića**, glasnogovornika Kluba zastupnika HSS-a, predloženi zakon je, uz neke dorade koje predlažu njegovi stranački

kolege, posve prihvatljiv (njihove prijedloge iz prvog čitanja predlagatelj uglavnom nije uvažio). Uvodno je napomenuo da su stranci još 1998. godine imali svega 8 posto bankarskog udjela u Hrvatskoj, dok danas taj udio iznosi 90-ak posto (u tom razdoblju kamatna stopa je pala sa 14 na ispod 9 posto). Potpuno su zlonamjerne, pa čak i netočne povike

Prijeko je potrebno formirati agenciju za antimonopolsku zaštitu u poslovanju banaka, to više što smo svjedoci da HNB ne reagira pravodobno na upozorenja o kriminalu iz pojedinih banaka.

zbog privatizacije banaka, kaže zastupnik. Naime, dolazak stranog kapitala bio je nužan jer je u bankarskom sektoru bilo velikih problema koje su prouzročili loši kadrovi i loše vođenje banaka. Osim unapređenja bankarskog sektora i rasta konkurentnosti, bez čega nema financijskog tržišta, ulazak stranih banaka pokazao je da je Hrvatska otvorena, konkurentna i stabilna zemlja, poželjna ulagačima iz Europe, naglašava Roić. To, međutim, ne znači da ne treba voditi računa o prevelikoj koncentraciji kapitala u rukama jedne banke. Stoga je prijeko potrebno formirati agenciju za antimonopolsku zaštitu u poslovanju banaka, to više što smo svjedoci da HNB ne reagira pravodobno na upozorenja o kriminalu iz pojedinih banaka (slučaj Riječke banke). Donošenje ovog Zakona, kaže, prava je prilika da se neka pitanja u poslovanju banaka normativno uredi na primjeren i sustavan način, te da se napokon stane na kraj neodgovornom, površnom, pa čak i bahatom pristupu nadzoru i kontroli bankarskog poslovanja. Novim zakonskim rješenjima treba pojačati tu funkciju, tako da se nadzor nad poslovanjem banaka, osim HNB-u, povjeri i drugim institucijama, primjerice Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (to bi bilo u skladu sa zaključcima koje je Sabor donio u travnju prošle godine, prilikom usvajanja Zakona o HNB-u). Naime, ta institucija nema pravo mjesto i ulogu u bankarskom i financijskom poslovanju, jer joj se uporno dodjeljuje uloga "običnog blagajnika" koji će u

stečajevima isplaćivati osiguranu štednju. Umjesto toga mogla bi djelovati preventivno, da se spriječe stečajevi banaka i zaštititi Državni proračun (samo joj treba priznati izvorno ovlaštenje za to).

Što se, pak, tiče uvođenja posebne uprave, haesesovci su mišljenja da bi spomenuta Agencija najbolje osigurala stručni nadzor nad provedbom nužnih mjera koje bi omogućile da se banke vrate u okvire normalnog poslovanja. Naime, pravovremenim intervencijama iz fonda osiguranja mogla bi spasiti likvidnost pojedinih banka i tako spriječiti neželjene posljedice. Drugim riječima, minimalnim sredstvima spriječile bi se velike štete, kako za fond osiguranja, tako i za državni proračun. Predlagatelj posebnu upravu povjerava centralnoj banci koja se u svom poslu pokazala potpuno neučinkovitom (kroz instituciju tzv. privremenog upravitelja) negoduje dalje zastupnik. S obzirom na to da je postojao dogovor s HNB-om da će se posebna uprava povjeriti Agenciji, pita se kako to da je njena uloga zakonom svedena samo na predlaganje Savjetu HNB-a članova posebne uprave, i eventualno njihovog razrješenja.

Po ocjeni njegovih stranačkih kolega pozitivno je to što, za razliku od dosadašnjih zakona o bankama, predloženi propis razrađuje problematiku zaštite potrošača. S obzirom na činjenicu da predlagatelj nije uvažio mišljenje velikog dijela zastupnika, pa i stručne javnosti, da u financijskom sustavu Republika Hrvatska ima mjesta i za manje financijske institucije, haesesovci su zadovoljni uvodnom najavom ministra o mogućem donošenju posebnog zakona kojim bi se regulirala problematika mikrofinancijskih institucija.

Temeljni kapital za štedionice - 15 mln. kuna

U nastavku je spomenuo da podržavaju najnovije direktive EU vezane uz kreditne institucije odnosno banke, s minimalnim temeljnim kapitalom od 5 mln. eura, u kojima se posebno govori o tzv. manjim kreditnim institucijama tj. štedionicama, s minimalnim temeljnim kapitalom od milijun eura. Uvažavajući činjenicu da štedionice već postoje i da su se prema važećem zakonu trebale dokapitalizirati do

visine temeljnog kapitala od 20 mln kuna, a uzimajući u obzir i moguću fluktuaciju eura, predlažu da najmanji iznos temeljnog kapitala za osnivanje štedionice bude 15 mln. kuna (amandman na članak 15.) na

Budući da štediše nemaju detaljni uvid u poslovanje pojedinih banaka i štedionica, poput HNB-a ili DAB-a, trebaju biti u prednosti i kod isplate tražbina u slučaju stečaja banke.

kraju je spomenuo i njihov amandmanski zahtjev da se u članku 170. tražbine štediša iz stavka 5. prebace u stavak 3, a isplatni redovi stavaka 3. i 4. postanu i platni redovi stavaka 4. i 5. U prilog tome napominju da štediše nemaju detaljni uvid u poslovanje pojedinih banaka i štedionica poput HNB-a ili DAB-a, pa trebaju biti u prednosti kod njihova stečaja.

Zakon po diktatu MMF-a

Uzaludno je detaljnije raspravljati o sadržaju predloženog zakona, budući da su njegovi okviri postavljeni izvan Hrvatske (pravi autor je MMF), primijetio je dr.sc. **Anto Kovačević**, glasnogovornik Kluba zastupnika HSP-HKDU-a. U prilog tome spomenuo je, među ostalim, da se prilikom nedavne posjete SAD-u premijer Račan privatno sastao i s ključnim direktorima MMF-a i Svjetske banke. Činjenica da se jedan od ekonomski

Ovi Vladini prijedlozi, posebice odredbe koje se odnose na stečaj banaka i nadzor nad njihovim poslovanjem, mirišu na prijevaru kojom se stranom kapitalu u Hrvatskoj omogućava "lov u mutnom".

najvažnijih zakona u državi donosi po nalogu MMF-a dovodi u pitanje i ustavnu osnovu za njegovo donošenje, kaže zastupnik. Napominje da je izvorni prijedlog zakonskog teksta predan Ministarstvu financija još u svibnju 2000., te da nije slučajno da je Vlada s Konačnim prijedlogom zakona čekala tako dugo. Očito je željela osigurati da njegov tekst provjeri i revidira misija MMF-a, koja

je u Hrvatskoj boravila prije nekoliko tjedana (tom prilikom uputila je oštre kritike Vladi zbog neispunjavanja obveza preuzetih bez znanja Sabora). Nema sumnje da donošenje ovakvih zakona doprinosi ekonomskim manipulacijama međunarodnih monetarno-financijskih institucija u nacionalnoj ekonomiji Hrvatske, tvrdi zastupnik. U prilog tome navodi da je, prema zadnjim podacima HNB-a, MMF neizravno i jedan od najvećih vlasnika kapitala u Hrvatskoj (preko najjačih zemalja članica i institucija pod svojom kontrolom). Znakovito je, kaže, i to da je tijekom zadnjeg posjeta misije MMF-a i skupina stručnjaka HNB-a izravno ukazala na loše strane funkcioniranja ove Vlade, u smislu osiguravanja klime za strane investicije. Zbog čega niti ovaj put saborski zastupnici nisu dobili na uvid redovita izvješća misije MMF-a koja ih je, kao što je to već uobičajeno, ostavila na znanje HNB-i i ministru financija, pita zastupnik.

U nastavku je konstatirao da će donošenje ovog zakona, po modelu što ga predlaže Vlada, zasigurno omogućiti nepravilnosti u prodaji pojedinih banaka, kao i nezakonito poslovanje pojedinih banaka. Zanima ga što će biti s onima, poput Riječke, iz kojih je izvučen kapital i privatizirane su po aktualnom zakonu. I u tom kontekstu - kaže - ovi Vladini prijedlozi, posebice odredbe koje se odnose na stečaj banaka i nadzor nad njihovim poslovanjem, mirišu na prijevaru kojom se stranom kapitalu u Hrvatskoj omogućava "lov u mutnom". Po riječima zastupnika ovaj zakon mogao bi poslužiti kao instrument legalizacije bankarske pljačke u Hrvatskoj, jer osiguravanjem poluautonomnog statusa podružnicama stranih banaka omogućava novi val bankarskih prijevara. Istodobno ne osigurava mehanizme zaštite novca hrvatskih građana, u slučaju da podružnica strane banke ili matična banka propadne i povuče sredstva u inozemstvo i sl. Predloženim rješenjima Vlada čini zemlju sigurnom za strana ulaganja, ali se ponaša nepošteno prema svojim vlastitim građanima, negoduje Kovačević. Žalosno je i to, što ovaj zakon nije aktualizirao probleme hrvatskih građana koji su svoje uštedevine ili plaće pretvorili u dionice hrvatskih banaka koje su im poništene i propale (prvo bankrotom banaka, potom sanacijama a zatim i prodajom tih istih banaka, odnosno ustupanjem

njihovih dionica strancima). To je bankarski kriminal o kojem aktualna vlast danas, nažalost, šuti, ali taj će problem prije ili kasnije završiti kao masovni sudski sporovi obespravljenih dioničara naših banaka pred međunarodnim sudom za ljudska prava, upozorava zastupnik. Na kraju se založio za to da se ovaj zakon prosljedi u treće čitanje.

Uključivši se u raspravu **Damir Kuštrak** je ponovio da predlagatelj nema ništa protiv toga da se posebno regulira postojanje manjih depozitnih i kreditnih institucija. Podsjetio je na činjenicu da su prema dosadašnjem konceptu, odnosno trenutno važećem Zakonu o bankama, štedionice, kao posebne kreditne i depozitne institucije, trebale povećati svoj temeljni kapital do 31. prosinca prošle godine (8 ih je ispunilo taj uvjet). Naglasio je, također, da je Vladinim Programom predviđeno i donošenje zakona o mikrofinancijskim organizacijama, kao posebnom vidu financijskih institucija.

U nastavku je pojasnio da institut davanja odobrenja za rad nije nov i da postoji u cijelom nizu drugih zakona. Što se, pak, tiče sredstva plaćanja u obliku elektronskog novca, to nije emisija novčanica, već jedan poseban oblik plaćanja putem "tzv. pametne kartice" koje trebaju izdavati banke, a ne HNB.

Nema nikakvog problema da se novim Zakonom za štedionice, kao posebne financijske institucije, predvidi bitno manji iznos temeljnog kapitala, sukladno smjernicama EU, kaže Kuštrak. Sukladno zaključku Sabora u zakonu je otvoren prostor da se osim HNB-a i druge institucije mogu baviti nadzorom nad poslovanjem banaka. Doduše, nije izričito spomenut DAB koji se tek treba transformirati u nadzorno tijelo (u njegovu nazivu se još uvijek spominje sanacija banaka, iako je taj zakon ukinut još 2000. godine) nego je samo navedena institucija nadležna za osiguranje štednih uloga. Uostalom, Vlada će naknadno predložiti amandman na članak 115. kojim bi se potpuno razjasnilo da i druge institucije mogu obavljati nadzor nad bankama. A što se tiče prijedloga za objedinjavanje nadzora financijskih institucija to je pitanje koncepcije, napominje doministar. Doduše, kad je riječ o manjim državama to i ne bi bila tako loša ideja, iako je u većini europskih zemalja taj nadzor još uvijek podijeljen.

Na kraju je poručio zastupniku Kovačeviću da nema smisla koristiti saborsku govornicu za nekakve insinuacije koje su potpuno besmislene. Naime, Hrvatska ništa ne radi po diktatu MMF-a, budući da je od 1993. godine član te organizacije, samo želi biti napredna zemlja s organiziranim financijskim tržištem.

Dr.sc. **Anto Kovačević** je izjavio da su njegove tvrdnje utemeljene i argumentirane izvješćima HNB-a iz studenoga 2001. godine. Ostao je pri tvrdnji da su zakonske odredbe od slova do slova prepisane naredbe MMF-a, spomenuvši da posjeduje originalne dokumente na engleskom, pa čak i onaj strogo povjerljiv dio.

Je li dovoljno zaštićen monetarni suverenitet Republike Hrvatske?

Dr.sc. **Zlatko Kramarić**, glasnogovornik Kluba zastupnika LS-a, izrazio je dvojbu svojih stranačkih kolega oko toga je li u dovoljnoj mjeri zaštićen monetarni suverenitet Republike Hrvatske, s obzirom na činjenicu da država jamči za štedne uloge građana u bankama, a strani vlasnici banaka nisu obvezni nadoknaditi gubitke u poslovanju, odnosno štetu pričinjenu lošim upravljanjem bankama. Nedopustivo je, kaže, da zakon omogućava stranom partneru svojstvo strateškog

Nameće se pitanje je li u dovoljnoj mjeri zaštićen monetarni suverenitet Republike Hrvatske, u uvjetima kad država jamči za štedne uloge građana do visine od 100 tisuća kuna, a strani vlasnici banaka nisu obvezni nadoknaditi gubitke u poslovanju.

ulagača, a da prilikom ugovora o preuzimanju udjela države u tim bankama nije preuzeo čvrstu obvezu da će cjelokupnom imovinom matične banke jamčiti za njene gubitke, u uvjetima kad hrvatska država zakonom jamči za štedne uloge građana do visine od 100 tisuća kuna. Tu recipročnu odgovornost svakako valja regulirati zakonom, a ako strani vlasnici banaka ne prihvate takva jamstva, hrvatska država ne bi trebala

jamčiti za štednju građana u tim bankama, smatra zastupnik. U prilog tome spomenuo je da više od 50 posto ukupnih štednih uloga građani drže u bankama u vlasništvu stranaca.

U nastavku je primijetio da pouke iz slučaja Riječke banke, kad je riječ o propustima u kontroli HNB-a, očito nisu dovoljno jasno unesene u tekst predloženog zakona. Zbog toga je izrazio zadovoljstvo najavom doministra da će se članak 115, posebice stavak 5, doraditi. Kako reče, iskustvo Riječke banke pokazuje i da nije svejedno koga prihvaćamo kao strateškog partnera. Naime, ta banka doista nije imala sreće sa strateškim partnerima. Najprije je prodana WLBUB-u koji bježi od odgovornosti, uz blagoslov hrvatske Vlade, poklanjajući dionice u svom vlasništvu hrvatskoj državi. Zatim DAB prodaje svoje dionice Erste banci, uz cijenu od 50 mln. eura, što je niže od vrijednosti materijalne imovine Riječke banke 406 mln. kuna ili 55 mln. eura.

Po mišljenju zastupnika LS-a, Zakonom o bankama bi trebalo propisati kriterije po kojima se banke u državnom vlasništvu mogu davati stranim partnerima, i posebno regulirati da HNB ima pravo nadzora nad primjenom ugovora o preuzimanju domaćih banaka od stranih investitora. U svakom slučaju, trebalo bi regulirati da novi vlasnici moraju jamčiti odgovornošću matične banke za eventualne gubitke u jamstvenom kapitalu (na taj bi se način ujedno zaštitili i mali dioničari).

Omogućiti osnivanje malih, regionalnih banaka

Prigovorio je, nadalje, da je novim zakonom izjednačen imovinski cenzus za banke i štedionice. Na taj se način onemogućava formiranje gradskih štedionica, što je civilizacijska tekovina gradske samouprave u Europi, napominje zastupnik. Naime, te institucije su svojevrsan zalag monetarne neovisnosti, jer omogućuju građanima izbor kome će povjeriti svoju štednju, a u isto vrijeme i snažna potpora lokalnoj samoupravi. Dovoljno bi bilo Zakonom zabraniti da štedionice prikupljena sredstva plasiraju u komercijalne poslove, pa da mogu uspješno poslovati bez većih rizika, smatra Kramarić. S tim u svezi spomenuo je da brojne inicijative koje dolaze od Ministarstva za malo poduzetništvo i

obrt propadaju, upravo zbog toga što velike banke nemaju senzibiliteta za te, naizgled sitne, poslove.

Po mišljenju zastupnika LS-a Zakonom bi trebalo propisati imovinski cenzus za osnivanje štedionica koji ne bi smio prijeći 1 posto osnivačkog kapitala banaka. Isto tako treba razmotriti mogućnost zaštite malih regionalnih banaka koje bi trebalo štiti od monopola velikih. U tom kontekstu njihov glasnogovornik je konstatirao da su banke u istočnom dijelu Hrvatske (Slavonska, Gradska, Županijska i Vukovarska) dosad neopravdano imale posve drugačiji tretman od Istarske, Riječke, Splitske ili Dubrovačke i da je njihovo gašenje, očito, izazvalo gospodarski slom Slavonije i Baranje. To je -kaže- dodatni razlog zbog kojeg se elesovci zalažu za osnivanje malih regionalnih banaka, koje bi, među ostalim, mogle pružiti i bolju kreditnu podršku agrokompleksu.

U ime Kluba zastupnika LS-a Kramarić je sugerirao da se predloženi Zakon uputi u treće čitanje.

Centralna banka ima prevelika diskrecijska prava

Po riječima **Tibora Santa** u Klubu zastupnika nacionalnih manjina došli su do zaključka da je predlagatelj, u strahu da se ne ponove bankarske krize iz prošlosti, pribjegao nepotrebnom administriranju, što je u suprotnosti s načelima ovog Zakona. S druge strane, uvodi visoki stupanj diskrecijskog prava centralne banke da, bez jasno označenih pravila igre, intervenira u bankovni sustav. Primjerice, potpuno je nelogično da se u čl. 6. izdvajaju kao ostale financijske usluge izdavanje garancija i drugih jamstava, kreditiranje (uključujući potrošačke kredite), obavljanje platnog prometa u zemlji i s inozemstvom, itd., kad je u članku 3. već definiran pojam bankovnih usluga (poslovi primanja novčanih depozita i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava u svoje ime i za svoj račun, kao i izdavanje sredstava plaćanja u obliku elektronskog novca). To bi značilo, kaže zastupnik, da banka koja je dobila odobrenje HNB-a za pružanje bankovnih usluga bez posebnog odobrenja centralne banke ne može odobravati nikakve kredite.

Po mišljenju zastupnika nacionalnih manjina odredbe stavaka 7. i

8. članka 26. su potpuno suvišne. Naime, ako HNB jednom dade suglasnost za člana uprave, nije potrebno propisivati da se cijela procedura mora ponavljati prigodom reizbora, produženja mandata ili prelaska u drugu banku, itd. U protivnom se članovi uprave, znajući da u svakom trenutku mogu biti u postupku reizbora, neće usuditi sporiti s Narodnom bankom u slučaju da ona svojim odlukama nanese ozbiljniju štetu banci čiji interes moraju štiti.

Predlažu i dopunu članka 29. kojim je propisana mogućnost oduzimanja suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave zbog teškog prekršaja dužnosti iz čl. 27. i 28. (to utvrđuje HNB putem svog odjela kontrole). Naime, da bi se članove uprave i samu banku zaštitilo od eventualnog voluntarizma centralne banke, spomenutim člankom bi trebalo propisati da se oduzimanje suglasnosti po ovoj zakonskoj osnovi smatra konačnim nakon odluke suda.

Po ocjeni zastupnika nacionalnih manjina nelogično je da osoba koja je povezana s pravnim osobama u kojima banka ima poseban interes, dakle, zainteresirana je za uspješan rad tih pravnih osoba, ne može biti u njenom nadzornom odboru. Predlažu, stoga, da se iz stavka 1. članka 30. zakonskog teksta izostavi točka 1.

Smanjiti nepotrebno administriranje

Zastupnik Santo je prenio i njihov prijedlog za brisanje stavka 3. u članku 33, budući da je amandmanom na članak 6. u stavku 2. već predviđeno da odobrenje za rad banke sadrži odobrenje za pružanje ban-

Rok od 6 mjeseci u kojem HNB mora odlučiti o zahtjevu banke za izdavanje odobrenja za rad je predug i potpuno protivan principima poslovnosti.

kovnih i financijskih usluga (to povlači za sobom i preformulaciju čl. 7, brisanje stavka 2. u članku 34, te izmjene u još nekim člancima). U protivnom bi se, kažu, uvelo nepotrebno arbitriranje i administriranje za svaki posao koji je po prirodi stvari bankarski posao. Spomenuo je, među ostalim, i njihovu

sugestiju da se u stavku 1. točki 9. članka 35. precizno navede dokumentacija koju treba priložiti uz zahtjev za izdavanje odobrenja za pružanje bankovnih poslova, kako bi se izbjeglo nepotrebno administriranje i "šetanje" podnositelja zahtjeva. Smatraju, nadalje, da je rok od 6 mjeseci u kojem HNB mora odlučiti o zahtjevu banke, predviđen člankom 36. stavak 3. predug i potpuno protivan principima poslovnosti. Naime, ne treba zaboraviti na činjenicu da podnositelj zahtjeva mora pribaviti popriličan temeljni kapital za osnivanje banke (40 mln. kuna). Bude li taj kapital udaljen s tržišta 6 mjeseci, dok se čeka na odobrenje HNB-a, to će biti nenadoknadiv gubitak. Po mišljenju zastupnika nacionalnih manjina centralnoj banci je dovoljno mjesec dana za pregled dostavljene dokumentacije i donošenje odluke o odobrenju za rad. Zalažu se i za preformuliranje druge rečenice u spomenutoj odredbi (ako je zahtjev nepotpun znači da nije uredan, pa ga treba odbaciti).

Propust u izvješćivanju nije razlog za oduzimanje odobrenja za rad

Člankom 40. Konačnog prijedloga zakona propisana je sloboda tržišnog natjecanja u pružanju bankovnih usluga. Po mišljenju zastupnika manjina taj je članak suvišan, jer u pravnom sustavu Republike Hrvatske već postoji tijelo zaduženo za kontrolu povreda slobode tržišnog natjecanja odnosno konkurencije. Njihov glasnogovornik spomenuo je i sugestiju da se iz članka 54. izostavi stavak 3, uz obrazloženje da propisom treba odrediti objektiviziranu visinu stope adekvatnosti kapitala (u protivnom se dopušta arbitriranje i neravnopravnost na tržištu). Uostalom, izrazito rizično poslovanje neke banke može se spriječiti mehanizmima kontrole, a u člancima 67. i 68. su već propisane mjere upravljanja rizicima, kaže Santo. Zastupnici manjina imali su primjedbe i na članak 84. kojim je predviđena suglasnost HNB-a za ulaganja banke u drugu pravnu osobu ili osnivanje druge pravne osobe. Drže, naime, da stavak 5. ovog članka treba brisati, jer ograničava poslovnu slobodu (ulaganje se eventualno može ograničiti, ako bi kapital potreban za osnivanje pravne osobe prelazio 10 posto jamstvenog kapitala

banke). Isto tako smatraju da bi trebalo drugačije formulirati i razloge za oduzimanje odobrenja za pružanje bankovnih i financijskih usluga, što je propisano člankom 129. Primjerice, točku 2. u stavku 1. bi trebalo brisati, jer propust u pravovremenom izvješćivanju HNB-a ne može biti razlog za oduzimanje odobrenja, ako zbog drugih razloga nije dovedeno u pitanje valjano poslovanje banke. Po njihovoj ocjeni odredbu točke 7. također valja brisati, jer bi uzrokovala pravnu nesigurnost banaka, omogućujući voluntarizam u oduzimanju odobrenja za rad (ispunjava li banka tehničke, organizacijske i kadrovske uvjete za pružanje bankovnih usluga može se ocijeniti tek na temelju rezultata poslovanja). Smatraju, također da HNB-u ne treba propisivati rok za dostavu rješenja o ukidanju odobrenja za rad neke banke te da se to rješenje može objaviti u "Narodnim novinama" tek nakon njegove konačnosti i pravomoćnosti. Naime, izdavanje priopćenja za javnost o tome da je poslovanje neke banke dovedeno u pitanje rezultiralo bi povlačenjem štednih uloga i propašću banke, prije nego što se valjanost rješenja HNB-a provjeri pred sudom.

Zastupnik Santo je još izrazio mišljenje da iz članka 176. st. 2 treba brisati riječi "dobrih poslovnih običaja" ili preciznije definirati taj izričaj. Rekao je, također, da će i zastupnici manjina podržati prijedlog za treće čitanje ovog zakonskog propisa, ako ga predlagatelj bitno ne popravi navedenim amandmanskim korekcijama.

Produžiti rok za prodaju banke u stečaju

Vilim Herman (HSL) smatra da je predloženi Zakon preopširan. Primjerice, brojne njegove odredbe bave se usklađivanjem hrvatskih propisa o bankama sa smjernicama EU, a nadzor nad bankama uređen je s desetak zakonskih članaka. Po mišljenju zastupnika predlagatelj je mogao propisati da HNB nadzire rad banaka u skladu sa svojim ovlaštenjima i Zakonom o HNB-u te, po potrebi, dopuniti taj zakon, ili, pak, formirati novu, specijaliziranu agenciju za nadzor i kontrolu banaka. Smatra, nadalje, da je krug potencijalnih korisnika povjerljivih podataka iz banke, predviđen člankom 99, preširok i da realno ugrožava institut

bankovne tajne. Drži, također, da je umjesto uvođenja posebne uprave trebalo predvidjeti da HNB, ocijeni li da je neka banka u teškoćama, pokrene proces smjene uprave i nadzornog odbora i postupak sanacije s novim rukovodstvom. Naime, HNB bi trebala biti dobro informirana o stanju u svakoj banci, a ako bi stvari izmakle kontroli, kao što je to bio slučaj u više od 20 banaka i štedionica u proteklih 6 godina, morala bi pokrenuti prisilnu likvidaciju banke, smatra zastupnik (to se i predlaže kao uvođenje novog instituta).

Ni novopredložene odredbe puno ne doprinose logičnijem, ekonomičnijem i boljem rješavanju postojećih problema u provođenju stečajnih postupaka u bankama.

Iako je zakonski tekst nakon prvog čitanja doživio najveće promjene upravo u dijelu kojim se regulira stečaj banke, ni novopredložene odredbe puno ne doprinose logičnijem, ekonomičnijem i boljem rješavanju postojećih problema u provođenju stečajnih postupaka u bankama, ocjenjuje zastupnik. Smatra da Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka ima prevelike ovlasti u odnosu na stečajne suce i ostale vjerovnike te da su prekratki rokovi za prijavu tražbina vjerovnika i održavanje ispitnog ročišta predviđeni u članku 163. Iako su Stečajnim zakonom u tu svrhu određeni rokovi od 30 odnosno 60 dana, zbog specifičnosti stečajeva banaka trebalo bi ih produžiti na 60, odnosno 90 dana.

Po njegovom mišljenju prekratak je i predloženi rok za pojedinačnu i prodaju cjelokupne imovine banke u stečaju (2,5 godine od početka stečaja). Zbog toga je uložio amandman na članak 168. kojim predlaže da se taj rok produži na pet godina. U protivnom bi, kaže, više od 50 posto imovine banaka u stečaju išlo na prodaju javnom dražbom u cjelini, a tada se ne bi moglo postići ni 30 posto cijene, zbog čega bi vjerovnici banaka u stečaju (DAB, Državni proračun, štediša s ulozima iznad 100 tisuća kuna i pravne osobe) pretrpjeli ogromne štete. Istodobno bi kupci koji su do cjelokupne imovine banke došli po nerealnim cijenama, ostvarili

velike imovinske koristi postupnom prodajom te imovine, na štetu dužnika banaka u stečaju - gospodarskih društava i građana.

Drugačiji redosljed isplate tražbina

Zastupnik je u nastavku izrazio mišljenje da bi trebalo uskladiti isplatne redove tražbina stečajnim vjerovnicima iz Stečajnog i Zakona o bankama. Založio se i za izmjenu redosljeda isplate tražbina viših isplatnih redova predviđenog u članku 170. Prema njegovu prijedlogu tražbine Državne agencije za osiguranje štednih uloga trebalo bi iz petog prebaciti u sedmi isplatni red, dok bi šesti - štedni uložni građana veći od 100 tisuća kuna te sedmi - tražbine fizičkih i pravnih osoba koje nisu dioničari banke, postali peti i šesti isplatni red. Na taj bi način, tvrdi zastupnik, svi građani štediša bili izjednačeni u pravima naplate svojih uloga. Osim toga, izbjegle bi se neugodne posljedice neisplaćenih

Izmjenom redosljeda isplate tražbina viših isplatnih redova svi građani štediša bili bi izjednačeni u pravima naplate svojih uloga.

malih pologa građana koji nisu obuhvaćeni osiguranjem štednih uloga.

Po njegovim riječima novim Zakonom trebalo bi regulirati i status banaka koje bi nakon otklanjanja nepravilnosti i teškoća u poslovanju, odnosno uspješnim preustrojem nakon provedenog stečajnog postupka, mogle nastaviti normalno poslovanje, tako da im se obnovi ili vrati oduzeto odobrenje za rad. Naime, danas je evidentno da su sanacijom velikih banaka znatno umanjene moguće štete. To se moglo učiniti u još nekim bankama, pa bi se osjetno umanjio iznos koji je na kraju isplatio Državni proračun, preko DAB-a, novcem poreznih obveznika.

Napomenuo je, na kraju, da će ovih dana vladajuća petorka raspravljati o sudbini slavonskih i baranjskih banaka. Izrazio je uvjerenje da će se pronaći način da se na ruševinama, odnosno na temeljima Gradske banke osnuje jedna agro-obrtnička banka što bi omogućilo da se doista pokrene razvoj Slavonije i Baranje.

Donijeti cjelovit zakon o financijskim i depozitarnim institucijama

Zadnji sudionik rasprave **Ante Markov (HSS)** izrazio je mišljenje da je s donošenjem ovog zakona trebalo pričekati, odnosno narednih mjeseci sačiniti cjeloviti zakonski propis kojim bi se jednakopravno regulirale sve vrste kreditnih i depozitarnih institucija i na taj način pomirile dvojbe o ulozi štedionica i dr. Uostalom, predstavnik predlagatelja se jasno očitovao o tome da Vlada nema ništa protiv toga da se niže kreditne ili depozitarne institucije, čiji bi temeljni kapital iznosio oko milijun eura, reguliraju posebnim zakonom, napominje zastupnik. Nema sumnje, kaže, da su te institucije nužne i da imaju svoje mjesto i u ostalim europskim zemljama (primjerice, Slovenija ima sličan Zakon o bankama kao i mi, u okviru kojega su regulirane i štedionice). Osim toga, u posljednje vrijeme u nekim zemljama (npr. Nizozemska) osnivaju se poljoprivredne agrobanke te specijalizirane institucije koje prate posebne segmente gospodarstva. Primjerice, u Njemačkoj se rodila ideja o državnoj banci koja bi pružala kreditnu potporu obrtnicima te malim i srednjim poduzetnicima. Izrazio je uvjerenje da će i Vlada RH uskoro pripremiti Zakon o financijskim i depozitarnim institucijama kojim bi se regulirala navedena pitanja. Zauzeo se i za osnivanje jedne nacionalne komercijalne banke koja bi izrasla na podlozi domaćeg kapitala i javnih financija, a trebala bi uspostaviti ravnotežu odnosa u okviru financijskog sustava Hrvatske.

Zastupnik, među ostalim, smatra da je Konačnim prijedlogom zakona dobro riješeno pitanje pojačanog konsolidiranog nadzora banaka te da sustav nadzora od 1998. naovamo bilježi i pozitivne rezultate. Napomenuo je da sam zakon ne može spriječiti stečajevе i propast pojedinih banaka. To potvrđuje i primjer Japana, gdje je prošle godine otišlo u stečaj više od 14 banaka, iako je svota tzv. obveznog osiguranja štednje u njih niža nego u Hrvatskoj. Dakako, težnja je zakonodavca te svih institucija i instrumenata koji državi stoje na raspolaganju, da se u tom slučaju što više smanji, odnosno ublaži rizik građana - depozitara.

Hrvatska trenutno ima dosta kvalificirani nivo osigurane štednje, a država je proračunskim sredstvima u značajnoj mjeri sudjelovala kod stečaja svih banaka, odnosno u pokrivanju svih dubioza koje su nastale u njihovom poslovanju, zaključio je Markov.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

Nakon završene rasprave predsjednik Tomčić je najprije dao na glasovanje prijedlog matičnog Odbora da se Konačni prijedlog zakona o bankama uputi u treće čitanje. Budući da se većina nazočnih zastupnika nije s tim složila, uslijedilo je izjašnjavanje o podnesenim amandmanima.

Podsjetimo, na tekst ovog zakonskog prijedloga uloženo je 45 amandmana, ne računajući amandmanske korekcije samog predlagatelja (15). Kako je pojasnio ministar Kuštrak, **Vlada** smatra da je svojim amandmanima riješila sva sporna pitanja koja su se javljala kroz amandmane klubova zastupnika i pojedinih zastupnika, odnosno matičnog Odbora (nismo ih posebno prikazivali jer su ključne prijedloge njihovi podnositelji temeljito obrazložili u raspravi). Budući da su Vladini amandmani pristigli izvan Poslovníkom predviđenog roka, zastupnici su se najprije morali izjasniti hoće li uopće o njima raspravljati. Kako je većina bila za to, dr. **Kuštrak** ih je u nastavku obrazložio.

Prema njegovim riječima predloženom dopunom u članku 6. (st. 2. točki 14.) bankama bi se omogućilo da pružaju usluge savjetovanja ne samo u slučajevima stjecanja dionica i poslovnih udjela u drugim društvima, nego i kod drugih značajnih ulaganja, radi pružanja cjelokupne usluge svojim komitentima. Amandman na članak 30. (stavak 1. točka 3) podnesen je radi ublažavanja odredbi Konačnog prijedloga zakona. Prema prijedlogu Vlade izloženost bi bila prepreka za članstvo u nadzornom odboru banke samo u slučaju "ako razlika između ukupnih obveza pojedine osobe ili s njom povezanih pravnih osoba prema banci i njihovih ukupnih tražbina i ulaganja u banku prelazi iznos od 1 posto temeljnog kapitala banke". Predloženo je, nadalje, da se u članku 32. stavku 1. točki 2. brišu riječi "osim ako dokažu

da su pošteno i savjesno ispunjavali svoje dužnosti". Naime, članovima nadzornog odbora mora se dokazati da su počinili propuste u ispunjavanju njihovih dužnosti, a ne obratno, tj. da sami moraju dokazivati svoje poštenje, kaže Kuštrak.

Svrha je Vladina amandmana na članak 35. usklađivanje terminologije sa Zakonom o trgovačkim društvima.

Ponukana amandmanima zastupnika Vlada je predložila i dopunu u točki 2. stavka 1. u članku 39, tako da ta odredba glasi: HNB će donijeti odluku o oduzimanju odobrenja za rad ako banka samostalno prestane pružati bankovne usluge dulje od šest mjeseci. Novopredloženim stavkom 4. u članku 54. predlagatelj je obvezao podružnice stranih banaka da bez odlaganja obavijeste instituciju nadležnu za osiguranje uloga o sustavu osiguranja uloga. Osnovna je svrha izmjena što ih predlaže u članku 75. - usklađivanje sa smjernicama EU. Naime, sugerira da se u stavku 2. iza riječi "kapitala banke" brišu riječi: "ukoliko su te osobe nefinancijske institucije". Izmjenom stavka 6. predviđa se da "iznimno od odredaba stavka 1. ovog članka, izloženost banke prema jednoj osobi iz čl. 78. st. 1. ovog Zakona ne smije prelaziti 10 posto jamstvenog kapitala banke".

Radi jasnije formulacije postojećih odredbi, predložena je i dopuna stavka 2. u članku 92., tako da glasi: "Za potrebe konsolidiranog nadzora u smislu ovog Zakona, za ispunjavanje obveza grupe banaka kao cjeline, odgovorna je nadređena banka u grupi banaka". Prema prijedlogu Vlade izmijenjena odredba stavka 2. u članku 94. Konačnog prijedloga zakona bi glasila: "Konsolidirana financijska izvješća grupe banaka moraju biti sastavljena na temelju pojedinačnih financijskih izvješća članova grupe koja su izrađena primjenom jedinstvenih računovodstvenih politika".

S obzirom na zahtjeve zastupnika da se na odgovarajući način regulira pitanje bankovne tajne, Vlada je promijenila formulaciju točke 7. u stavku 2. članka 99. Prema toj formulaciji obveza čuvanja bankovne tajne ne bi se odnosila na povjerljive podatke ako se priopćavaju HNB-u, Deviznom inspektoratu ili drugom nadzornom tijelu za potrebe nadzora koji oni obavljaju iz svog djelokruga, u okviru svojih zakonskih ovlasti, a na temelju pisanog zahtjeva. Primjerice, Državna revizija je Zakonom o

reviziji ovlaštena da dobije uvid u podatke o menadžerskim kreditima, ali ne i druge podatke o bankarskom poslovanju (npr. o kreditima građana).

Izmjena u članku 129. st. 1. točki 2. predložena je radi izbjegavanja automatizma u oduzimanju odobrenja za pružanje bankovnih i ostalih financijskih usluga, u slučaju da banka opetovano krši obvezu pravovremenog i pravilnog izvješćivanja, odnosno obavješćivanja centralne banke.

Vlada je predložila i dodavanje novog stavka 3. u članku 136. koji bi glasilo: "Ako institucija nadležna za osiguranje uloga ne predloži imenovanje i razrješenje članova posebne uprave u roku navedenom u zahtjevu upućenom od HNB-a, Savjet HNB-a će donijeti odluku o imenovanju i razrješenju članova posebne uprave".

Zahvaljujući amandmanskim korekcijama članka 172. ugovor o pružanju bankovne usluge koji banka zaključuje s potrošačem može biti zaključen uporabom elektroničkog potpisa, ako posebnim zakonom ili na temelju zakona donesenim propisom nije izričito određena uporaba vlastoručnog potpisa u dokumentima na papiru ili ovjera vlastoručnog potpisa. Predstavnik predlagatelja obrazložio je da u današnje vrijeme, kad sve više komitenata banaka koristi suvremene načine komuniciranja (telefon, internet, telebanking) pisana forma otežava, usporava i poskupljuje cijeli proces. Spomenimo i predloženu dopunu u stavku 2. članka 175. kojom se precizira da je banka dužna obavijestiti potrošača o promjeni kamatnih stopa (ako su ugovorene promjenljive kamatne stope) prije nego što se počnu primjenjivati, i to "putem sredstava javnog informiranja ili na drugi odgovarajući način".

S obzirom na to da će pitanje financijskih institucija, čiji bi iznos temeljnog kapitala trebao biti manji od onog koji se zahtijeva za banke biti uređeno posebnim zakonom, izmjenama stavka 4. u članku 190. Vlada predlaže da bivše štedionice, koje su se do 31. prosinca 2001. godine, temeljem postojećeg Zakona doka-pitalizirale i dobile odobrenje za rad kao banke, u sljedeće četiri godine postupno povećaju svoj temeljni kapital sa 20 na 40 mln. kuna (do kraja 2003. na 25 mln. kuna, do kraja 2004. na 30 mln. kuna, do kraja 2005.

na 35 mln. kuna i do kraja 2006. na 40 mln. kuna).

Saslušavši obrazloženje predstavnika predlagatelja, zastupnici su dali "zeleno svjetlo" cijelom paketu Vladinih amandmana, glasujući pojedinačno o svakome od njih. Uslijedilo je izjašnjavanje o amandmanima klubova zastupnika.

S obzirom na to da je spomenutim intervencijama predlagatelja zakonski tekst pretrpio bitne izmjene, podnositelji su odustali od većeg dijela svojih amandmanskih zahtjeva. Jadranko Mijalić je u ime Kluba zastupnika HSL-a povukao njihove amandmane na članke 15, 99, 110. i 111, 131, 159, 160, 166, 167, 168. i 179. Zatražio je, međutim, da se o amandmanima na članke 169, 170. i 181. glasuje (prvi i treći nisu prošli, dok se većina zastupnika složila s njihovim prijedlogom da se iz zakonskog teksta izostavi članak 170. i umjesto njega primjenjuje odredba članka 71. Stečajnog zakona.). Odmah nakon toga glasovalo se o amandmanskom zahtjevu **Vilima Hermana** koji se također založio za usklađivanje redosljeda isplate tražbina viših isplatnih redova u slučaju stečaja banke s onim iz Stečajnog zakona, ali i za njegovu izmjenu. Sugerirao je, naime, da se tražbine DAB-a iz trećeg prebace u sedmi isplatni red, dok bi šesti i sedmi trebali postati peti i šesti isplatni red (građani sa štednim ulozima iznad 100 tisuća kuna, vlasnici žiro i tekućih računa te fizičke i pravne osobe koji nisu dioničari banke. Na taj bi način svi građani štediši bili izjednačeni u pravima naplate svojih uloga, a izbjegle bi se i neugodne posljedice neisplaćenih malih pologa građana, odnosno mirovina na tekućim i žiro računima, koji nisu obuhvaćeni osiguranjem štednih uloga, napominje zastupnik. Velikom većinom zastupničkih glasova taj je amandman prihvaćen.

Zastupnik je tražio da se glasuje i o njegovu amandmanu na članak 168. kojim se predlaže produženje roka za prodaju i unovčenje imovine banke u stečaju (u dijelovima) s 2 na 5 godina. Iako je ministar Kuštrak pojasnio da Vlada ne može prihvatiti taj amandman jer joj je cilj ubrzati stečajni postupak, većina zastupnika priklonila se prijedlogu podnositelja.

Spomenimo i to da je Klub zastupnika HSS-a odustao od oba svoja amandmana, a većinu amandmanskih zahtjeva povukao je i

zastupnik **Tibor Santo**. Inzistirao je samo na tome da se glasuje o prijedlozima za izmjenu članaka 34, 36, 84. i 189. (prva tri amandmana obrazložio je u raspravi, dok se četvrtim predlaže skraćivanje zastarnog roka za pokretanje prekršajnog postupka protiv banke, člana uprave ili nadzornog odbora, itd.). Međutim, unatoč dodatnim obrazloženjima podnositelja, većina zastupnika priklonila se mišljenju Vlade koja nije uvažila spomenute amandmanske zahtjeve.

Ishod rasprave - Većinom glasova nazočnih zastupnika (93 glasa "za", 39 "protiv" i 1 suzdržan) donesen je Zakon o bankama, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Nakon toga je predsjednik Tomčić dao na glasovanje prijedlog zaključaka klubova zastupnika SDP-a, HSL-a, HSS-a, HNS-PGS-SBHS-a i LS-a. Naime, zastupnici vladajuće koalicije sugerirali su da se Vladu RH zaduži da, u suradnji s HNB-om, Komisijom za vrijednosne papire, Direkcijom za nadzor društava za osiguranje, Državnom agencijom za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Agencijom za nadzor mirovinskih fondova osiguranja, do kraja ove godine predloži Hrvatskom saboru program obavljanja nadzora financijskih institucija i financijskog tržišta na konsolidiranoj osnovi. Taj program treba sadržavati prijedlog potrebnih promjena u zakonodavnom okviru, institucionalnog ustroja i organizacije, potrebnih ljudskih i materijalnih resursa, prijelaznog razdoblja, rokova za realizaciju pojedinih faza, razine međusobne suradnje i razmjene informacija nadzornih institucija u prijelaznom razdoblju, te nositelja pojedinih poslova.

Navedenim zaključcima obvezuje se Vladu i da do kraja ove godine dostavi Hrvatskom saboru prijedlog zakona kojim će se omogućiti osnivanje mikrokreditnih financijskih institucija.

Prije glasovanja o predloženom za riječ se javio **Ivan Šuker**, u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Primijetio je da predloženi zaključci svjedoče o tome da je Zakon o bankama trebao ići u treće čitanje, za što su se njegovi stranački kolege i drugi zastupnici zalagali. Smatraju, naime, da novi zakon ne nudi ništa dobrog i ništa novog, da nije usklađen s pozitivnim europskim trendovima (u Europi poznaju samo zakone o financijskim i

kreditnim institucijama) te da ni sama vladajuća koalicija nije s njime zadovoljna. Zbog toga i nudi ovakve zaključke, bacajući prašinu u oči hrvatskim građanima, iako se program kontrole svih financijskih institucija na konsolidiranoj uopće ne može napraviti u skladu sa zakonskim propisima. Izrazio je sumnju i u to da će nadzorna tijela doći do podataka o menadžerskim kreditima.

Po riječima **Tončija Tadića** to mišljenje dijele i u Klubu zastupnika HSP-HKDU-a, koji se također zalagao za treće čitanje ovog zakonskog propisa, kako bi se u međuvremenu na odgovarajući način uredio nadzor nad financijskim institucijama. Bolje je pažljivije pristupiti izradi nekog propisa, a ako je potrebno prihvatiti i prijedloge iz oporbe da ga se uputi u treće čitanje, nego forsirati usvajanje

u drugom čitanju uz ovakve polovične zaključke, komentirao je Tadić.

U ime Kluba zastupnika IDS-a, **Valter Drandić** je predložio da se dopunom točke 2. ponuđenih zaključaka Vladu zaduži da predloži zakon kojim će se omogućiti ne samo osnivanje mikrokreditnih, nego i jamstvenih financijskih institucija, Naime, u našem sustavu poticanja razvoja gospodarstva, pogotovo malog i srednjeg, lokalna i regionalna jamstva bili bi značajni poticajni instrumenti, naglasio je zastupnik.

Dr.sc. **Mate Granić**, napomenuo je da Klub zastupnika DC-a neće podržati predložene zaključke jer stoji na stajalištu da je o novom Zakonu o bankama trebalo provesti treće čitanje i predložiti odgovarajuće mehanizme kontrole (dosadašnja iskustva s kontrolnom funkcijom HNB-a su loša). Ovakvo se ne zna kada će i kakvi

mehanizmi kontrole biti uspostavljeni, a priznaje se da nema dobre kontrole bankarskog sustava, primijetio je zastupnik.

Potom je mr.sc. **Mato Arlović** izvijestio da se predlagatelji zaključaka slažu s prijedlogom IDS-a za njihovu dopunu. Potaknut primjebom zastupnika Šukera ustvrdio je da HNB, temeljem nedavno donesenog zaključka Sabora i zakonskog ovlaštenja, može izvršiti kontrolu menadžerskih kredita i izvijestiti Sabor o nalazu. U prilog tome podsjetio je na činjenicu da je centralna banka jednom već podnijela izvješće o menadžerskim kreditima (1994. godine) ali tadašnja vlast nije ništa poduzela s tim u svezi.

Nakon toga su zastupnici, većinom glasova, donijeli predložene zaključke, korigirane u skladu s prijedlogom IDS-a.

M.Ko.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ŠTEDNO-KREDITNIM ZADRUGAMA

Platni promet i samostalno - po odobrenju HNB-a

• Štedno-kreditne zadruge mogu, osim temeljem ugovora sklopljenog s poslovnom bankom kod koje imaju račun za redovito poslovanje, iznimno samostalno obavljati platni promet u zemlji za zadrugare - prema uvjetima i propisima koje donosi Hrvatska narodna banka i na temelju njenog odobrenja. Zadrugama se, nadalje, omogućuje izdavanje garancija svojim zadrugarima, osigurano im je načelo ravnopravnosti u odlučivanju - svaki zadrugar ima pravo na jedan glas u skupštini neovisno o broju uplaćenih zadružnih uloga, a omogućuje im se i prihod od članarine i same će odlučivati o ućlanjivanju u saveze.

Hrvatski sabor većinom je glasova (82 "za", 18 "protiv" i sa 2 "suzdržana") izglasao ovaj zakon u tekstu predlagatelja korigiranom prihvaćenim amandmanima. Podneseno ih je devedeset - predlagatelj (Vlada RH) podnio je sam deset amandmana, a ostali predlagatelji osamdeset.

Najviše amandmana podneseno je na članak 10, uz zahtjev da se omogućiti štedno-kreditnim zadrugama da za svoje zadrugare samostalno - bez posredovanja banaka -

vode poslove platnog prometa. Vlada je to riješila svojim amandmanom tako da ove zadruge mogu, osim temeljem ugovora sklopljenog s poslovnom bankom kod koje imaju račun za redovito poslovanje, iznimno samostalno obavljati platni promet u zemlji za zadrugare - prema uvjetima i propisima koje donosi Hrvatska narodna banka i na temelju njenog odobrenja. Zadrugama se, nadalje, omogućuje izdavanje garancija svojim zadrugarima, osigurano im je načelo ravnopravnosti u odlučivanju - svaki

zadrugar ima pravo na jedan glas u skupštini neovisno o broju uplaćenih zadružnih uloga, a omogućuje im se i prihod od članarine. Zadrugama se, također omogućuje da same odlučuju o ućlanjivanju u saveze.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza Konačnog prijedloga podsjećamo da smo o Prijedlogu zakona pisali u broju 328. našeg lista

na str. 31-36, pod naslovom: "Ojačati položaj štedno-kreditnih zadruga".

Ovdje samo podsjetimo da je cilj donošenja novog zakona - eliminiranje negativnih pojava čitavog sustava ovih zadruga, podizanje razine njihove profesionalnosti i poslovnosti, jačanje poslovne baze, u stručnom i tehničkom smislu, te upućivanje na međusobnu suradnju i razmjenu iskustava.

Uvodno također izdvajamo nekoliko razlika između Prijedloga i Konačnog prijedloga zakona - uvažena su upozorenja o nejasnoj definiciji štedno-kreditne zadruge; prihvaćeno da se na ove zadruge, s obzirom da je riječ o financijskoj instituciji, ne može primjenjivati Zakon o zadrugama u dijelu općih odredbi; prihvaćen je prijedlog o potrebi ravnopravnog tretiranja zadrugara-osnivača i zadrugara koji naknadno pristupaju zadruzi; predviđeno je da se zadružni ulogi mogu ukamaćivati; visina zadružnog uloga smanjena je sa 300 na 100 tisuća kuna.

AMANDMANI RADNIH TIJELA...

Omogućiti i obavljanje poslova zastupanja u prodaji polica osiguranja

Odbor za zakonodavstvo podržao je zakonski prijedlog s jednim amandmanom. Ocijenio je potrebnim da, uz mogućnost obavljanja prometa u zemlji putem ugovora sklopljenog s poslovnom bankom treba omogućiti da štedno-kreditna zadruga za račun zadrugara može obavljati platni promet u zemlji. Manji dio članova Odbora smatra da takvu dodatnu mogućnost ne bi trebalo dati štedno-kreditnim zadrugama jer se na taj način remeti cjelovitost odnedavna novog sustava platnog prometa.

Odbor za financije i državni proračun podnio je sedam amandmana, uz upozorenje kako predlagatelj nije u Konačni prijedlog ugradio zaključak Hrvatskog sabora kojim se od Vlade tražilo da uskladi zakonsku regulativu i omogućiti štedno-kreditnim zadrugama samostalno obavljanje poslova platnog prometa za svoje zadrugare. Uz to se u raspravi čuo prijedlog kako bi štedno-kreditnim zadrugama, s obzirom na proširen djelokrug poslova, trebalo omogućiti i obavljanje

poslova zastupanja u prodaji polica osiguranja za svoje zadrugare.

Omogućiti da osnivači štedno-kreditne zadruge mogu biti i pravne osobe - prijedlog je iz prvog amandmana (članak 5), uz podsjećanje kako oni mogu biti osnivači zadruga.

Predlagatelj nije u Konačni prijedlog ugradio zaključak Hrvatskog sabora kojim se od Vlade tražilo da uskladi zakonsku regulativu i omogućiti štedno-kreditnim zadrugama samostalno obavljanje poslova platnog prometa za svoje zadrugare.

Stajalište predlagatelja da je njima člankom 10. omogućeno sudjelovanje u poslovanju (na način da svoja sredstva mogu namjenski plasirati u zadrugu) ne može se, upozoreno je, poistovjetiti sa sadržajem prava koja imaju osnivači zadrugari, jer pravna osoba koja nije zadrugar osnivač.

Drugim amandmanom (članak 11) čest problem nepoštovanja rokova od državne uprave rješava se na način da se predlaže da "šutnja administracije" bude odobrenje, a trećim se u članku 13. Konačnog prijedloga nesumnjivo naznačuje da su propisani uvjeti za odbijanje izdavanja odobrenja pojedinačni, a ne kumulativni.

Uz nomotehničko popravljjanje teksta, amandmanom na članak 21. predlaže se brisanje odredbe kojom je predviđeno da upravitelj mora biti u radnom odnosu sa štedno-kreditnom zadrugom. Obrazloženje - u većini slučajeva taj posao obavljaju volonteri, koji rade uredno i s punom odgovornošću.

Peti amandman (članak 25) objašnjava se upozorenjem kako štedno-kreditne zadruge redovito obavještavaju svoje zadrugare o promjenama poslovne politike na način predviđen statutom te da nije potrebno propisivati kako se način obavješćivanja mora ugovoriti između štedno-kreditne zadruge i zadrugara.

Ne postoje opravdani razlozi zbog kojih bi Savez štedno-kreditnih zadruga obvezno postao članicom Hrvatskog saveza zadruga te da njegove članice moraju biti i štedno-kreditne zadruge koje nisu učlanjene u Savez štedno-kreditnih zadruga - stoji u obrazloženju amandmana na članak 28. Konačnog prijedloga.

Ukazano je i na nejasnoću odredbe prema kojoj se na Savez odgovarajuće primjenjuju odredbe Zakona, jer to može upućivati na zaključak da Savez može obavljati poslove zadruga, što vjerojatno nije namjera predlagatelja.

Sedmi amandman, na članak 34, predložen je uz tvrdnju da nema opravdanog razloga za izmjenu važeće prakse, prema kojoj štedno-kreditna zadruga financijska izvješća sastavlja prema propisima o računovodstvu za male poduzetnike. To više što se poslovanje ove zadruge uređuje posebnim (ovim) zakonom, i to kao male štedno-kreditne institucije.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu, kao zainteresirano radno tijelo, podržao je zakonski prijedlog, ocijenivši prihvatljivim rješenje prema kojem štedno-kreditne zadruge mogu obavljati poslove platnog prometa za zadrugare na temelju ugovora sklopljenog poslovnom bankom kod koje zadruga ima otvoren račun za redovito poslovanje.

...TE KLUBOVA ZASTUPNIKA

I pravne osobe trebaju biti osnivači štedno-kreditnih zadruga

Klub zastupnika HSLS-a podnio je 13 amandmana. Prvim su zatražili da i pravne osobe mogu biti osnivači štedno-kreditnih zadruga (članak 5), kao što je predviđeno kod drugih zadruga. Drugim amandmanom, na članak 7, predloženo je da statut ove

Svakom dioničaru jedan glas, bez obzira na visinu zadružnog udjela; omogućiti da zadruga može prikupljati i druge vrste depozita u domaćoj valuti te da daje jamstva; osigurati samostalni platni promet jer ga posredovanje banke poskupljuje.

zadruge mora sadržavati ne samo odredbu o visini zadružnih uloga nego i o visini pristupnine i članarine, ukoliko su takve predviđene općim aktima zadruge. Obrazloženje - uvođenje pristupnine i članarine

temelji se na načelu solidarnosti, jednom od osnovnih načela štedno-kreditnog sustava. Princip "svi za jednog, jedan za sve" najbolje je provediv na način da svi zadrugari jednako podnose teret izgradnje i rada štedno-kreditnog sustava. Potreban prihod trebalo bi, inače, ostvariti kroz povećanu maržu i kamatu na kredit pa bi se to prevalilo na teret relativno manjeg broja zadrugara korisnika kredita. Predloženim rješenjem može pojednostaviti dobivanje kredita, kroz nisku kamatnu stopu i maržu, a ovo će biti posebno važno usvoje li se odredbe o ograničenju vrsta usluga koje zadruge obavljaju za svoje članstvo - stoji uz ostalo u obrazloženju.

Amandmanom na članak 9. predloženo je da iznos zadružnih udjela po jednom zadrugaru nije ograničen, s tim da svaki dioničar ima pravo na jedan glas, bez obzira na visinu zadružnog udjela. Ograničavanjem bi bila usvojena logika Zakona o trgovačkim društvima, što nije spojivo s biti zadrugarstva.

Klub zastupnika HSLŠ-a predložio je, nadalje, da se u točki 1. članka 10. ostavi tekst iz članka 9. važećeg zakona, prema kojem štedno-kreditna zadruge prikuplja štedne uloge i sve druge vrste depozita od zadrugara. Činjenica je, stoji u obrazloženju, da su štedno-kreditne zadruge depozitne institucije svojih zadrugara. Drugom predloženom izmjenom one bi se ovlastile da samostalno vode platni promet za zadrugare, na način kako to podzakonskim aktom propiše ministar financija - vodeći računa o tome da je riječ o posebnoj vrsti malih financijskih institucija na koje se ne mogu primijeniti isti uvjeti kao oni predviđeni za banke, to više što vode ograničeni platni promet samo za zadrugare.

Amandmanom na isti tekst predloženo je zatim da se utvrdi kako štedno-kreditna zadruge mogu prikupljati štedne uloge "i sve druge vrste depozita u domaćoj valuti". Ovim je amandmanom još predloženo da ova zadruge može, uz kredite, odobravati i jamstva zadrugarima. Iz opsežnog, drugog, obrazloženja amandmana izdvajamo: objašnjenje da se uvođenje jamstva odnosi samo na zadrugare te da ovakvo jamstvo može biti veoma značajno za ostvarenje poslovnih interesa, s tim da bi zadruge - u skladu sa svojim aktima i poslovnom politikom ocjenjivala kome ga dati; ocjenu da se ograničavanjem

obavljanja platnog prometa za zadrugare bitno reduciraju ovlaštenja ovih zadruga te da se to može pokazati kontraproduktivnim, a i da je neshvatljivo izostavljati već postojeće ovlaštenje (prema važećem zakonu); upozorenje da uvođenjem treće stranke - banke poskupljuje i komplicira platni promet zadrugaru.

Amandmanom na članak 10. ovaj je klub još predložio da se predvidi kako štedno-kreditna zadruge mogu zastupati u prodaji polica osiguranja, jer je to od velikog interesa za zadrugare, štedno-kreditne zadruge, osiguravajuća društva i za društvo u cjelini.

Tu su, nadalje, amandmani istovjetni onima Odbora za financije i državni proračun - da se tzv. šutnja administracije smatra odobrenjem (članak 11); preciziranje (članak 13) da su propisani uvjeti za odbijanje izdavanja odobrenja pojedinačni, a ne kumulativni; prijedlog za brisanje odredbe da upravitelj mora biti u radnom odnosu (članak 21); ocjena da je nepotrebno propisivanje (članak 25) kako se način obavješćivanja između zadruge i zadrugara mora ugovarati (riječ je o ugovornom odnosu kojim se može točno propisati način obavješćivanja o stanju kreditnih ili depozitnih računa); tvrdnja da nema opravdanih razloga za obvezno članstvo Saveza štedno-kreditnih zadruga u Hrvatskom savezu zadruga (članak 25.); prijedlog da se podnose "temeljna financijska izvješća za male poduzetnike" (članak 34).

Nijedna poslovna banka nije pokazala interes

Klub zastupnika HSS-a podnio je petnaest amandmana. Predložio je (članak 5) da kreditno-potrošačku zadruge mogu osnovati i poljoprivredno-potrošačke zadruge osnovane od zadrugara i mali poduzetnici. Iz obrazloženja - budući da većina za sada ne ispunjava uvjet kreditne sposobnosti za partnerstvo s poslovnim bankama daleko je logičnije da za te potrebe koriste sredstva štedno-kreditne zadruge.

U obrazloženju amandmana na sljedeći članak ukazuje se da se predloženim zakonom ne regulira postupak usklađenja postojeće zadruge s novim zakonom. Nema problema da osnivačkoj skupštini fizički prisustvuje 30 zadrugara koji će osnovati zadruge, ali je krajnje

neostvarivo i neracionalno kod već osnovane zadruge sa 500 ili više zadrugara iz raznih sjedišta očekivati da će skupštini fizički prisustvovati većina zadrugara. Prema predloženom tekstu to bi značilo da većina skupština neće uspjeti u sazivu većine zadrugara, što znači gašenje postojećih štedno-kreditnih zadruga.

Predvidjeti da kreditno-potrošačku zadruge mogu osnovati i poljoprivredno-potrošačke zadruge osnovane od strane zadrugara i mali poduzetnici.

Trećim amandmanom, na članak 7, predloženo je uvođenje pristupnine i članarine, uz napomenu kako je to temeljeno na osnovnoj poluzi štedno-kreditnog sustava - na solidarnosti. Takva mogućnost predviđena je u statutu Raifeissen sustava, stoji u obrazloženju te se još ukazuje da članovi neće ni osjetiti taj izdatak te da je ovakav pristup utoliko nužniji ukoliko ostane zakonsko ograničenje vrsta usluga koje će zadruge moći obavljati za zadrugare. Drugi prijedlog u svezi s ovim člankom je da se predvidi da statut mora sadržavati odredbe o usaglašavanju poslovanja zadruge s novim Zakonom o štedno-kreditnim zadrugama. To da bi se izbjegle dvojbe s obzirom na propust kojim je izjednačen zakonski postupak donošenja odluka o osnivanju nove zadruge s usuglašavanjem poslovanja postojeće zadruge.

Četvrti je amandman pravno-tehničke naravi, a petim je predloženo je da se člankom 9. utvrdi kako iznos zadružnih udjela po jednom zadrugaru nije ograničen, s tim da svaki dioničar ima pravo na jedan glas, bez obzira na visinu zadružnih udjela. U obrazloženju, među ostalim, stoji kako nema logike ograničavati nekom uplate zadružnih naloga ako mu je pravo upravljanja svedeno na jedan glas. Predloženim se, naime, tvrde predlagatelji amandmana, neće izbjeći, što je očita bojazan, da pojedine obitelji raspoređenim uplatama po povezanim linijama upravljaju zadrugom jer se to može postići i rasporedom zadružnih odjela nepovezanih osoba.

Na članak 10. Klub zastupnika HSS-a imao je sličan amandman kao i prethodni predlagatelji (uz poslove prikupljanja štednih uloga i

prikupljanje svih vrsta depozita u domaćoj valuti; obavljanje platnog prometa za zadrugare štedno-kreditnih zadruga, prema uvjetima i načinu obavljanja koji će propisati ministar financija.). Iz opsežnog obrazloženja izdvajamo podsjećanje na zaključak Hrvatskog sabora da Vlada prije

Zašto zabraniti ovim korisnim financijskim institucijama obavljanje platnog prometa kad takve organizacije iste poslove obavljaju u zemljama razvijene Europe, na koju se svi volimo pozivati?

stupanja na snagu Zakona o platnom prometu predložiti usklađivanje zakonske regulative kojom će se omogućiti da štedno-kreditne zadruge obavljaju poslove platnog prometa za zadrugare kao samostalne sudionike platnog prometa. Tu je i upozorenje kako nijedna poslovna banka nije pokazala interes, iako im je to predložilo više zadruga, za sklapanje ugovora sa štedno-kreditnim zadrugama o obavljanju platnog prometa, uz tvrdnju da nema zakonske regulative po kojoj je to moguće. Zašto preko noći zabraniti ovim korisnim financijskim institucijama obavljanje platnog prometa kad takve organizacije iste poslove obavljaju u zemljama razvijene Europe, na koju se svi volimo pozivati - stoji na kraju obrazloženja.

Amandmane istovjetne onima Odbora za financije i državni proračun te nekih drugih predlagatelja podnio je HSS u svezi sa člancima: 11 (šutnja administracije kao odobrenje); 13 (uvjeti za odbijanje izdavanja odobrenja pojedinačni, a ne kumulativni); 21 (upravitelj-volonter umjesto profesionalca); članak 25 (nepotrebno propisivati način obavješćivanja), 34 (financijska izvješća za male poduzetnike).

Uz to, ovaj je klub podnio amandman na članak 17. kojim je predložio da se utvrdi kako skupština imenuje i razrješava članove nadzornog odbora "i drugih tijela prema statutu zadruge" te "odlučuje o usuglašavanju poslovanja zadruge s novim Zakonom o štedno-kreditnim zadrugama ili, po potrebi, drugim zakonskim propisima". Još je predloženo da u slučaju kad se radi više o formalnoj, a ne suštinskoj promjeni odredbi statuta zadruge nije potrebna

većina od 75 posto članova skupštine, a još manje da joj prisustvuje bilježnik i optereti troškove zadruge znatnim iznosom.

Prijedlog za brisanje stavaka 1. i 3. u članku 26. (opći uvjeti poslovanja) obrazložen je upozorenjem kako bi osnovni princip pri donošenju zakona trebao biti da regulira pravila zakonodavno-regulativne naravi, a ne i dijelove o kojima svojim aktima odlučuju sami zadrugari, i koji ih po potrebi lakše (u odnosu na zakonsku proceduru) mogu mijenjati. Posebno su u okviru toga sporni podaci, kod odobravanja kredita o kamatnim stopama, ukazuje predlagatelj amandmana.

Zašto sužavati krug osoba-osnivača?

Klub zastupnika HSP-HKDU-a podnio je 27 amandmana. Ponajprije je upozoreno da se na štedno-kreditne zadruge ne mogu odnositi i odredbe Zakona o zadrugama jer su one posebna vrsta financijske institucije koja se potpuno uređuje ovim zakonom. U obrazloženju drugog amandmana stoji kako nije vidljiv razlog sužavanju kruga osoba - osnivača pa ih više, prema Konačnom prijedlogu, ne bi mogle osnivati zadruge i

Nije potrebno donositi novi zakon, bio bi zadovoljavajući i postojeći - uz manje izmjene i dopune.

organizacije u koje su se one udružile. S tim u svezi podsjeća se kako je tijekom donošenja Zakona o zadrugama u Hrvatskom saboru izražena potreba da se svim poduzetnicima omogući sudjelovanje u osnivanju zadruga, što je tim zakonom i provedeno.

Treći i četvrti amandman su pravno-tehničke naravi, a petim je, na članak 9, predloženo da se zadrži važeća visina temeljnog kapitala (100 tisuća kuna umjesto 300 tisuća), uz sugestiju da se u slučaju povećanja ukupnog iznosa zadrughnih udjela predvidi mogućnost ukamačivanja zadrughnog udjela.

Šestim amandmanom (članak 10) predloženo je u ovom prikazu već spominjano - da ove zadruge uz ostalo prikupljaju i sve druge vrste depozita u domaćoj valuti te da obavljaju platni promet u zemlji za zadrugare. Tu je i

prijedlog da se navede kako vode žiro-račune i tekuće račune zadrugara. U opsežnom obrazloženju se također podsjeća na zaključak Hrvatskog sabora prema kojem bi štedno-kreditnim zadrugama trebalo omogućiti da obavljaju poslove platnog prometa kao samostalni sudionici, a i na to da nijedna banka nije pokazala interes za ugovaranje s ovim zadrugama obavljanja poslova platnog prometa. Zaključno se ocjenjuje kako nije potrebno donositi novi zakon te da bi bio zadovoljavajući postojeći - uz manje izmjene i dopune. A ukoliko se štedno-kreditnim zadrugama željelo onemogućiti obavljanje platnog prometa to se trebalo riješiti odredbama Zakona o platnom prometu.

Šutnju administracije presumirati kao dato odobrenje - smisao je sedmog amandmana, a osmim je predloženo brisanje točke 7. u članku 12. uz tvrdnju da je nejasna, (uz upit - tko propisuje, traženi, sadržaj dokumentacije o poslovnom prostoru i opremu, kakav mora biti prostor i kako opremljen te koliko i kakvih radnih mjesta bi trebala sadržavati sistematizacija).

Klub zastupnika HSP-HKDU-a još je, uz neka nomotehnička uređenja (članci 14, 17, 42, 43, 44, 46, 48, 50), zatražio da se naznači kako su propisani uvjeti za odbijanje izdavanja odobrenja pojedinačni, a ne kumulativni (članak 13); predložio da se ostavi mogućnost prenošenja ovlasti skupštine na tijela koja ona osniva (članak 16), što se mora regulirati statutom svake zadruge; ustvrdio da treba prepuštiti skupštini zadruge da svojim statutom utvrdi način izbora predstavnika i veličinu -brojnost zadruge, kako se ne bi stvorile teškoće kod zadruga s mnogobrojnim članstvom; prigovorio rješenju o punom radnom odnosu (članak 21); predložio da se ovim zadrugama omogući da osnivaju i druge, neobvezne pričuve (članak 23); ocijenio da je nepotrebno propisivati način obavješćivanja između ŠKZ i zadrugara (članak 25) te da nije potrebno propisivati mogućnost prijeboja kredita iz štednog kola, odnosno novčanog pologa (članak 26); upozorio da štedno-kreditna zadruga ne može (članak 27) prenositi svoje ovlasti (primjerice zastupanje, obavljanje pojedinih poslova - da ugovorom može povjeriti samo izvršavanje nekih poslova); ukazao da je neprihvatljivo pa i upitno s ustavno-pravnog stajališta obve-

zivanje na članstvo u Hrvatskom zadružnom savezu (29); predložio da se predvidi kako je štedno-kreditna zadruška dužna sa zadrugarom zaključiti ugovor o vođenju žiro-računa i tekućeg računa o oročenoj štednji i odobrenim kreditima (33); predložio da se štedno-kreditne zadruške obvežu na usklađivanje poslovanja u roku godine dana po stupanja zakona na snagu (49).

Poslovanje sa zadrugarom ograničava se samo na kreditni odnos

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** podnio je 11 amandmana. Dobar dio istovjetan je, kao i obrazloženja, onima Kluba zastupnika HSS-a pa ih ovdje ne ponavljamo. Riječ je o amandmanima na članke 5, 6, 7, 8, 9, 26. i 29.

U obrazloženju amandmana na stavak 2. točke 3. članka 10. ukazuje se da predloženi tekst ograničava poslovanje sa zadrugarom samo na kreditni odnos, uz obrazloženje da se poslovanje zadruške odvija u zatvorenom krugu zadrugara, a ne prema trećim osobama. Budući da je svaka garancija potencijalni kredit nema razloga da zadrugari budu zakinuti i za taj servis od svoje zadruške, ukazuje predlagatelj amandmana, uz napomenu kako teško da se može uspjeti u zadrugarstvu ako zadrugari - kao slabe gospodarske jedinice, koje i sada uglavnom ne ispunjavaju uvjete za rad s poslovnim bankama, trebaju biti s potencijalom prisutni na nekoliko strana (prema zakonskom prijedlogu zadrugar koji ne ispunjava uvjete za servisiranje u banci trebao bi biti zadrugar zadruške, a u slučaju kad mu treba garancija za sudjelovanje na licitaciji, za dobro izvršenje posla ili povrat izrazito povoljnog kredita upućen je zatražiti je u poslovnoj banci).

Amandmanom na članak 17. zatraženo je da se utvrdi da skupština donosi odluku i o imenovanju članova drugih tijela koji se biraju iz redova zadrugara te da odlučuje o usuglašavanju poslovanja zadruške s novim Zakonom o štedno-kreditnim zadrugama ili, po potrebi, drugim zakonskim propisima. U slučaju kad je riječ o više formalnoj promjeni odredaba statuta (npr. naziv i sjedište) predlagatelj smatra da nije potrebna većina od 75 posto članova skupštine, te da skupštini treba prisustvovati javni bilježnik (troškovi).

Brisanje članka 25. zastupnik je predložio uz upozorenje da način i troškove obavještanja zadrugara o uvjetima poslovne politike te o stanjima njihovih zaduženja i računa treba da utvrđuju zadrugari svojim aktima poslovne politike - da je to predmet ugovora, a ne zakonskih odredbi.

U obrazloženju amandmana na članak 27. zastupnik ukazuje da je zatezna kamata utvrđena zakonom, a ne aktima financijske organizacije ili ugovorom. Ona se, međutim, može ugovoriti u visini zakonske zatezne kamate, ali tada se ne može, kako je navedeno u Konačnom prijedlogu, utvrđivati nekim drugim zakonom ili ugovorom. Naime, upotrebom izraza (zatezna) kamata ujedno se i određuje primjena zakonske zatezne kamate jer samo taj zakon regulira visinu zatezne kamate. Prema tome, zadruške, kako je to pravno primijenjeno i u bankarstvu, mogu po dospijeću ugovarati primjenu zakonske zatezne kamate ili redovne kamate po dospijeću, ovisno koja je u trenutku primjene viša, s tim da ne može biti viša od zakonom utvrđenih efektivnih troškova kredita. Ne može se, napominje, dogoditi da po dospijeću kamata bude niža od kamate za vrijeme trajanja ugovorenog roka dospijea, a predloženom je stipulacijom moguće da se to desi dođe li do pada zakonske kamatne stope, o čemu se već razmišlja. Time bi se stimulirala neurednost u izvršavanju obveza.

AMANDMANI VLADE

Vlada Republike Hrvatske podnijela je deset amandmana. Prvim se (na stavak 1. točke 3. članka 7) štedno-kreditnim zadrugama omogućuje da ostvaruju prihode i od članarina. Time je djelomično uvažan amandman Kluba zastupnika HSS-a. Radi naglašavanja načela ravnopravnosti u odlučivanju amandmanom na stavak 4. članka 8. utvrđuje se da svaki zadrugar ima pravo na jedan glas u skupštini, neovisno o broju uplaćenih zadružnih uloga.

Amandmanom na stavak 1. točke 2. članka 10. omogućuje se ovim zadrugama izdavanje garancija svojim zadrugarima. Time je uvažan amandman dr. sc. Ante Kovačevića, a i djelomično je prihvaćen amandman Kluba zastupnika HSLA-a.

Novim stavkom 3. članka 10. omogućuje se samostalno obavljanje poslova platnog prometa u zemlji onim štedno-kreditnim zadrugama koje će udovoljiti propisima koje donosi Hrvatska narodna banka za obavljanje platnog prometa i koje temeljem toga dobiju njeno odobrenje.

Amandmanom na članak 23. Vlada je predložila da štedno-kreditna zadruška može osnovati i druge neobvezne pričuve koje će se koristiti u skladu sa Statutom. Ovine je uvažan amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a. Prihvativši i amandman toga kluba na članak 27. Vlada je predložila da obavljanje pojedinih poslova štedno-kreditna zadruška može ugovorom povjeriti vanjskom suradniku.

Amandmanom na stavak 5. članka 28. Vlada je djelomično prihvatila prijedloge klubova zastupnika i zastupnika na ovaj članak - dopušta se štedno-kreditnim zadrugama da same odlučuju o učlanjivanju u saveze.

Ministar financija može propisati oblik sastavljanja i obvezu dostavljanja i drugih izvješća - sadržaj je amandmana na članak 34, čime je uvažan amandman Odbora za financije i Državni proračun.

Amandmanima na članke 44. i 45. prihvaćen je pravno-tehnički amandman na članak 44. Kluba zastupnika HSP-HKDU-a).

RASPRAVA

Budući da smo temeljito prikazali amandmane svih predlagatelja u ovom prikazu izostavljamo te dijelove rasprave u kojima su podnositelji i dodatno uvjerali zastupnike i predstavnike predlagatelja da ih treba prihvatiti, odnosno šire donosimo samo izlaganje predstavnika Kluba zastupnika HDZ-a (koji nisu podnijeli amandmane) te pojedinačna izlaganja zastupnika.

Tonči Tadić izvijestio je zastupnike da je ključni uvjet za davanje potpore zakonu mogućnost da štedno-kreditne zadruške obavljaju platni promet. Uvodno je napomenuo da su očekivali kako će se objedinjeno raspravljati o ovom zakonu i izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu. Obrazloživši amandmane, podsjetio je kako je ovaj klub predložio izmjenu Zakona o Gospodarskoj komori upravo zato jer su htjeli ostaviti slobodu udru-

živanja gospodarskih komora odnosno subjekata. Ovim se zakonom predviđa, što je doista neobično, da se financijski subjekti moraju udružiti u Hrvatski zadružni savez.

Neka rješenja lošija

U ime **Kluba zastupnika HSLŠ-a, Mladen Godek** je rekao da želi vjerovati u dobre namjere predlagatelja, ali da iščitavanje zakona, odnosno njegova analiza pokazuju da od tog cilja, kako reče, nije ostalo ništa. Neka od predloženih rješenja su, zapravo, lošija.

Zašto zabraniti ovim korisnim financijskim institucijama obavljanje platnog prometa kad takve organizacije iste poslove obavljaju u zemljama razvijene Europe, na koju se svi volimo pozivati?

U vremenu potpune internacionalizacije, globalizacije štedno-kreditne zadruge trebaju biti brana tim nastojanjima i garant razvoja malih gospodarskih jedinica odnosno dobiti običnih, malih ljudi - rekao je zastupnik. S tim u svezi upozorio je kako je već gotovo 90 posto banaka postalo vlasništvo stranog kapitala, sa svim negativnim posljedicama koje to nosi. Ovaj zakon od posebne je važnosti u situaciji gdje je toliko nezaposlenih i gdje nije riješeno seljačko pitanje te je, zapravo, upitan opstanak velikog broja malih, običnih ljudi odnosno domaćinstava.

Stabilnost, razvoj gospodarstva razvijenih zemalja djelomično su zasnovani na razvoju štedno-kreditnih društava putem kojih su opstali i stanovništvo prerastalo u srednju klasu, napomenuo je zastupnik, rekavši zatim kako u Hrvatskoj danas djeluje 11 registriranih štedno-kreditnih zadruga (oko 1 posto kreditnog potencijala Hrvatske).

Osvrnuvši se na spominjani kriminal i neučinkovitost štedno-kreditnih zadruga, zastupnik Godek je izjavio kako mu nije nakraj pameti negirati takve pojave. One su doista postojale, ali nije li takvih slučajeva bilo i u bankama u sanaciju kojih je utrošen veliki novac. Što bi bilo da je utrošen u sanaciju štedno-kreditnog zadugarstva, da li bi baš završio kao da je bačen u bunar, ili u džepovima stranih investitora, sadašnjih vlasnika banaka.

Ante Markov je rekao da je **Klub zastupnika HSS-a** za donošenje ovog zakona na osnovama koje u važećem nisu dovoljno jasno izraženi, ali da postoji veliko nerazumijevanje kod samog pojma zadugarstva, a samim time i u pogledu uloge i mjesta štedno-kreditnih zadruga. Gubi se iz vida da unatoč brojnosti financijskih institucija na tržištu i unatoč vrlo povoljnim kamatama seljacima, malim poduzetnicima, nezaposlenima svi ti povoljni krediti nisu dostupni. A još uvijek, dometnuo je zastupnik, živimo u zemlji sa više od 45 posto ljudi na selu, kojima takve institucije jednostavno nisu dostupne. Upravo zbog toga, naglasio je, nužno je u sadašnjem trenutku imati razvijeno zadugarstvo i štedno-kreditni oblik poslovanja za zadrugare. Iako su postojale određene devijacije, pa i špekulanti u okviru štedno-kreditnog zadugarstva koji su doveli pod lupu javnosti i one (u većini) pozitivne, sve to nije razlog - rekao je predstavnik Kluba zastupnika HSS-a - da se štedno-kreditne zadruge (a svega ih je 111) - ugase. Podsjetio je još, kao i prethodnik, na način konsolidacije banaka.

Govoreći u prilog ovim zadrugama, zastupnik Markov je istaknuo kako je u okrupnjavanju poljoprivrednog gospodarstva u Švedskoj ulogu odigrala upravo poljoprivredna banka, te kako se sada u Europskoj zajednici, gdje je donedavna prevladavala želja za stvaranjem

U vremenu potpune internacionalizacije, globalizacije, štedno-kreditne zadruge trebaju biti brana tim nastojanjima i garant razvoja malih gospodarskih jedinica odnosno dobiti običnih, malih ljudi.

održivog poljoprivrednog gospodarstva, forsira politika diferencijacije djelatnosti na selu kojoj poljoprivreda nije isključiv pravac djelovanja već se oslanja i na druge djelatnosti vezane uz poljoprivredu.

Podsjetivši na tradicionalne vrednote zadugarstva (princip solidarnosti, uzajamnosti, samopomoći i jačanja samopouzdanja i vjere, zastupnik je utvrdio da se njih i danas pridržavaju neke zemlje te da su iz njih izradile solidne gospodarske,

humane sustave koji su uvijek bili u korist svojih zadrugara te da je na tim principima nužno graditi i sustav štedno-kreditnih zadruga.

Stajalište Kluba zastupnika HDZ-a

Nikica Valentić je najkraće ponovio stajališta **Kluba zastupnika HDZ-a** iz rasprave u prvom čitanju, posebno naglasivši da zakon neće podržati ne prihvate li se predložene izmjene članka 10. Uvodno je rekao kako su Tadić, Godek i Markov velikim dijelom govorili sukladno stajalištima HDZ-a. Govoreći najprije o platnom prometu, zastupnik je naglasio kako je on zadnjih deset godina bivše države i u deset ove bio najbolji u Europi. Najkasnije za dva dana, a u pravilu za jedan, dobivale su se sve informacije o financijskim transakcijama. Članovi bivših vlada HDZ-a bili su svjesni, napomenuo je, da će bankarstvo preuzeti taj posao, ali i toga da je teško očekivati da bi ono, bez obzira na sve njegove sadašnje

Gubi se iz vida da, unatoč brojnosti financijskih institucija na tržištu i unatoč vrlo povoljnim kamatama, seljacima, malim poduzetnicima, nezaposlenima svi ti povoljni krediti nisu dostupni.

kvalitete, moglo bolje obavljati platni promet. Jeftinije, naglasio je, svakako neće.

U tako značajnom prometu i promjeni, gdje nastupa i konkurencija - banke se bore za svoje interese, postoji mali segment štedno-kreditnog zadugarstva. S potencijalom od oko 1 posto nisu konkurencija ni poslovnom bankarstvu niti ikome drugome. Prihvati li se, međutim članak 10. štedno-kreditne zadruge prestaju postojati.

Rekavši da je ekscesa u zadugarstvu bilo, zastupnik Valentić je ustvrdio da su uvijek bili prenaglašavani, jer, kako reče, bilo je mnogo zgodnije na križ razapeti kakvu zadrugu nego ozbiljnu firmu ili banku.

Klub zastupnika HDZ-a zalaže se za to da štedno-kreditne zadruge samostalno obavljaju promet za svoje zadrugare, jer bez toga nema njihova

opstanka. Svaka druga varijanta je dupli posao i dvostruki trošak. Može Hrvatska poštanska banka biti, u neku ruku, transmisija, ali nitko ne radi ništa badava, najmanje banke, i to bi poskupjelo platni promet. A mnogi obrtnici imaju desetljetne navike da preko zadruga plaćaju račune, poreze i, na kraju, od toga financiraju nekadašnje male radne zajednice, a sada uposlene u štedno-kreditnim zadrugama.

Klub zastupnika HDZ-a založio se za odgodu primjene zakona, radi prilagodbe, podržali su smanjenje visine temeljnog kapitala - na 100 do maksimalno 150 tisuća kuna, kako bi se omogućilo većini zadruga da se preregistriraju i nastave normalno živjeti.

Napomenuvši da će klub podržati amandmane drugih predlagatelja koji su sukladni njihovim stajalištima, zastupnik je dometnuo da će tek vidjeti hoće li podnositi svoje amandmane, s tim u svezi napomenuvši kako se često isti amandmani od raznih stranaka predlažu da bi se dobio i neki sitni politički poen. Izlaganje je Nikica Valentić zaključio napomenom kako bi osobno bio zadovoljan da se zakon donese konsenzusom.

Ljubica Lalić (HSS) uvodno je napomenula kako su u raspravi o Zakonu o zadrugama svi klubovi i zastupnici ukazali na potrebu razvoja zadrugarstva. U tome je nezaobilazna uloga štedno-kreditnih zadruga, koje zadrugarima trebaju biti na usluzi u doba sporosti banaka u rješavanju potreba malih poduzetnika i u doba relativno strogih uvjeta odobravanja kredita.

Uz ocjenu da predloženo ne rješava probleme na zadovoljavajući način, ona je rekla da bi trebalo sagledati kako problem štedno-kreditnih zadruga rješavaju ostale europske zemlje. U Europskoj je uniji 130 tisuća različitih zadruga s više od 830 milijuna zadrugara te više od 2,3 milijuna zaposlenih.

Predloženi zakon mora onemogućiti osnivanje onih štedno-kreditnih zadruga koje bi pojedincima poslužile za legalno plasiranje vlastitog novca po izuzetno visokim kamatnim stopama, kao i onih koje bi se financirale po principu prikupljanja štednji građana koja bi služila samo za financiranje poslovanja trgovačkih društava. Ove zadruge, naglasila je, moraju biti na usluzi

svojim zadrugarima i voditi računa isključivo o njihovu interesu.

Rješenje iz članka 5. (tko može biti zadrugar) zastupnica ne smatra dobrim jer su, naglasila je, upravo mali poduzetnici i druge zadruge itekako zainteresirani za zadržno udruživanje, s obzirom na to da su oni velikim financijskim institucijama nezanimljivi i nemaju interesa s njima komunicirati oko kratkoročnih pozajmica.

Posebice valja na umu imati poljoprivredne zadruge koje tek nastaju pa nemaju uvjeta kreditne sposobnosti za partnerstvo s poslovnim bankama, rekla je. Budući da će se vrlo često događati da su iste osobe zadrugari i poljoprivredno-potrošačke i štedno-kreditne zadruge nije li logično da im zakon omogući da koriste vlastita sredstva koja su udružili u štedno-kreditnu zadrugu, upitala je zastupnica.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: upozorenje kako obavljanje platnog prometa u ime i za račun banke poskupljuje zadrugaru ove poslove. Tvrdnja je utoliko osnovanija što se pokazalo da su najnovije promjene u ukupnom platnom prometu stranaka donijele nove troškove, premda se uporno govori o potrebi rasterećenja gospodarstva.

U ime predlagatelja

U završnoj riječi, zamjenik ministra financija, mr.sc. **Damir Kuštrak** najprije je ustvrdio da su Valentić i Tadić "čitali neki drugi zakon", jer se amandmani koje su podnijeli odnose na neke stavke koje uopće ne postoje, ili su već riješene kako oni traže. Uz napomenu da im je valjda greškom dostavljen drugi tekst, zamjenik ministra je pojasnio da je riječ, prije svega, o člancima 8. i 9, gdje je, u skladu sa zahtjevima iz prvog čitanja, ukupni iznos uloga smanjen sa 300 na 100 tisuća kuna te da se zadržni ulozu mogu ukamaćivati.

Rekavši da je Markov spomenuo suštinu problema, on je rekao kako nije riječ o platnom prometu niti o eventualnim troškovima koji bi nastali ovakvim rješenjem već, zapravo, o dualitetu koji postoji između štednih uloga i žiro-računa. Žiro-račun je novim Zakonom o platnom prometu preformuliran u "poslovni račun", bez obzira o kakvom je subjektu riječ.

Točno je da je ZAP dobro obavio platni promet, ali je isto točno kako je

postojao dualitet - da su se pod određenim uvjetima mogla imati dva računa (jedan blokiran). To je bio razlog reformi platnog sustava, objasnio je, dometnuvši kako se u okviru ovog sustava ne bi dogodilo da se u proteklom razdoblju akumulira više od 20 milijardi nenaplaćenih naloga za plaćanje.

Zamjenik ministra financija rekao je zatim kako su špekulacije tvrdnje da bi rješenjem iz članka 10. za zadrugare poskupio platni promet. Točno je da banke nisu bile osobito zainteresirane za suradnju sa štedno-kreditnim zadrugama, ali s ovakvim zakonskim rješenjem one to moraju omogućiti, a i spremaju se ponuditi posebne uvjete za štedno-kreditne zadruge koje se žele baviti platnim prometom (manje od 20 štedno-kreditnih zadruga je za to zainteresirano).

Vlada će još jednom razmisliti, ali bi bilo vrlo štetno rušiti koncept platnog prometa kako je izvorno zamišljen u Zakonu o platnom prometu - rekao je zamjenik ministra financija, dometnuvši kako je i Vladi u interesu da po toj osnovi štedno-kreditne zadruge ne stradaju. Još je izvjestio zastupnike da su od otprilike 700 milijuna kuna aktive i pasive štedno-kreditnih zadruga 50 milijuna udjeli, a 650 su štedni ulozu i žiro-računi. Problem su žiro, odnosno poslovni računi, napomenuo je.

Zaključno je ustvrdio da će Vlada još jednom razmotriti članak 10. na način da se ne ruši dobro postavljen sustav platnog prometa koji je dobro postavljen i koji nema samo jednu funkciju - da nešto bude skuplje ili jeftinije - jer, usluga koja se danas dobiva u platnom prometu drukčija je no što je bila prije pa usporedba nije moguća.

GLASOVANJE

Vlada RH uvažila najveći dio primjedbi

Od devedeset amandmana tridesetak ih je prihvaćeno, a trideset nije, dok su preostali povučeni jer je predlagatelj svojim amandmanima uvažio zahtjeve - u cijelosti ili u izmijenjenom obliku.

Zastupnici su najprije većinom glasova (101 "za", 1 "protiv" i 32 "suzdržano") odlučili da će razmotriti amandmane Vlade RH pristigle po

okončanju rasprave, čiji je sadržaj obrazložio zamjenik ministra financija, Damir Kuštrak, koji je izrazio nadu da će biti dosta povučenih amandmana s obzirom na to da je svojima Vlada RH uvažila najveći dio primjedbi.

Amandmani su prihvaćeni većinom glasova (od osamdeset i nešto do devedeset i nešto, najmanje je protivljenja bilo onom na članak 10 (8 "protiv" i 8 "suzdržano"), dok je protiv ostalih amandmana bilo najmanje 10, a najviše 30 zastupnika te suzdržanih od 12 do 20-tak glasova. Nitko nije bio protiv šest amandmana Vlade.

Prihvaćeni amandmani

Prihvaćeni su amandmani: Kluba zastupnika HSS-a na točku 3. stavak 7. članka 8; Odbora za financije i državni proračun i klubova zastupnika HSS-a, HNS-PGS-SBHS-a, HSP-HKDU-a, HSLs-a (novi stavak 3. u članku 11.); Odbora za financije i državni proračun te klubova zastupnika HSS-a, HNS-PGS-SBHS-a; HSLs-a i HSP-HKDU-a na točku 2. stavka 1. članka 13; Kluba zastupnika HSP-HKDU-a na točku 2. stavka 1. članka 14. i na stavke 6. i 8. članka 17; Odbora za financije i državni proračun i klubova zastupnika - HSS-a, HNS-PGS-SBHS-a, HSLs-a, HSP-

HKDU-a na stavak 1. članka 25; Kluba zastupnika HSP-HKDU-a na alineju 6. stavka 3. članka 26; Odbora za financije i državni proračun i Klubova zastupnika HSS-a i HSLs-a na članak 34; Kluba zastupnika HSP-HKDU-a na točku 4. stavka 1. članka 45. i stavak 2. članka 46.

Djelomično prihvaćeni

Djelomično su prihvaćeni amandmani: Kluba zastupnika HSS-a na članak 6 (izmjena stavka 2), na točku 3. stavka 3. članka 17. i stavke 6. i 8. tog članka; Odbora za financije i Državni proračun i klubova zastupnika HSS-a, HNS-PGS-SBHS-a, HSLs-a i HSP-HKDU-a na članak 21 (stavak 3. točka 4); klubova zastupnika HSS-a i HSP-HKDU-a na članak 28 (brisanje stavka 2).

Neprihvaćeni

Nisu prihvaćeni amandmani: Odbora za financije i državni proračun i dr.sc. Ante Kovačevića na članak 5; amandman dr. Kovačevića na stavak 2. članka 6. i na točku 3. stavka 1. članka 7. te amandmani na isti članak i točku klubova zastupnika HSLs-a i HSP-HKDU-a; amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a na stavke 2-7. članka 8. te dr.sc. Ante Kovačevića

na točku 3. stavku 7. istog članka; klubove zastupnika HSS-a i HSLs-a te dr.sc. Ante Kovačevića na stavak 2. članka 9; Kluba zastupnika HSP-HKDU-a na točku 1. stavka 1. članka 10; Kluba zastupnika HSLs-a na stavak 1. članka 10 (nova točka 4); Kluba zastupnika HSP-HKDU-a na stavke 2. članka 16. i 17; dr.sc. Ante Kovačevića na članak 23 (novi stavak 7) i stavak 1. članka 27 te stavak 1. članka 29; amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a na članak 29 (brisanje stavka 5); Kluba zastupnika HSP-HKDU-a na stavak 1. članka 33, na stavak 2. članka 42. i na članak 49.

Povućeni

Preostali amandmani ili dijelovi amandmana povučeni su zato što su uvaženi kroz amandmane Vlade ili stoga što su predlagatelji uvažili odbijanje (obrazloženje) amandmana. Ovdje spomenimo amandmane na članak 10. za koje je Vlada RH ponudila svoje rješenje.

Zakon o štedno-kreditnim zadrogama izglasan je većinom glasova (82 "za", 18 "protiv" i 2 "suzdržano") u tekstu predlagatelja zajedno s prihvaćenim amandmanima.

J.R.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PLATNOM PROMETU U ZEMLJI

Štedno-kreditne zadruge ne mogu biti nositelji platnog prometa u zemlji

Nakon provedene rasprave u kojoj su sudjelovali predstavnici klubova zastupnika skloni predloženim rješenjima, nije iskazana podrška ovom zakonskom prijedlogu koji je bio u postupku za drugo čitanje, a u saborsku proceduru ga je uputila grupa zastupnika HSP-a - Anto Đapić, mr.sc. Miroslav Rožić, dr.sc. Tonči Tadić i Vlado Jukić. Njime bi se mijenjalo rješenje iz važećeg zakona za koje je ocijenjeno da ne omogućava štedno-kreditnim zadrogama da same

obavljaju poslove platnog prometa što su do sada obavljale i bile, kako je kazao predlagatelj za to tehnički i stručno osposobljene. Takvo rješenje u važećem Zakonu vodi njihovu konačnom gašenju, čulo se u raspravi kao argument za njegovo donošenje kao i prigovori da se otežava vođenje poslova članovima zadruge i poskupljuje platni promet. Vladi je upućen prigovor da, suprotno proklamacijama, ne vodi računa o vlastitom gospodarstvu, da nije

postupila po zaključku Sabora koji je tražio korekcije u tom smislu, i da ide na ruku poslovnim bankama i stranim lancima robnih kuća čije poslovanje ove banke financiraju.

Vlada je na predložena rješenja dostavila Saboru svoje Mišljenje u kojem je navela razloge zbog kojih se protivi donošenju predloženog zakona, a većina ih zastupnika uvažila i glasovala protiv zakonskog prijedloga.

O PRIJEDLOGU

O zakonskom prijedlogu pisali smo u IHS, broj 335, na stranici 34 pod naslovom: "Nastaviti stoljetnu tradiciju štedno-kreditnog zadrugarstva", pa ukratko podsjećamo da je platni promet u zemlji uređen Zakonom o platnom prometu u zemlji, a kao nositelje platnog prometa određuje Hrvatsku narodnu banku i banke te iznimno Hrvatsku poštu u ime i za račun Hrvatske poštanske banke.

Donošenjem ovog Zakona o platnom prometu u zemlji štedno-kreditne zadruge su izgubile mogućnost da za svoje zadrugare budu nositelji platnog prometa, iako je Sabor obvezao Vladu da je ugradi, odnosno provede sukladno tome odgovarajuću zakonsku regulativu.

U obrazloženju uz ovaj zakonski prijedlog predlagatelj napominje da Europska unija potiče suradnju u području zadrugarstva, te vrlo često međunarodne financijske institucije plasiraju potpore upravo preko tih financijskih institucija.

Međutim, spomenutim Zakonom njima se oduzima izvorni posao te one postaju samo posrednici u platnom prometu što se može nepovoljno odraziti, i odrazit će se, navodi predlagatelj na sve ostale poslove (davanje kredita za svoje zadrugare), upozorava predlagatelj.

U konačnici to može dovesti do odljeva zadrugara i gašenja ovih financijskih institucija, a da bi se to spriječilo predložene su izmjene i dopune Zakona, sadržane u samo dva članka.

STAV VLADE

O predloženom zakonu očitovala se Vlada RH i to negativno. Naime, ona drži da prema ranijem Zakonu o

Štedno-kreditne zadruge nisu određene kao nositelji platnog prometa, ali one mogu, u ime i za račun poslovne banke kod koje su otvorile račun, obavljati poslove platnog prometa za svoje zadrugare.

platnom prometu u zemlji, štedno-kreditne zadruge nisu obavljale platni promet u punom obliku, jer se

sredstva na njihovim žiro-računima nisu uključivala u depozit poslovne banke s kojom su štedno-kreditne zadruge imale zaključen ugovor o depozitu, što znači da su u mogućim situacijama blokade poslovne banke bila blokirana i sredstva na računima štedno-kreditnih zadruga koje su imale zaključen ugovor s tom bankom, a time i sredstva na računima zadrugara obrtnika.

Nadalje, kod poslovanja s određenim instrumentima osiguranja plaćanja (npr. akceptni nalozi, barirani čekovi i sl.), morao se otvarati drugi račun u Zavodu za platni promet, koji se onda vodio u depozitu neke poslovne banke, a ne u depozitu štedno-kreditne zadruge.

Prema odredbama novog Zakona o platnom prometu u zemlji poslove platnog prometa mogu obavljati isključivo banke i Hrvatska narodna banka, s izuzetkom Hrvatske pošte. Štedno-kreditne zadruge nisu određene kao nositelji platnog prometa, ali one mogu, u ime i za račun poslovne banke kod koje su otvorile račun, obavljati poslove platnog prometa za svoje zadrugare.

Zahtjevu štedno-kreditnih zadruga da budu nositelji platnog prometa nije moguće udovoljiti a da istodobno ne dođe do suštinskih promjena u načinu njihova ustroja i poslovanja. To znači da bi štedno-kreditne zadruge trebale poslovati prema uvjetima i pod ograničenjima na kojima posluju banke, što bi značilo njihov preustroj u banku. U tom bi slučaju štedno-kreditne zadruge morale biti sudionik hrvatskog sustava velikih plaćanja i Nacionalnog klirinškog sustava, te bi iz tog razloga morale imati otvoren račun u Hrvatskoj narodnoj banci. Prema Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, te Zakonu o platnom prometu u zemlji, Hrvatska narodna banka ne može voditi račune štedno-kreditnih zadruga. Vođenje računa banaka u Hrvatskoj narodnoj banci uvjetuje i čitav niz odnosa između banke i Hrvatske narodne banke, koji su definirani Zakonom o bankama, Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci i njezinim podzakonskim aktima. Preko Hrvatskog sustava velikih plaćanja Hrvatska narodna banka prati i nadzire dnevnu likvidnost sustava, obavlja plaćanja po osnovi provođenja monetarne politike, obavlja konačnu namiru plaćanja na računima banaka, račune za gotovinu banaka i račun izdvojenih sredstava banaka za pokriće u Nacionalnom

klirinškom sustavu (određivanje limita).

Uključenjem štedno-kreditnih zadruga kao sudionika u obračun preko međubankovnih platnih sustava gubila bi se uloga i svrha takvih sustava kao temeljne infrastrukture bankarskog sustava. Dolazi u pitanje i zakonom definirani odnos između banaka i Hrvatske narodne banke, u pogledu praćenja i upravljanja likvidnošću cjelokupnog bankarskog sustava. Uključenjem štedno-kreditnih zadruga u navedene sustave, Hrvatska narodna banka bi se stavila u poziciju koja je u suprotnosti s njezinim ovlastima i zadaćama definiranim Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci i uobičajenoj praksi u svijetu.

Zbog osiguravanja transparentnosti sveukupnog sustava, nije moguće uključenje štedno-kreditnih zadruga kao subjekata u obračun preko međubankovnih platnih sustava, niti vođenje njihovih računa u Hrvatskoj narodnoj banci, što opet znači da one ne mogu biti nositelji i platnog prometa u zemlji.

Iz iznijetoga je Vlada Republike Hrvatske predložila Hrvatskome saboru da ne prihvati zakonski prijedlog.

RADNA TIJELA

Zakonski prijedlog u drugom čitanju razmotrila su sadorska radna tijela i o njemu se očitovala. **Odbor za zakonodavstvo** smatra da nema potrebe za donošenjem ovog zakona jer ima u vidu činjenicu da je u postupku donošenja Konačni prijedlog zakona o štedno-kreditnim zadrugama na tekst kojeg je ovaj Odbor podnio amandman kojim se rješava pitanje koje je sadržaj ovog zakona. **Odbor za financije i državni proračun** raspravljao je o zakonu kao matično radno tijelo. Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja u Odboru su iznijeta stajališta i izraženo mišljenje da i u Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci treba regulirati mogućnost štedno-kreditnim zadrugama da samostalno obavljaju poslove platnog prometa za svoje zadrugare. Međutim, Hrvatska narodna banka nije pokazala niti malo volje da predloži u Zakonu određena tehnička rješenja kojima bi se to omogućilo. Naime, nema opravdanog razloga da štedno-kreditne zadruge

ne bi mogle samostalno obavljati poslove platnog prometa za svoje zadrugare, posebno što je Hrvatski sabor svojim zaključkom obvezao Vladu Republike Hrvatske da uskladi zakonsku regulativu kojom bi se omogućilo štedno-kreditnim zadrugama samostalno obavljanje poslova platnog prometa za svoje zadrugare. Odbor je nakon provedene rasprave predložio donošenje zakona.

RASPRAVA

Vlada nije ispunila zaključke Sabora

Na početku rasprave o ovoj temi, u ime predlagatelja, grupe zastupnika HSP-a **Tonči Tadić** je podsjetio da je predloženi Zakon pokrenut nakon Vladinog neispunjavanja obveze koje su proizlazile iz zaključka Sabora kojim je tražio da se omogući štedno-kreditnim zadrugama obavljanje platnog prometa za svoje zadrugare. Ona tu obvezu nije ispunila ni ugradnjom sukladnih rješenja u Zakon o štedno-kreditnim zadrugama niti u Zakon o platnom prometu. Naime, u novom Zakonu o platnom prometu u zemlji, štedno-kreditne zadruge nisu navedene kao nositelji platnog prometa, te one više nisu u mogućnosti voditi poslove platnog prometa za svoje zadrugare, osim u slučaju da posebno sklope ugovor s bankom. Takvim rješenjem njima se oduzima posao, a one postaju posrednicima u platnom prometu što se u budućnosti može nepovoljno odraziti na sve ostale poslove zadruga, pa i davanje kredita, te do gašenja štedno-kreditnih zadruga.

Stoga Klub zastupnika HSP-a vidi rješenje ovakve situacije u donošenju predloženog zakona. U Prijedlogu koji se sastoji od samo dva članka uređuje se da štedno-kreditne zadruge obavljaju poslove platnog prometa za svoje članove, te su one depozitarne institucije svojih zadrugara.

U Hrvatskoj, napomenuo je predstavnik predlagatelja, djeluje oko stotinu štedno-kreditnih zadruga od kojih dvadesetak obrtničkih i članovi su Hrvatske obrtničke komore. Rješenje prema kojem poslove platnog prometa mogu obavljati samo temeljem ugovora s bankom, znatno poskupljuje obavljanje tih poslova a to nije u interesu obrtnika, rekao je.

Konačni prijedlog zakona sadrži manje razlike u odnosu na prvo čitanje, zbog odustajanja od rješenja kojim se uređivao platni promet fizičkih i pravnih osoba koje su pokrenule postupak nagodbe, a status tih osoba tako da su im računi otvoreni kod Hrvatske poštanske banke.

Mnogobrojne primjedbe na tekst ovog zakona iznijela je Hrvatska narodna banka protiveći se njegovom donošenju, rekao je predstavnik predlagatelja, izrazivši protivljenje stavu prema kojem štedno-kreditne zadruge nikada nisu bile sudionici platnog prometa. Poznato je da jesu, naglasio je, dok se to isto ne može reći za poslovne banke kojima se to omogućava, a nikada do sada nisu radile tu vrstu poslova. Stoga je, smatra, neutemeljen argument HNB-a i o rizičnoj aktivnosti i plasmanima iz depozita jer zadruge imaju pričuvu, a posebno je nevjerojatna i primjedba o upitnoj tehničkoj opremljenosti zadruga.

Na kraju izlaganja predstavnik predlagatelja je zaključio kako bi ukidanje mogućnosti da štedno-kreditne zadruge obavljaju poslove platnog prometa koji su vodile za 10 tisuća obrtnika, izazvalo veliko nezadovoljstvo obrtnika, osim što se pokazalo da za njih poslovne banke ionako nisu zainteresirane.

Osim toga, zna se da u Europi djeluje veliki broj obrtničkih i štedno-kreditnih zadruga pa drži neshvatljivim da se u Hrvatskoj priziva njihovo ukidanje.

Nakon uvodnog izlaganja rasprava je nastavljena iznošenjem stavova klubova zastupnika. Prvi je riječ dobio **Velimir Pleša** u ime Kluba zastupnika HDZ-a, i prenio da Klub podržava donošenje zakona, pogotovo navodeći da predložene odredbe omogućavaju da se taj posao i dalje radi za desetke tisuća obrtnika i tako da im to bude jednostavnije i lakše. Pogotovo je to važno imati u vidu kada se zna da su se i prethodna i ova Vlada opredijelile za poticanje malog i srednjeg poduzetništva. Stupanjem na snagu Zakona o platnom prometu u zemlji poslovi platnog prometa postali su znatno složeniji i skuplji nego prije. Naime, unatoč očekivanjima da će reforma zakona o platnom prometu ukidanjem ZAP-a dovesti do razvitka, dogodilo se zapravo da je monopol s dobrom organizacijom posla i nižim cijenama zamijenjen kvazi monopolom (FINA) i djelovanjem poslovnih

banaka koje su loše organizirane i skuplje.

To proizlazi otuda što je većina banaka sklopila ugovor s FINOM za obavljanje platnog prometa, pa je, smatra zastupnik, upravo u ovom trenutku ovaj prijedlog zakona dobro došao.

Zna se da u Europi djeluje veliki broj obrtničkih i štedno-kreditnih zadruga pa je neshvatljivo da se u Hrvatskoj priziva njihovo ukidanje.

Usljed navedenih razloga drži kako je potrebno naročito voditi računa o novonastalom položaju obrtnika i stoga smatra, treba podržati donošenje ovog zakona.

Opasnost od gašenja zadruga

U ime Kluba zastupnika DC-a dr.sc. **Mate Granić** smatra da je učinjena šteta obrtnicima i zanatskim štedno-kreditnim zadrugama time što Vlada nije pravodobno izvršila svoju obvezu iz zaključaka koje joj je uputio Sabor 2001. godine.

Izrazio je zabrinutost i radi činjenice da je Vlada odbijala izvršiti taj zaključak te još više začuđuje da je ona propustila uskladiti zakone koji na različite načine usklađuju platni promet zadrugara. Izjasnivši se protiv zakonskog rješenja da štedno-kreditne zadruge od 1. travnja ove godine više ne mogu voditi poslove platnog prometa za svoje zadrugare, ukazao je na činjenicu da u isto vrijeme Vlada proklamira poticanje obrtništva. Iz rješenja važećeg Zakona proizlazi da usluge platnog prometa poskupljuju 10 posto, u čemu Klub DC-a vidi opasnost od gašenja štedno-kreditnog zadrugarstva.

Zadruge su imale stoljetnu tradiciju u opsluživanju obrtnika a sada se događa, rekao je da je u bankama samo za jednu uplatnicu kojom plaćaju račune naplata povećana za oko 10 puta.

Neprihvatljivim drži rješenje na koje se upućuju predložene izmjene i dopune još i zbog neusuglašenih rokova nagodbe u zakonima.

Prigovor koji upućuje Vladi odnosi se na njezino načelno opredjeljenje za malo poduzetništvo, a zapravo svojim akcijama spašava velike firme i stvarno kažnjava male prekršitelje,

kao da želi izvući što više novca i usmjeriti ga u državnu blagajnu.

U ime Kluba zastupnika HSP-a **Vlado Jukić** je izrazio zadovoljstvo činjenicom što je Prijedlog doživio veliku potporu već u prvom čitanju.

Argumenti Vlade za koje smatra da nemaju podlogu, kriju zapravo u sebi određenu političku dimenziju, iza čega se, a to pokazuje praksa, kriju određeni interesi.

Iako važeći Zakon predviđa da će štedno-kreditne zadruge moći obavljati platni promet putem poslovnih banaka to do sada nije uspjela ostvariti nijedna zadruga, te je iz tog saznanja proizišao i ovaj Prijedlog, pojasnio je. Dade se iz toga zaključiti da one nemaju budućnosti, pa se može dogoditi da postepeno izgube financijski kapital i da se ugase kao financijske institucije.

U tome vidi političku dimenziju pitanja. Naime, pojasnio je, poslovne banke su u 90 do 100 posto u rukama stranog kapitala kojem je u interesu plasirati robu koju su same kreditirale, a ne pomagati male hrvatske poduzetnike. U tom smislu bi im štedno-kreditne zadruge predstavljale svojevrsnu konkurenciju.

Nakon ovog razmatranja zastupnik je uputio prigovor hrvatskoj Vladi da je ona ta koja bi trebala štititi interese hrvatskih poduzetnika i hrvatskog gospodarstva, što ona ne čini, već i samim time što odbija predložena zakonska rješenja. Na ovo pitanje bi ona sama trebala dati odgovor, rekao je. Može joj se prigovoriti i to da u Hrvatskoj postoji lanac velikih inozemnih trgovačkih kuća, a da u tim istim državama nema naših trgovačkih kuća. To je uvidio i ministar financija i dao naputak da tokovi platnog prometa ubuduće trebaju biti usmjeravani kroz Hrvatsku poštansku banku.

Pozitivnu stranu predloženog zakona vidi u tome što bi se potaknuo razvoj malog i srednjeg poduzetništva a time i omogućilo otvaranje novih radnih mjesta.

Neprihvatljiva tumačenja čelnika HNB-a

U ime Kluba zastupnika HSLs-a **Jadranko Mijalić** je također podržao donošenje konačnog prijedloga zakona izrazivši sklonost prema predloženim rješenjima, što je uostalom bilo opredjeljenje i većine zastupnika iskazano u raspravi za

prvo čitanje, rekao je. Odnosno, daje se mogućnost štedno-kreditnim zadrugama da samostalno obavljaju platni promet za svoje zadruge.

Klub zastupnika HSLs-a je posebno ukazao na stoljetnu tradiciju i njihov značaj na domaćem financijskom tržištu, rekao je Mijalić, te podsjetio na postupak Vlade koja je donoseći zakon izbjegla provesti već spomenuti zaključak Sabora.

Osim toga, osvrnuo se na tumačenje čelnika Hrvatske narodne banke, a smatra ih neprihvatljivima, i stoga što kao razlog odbijanja predloženih zakonskih rješenja navode da se narušava svrha platnog sustava. Naime, naglasio je, da je svima poznato da u takvom obliku štedno-kreditne zadruge funkcioniraju svugdje u svijetu.

Budući da su dosadašnjim djelovanjem štedno-kreditne zadruge dokazale svoju sposobnost djelovanja u poslovima platnog prometa, u

Posebno je loše po zadruge što novom organizacijom poslova platnog prometa višestruko poskupljuju usluge, što kao činjenica, u uvjetima teške gospodarske situacije, ne smije biti zanemareno, a također ni značaj i uloga koju one imaju u svojoj dugoj tradiciji.

postojećem procesu donošenja zakona kojima se regulira cjelokupni financijski sustav Republike Hrvatske, sugerira Vladi da razmisli i o uključivanju štedno-kreditnih zadruga. One su i do sada, vrlo uspješno, obavljale posao vezan uz platni promet pa je neprihvatljiv stav da one nisu tehnički ni stručno osposobljene za obavljanje tih poslova. Nasuprot tome, uslijedio je njegov prigovor, za banke koje su do sada samo djelomično obavljale te poslove otvara se mogućnost da postanu nosioci toga posla.

Posebno je loše po zadruge što novom organizacijom poslova platnog prometa višestruko poskupljuju usluge, što kao činjenica, u uvjetima teške gospodarske situacije, ne smije biti zanemareno, a također ni značaj ni uloga koju one imaju u svojoj dugoj tradiciji.

Važno je naglasiti da su one kao sustavi u pružanju usluga te kredi-

tiranju zadrugara mnogo brže od banaka, pa su zbog takve svoje organiziranosti interesantne malim zadrugarima.

Po završetku rasprave u kojoj su sudjelovali predstavnici klubova zastupnika, u završnoj je riječi predstavnik predlagatelja **Anto Đapić**, izrazio zahvalnost svim zastupnicima klubova koji su argumentirano podržali donošenje zakona. Potom se osvrnuo na primjedbe Vlade u Mišljenju koje je dostavila Saboru a izražava protivljenje ovom zakonu. Osporio je točnost navoda Vlade da štedno-kreditne zadruge nisu vodile platni promet, navodeći da se u Zakonu o platnom prometu u zemlji iz 1993. godine navodi da Hrvatska narodna banka kontrolira obavljanje platnog prometa između ostalih kod štedno-kreditnih zadruga, te da one obavljaju poslove platnog prometa propisane Zakonom o štedno-kreditnim zadrugama. Međutim, odredbama Zakona o platnom prometu u zemlji koji je stupio na snagu u travnju ove godine taj im je dio djelatnosti oduzet a nije im ponuđena alternativa. Unatoč obrazloženju Vlade da štedno-kreditne zadruge mogu voditi platni promet preko poslovnih banaka, on se ne uspostavlja, što se vidi iz toga što do sada, a tome je već 6 mjeseci, nijedna banka nije bila spremna s njima potpisati bilo kakav oblik ugovora. Uostalom, dodao je, zadruge samo traže obavljanje platnog prometa u segmentu kuskog prometa i to za svoje zadruge. Prema tome, oni koji podupiru donošenje zakona imaju čvršće argumente nego Vlada koja mu se protivila, rekao je na kraju zastupnik Đapić.

Pristupilo se glasovanju o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu u zemlji. Nakon utvrđivanja broja glasova, pri ponovljenom glasovanju ustanovljeno je da zakon nije prihvaćen jer je 70 zastupnika bilo protiv donošenja, 54 se izjasnilo za donošenje, a 8 je bilo suzdržanih. Na prigovor zastupnika Ljube Česića-Rojša da nedostaje dosljednosti kod brojanja glasova predsjednik Sabora Zlatko Tomčić je citirao poslovničku odredbu u članku 230. u kojoj se kaže da u slučaju ako se zastupnik ne izjasni "za", "protiv" ili "suzdržan" i ne digne ruku, smatra da je pri glasovanju bio suzdržan.

M.P.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O TRŽIŠTU VRIJEDNOSNIH PAPIRA; KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PREUZIMANJU DIONIČKIH DRUŠTAVA

Bolje funkcioniranje tržišta vrijednosnih papira

Hrvatski je sabor nakon objedinjene rasprave prihvatio, zajedno s amandmanima, Zakon o preuzimanju dioničkih društava i Zakon o tržištu vrijednosnih papira. Njima se uređuju uvjeti za davanje ponude za preuzimanje dioničkih društava, postupak preuzimanja, prava i obveze sudionika te nadzor nad provođenjem tog postupka; djelokrug i nadležnost Komisije za vrijednosne papire RH, postupak izdavanja vrijednosnih papira, poslovi s vrijednosnim papirima i ovlaštene osobe za to, zaštita ulagatelja i nositelja prava iz vrijednosnih papira itd.

O predloženim zakonima i raspravi u prvom čitanju pisali smo u Izvješćima, broj 323 od 14. veljače 2002. na stranici 12. pod naslovom: "Zakonodavna osnova za razvitak tržišta kapitala".

O PRIJEDLOZIMA

Ovom prilikom zadržat ćemo se samo na razlikama u ovim zakonskim tekstovima između prvog i drugog

Kad je riječ o zakonskom prijedlogu o tržištu vrijednosnih papira predlagatelj se u konačnici opredijelio za koncept univerzalne banke i omogućuje se upis i uplata vrijednosnih papira i stranim i fizičkim i pravnim osobama.

čitanja a o kojima je uvodno na sjednici Hrvatskoga sabora govorio i predstavnik predlagatelja, Vlade RH, zamjenik ministra financija mr.sc. Damir Kuštrak. U Konačnom prijedlogu zakona o preuzimanju dioničkih

društava predlagatelj je prihvatio prijedlog da se RH, odnosno Hrvatski fond za privatizaciju i Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka izuzmu od obveze objavljivanja ponude za preuzimanje svih ostalih dionica samo u slučaju ako u roku od 14 dana od dana nastanka te obveze obavijeste Komisiju i izdavatelja da namjeravaju otuđiti višak dionica iznad praga od 25 posto pod uvjetom da taj višak dionica otuđe u roku od šest mjeseci.

Prijedlog da se razmotri mogućnost bezuvjetnog otkupa dionica u slučaju kada imatelj već posjeduje 95 posto i više ukupnog temeljnog kapitala i da onda ima obvezu preuzeti i ostatak koji je manji od pet posto riješeno je na način da je osoba koja je temeljem konačne ponude za preuzimanje stekla manje od 75 posto dionica s pravom glasa obvezna objaviti ponudu za preuzimanje u slučaju daljnjeg stjecanja dionica istog imatelja. Prihvaćen je i, među ostalim, prijedlog da se u krug osoba za koje se smatra da djeluju zajednički s fizičkom osobom (članak 8.) uključe braća i sestre a regulira se i odnos zajedničkog djelovanja s posljedičnom obvezom objavljivanja ponude za preuzimanje.

Kad je riječ o zakonskom prijedlogu o tržištu vrijednosnih papira predlagatelj se u konačnici opredijelio za koncept univerzalne banke i omogućuje se upis i uplata vrijednosnih papira i stranim i fizičkim i pravnim osobama. Precizirani su pojmovi institucionalni ulagatelj i vanjski ulagatelj, koji mogu biti domaće ili strane fizičke ili pravne osobe, razrađena je međusobna suradnja Komisije sa srodnim domaćim i inozemnim nadzornim tijelima, propisane su korektivne, zaštitne i privremene mjere koje može poduzimati Komisija (zabrana, odnosno suspenzija određenih aktivnosti na

burzi). Uređene su i ovlasti Komisije na način da može naložiti izmjenu, dopunu ili brisanje pravila burze. Ovaj je zakon dodatno i usklađen sa smjernicama i načelima Međunarodne organizacije za regulaciju vrijednosnih papira.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje obaju ovih zakonskih prijedloga a u vezi s Konačnim prijedlogom zakona o preuzimanju dioničkih društava predlaže preispitavanje naziva zakona (bolje odrediti kao preuzimanje većinskog dijela dionica) te definiciju stečene dionice (članak 2., točka 6.).

Odbor za financije i državni proračun predložio je (jednoglasno odnosno većinom glasova) Hrvatskom saboru prihvaćanje oba ova zakonska prijedloga. U vezi s Konačnim prijedlogom zakona o tržištu vrijednosnih papira u raspravi je rečeno da, s obzirom na koncept univerzalne banke, a banke u redovnom obavljaju poslova dolaze do povjerljivih podataka koji nisu dostupni javnosti, banka ne bi smjela u vlastito ime i za vlastiti račun ili račun svojih klijenata trgovati vrijednosnim papirima klijenata o kojima sazna povjerljive informacije. Takav sukob interesa treba precizno zakonski regulirati a ne samo općenitim odredbama predloženog zakona. Nije postignut cilj da Komisija za vrijednosne papire što učinkovitije obavlja nadzor nad funkcioniranjem tržišta vrijednosnih papira i svih sudionika na tom tržištu pa ovaj Konačni prijedlog treba raspraviti paralelno s Konačnim prijedlogom zakona o bankama, posebno u spomenutom dijelu.

U vezi s Konačnim prijedlogom zakona o preuzimanju dioničkih društava iznesena je primjedba da (slučajevi kad stjecatelj dionica nije obavezan objaviti ponudu za preuzimanje) ne bi trebalo na isti način tretirati one koji su stekli dionice izdavatelja nasljeđivanjem, diobom bračne stečevine itd. s onima koji su ih stekli u postupku pripajanja trgovačkih društava kao i promjenom pravnog oblika trgovačkog društva.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu razmotrio je Konačni prijedlog zakona o preuzimanju dioničkih društava i bez primjedbi jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje ovog zakona.

AMANDMANI

Klub zastupnika HSLs-a podnio je sedamnaest amandmana na Konačni prijedlog zakona o tržištu vrijednosnih papira. Odnose se na odredbe o ovlaštenju Komisije za vrijednosne papire RH i njenu obvezu čuvanja službene tajne, na odredbe o izdavanju vrijednosnih papira, na poslove s vrijednosnim papirima te, među ostalim, na odredbe o Središnjoj depozitarnoj agenciji.

Među prihvaćenim amandmanima (sedam) je i onaj kojim se traži da se zabrana davanja savjeta i mišljenja (članak 18. - obveza čuvanja službene tajne - članovi Komisije, zaposlenici) glede trgovine vrijednosnim papirima i ulaganjima u vrijednosne papire proširi na vrijednosne papire koji su u prometu i izvan teritorija RH jer Komisija u okviru međunarodne suradnje može doći do informacija koje se odnose na vrijednosne papire koji su u prometu izvan teritorija RH. Također je prihvaćeno (isti članak) da "kad god steknu ili otuđe vrijednosne papire, članovi i zaposlenici Komisije obvezni su to objaviti dostavom te informacije HINI i sredstvima javnog priopćavanja u roku od dva dana od dana stjecanja odnosno otuđenja, te su pri tom obvezni navesti vrstu vrijednosnog papira, izdavatelja, datum i pravnu osnovu stjecanja ili otuđenja".

Zastupnik **Tonči Žuvela (SDP)** podnio je dva amandmana na Konačni prijedlog zakona o tržištu vrijednosnih papira odnosno jedan s obzirom na to da je pri glasovanju o amandmanima povukao onaj kojim je

tražio da se odredbe o javnom oglašavanju ovlaštenih društava predmeta ponuda ne odnose na fizičke osobe kada oglašavaju kupnju ili prodaju dionica za vlastiti račun. Drugim, prihvaćenim amandmanom tražio je (članak 90. - prenosivost vrijednosnih papira) da se naglasi da vrijednosni papiri koji kotiraju na burzi moraju biti općenito neograničeno prenosivi, kako za trgovanje na burzi tako i za ostale načine stjecanja dionica te da treba navesti da na Burzi mogu kotirati dionice samo onih društava u čijim statutima nije predviđena suglasnost za prijenos dionica bez obzira na mjesto i način stjecanja dionica.

Na Konačni prijedlog zakona o preuzimanju dioničkih društava zastupnik je imao sedam amandmana (četiri povukao) a odnose se na pojam "izdavatelja" u smislu ovog zakona da je izdavatelj dioničko društvo sa sjedištem u RH, zatim, da su dionice s pravom glasa sve dionice koje u trenutku stjecanja od strane potencijalnog ponuditelja daju pravo glasa; vlastite dionice ne smatraju se dionicama s pravom glasa) te, među ostalim, na odredbe (članak 6.) koje reguliraju kada nije dopušteno upućivanje ponude. Prihvaćena su dva amandmana na odredbe (članak 4.) o obvezi objavljivanja ponuda za preuzimanje dionica i na izuzeće od te obveze (članak 7. točka 5. - kad stjecatelj stekne dionice izdavatelja u postupku pripajanja trgovačkih društava ali isključivo onda kada samo jedno od trgovačkih društava koji sudjeluju u postupku pripajanja ima dionice izdavatelja).

AMANDMANI VLADE

Na Konačni prijedlog zakona o tržištu vrijednosnih papira Vlada RH podnijela je dva amandmana kojima su prihvaćeni prijedlozi iz rasprave da se godinu dana nakon razrješenja s dužnosti članovi Komisije (članak 6. - članovi Komisije) ne mogu zaposliti ni u društvima za upravljanje investicijskim fondovima (umjesto u investicijskim fondovima) odnosno da nalogodavac (članak 62. - obavljanje poslova s vrijednim papirima) može nalogoprimec odnosno brokerskom društvu uputiti nalog i u obliku elektronskog zapisa.

Vlada RH također je podnijela dva amandmana na Konačni prijedlog

zakona o preuzimanju dioničkih društava a prema prijedlogu iz rasprave i pojasnila odredbe (članak 7.) o izuzecima od obveze objavljivanja ponude za preuzimanje odnosno (članak 12. - obvezni sadržaj i uvjeti ponude za preuzimanje) da ponuda za preuzimanje sadrži i odluku Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja o prijavljenoj namjeri provedbe koncentracije poduzetnika u smislu Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

RASPRAVA

O ovim zakonskim prijedlozima provedena je objedinjena rasprava a uvodno o njima govorio je zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak** napomenuvši da je u Hrvatskoj bilo potrebno zakonski urediti neka pitanja kako bi bolje funkcioniralo tržište vrijednosnih papira.

Rasprava je zatim bila otvorena.

Transparentno poboljšanje

Željko Dragović (HSLs) izvijestio je da će Klub zastupnika HSLs-a podržati oba ova zakonska prijedloga. Konačni prijedlog zakona o preuzimanju dioničkih društava izrađen je po tzv. kontinentalnom modelu preuzimanja dioničkih društava a promjena praga o stjecanju 25 posto dionica s pravom glasa čini transparentno poboljšanje, rekao je, govoreći i o drugim promijenjenim rješenjima.

Konačni prijedlog zakona o preuzimanju dioničkih društava izrađen je po tzv. kontinentalnom modelu preuzimanja dioničkih društava a promjena praga o stjecanju 25 posto dionica s pravom glasa čini transparentno poboljšanje.

Postojanje zakonodavnog okvira koji regulira trgovanje i pravila ponašanja svih sudionika tržišta preduvjet je za uspješan razvitak tržišta kapitala i Konačnim prijedlogom zakona o tržištu vrijednosnih papira regulira se ponuda vrijednosnih papira, uvjeti usluga, prodaje i kupnje, poslovanje burzi i drugo, a

što je možda najvažnije, zadatke i postupke Komisije za vrijednosne papire RH, koju već neki nazivaju petom neovisnom vlašću u državi. Uloga Komisije je dosta jasnije određena u odnosu na prvobitna rješenja, a važna novost je, rekao je, među ostalim, uvođenje novog pojma, javno dioničko društvo. Da bi se ovaj zakon što je moguće kvalitetnije primjenjivao potrebno je neke članke jasnije definirati pa ovaj Klub zastupnika podnosi amandmane koji jasnije pozicioniraju Komisiju, uvode veću pravnu sigurnost za subjekte na koje se odnosi ovaj zakon i veći uvid javnosti u ovoj vrlo osjetljivoj djelatnosti kao što je trgovanje vrijednosnim papirima, rekao je.

Ante Markov (HSS) izrazio je u ime Kluba zastupnika HSS-a, koji podržava oba zakona, zahvalnost predlagatelju što je prihvatio pet (od šest) ključnih primjedbi ovog Kluba na predloženi zakon o preuzimanju dioničkih društava. Time je ovaj Klub dao doprinos kvaliteti ovom vrlo važnom zakonu, naglasio je. Uvažena je i veći broj primjedaba ovog Kluba zastupnika na predloženi zakon o tržištu vrijednosnih papira. U tom zakonskom prijedlogu bitno je uvođenje pojma univerzalne banke, što znači mogućnost da se i banke mogu direktno baviti prodajom i sudjelovati na tržištu vrijednosnih papira - omogućava se svima da stječu vrijednosti u okviru tržišta vrijednosnih papira.

Praktično se raskida s onom koncepcijom i praksom uvedenom na osnovi Zakona o trgovačkim društvima koja je dopuštala pravo dioničara da odlučuje tko će biti pridruženi član u d.d. u strukturi dioničarske vrijednosti a tko neće. Jer, mora se ustvrditi da postoji bitna razlika između privatnog i javnog društva. Uloga Komisije za vrijednosne papire ovdje je praktički presudna. Iskustva u svijetu govore da je dobro da je ona ovako pozicionirana a možda je trebala imati i druge značajnije ovlasti i uistinu predstavlja petu neovisnu vlast u RH, i s pravom može nositi taj "naslov".

Neće od ovog zakona ovisiti kako će se provoditi i kako će jačati tržište kapitala, to će ovisiti o pravnoj praksi, o policiji, sudstvu, Komisiji i o sudionicima na tržištu kapitala. No Klub zastupnika HSS-a drži da je ovim prijedlogom zakona stvorena osnova za jedan iskorak u iduće dvije godine na tržištu kapitala i da će dovesti

sasvim novi odnos u poslovanju dioničkih društava ali i da se dokapitalizacija, novi razvoj dioničkih društava ne mora temeljiti samo na korištenju kredita iz komercijalnih banaka, naveo je, među ostalim.

Prosperitetniji razvoj

Mr. Vojvođa (HDZ) govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a te najprije naglasio da su za ovu objedinjenu raspravu spojene dvije nespojive točke što je, kao kad bi se zajedno raspravljalo o NE Krško i zakonu o udžbenicima. Što se tiče zakona o tržištu vrijednosnih papira (u ime Kluba govori samo o tom zakonu a zastupnik Dario Vukić o drugom) smatra da je možda riječ o najzanimljivijem predlošku Ministarstva financija i želi vjerovati da smo konačno počeli promišljati o našoj budućnosti i raspravljati o ekonomskim, poslovnim zakonima. Sasvim je sigurno da ovaj zakon neće donijeti revoluciju na našim burzama, kao što se moglo pročitati u tiskovinama ali ona gospodarstva koja imaju uređeno tržište kapitala mogu računati na svoj prosperitetniji razvoj.

No želimo li uređeno tržište kapitala i želimo li sutra Hrvatsku u Europi prije svega se moramo riješiti nekih zabluda, a jedna od temeljnih je da vlasnik dionica automatski postaje i vlasnikom imovine odnosno sredstava za proizvodnju dotičnog društva. Pogrešno je i uvjerenje, kaže zastupnik, da je vrijednost jedne tvrtke vezna uz knjigovodstvenu procjenu vrijednosti kapitala a i uvjerenje da vlasnik nije odgovoran ukoliko upropasti svoje vlastito poduzeće.

U nastavku zastupnik se osvrnuo na rješenja iz predloženog zakona o tržištu vrijednosnih papira (dobro definiranje djelokruga Komisije) poput onog o uvjetima za imenovanje člana Komisije (malo ih je tko može udovoljiti uvjetu o 10 godina staža u struci s obzirom na to da je riječ o mladoj struci), da se godinu dana nakon razrješenja te dužnosti osoba ne može zaposliti u brokerskim i investicijskim fondovima itd. U vezi s potonjim zastupnik se boji da zakonodavac ne poznaje problematiku i da ne zna da u investicijskim fondovima nema pravne osobnosti i da u njima nitko nije zaposlen pa je prema tome ta odredba besmislica, rekao je (treba pisati u društvima za upravljanje investicijskim fondovima).

Potrebne su izmjene i u odredbama koje reguliraju obvezu Burze na izvješćivanje (članak 83.) na način da se navede da su podaci u trgovanju javni i Burza ne može ograničiti pravo njihova korištenja ili tražiti naknadu za njihovo korištenje. Naime, veli zastupnik, Burza mora objavljivati podatke o trgovanju, oni moraju biti javni. Pitanje je i, što se tiče kaznenih odredbi a s kojima su poglavito nezadovoljni brokeri, je li zakonodavac imao u vidu da se kod nas ne okreću milijarde kuna i da ovo nije razvijeno tržište vrijednosnica jer su neke prekršajne kazne utvrđene i do milijun kuna, rekao je, među ostalim zastupnik.

Očito je da ovakav predloženi zakon neće polučiti jači promet na našim burzama i bilo bi oportuno i troškovno puno povoljnije izraditi novi zakon nego ovaj popravljati različitim amandmanima, tim više što djelomično uvažavanje primjedbi ne bi pridonijelo stabilnoj primjeni zakona. Stoga Klub zastupnika HDZ-a neće podržati ovaj predloženi zakon, rekao je na kraju.

Kvalitetno regulirana materija

Mr. sc. Zorko Vidiček (SDP) izvjestio je da će Klub zastupnika SDP-a podržati oba ova zakonska prijedloga uz stav da su vrlo kvalitetna i potpuno prilagođena hrvatskim gospodarskim prilikama uz poštivanje međunarodnih važećih standarda. Ovi zakoni sveobuhvatno i kvalitetno reguliraju materiju preuzimanja trgovačkih društava i regulacije tržišta vrijednosnih papira i sigurno će biti dobar okvir i poticaj oživljavanju tržišta vrijednosnih papira i uvođenja reda u problematiku preuzimanja trgovačkih društava, rekao je.

U pojedinačnoj raspravi **Dario Vukić (HDZ)** osvrnuo se na predloženi zakon o preuzimanju dioničkih društava i s tim u vezi ponovio primjedbe Kluba zastupnika HDZ-a iznesene u prvom čitanju a koje nisu prihvaćene (ili djelomično prihvaćene). Jedna od primjedbi je da nije jasno rješenje u vezi s izuzecima od obveze objavljivanja ponude za preuzimanje dioničkog društva. Premda se prema odluci Ustavnog suda morao izmjenom prijašnjeg Zakona otkloniti neravnopravan položaj trgovačkog društva u odnosu na državu jer HFP i Mirovinski fond itd. nisu bili dužni objaviti preu-

zimanje sada opet imamo sličan izuzetak. Dakle, opet se država štiti, a zbog čega, i zadržava jedan neravnopravan položaj. Predlažemo, rekao je zastupnik, da se i sadašnjim vlasnicima omogućuje takvi uvjeti ili da se iz toga izuzme država.

Bili smo svjedoci javnih rasprava i u ovom Saboru o tome da su tajkuni

Ovi zakoni sveobuhvatno i kvalitetno reguliraju materiju preuzimanja trgovačkih društava i regulacije tržišta vrijednosnih papira i sigurno će biti dobar okvir i poticaj oživljavanju tržišta vrijednosnih papira i uvođenja reda u problematiku preuzimanja trgovačkih društava.

(torbari) vrlo jeftino stjecali dionice poduzeća na način da su kupovali od malih dioničara po povlaštenim uvjetima i protiv toga se ova vlast dok je bila oporba bunila a sada se to legalizira (članak 22.) i držimo, kaže, da ste promijenili politički stav (ili je sve ono što se dosad radilo u redu ili ste namjerno to propustili ispraviti), rekao je, među ostalim zastupnik uz nadu da će predlagatelj ove primjedbe oblikovane u amandmanima uvažiti i pokušati popraviti zakon.

Velimir Pleša (HDZ) drži da je znatno povećanje nadležnosti Komisije ono što se prvenstveno primjećuje čitanjem Konačnog prijedloga zakona o tržištu vrijednosnih papira. Pri tome izostaje gotovo potpuno propisivanje bilo kakve odgovornosti članova i zaposlenika Komisije. Posebna i pojedinačna njihova odgovornost trebala bi se uvesti i u kaznene odredbe kojima su propisane vrlo velike kazne za odgovorne osobe izdavatelja odnosno burze.

U sadašnjoj situaciji još uvijek nedovoljno razvijenog tržišta kapitala bilo bi bolje ostaviti sadašnji sistem poslovanja banaka s vrijednosnim papirima. Najviše problema u primjeni ovakvog zakona stvarao bi nadzor (trgovanje vrijednosnim papirima itd. - Komisija i nadzorna tijela) odnosno u tome sukob nadležnosti. Nedostaju dovoljno precizne odredbe o praktičnoj zaštiti

investitora i budući da je tržište kapitala izuzetno dinamično i specifično bilo bi primjereno slijediti praksu razvijenih tržišta i osnovati tzv. sud časti i burzovnu arbitražu koja bi u vrlo kratkom roku i prema pravilima struke rješavala probleme kako između članova burze i drugih institucija tržišta tako i probleme zaštite investitora. Bitno je istaknuti, rekao je, među ostalim, da zakonom nije dovoljno kvalitetno onemogućeno trgovanje vrijednosnim papirima na tzv. sivom tržištu a opće je poznato da velik problem predstavlja tzv. torbarenje, izravna akvizicijska kupnja vrijednosnih papira od neovlaštene osobe, što nije ničim sankcionirano. Prijedlog je, kaže zastupnik, da se trgovanje vrijednosnim papirima dopusti isključivo posredstvom ovlaštenih društava na mjestima organiziranog trgovanja.

Svako djelomično i pojedinačno uvažavanje primjedaba i amandmana na ovaj predloženi zakon neće pridonijeti njegovoj stabilnoj primjeni a ni tržištu kapitala i s obzirom na sve primjedbe, bilo bi oportunistički i isplativije s obzirom na troškove napraviti novi zakon, zaključio je zastupnik.

Zaštita manjinskih dioničara

Tonči Žuvele (SDP) smatra da u ovoj raspravi prije svega treba poći od pitanja zašto je potreban zakon i koga se njime pokušava zaštititi. Polazeći od postavki da oni koji dominiraju na tržištu kapitala u određenim okolnostima mogu iskoristiti prilike i napraviti velike zloporabe jasno je da se ovaj zakon donosi upravo radi zaštite manjinskih dioničara odnosno onih koji veličinom svog udjela ne mogu bitno utjecati na poslovnu politiku dotičnog društva.

S obzirom na to da zakon predviđa da je izdavatelj u smislu ovog zakona samo javno dioničko društvo zbog očekivanog razvoja srednjeg poduzetništva trebalo bi to prevesti na sva dionička društva, založio se zastupnik u nastavku govoreći o rješenjima koje je ponudio svojim amandmanima.

Rasprava je zatim bila zaključena, a prije glasovanja o predloženim zakonima glasovalo se o podnesenim amandmanima a nakon izjašnjenja predstavnika predlagatelja zamjenika ministra financija mr.sc. Damira

Kuštraka. S obzirom na to da je Vlada RH podnijela amandmane na ove zakonske prijedloge nakon roka predviđenog Poslovníkom zastupnici su najprije glasovanjem prihvatili raspravu o tim amandmanima a nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja i prihvatili ih. No prije glasovanja o tim amandmanima mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** javio se zbog povrede Poslovníka jer da se kod brojanja glasova zastupnika cijelo vrijeme (i kod drugih zakona) glasovi nazočnih zastupnika koji ne dižu ruke broje kao "za" umjesto "suzdržani". Predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedavajući Zlatko Tomčić zahvalio je na tom upozorenju i rekao je da za to pravilo zna, no da procjenjuje i da se podrazumijeva da ako je netko protiv ili uzdržan da će dignuti ruku (a ni on ne diže ruku no ako zastupnik misli da je to nekorektno dizat će ruku). Drži da do sada nije bilo ozbiljnog narušavanja rezultata glasovanja zbog toga, rekao je.

Na Konačni prijedlog zakona o preuzimanju dioničkih društava predlagatelj je prihvatio, kako je izvjestio zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak** dva amandmana (na članak 4. i članak 7.) zastupnika Tončija Žuvele iako je zastupnik dao dodatna obrazloženja u vezi s neprihvaćenima (kasnije ih povukao). I zastupnici su glasovanjem prihvatili iste amandmane kao i predlagatelj.

Na Konačni prijedlog zakona o tržištu vrijednosnih papira predlagatelj je prihvatio sedam amandmana (na članak 14, dva na članak 18, na članke 23, 126, 132. i 135.) Kluba zastupnika HSLS-a i jedan amandman (na članak 90.) zastupnika Tončija Žuvele i, premda se Željko Dragović u ime Kluba zastupnika HSLS-a založio za prihvatanje i ostalih amandmana zastupnici su se glasovanjem priklonili stajalištu predlagatelja i podržali spomenute amandmane.

Hrvatski je sabor većinom glasova (81 "za", 8 "protiv", 29 "suzdržanih") donio je Zakon o preuzimanju dioničkih društava u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Većinom glasova (91 "za", 27 "protiv", dva "suzdržana") donesen je Zakon o tržištu vrijednosnih papira u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Đ.K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PRAVNOM POLOŽAJU VJERSKIH ZAJEDNICA

Jamčiti prava i onemogućiti zloporabe

Hrvatski sabor je većinom glasova donio Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica (predlagatelj - Vlada Republike Hrvatske). Odredbe Zakona koje su izazvale najviše rasprave odnose se na broj osoba koje mogu osnovati i registrirati vjersku zajednicu i pitanje vjerskog odgoja u predškolskim ustanovama. Većinom glasova zastupnici su prihvatili i zaključak što ga je predložio Klub zastupnika SDP-a kojim se obvezuje Vladu Republike Hrvatske da u roku od 60 dana donese provedbene akte za uvođenje nastave vjeronauka u javne predškolske ustanove Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Konačnim prijedlogom zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica propisuje se da su vjerske zajednice pravne osobe i da pravnu sigurnost stječu upisom u Evidenciju vjerskih zajednica Republike Hrvatske koju vodi ministarstvo nadležno za poslove opće uprave. Propisuju se pritom osobine koje označavaju vjersku zajednicu i čine je različitom od drugih pravnih osoba. Temeljeno na prikazanim odredbama Ustava Republike Hrvatske i odredbi članka 9. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, Konačni prijedlog, polazeći od slobode svakoga da zajedno s drugima ostvaruje slobodu vjeroispovijedi i slobodno javno očituje vjeru, vjersku zajednicu označava kao zajednicu fizičkih osoba koje ostvaruju slobodu vjeroispovijedi jednakim javnim obavljanjem vjerskih obreda i drugim očitovanjem svoje vjere.

Propisuje se da one vjerske zajednice koje djeluju kao pravne osobe na dan stupanja na snagu ovog Zakona samo prijavljuju zakonom određene podatke (naziv, sjedište, organizacijski oblik, službu osobe

ovlaštene za zastupanje, te otisak pečata i štambilja) dok one zajednice vjernika koje nisu podnose zahtjev za upis u Evidenciju vjerskih zajednica.

Ustav i Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda jamčeći slobodu vjeroispovijesti i slobodnog javnog očitovanja vjere dozvoljavaju i moguća ograničenja, pa zakon ovlašćuje ministarstvo nadležno za poslove opće uprave da odbije upis, odnosno briše iz Evidencije vjersku zajednicu čiji su sadržaji i način očitovanja vjerskih obreda i druga očitovanja vjere, protivni pravnom poretku, javnom moralu ili na štetu života i zdravlja ili drugih prava i sloboda vjernika i drugih građana, kao i u slučaju ako tijelo sudbene vlasti utvrdi da vjerska zajednica svojim djelovanjem poziva ili potiče na vjersku, nacionalnu ili rasnu mržnju ili drugi oblik nesnošljivosti među građanima Republike Hrvatske.

Pored odredbi kojima se uređuje pravni položaj vjerskih zajednica zakon sadrži i odredbe kojima se uređuju neka pitanja iz djelovanja vjerskih zajednica koja su u vezi s pravnim položajem vjerskih zajednica, a koja nisu uređena drugim zakonima. Za ta pitanja (vjerski obredi, dušobrižnička pomoć i drugi vjerski poslovi u prostorima vjerskih zajednica, vjerske škole i vjerska učilišta, nepovredivost prostora vjerskih zajednica namijenjenih vjerskim obredima, vjerski odgoj i vjeronauk u odgojnim i obrazovnim ustanovama, dušobrižnička pomoć u zdravstvenim i socijalnim ustanovama, kaznionicama i zatvorima, vjerski obredi, dušobrižnička pomoć i drugi vjerski poslovi za pripadnike Oružanih snaga i policije) je važno da su uređena istovjetno kao za Katoličku crkvu koja je to postigla ugovorima između Svete Stolice i Republike Hrvatske, a odnosi se na pitanja dušobrižništva katoličkih vjernika pripadnika Oružanih snaga i redarstvenih službi

Republike Hrvatske, te u području odgoja i kulture.

Polazeći od ustavne odredbe prema kojoj vjerske zajednice uživaju pomoć države, a imaju i sredstava koja ostvaruju same, zakon propisuje da se vjerskim zajednicama osiguravaju sredstva iz državnog proračuna, ovisno o vrsti i značaju (kulturnom, povijesnom, umjetničkom i sl.) i djelatnostima vjerske zajednice (odgojno-obrazovnoj, socijalnoj, humanitarnoj i dr.). Zakon propisuje i mogućnost namjenske pomoći sredstvima iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne samouprave te proračuna jedinica područne (regionalne) samouprave za izgradnju i obnovu vjerskih objekata i drugih objekata vjerskih zajednica.

Budući da se vjerske zajednice ne osnivaju s ciljem stjecanja dobiti (imaju položaj neprofitnih pravnih osoba) zakonom se propisuje da vjerske zajednice: ne plaćaju porez na promet nekretninama kada ih stječu za izgradnju vjerskih objekata bez obzira na način stjecanja ovih nekretnina; ne plaćaju porez na priloge koje im daju građani i pravne osobe; ne plaćaju carinu i porez na predmete koje prime od stranih vjerskih zajednica te drugih stranih i fizičkih osoba, a koji vjerskoj zajednici odnosno njenim svećenicima i drugim vjerskim službenicima služe za obavljanje vjerskih poslova.

AMANDMAN VLADE

Vlada Republike Hrvatske podnijela je na vlastiti prijedlog zakona amandman na stavak 1. članka 13. a riječi "može sadržavati" zamjenjuju se riječju "sadrži". Naime, proizlazi iz stavka 1. članka 1. Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture i utvrđeno je da "Republika Hrvatska u svjetlu načela o vjerskoj slobodi

poštuje temeljno pravo roditelja na vjerski odgoj djece te se obvezuje da će u sklopu školskog plana i programa i u skladu s voljom roditelja ili skrbnika, jamčiti nastavu katoličkog vjeronauka u svim javnim osnovnim i srednjim školama i u predškolskim ustanovama, kao obveznog predmeta za one koji ga izaberu po istim uvjetima pod kojima se izvodi nastava ostalih obveznih predmeta.”

Predloženim amandmanom ne ugrožava se pravo roditelja, odnosno skrbnika da odaberu vjerski odgoj za predškolsku djecu jer se novom formulacijom organizacije vjerskog odgoja ne prepušta volji ravnatelja i drugih, a što je u skladu s formulacijom članka 1. stavka 1. citiranog Ugovora, stoji u obrazloženju uz amandman.

RADNA TIJELA

Zakonski prijedlog razmotrila su saborska radna tijela i o njemu se očitovala. **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav** te **Odbor za zakonodavstvo** zajednički su uputili izvješće. Prvi Odbor razmotrio je prijedlog kao matično radno tijelo, a oba su nakon provedene rasprave utvrdili amandmane na tekst Konačnog prijedloga zakona. Predstavnik predlagatelja suglasio se s prijedlogom amandmana na sve odredbe Konačnog prijedloga zakona osim na članak 24., stoji u izvješću Odbora, s time da će na rečenu odredbu predlagatelj utvrditi svoj amandman. Nakon rasprave odbori su predložili Saboru da donese zakon u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske s amandmanima koje su sami uputili. Uz većinu kojima se pojašnjava tekst odredbi, ili usklađuje s ustavnom odredbom, nomotehnički uređuje, ili pak ujednačuje izričaj, drugima su zatražene sadržajne promjene. Tako je u stavku 1. članka 4. u temeljnim odredbama predloženo urediti djelovanje vjerskih zajednica, a stavak 2. u istom članku brisati (odredba o osnivanju i upisu u evidenciju). Stavak 2. u članku 5. predlaže se urediti tako da se briše dio odredbe koja se odnosi na provođenje postupka s obzirom na to da se člankom 5. uređuje na temelju čega se postojeće odnosno novoosnovane vjerske zajednice upisuju u evidenciju.

Amandmanom se predlaže urediti stavak 2. u članku 6. s obzirom na to da je odredbom propisano da se organizacijski oblici vjerske zajednice upisuju u evidenciju pod uvjetima i na način propisan ovim zakonom, a to zakonom nije propisano, pa se amandmanom otklanja taj nedostatak. U članku 12. predlaže se brisanje riječi ”vjerske zajednice” jer vlasništvo vjerske zajednice nad zgradom ili prostorijom namijenjenom vjerskim obredima nije bitno za određivanje njihove nepovredivosti. U članku 13. stavcima 1., 2. i 3. amandmanom se predlaže uvođenje vjeronauka i vjerskog odgoja na temelju ugovora između vjerske zajednice i Vlade Republike Hrvatske jer ministarstvo nije pravna osoba te ne može sklapati sporazume.

Amandmanom na članak 16. predlaže se na odgovarajući način urediti pravo vjerske zajednice na dušebrižništvo pripadnika Oružanih snaga i policije. Brisanje stavka 2. u članku 20. predlaže se jer se prigodom upisa u evidenciju na temelju prava za upis postojeće vjerske zajednice pretpostavlja njezina pravna osobnost. Traženje da se urede stavci 1. podstavak 2. i stavak 2. u članku 21. uređuje se nomotehnički tekst jer nije razvidno da li se aktima vjerske zajednice uređuje način očitovanja vjere, a također se pojašnjava da vjerska zajednica sa sjedištem u inozemstvu daje suglasnost dijelu svoje vjerske zajednice u Hrvatskoj na upis u evidenciju. U članku 24. predlaže se mijenjati stavak 1. tako da se postupak likvidacije vjerske zajednice provodi po postupku i na način propisan za likvidaciju udruga.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu ovu je točku razmotrio kao matično radno tijelo i nakon rasprave u kojoj su sudjelovali članovi Odbora i drugi nazočni a nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja predložio Saboru da donese Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica.

Odbor za obitelj, mladež i šport u raspravi koja je uslijedila nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja izneseno je stajalište o premalom broju vjernika potrebnih za osnivanje vjerske zajednice. Uz to naglašena je potreba bolje pedagoške educiranosti vjeroučitelja, te izraženo mišljenje o upitnosti potrebe ocjenjivanja vjeronauka u školama, pogotovo uvjetovanje ocjene odlaskom na vjeronauk u crkvu. Odbor je većinom glasova odlučio predložiti

Saboru donošenje Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina ovaj je zakonski prijedlog razmotrio kao zainteresirano radno tijelo i podržao donošenje zakona.

U raspravi je konstatirano da je tekst zakona znatno poboljšan u odnosu na Prijedlog zakona čime je izraženo zadovoljstvo ali je i upozoreno da bi zbog određenih sloboda koje će dobiti vjerske zajednice moglo doći do zlorab.

U vezi s odredbom u članku 8. stavku 1. kojim se uređuje da vjerske zajednice u javnom djelovanju uz naziv na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu mogu koristiti naziv na stranom jeziku i pismu, Odbor je imajući u vidu okolnosti da u zemlji postoje vjerske zajednice koje se koriste i drugim jezikom te ćirilicnim ili glagoljskim pismom, ocijenio da odredbu treba izmijeniti na način da im se to omogući temeljem ovog zakona, i predložio izmjenu navedenog stavka.

Najviše rasprave bilo je o rješenju u stavku 1. članka 13. kojim se daje mogućnost da program predškolskog odgoja sadrži vjerski odgoj, stoji u izvješću. Prema nekim stajalištima ta odredba ne bi bila u skladu s Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture. Prema drugim stajalištima takvo nesuglasje ne postoji osobito s obzirom na članak 1. Ugovora kojim se vjerski odgoj predviđa kao obvezni predmet za one koji ga izaberu.

Odbor se opredijelio za stajalište predlagatelja slijedom ocjene da najbolje odgovara kompromisno rješenje.

Glede održavanja nastave vjeronauka u osnovnim i srednjim školama predloženo je da treba voditi računa o rasporedu predmeta tako da se izvodi kao predsat ili kao zadnji sat.

Izraženo je stajalište da ne bi trebalo uređivati pravo na dušebrižništvo vjernika u policiji i članova njihovih obitelji kako je predloženo i to zbog naravi posla.

Predloženo je da se oslobađanje od plaćanja poreza na promet nekretnina predvidi samo za vjerske objekte, a ne i za ostale objekte koji su namijenjeni za stanovanje službenika vjerskih zajednica.

Primijećeno je također da bi postojeće vjerske zajednice trebale biti upisane u Evidenciju automatizmom

a ne kako je to predviđeno člankom 20. Konačnog prijedloga zakona.

Glede novoosnovanih vjerskih zajednica Odbor ocjenjuje da bi kao jedan od preduvjeta za upis u Evidenciju trebao biti da je vjerska zajednica bila upisana u registar deset godina kao što je u nekim drugim zemljama, a ne pet godina kao što se predlaže, a prema nekim stajalištima bilo bi bolje da upis vrši neko tijelo državne uprave a ne nadležno ministarstvo. Nakon provedene rasprave Odbor je predložio Saboru da donese zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica, uz amandman na stavak 1. članak 8. s formulacijom "može koristiti naziv na drugom jeziku i pismu" umjesto da može koristiti naziv na stranom jeziku i pismu. U obrazloženju uz ovaj amandman stoji da je predložen slijedom činjenice da u zemlji postoje vjerske zajednice koje koriste drugi jezik te, pored latiničnog, ćirilčno ili glagoljičko pismo. Time će se izraziti volja za poštovanjem bogatstva raznolikosti kulturne i vjerske baštine na prostorima zemlje a spriječiti će se svojtanje i posizanje za povijesno vrijednim dokumentima i vjerskom te kulturnom baštinom.

AMANDMANI

Amandmane na Konačni prijedlog zakona uputili su klubovi zastupnika i zastupnici stranaka. **Klub zastupnika HSS-a** uputio je amandman na stavak 1. u članku 13. da se brišu riječi "može sadržavati" a dodaje riječ "sadržava", te u stavku 2. istog članka iza riječi "kao izbornog predmeta" dodaju riječi "koji postaje obveznim za sve koji ga izaberu". Naime, predloženom izmjenom u ovom članku usklađuje se odredba s odredbama Ugovora zaključenim između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture.

Novim stavkom 7. u članku 17. propisalo bi se pravo vjerskih zajednica da za vrijednost nabavljenih roba i usluga, pri izgradnji odnosno obnovi vjerskih objekata imaju pravo na odbitak predporeza na dodanu vrijednost. Amandmanom na stavak 1. u članku 21. brojka "50" zamijenila bi se brojkom "500", čime se povećava broj vjernika-osnivača nove vjerske zajednice.

Klub zastupnika PGS-a i SBHS-a podnio je nekoliko amandmana na

Konačni prijedlog zakona. U članku 13. predlaže brisati prvi stavak s obrazloženjem da se otvaranjem mogućnosti uvođenja vjerskog odgoja (vjeronauka) u sve predškolske ustanove na zahtjev jednog ili više roditelja ili skrbnika, otvara ujedno i prostor za segregaciju djece u dobi od 3 do 6 godina čiji su roditelji različite vjeroispovijesti ili nisu vjernici. Djeca u toj dobi nisu u mogućnosti razumjeti razloge segregacije i drugačijeg tretmana nekog od njihovih kolega u vrtićima ili njih samih. Takva segregacija imala bi nužno izrazito negativne i traumatske posljedice za djecu koja bi ostala u manjini ali možda odgojno i karakterno još negativnije za one koji bi bez ikakvog razloga, osobnih zasluga i truda bili u dominantnoj većini.

S obzirom na to da u Hrvatskoj postoji niz ustanova predškolskog odgoja koje organizira katolička crkva ili druge vjerske zajednice, svaki roditelj koji želi da mu dijete dobije vjerski odgoj u okviru predškolske odgojne ustanove, ima slobodu i mogućnost svoje dijete upisati u takvu ustanovu u kojoj će dobiti odgoj vjere koju roditelj izabere. Vrtiće koje organiziraju vjerske zajednice u Hrvatskoj financijski također pomaže država.

Amandmanom na stavak 3. u članku 13. uredilo bi se da se nastava vjeronauka u osnovnim i srednjim školama izvodi jedan sat prije početka redovne nastave ili odmah po završetku redovne nastave.

Amandmanom na stavak 4. članka 13. uredilo bi da ministarstvo nadležno za osnovno školstvo, na prijedlog vjerske zajednice, donosi plan i program nastave vjeronauka u osnovnim i srednjim školama, te odobrava udžbenike i didaktička sredstva, a amandmanom na stavak 5. u članku 13. uredilo bi se da se nastava vjeronauka u osnovnim i srednjim školama odvoji od vjeronauka u vjerskim zajednicama te da učenici imaju pravo sudjelovati u nastavi vjeronauka bez obzira da li sudjeluju u vjerskim aktivnostima koje se provode izvan osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja.

Klub zastupnika IDS-a uputio je amandman s traženjem da se iza stavka 1. u članku 1. doda novi stavak koji bi uredio da vjerske zajednice stječu javnu pravnu osobnost što bi ostvarile i ostale vjerske zajednice a ne samo Rimokatolička crkva i time

bilo ostvareno ustavno načelo o jednakosti svih vjerskih zajednica pred zakonom. Amandmanom bi se u članku 17. iza stavka 1. dodao novi stavak koji bi glasilo da vjerske zajednice imaju pravo na povrat poreza na dodanu vrijednost plaćenog na računima za nabavljenju robu i usluge pri izgradnji odnosno obnovi vjerskih objekata, čime se postiže jednakost vjerskih zajednica.

Zastupnici su pojedinačno uputili amandmane na konačni tekst zakona. **Katica Sedmak (SDP)** je uputila amandman na formulaciju "građani bez vjerskog uvjerenja" u članku 3. jer je drži stajalištem vjernika, i traži da se ugradi oblik "drugi građani", kao i u stavak 1. članka 4.

Rješenje u članku 8. koji uređuje pitanje naziva i obilježja vjerske zajednice u javnom djelovanju u slučaju kada se unosi obilježje države, trebaju tražiti odobrenje Vlade Republike Hrvatske, smatra zastupnica jer drži da ne bi trebale uživati privilegij nad trgovačkim društvima, dok bi amandman na članak 29. bio nomotehnička poboljšica.

Branimir Glavaš (HDZ) je amandmanom zatražio da se ugradi stavak 2. u članak 1. s formulacijom da katolička crkva u Republici Hrvatskoj uživa poseban status u smislu simboličkog isticanja njezine povijesne, kulturne i socijalne uloge u hrvatskom društvu, ne dovodeći u pitanje jednakost pravnog statusa drugih vjerskih zajednica. Podlogu nalazi u primjeru zemalja EU koje ističu tu činjenicu.

Novi stavak 2. u članku 4. formuliran u amandmanu glasilo bi da u slučaju ako pripadnik vjerske zajednice odluči prestati biti član ne smije biti radi toga pod pritiskom što uključuje i psihičko maltretiranje.

U članku 6. zastupnik Glavaš predlaže novi stavak 4. i rješenje da vjerske zajednice čiji su oblici i metode aktivnosti nudenje materijalnog profita ili socijalnih promaknuća u svrhu pridobivanja novih članova, u suprotnosti s odredbama ovog Zakona i ne mogu biti uvedene u Evidenciju.

Amandmanom se u stavku 2. članka 9. predlaže izmjena teksta tako da se istakne važnost katoličke crkve u hrvatskom društvu.

U članku 21. stavak 1. podstavak 1. treba mijenjati jer drži da je predloženi broj vjernika (50) premalen da bi se mogla registrirati neka vjerska zajednica.

U članku 23. u stavku 4. zastupnik amandmanom predlaže novi podstavak 4. koji bi predvidio brisanje iz Evidencije one vjerske zajednice kod koje se uoči mentalna manipulacija ili indoktrinacija usmjerena psihičkoj razgradnji osobe vjernika, u smislu njene instrumentalizacije za svrhe protivne zakonima ili javnom moralu. Zastupnik ukazuje na primjere u nekim zemljama EU i jednog našeg sličnog slučaja.

Zastupnik, dr.sc. **Ante Simonić (HSS)** je uputio amandman na podstavak 2. stavka 1. u članku 21. smatrajući da je primjerenije odrediti broj od dvije tisuće vjernika kao preduvjet za osnivanje zajednice odnosno za upis u Evidenciju nego je predloženi broj od 50 vjernika, posebno što se brojkom koju predlaže umanjuje mogućnost interesnog udruživanja fizičkih osoba koje bi htjele zloupotrijebiti prava.

Marija Bajt (HDZ) je uputila amandman na stavak 1. u članku 13. tražeći da se uredi da se ne ostavlja mogućnost, nego odredi da na traženje roditelja ili skrbnika u ustanovama predškolskog odgoja, program predškolskog odgoja sadrži vjerski odgoj. Tim se rješenjem poštuje Ugovor između Svete Stolice i Republike Hrvatske.

I u drugom amandmanu se zastupnica poziva na poštivanje međudržavnog ugovora i u stavku 2. članka 13. traži da se doda nova formulacija prema kojoj bi se uz postojeće o ustrojavanju nastave vjeronauka u osnovnim i srednjim školama dodalo da postaje obvezan za sve koji ga izaberu u toj školskoj godini.

Amandmanom na stavak 1. članak 21. zatraženo je da se mijenja kriterij, odnosno broj članova vjerske zajednice kao uvjet za upisivanje u Evidenciju i predlaže da bude najmanje 5 tisuća vjernika, upozoravajući da bi se zbog preliberalnog stava moglo dogoditi da se osnuje veliki broj novih vjerskih sekta na različitim motivima.

Jadranka Kosor (HDZ) je zatražila da se u stavku 1. članka 4. doda nova rečenica koja bi glasila - vjerska zajednica ne smije poticati mržnju i ponižavanje drugih ljudi. Predložila je također korekciju broja članova na osnovi koje se osniva vjerska zajednica, i umjesto broja 50, smatra da je potreban broj od stotinu članova.

Dva amandmana podnio je **Nenad Stazić (SDP)**. Prvim je predložio

brisanje članka 16. koji garantira dušobrižništvo pripadnicima Oružanih snaga i policiji. Smatra da bi se to trebalo omogućiti svim državnim dužnosnicima, a ne da ih se na taj način stavlja u neravnopravan položaj. Drugim amandmanom predložio je nekoliko promjena odredbi čime bi se spriječilo da se vjerske zajednice osnivaju kao profitabilne organizacije, a pojačala bi se i pravna zaštita onih koji s vjerskim zajednicama stupaju u pravni posao.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) je amandmanom predložila da donaciju iz Državnog proračuna mogu dobiti samo one vjerske zajednice koje imaju 2 tisuća članova.

Slijedeći amandman podnijeli su zastupnici SDP-a: **Marija Lugarić, Zlatko Šešelj, Lucija Debeljuh, Branka Baletić i Katica Sedmak**. Predložili su brisanje stavka 1. članka 13. kojim bi se uveo vjerski odgoj u ustanove predškolskog odgoja. Smatraju da je to suprotno Ustavu budući da bi negativno odjeljivao djecu.

Amandman je podnio i **Klub zastupnika SDP-a**. Predloženo je također brisanje stavka 1. članka 13., a iza stavka 2. istog članka dodao bi se stavak 2a. koji glasi: "Ministarstvo nadležno za osnovno i srednje školstvo obvezat će osnovne i srednje škole da nastavu vjeronauka kao izbornog predmeta organiziraju kao predsat, prvi ili zadnji školski sat."

RASPRAVA

Novine u odnosu na prvo čitanje

U uvodnom izlaganju, zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, mr.sc. **Miljenko Kovač** je izlagao o novinama u odnosu na prvo čitanje ovog zakona.

U članku 1. uređena je definicija pojma vjerske zajednice nakon primjedbi da predložena formulacija u Prijedlogu zakona nije bila prihvatljiva svim vjerskim zajednicama. Naime, u vezi s time bilo je poteškoća jer države članice EU nemaju u zakonu definirane vjerske zajednice, pojasnio je. Nadalje, pojam javna pravna osobnost zamijenjena je riječima "pravna osobnost".

U usporedbi s Prijedlogom promijenjeni su kriteriji po kojima će vjerske zajednice dobivati pomoć iz državnog proračuna tako da će se visina određivati ovisno o vrsti i značaju

vjerskih objekata, kulturnom, povijesnom, umjetničkom i sl. djelovanju vjerske zajednice na odgojno-obrazovnom, povijesnom zdravstvenom i kulturnom području i njezinom doprinosu nacionalnoj kulturi kao i humanitarnom i općekorisnom djelovanju vjerske zajednice.

U zemljama europske demokracije postoji definicija koja uzima u obzir postojanje tradicionalnih vjerskih zajednica iz opreza da bi neke nove mogle biti uspostavljene iz "špekulantskih razloga".

Predlaže se da najmanji broj članova potreban za osnivanje neke vjerske zajednice bude 50 nakon što su pregledani dostupni zakoni drugih država. Tako je primjerice u Švicarskoj 50 tisuća, Češkoj 10 tisuća, u Austriji 300 članova neke vjerske zajednice.

U konačnom prijedlogu nema više odredbe prema kojoj je ministar nadležan za poslove pravosuđa mogao osnovati posebno savjetodavno tijelo prema prijedlogu komisije za odnose s vjerskim zajednicama koje bi davalo mišljenje o činjenicama zbog kojih se može odobriti upis vjerske zajednice u evidenciju ili je brisati.

Predstavnik predlagatelja je podsjetio da je namjera zakonskog teksta bila iznaći što prihvatljivije rješenje odnosno kompromis između dviju suprotstavljenih težnji - omogućiti pravo i slobodu na odluku o tome biti ili ne biti vjernik, kojoj vjeroispovijesti pripadati, te nastojati zaštititi ostale građane i cijelo društvo od mogućih zloraba.

Vlada je uputila amandman na rješenje u stavku 1. članka 13. čiji je tekst sukladan potpisanim Sporazumima između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture (1. stavak i članak Ugovora), odnosno da program predškolskog odgoja sadrži vjerski odgoj.

U Ugovoru se propisuje da Republika Hrvatska u svjetlu načela o vjerskoj slobodi poštuje temeljno pravo roditelja na vjerski odgoj djece te se obvezuje da će u sklopu školskog plana i programa i u skladu s voljom roditelja ili skrbnika jamčiti nastavu katoličkog vjeronauka u svim javnim

osnovnim i srednjim školama i u predškolskim ustanovama kao obveznog predmeta za one koji ga izaberu pod istim uvjetima pod kojim se izvodi nastava ostalih obveznih predmeta.

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja uslijedilo je izjašnjavanje predstavnika radnih tijela.

Dugotrajne pripreme

U ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu govorio je dr.sc. **Ante Simonić**. Stav Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina prijenjela je **Jadranka Reihl-Kir**.

Nakon toga prešlo se na iznošenje stavova klubova zastupnika. Prvi je riječ dobio u ime Kluba zastupnika HDZ-a dr.sc. **Jure Radić**. Pritom je podsjetio da je 1998. godine prilikom ratifikacije četiri ugovora sa Svetom Stolicom govorio pred Svetim ocem kako će se ugovorima urediti odnosi za najveći broj vjernika u Hrvatskoj a oni pripadaju Katoličkoj crkvi i pritom istaknuo kako je važno, što prije, na sličan način urediti odnose s ostalim vjerskim zajednicama.

Na pripremama ovog zakona radile su bivša i sadašnja vlada ukupno četiri godine što je potvrda da se radi o složenoj i iznimno delikatnoj materiji, rekao je dr. Radić.

U ime Kluba je izrazio zadovoljstvo konačnim prijedlogom zakona jer poštuje načelo "manje brojane ne znači i manje vrijedan".

Međutim, na neka rješenja u zakonu ima primjedbi jer drži da nisu dobro razrađena, prvenstveno misli na definiciju vjerskih zajednica, te na omogućavanje i sektu da budu registrirane kao vjerske zajednice o čemu se, zbog najezdi sektu, u razvijenim zemljama vodi računa o tradicijskim vjerskim zajednicama.

U zemljama europske demokracije postoje definicije koje uzimaju u obzir postojanje tradicionalnih vjerskih zajednica iz opreza da bi neke nove mogle biti uspostavljene iz "špekulantskih razloga". O toj činjenici treba voditi računa i stoga što, rekao je, naš zakon daje određene povlastice vjerskim zajednicama (oslobođenje od carine, određene potpore) a zakonom se unatoč saznanju o tome predlaže da već pedeset ljudi može osnovati vjersku zajednicu.

U tom smislu treba postaviti strože kriterije, rekao je, prigovorivši ujedno da po Prijedlogu postoji opasnost od

toga da mnogobrojne udruge postanu vjerske zajednice, bez stvarnih programa rada. Sekte koje nisu registrirane kao takve, a nastale su u vremenima rata, a takve su da im ponekad nije teško zvesti mladež kao što se već događalo u nekim našim gradovima, sada dobivaju određene mogućnosti.

Da se to ne bi dogodilo potrebno je postaviti kao kriterij broj članova neke vjerske zajednice i ugledati se u Švicarsku kao uzora demokracije u kojoj je za registrirati vjerske zajednice potrebno 50 tisuća članova. O rješenju te odredbe ovisit će hoće li Klub podržati donošenje zakona, rekao je njegov predstavnik.

Zakon dobar i bit će još bolji

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorila je **Ljubica Lalić** i rekla da je već u prvom čitanju Prijedlog ocijenjen kao dobar te smatra da će uz korekcije biti još bolji. Naravno, u Klubu je podržan, rekla je i zbog činjenice što je sada važeći zakon donijet još 1978. godine u drugačijim društvenim, gospodarskim i pravnim prilikama.

Sada se, u donošenju zakona polazi od ustavne norme prema kojoj su sve vjerske zajednice jednake pred zakonom i odvojene od države, a zapravo su zbog osoba koje je čine jedinstveni dio koji se isprepliće.

U tom smislu valja urediti odnose u kojem će biti zadovoljeno ustavno načelo odvojenosti vjerskih zajednica od države.

Zakon koji se nalazi pred zastupnicima treba urediti odnose tako da vjerske zajednice sve manje oponašaju državu a sve se više produhovljuju što ne znači da trebaju postati nevidljive, ili da ne treba postojati međusobna veza, naglasila je.

Štoviše, rekla je, obveza je države osigurati jednakost svih ljudi pred zakonom bez obzira na vjeroispovijest. Od vjerske zajednice se očekuje da budu odane, okrenute suradnji i iskazuju poštovanje prema zakonima te države, što znači da su osuđene na suživot - međusobno odvojene a istovremeno neraskidivo povezane.

Takve odnose tvori ispravna primjena ovoga zakona, primijetila je zastupnica, odajući priznaje predlagatelju što je shvatio specifičnost odnosa države i vjerske zajednice, i predložio definiciju vjerske zajednice.

Pohvalno je, dodala je, da je predlagatelj ugradio mehanizam

zaštite od zlorabe prava na vjeroispovijed te člankom 21. propisao obvezu da novoosnovana zajednica, za upis u evidenciju, mora dostaviti dokaz da je kao zajednica vjernika, prije podnošenja zahtjeva, bila upisana u registar udruga najmanje pet godina. Nije dobro, nastavila je, što ostaje propis da je za osnivanje vjerske zajednice potrebno samo 50 vjernika. U donošenju takvog rješenja treba konzultirati i koristiti iskustva europskih zemalja te predložiti veći broj koji bi bio barem 500 članova. Pritom ima na umu činjenicu da se broj u EU smanjuje ali je i u tom slučaju znatno veći od predložene zakonom, te podsjetila na normu u švicarskom zakonu koja predviđa brojku od 50 tisuća vjernika potrebnih za osnivanje vjerske zajednice.

Izrazivši mišljenje da je pod pritiskom novinskih napisa koji formiraju javno mišljenje predlagatelj ublažio odredbu o vjerskom odgoju u predškolskim ustanovama, upozorila je da iz nje ne bi trebao proizlaziti strah da će njome biti obuhvaćeni oni koji to ne žele. Iz rečenoga proizlazi stav zastupnika Kluba da nitko ne smije biti prisiljen na nešto što ne osjeća potrebnim ni korisnim.

Odredba koja je u prvom čitanju propisivala pravo vjerskim zajednicama da za vrijednost nabavljenih roba i usluga pri izgradnji odnosno obnovi vjerskih objekata imaju pravo na odbitak od poreza na dodanu vrijednost iz nepoznatog je razloga u ovom čitanju nestala, na što predlagatelj nije upozorio u obrazloženju ovog Prijedloga, primjećuje se u Klubu. Takvo je rješenje neprihvatljivo, rekla je zastupnica, te dodala da je Klub spreman podnijeti amandman.

U obranu svoga stava, rekla je - ako je vjerska zajednica pravna osoba kojoj su za rad nužni objekti, postavlja se pitanje čemu diskriminacija u odnosu na druge pravne osobe to više što će vjerske zajednice graditi objekte za zbrinjavanje socijalno ugroženih. No, ako postoji strah od izgradnje ili obnove crkvi iz Kluba poručuju da je nepotreban jer će tamo poznati poželjan uzor - dobrotu, mir, praštanje i ljubav.

I drugi trebaju ostvariti svoja prava

U ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin** je konstatirao kako je

potrebno donijeti predloženi zakon jer se još uvijek dio odnosa između crkve i države odvija prema socijalističkom zakonu iz 1988. godine. Dodao je da se život crkve stubokom promijenio 1990. godine nakon što se zdušno "zdigla" protiv komunizma i taj joj je čin honoriran.

Registrirana zajednica mora dati jamstvo svoje trajnosti u društvu, a to, pak, podrazumijeva njezinu povijesnu prisutnost, doktrinarnu, personalnu i materijalnu strukturu.

One su time i normativno i u cijelosti inkorporirane u novonastali gospodarski trenutak i nastali odnosi da imamo jednake i jednakije vjerske zajednice. Zaključenjem Ugovora sa Svetom Stolicom temeljem kojih se za razliku od ostalih crkvi, Katoličkoj priznaje niz poglavito materijalnih prava (ne zalaže se da se Katoličkoj crkvi bilo što oduzme to više što ugovori imaju snagu iznad zakona) drži da i drugi trebaju ostvariti prava razmjerna svojoj veličini, što bi bilo jednako demokratsko rješenje, kao i sudjelovanju u pravu na povrat oduzete imovine.

U prošlom ratu došlo je do toga da su ostale crkve svrstane na drugu stranu, a potom se utjecalo na odnos države prema crkvi, a još više na odnos većine građana.

Dolazi do toga da se primjerice u Splitu izjašnjava (drugačije) samo 8 do 9 posto građana što je podatak koji bi trebao biti signal da s jedne strane imamo Ustav po kojem svatko može slobodno izražavati svoju vjersku pripadnost, a s druge strane vlada strah zbog kojeg se ljudi ne mogu slobodno deklarirati.

Na ovo pitanje valja odgovoriti, smatra Kajin, kao i na razliku u popisu stanovništva od 1991. do 2001. godine u kojem je, kako je rekao, nestalo 550 tisuća građana Republike Hrvatske, odnosno 900 tisuća pripadnika nacionalnih manjina smanjeno je za gotovo 600 tisuća i ostalo je 300 tisuća.

U tim brojkama, po mišljenju zastupnika Kajina, leži položaj pojedinih vjerskih zajednica u Hrvatskoj, a njihov položaj nije isti.

Ovaj zakon, po njegovom mišljenju, treba dati odgovor na pitanje o broju

pripadnika nacionalnih manjina i vjeroispovijesti, radi izjednačavanja materijalnih i socijalnih prava, te s prelatima Rimokatoličke crkve, ne oduzimajući joj njezin društveni, povijesni, kulturni i svekoliki drugi značaj koji je imala na ovim prostorima.

Izrazivši uvjerenost da takav stav ima i Rimokatolička crkva koja je za sebe izborila "naglašeniji" pravni položaj i da ne traže ekskluzivitet, pogotovo što podaci govore da se u zemlji čak 87,83 posto građana deklarira kao rimokatolici.

Među tridesetak članaka ovog zakona, za zastupnika Kajina, je naročito bitan osamnaesti jer se tiče socijalnih prava vjerskih službenika, a o njemu, pak, ovisi povratak pravoslavnog svećenstva, bez čijeg se povratka neće dogoditi povratak stanovništva. U proračunu za tu svrhu treba osigurati oko 150 milijuna kuna, što je simboličan iznos koji, međutim, kazao je, u sebi nosi političku poruku da će država jednako tretirati sve svoje vjerske zajednice.

Prema podacima iz popisa stanovništva 2001. godine rimokatolicima se izjašnjava 11 posto više građana nego u popisu 1991., pa je podatak da je 89,63 posto Hrvata a 87,83 posto rimokatolika, spomenuo i zagrebački nadbiskup mons. Božanić, te proizlazi, kazao je Kajin, da je gotovo svaki Hrvat rimokatolik. Prema popisu je Srba 201 tisuća 631 osoba, a pripadnika pravoslavne crkve samo 40 tisuća 433 osobe, što je pet puta manje, što nije prirodno stanje i to je, smatra, slika postojećeg stanja. Budući da je pravoslavaca u Srbiji otprilike onoliko koliko i Srba, ispada da se u Hrvatskoj ateisti nalaze jedino među građanima srpske nacionalnosti.

Što se tiče dijela diskusije prethodnika o potrebnom broju članova da bi se osnovala vjerska zajednica, priklanja se stavu Kluba zastupnika HSS-a i drži da radi sprječavanja zloraba treba predvidjeti najmanje 500 članova.

Moguće je raslojavanje djece

Nakon završnih riječi zastupnika Kajina dr.sc. **Zdravko Tomac** je kao predsjedavajući rekao da u ovoj zemlji ne vlada strah ni više ni manje nego u drugim demokratskim državama i dodao da se ne može složiti s generalnom konstatacijom o njegovom postojanju.

Usljedile su prijave za ispravak navoda zastupnika. Mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** je upozorio zastupnika Kajina da je i on pripadnik vladajuće koalicije pa je i time suodgovoran ako postoji strah, prigovorivši mu da je neodgovoran.

Milan Kovač (HDZ) je u ispravku navoda rekao da ga čude riječi zastupnika ako se znade da međunarodne asocijacije govore da je nakon siječanskih izbora "granulo sunce demokracije" pa ne zna tko je od njih u pravu.

Ministarstvo si uzima više ovlasti glede vjeronaučnog odgoja što bi trebalo ostaviti vjerskoj zajednici u slučaju kada izrađuje udžbenike i održava nastavu jer je ipak riječ o vjerskom odgoju.

Za ispravak navoda javila se i zastupnica **Marija Bajt**, osporivši da je rimokatolička crkva dignuta na pijedestal, dodajući da se kao pripadnika rimokatoličkoj crkvi izjasnio najveći broj Hrvata, i upozorila da polazeći od razmjernog broja, ne može biti govora o izjednačavanju sektu i Katoličke crkve.

U ispravku navoda **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** je odbacila mogućnost da je prilikom popisa stanovništva vladao bilo kakav strah, i upitala zastupnika Kajina kako gleda na činjenicu da hrvatsko iseljeničvo nije moglo biti obuhvaćeno popisom.

Zbog riječi koje je predsjedavajući ocijenio da vrijeđaju zastupnika Kajina izrekao je zastupnici Petričević opomenu uz obrazloženje da u Saboru svatko ima pravo slobodno iznositi svoje mišljenje.

Nakon toga nastavljeno je s iznošenjem stavova klubova zastupnika.

Jadranka Reihl-Kir je u ime Kluba zastupnika SDP-a navela osnovne intencije predloženoga zakona i spomenula poboljšice nastale u periodu od prvog do drugog čitanja.

Što se tiče rješenja u članku 17. kojim su vjerske zajednice oslobođene plaćanja PDV-a pri prometu nekretninama, neplaćanja carina, rekla je da se nameće pitanje ravnopravnosti u pravima, s obzirom na to da se isto rješenje ne odnosi na ostale vjerske zajednice. Klub zastupnika SDP-a smatra da vjerske zajednice ne mogu biti oslobođene plaćanja PDV-a.

Vjerski odgoj i nastava vjeronauka u odgojnim i obrazovnim ustanovama koji je riješen u članku 13. Konačnog prijedloga prihvatljiv je s obzirom na to da je nastava vjeronauka izborni predmet ili da o pohađanju te nastave svoje djece odlučuju roditelji, rekla je. Premda je stav predlagatelja ispravan, ipak je izrazila bojazan da bi se u praksi moglo dogoditi da se djeca osjećaju isključenima, izoliranima ili diskriminiranima, te Klub predlaže rješenje da nastava vjeronauka u školama bude održavana prvi ili zadnji školski sat.

Ukazujući na razliku između rješenja o odgoju u vjerskom duhu, Klub je izrazio protivljenje da se uvodi vjerski odgoj u vrtiće i to zbog mogućeg raslojavanja djece i stoga što je takav princip u suprotnosti s Konvencijom o pravima djeteta koja kaže da svatko ima pravo na slobodu vjere i savjesti. Međutim, ipak će zbog već potpisanoga ugovora sa Svetom Stolicom koji je iznad zakona, podržati predloženi zakon koji u tome slijedi ugovorom potpisano rješenje.

Neka zakon ide u treće čitanje

Na ovo je izlaganje zastupnica **Marija Bajt** reagirala ispravkom navoda citirajući odredbu koju je Republika Hrvatska potpisala, a sastavni je dio Ugovora koju je, uostalom, rekla je, potvrdio i Sabor. Stoga se ne može govoriti izvan tog konteksta, naglasila je, dodajući kako je vjeronauk izborni predmet koji, kada se izabere, postaje obvezan.

Nastavljeno je s raspravom i iznošenjem stavova klubova zastupnika. **Tonči Tadić** u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, suprotno iskazanim stavovima, predložio je da se zakon uputi u treće čitanje jer "ovako sročeni moguće popraviti ni prihvatanjem podnijetih amandmana".

Naime, doradu zahtijeva više rješenja od onih koja nude definiciju o tome - što je vjerska zajednica, ostvarivanje prava malobrojnih vjerskih zajednica, vjeronauk u školama, zastupljenost u medijima, pastoralni rad u vojsci, bolnicama, zatvorima, materijalnoj potpori vjerskoj zajednici. Nadalje, rekao je, zakon omogućava preliberalno registriranje vjerske zajednice, a tako se što, poučio je, u drugim državama postiže potpisivanjem ugovora s državom, a ne samo donošenjem zakonske odredbe, kako je to zamišljeno kod nas.

Drži da registrirana zajednica mora dati jamstvo svoje trajnosti u društvu, a to, pak, podrazumijeva njezinu povijesnu prisutnost, doktrinaru, personalnu i materijalnu strukturu.

Ovako sastavljenog zakona, prigovorio je zastupnik, nema u svijetu, a teško da je moguće naći i tako ponižavajući odnos prema Katoličkoj crkvi, ali i drugim vjerskim zajednicama. Nema ga ni Amerika koja se smatra najliberalnijom zemljom u odnosu prema religijama.

Za nas bi u tom smislu trebali biti uzori talijanski ili njemački modeli. Dok Italija odnose u vjerskim zajednicama rješava prema ustavnoj obvezi, Njemačka surađuje s onim vjerskim zajednicama koje imaju jasno povijesno djelovanje, pa čak ako je broj manji od 0,2 posto. Preračunato za Hrvatsku bi to značilo brojku od 2000 članova zajednice.

Na izradu ovog teksta zakona utjecali su mnogi pa je i predlagatelj, po mišljenju zastupnika, podlegao pritiscima javnoga mišljenja a manje se poslužio spomenutim modelima. Tako je i moglo doći do "nesretnog rješenja", rekao je, prema kojem je dovoljno skupiti 50 ljudi, ne nužno državljana Hrvatske i registrirati vjersku zajednicu. Iz toga je moguće očekivati i da će se pojaviti zlorabe zakona, "mutni poslovi" i "pranje novca".

U nastavku izlaganja, gospodin Tadić se osvrnuo na cijeli niz, kako je rekao, pravnih lutanja u ovom zakonu. U prvom redu na promašeni pokušaj definiranja vjerske zajednice, jer s teološkog aspekta, u njemu nisu uspjeli ni sami teolozi, te rekao da se ne nastoji dovoljno da se definiraju elementi nužni za registraciju.

Nadalje, u članku 2. govori se o tome kako su uređene vjerske zajednice i koje su njezine organizacijske jedinice, što zakon po mišljenju Kluba ne može činiti. Može samo odrediti uvjete za registraciju, rekao je, ali ne i unutarnje uređenje vjerskih zajednica, jer je to protuustavno i nepotrebno proširuje zakonski tekst. Drži, naime, da bi se rješenje moglo naći tako da se zakonom propiše sklapanje ugovora sa svim vjerskim zajednicama.

Što se tiče uvjeta za registraciju vjerske zajednice (članak 8.) Klub smatra da bi bilo bolje navesti potrebne uvjete za registraciju vjerske zajednice, a to bi moglo biti uvjerljivo povijesno trajanje (barem 59 godina) relevantan broj članova (barem 2000)

i jasna personalna i materijalna uređenost.

U članku 10. je dvojbeno odredba, ocjenjuju u Klubu, jer omogućava da se obavljaju vjerski obredi, između ostalog, i na grobljima koja su, najčešće, dio dvorišnog prostora pojedinih katoličkih župa.

Zakon predviđa (članak 11.) da vjerske zajednice mogu osnovati vjerske škole i vjerska učilišta, a Klub drži kako bi trebalo predvidjeti mogućnost da vjerska zajednica osnuje i školu koja nije nužno vjerska.

Važeći zakon donijet u drugačijim prilikama

U članku 12. govori se o nepovredivosti prostora, ali odredba ne predviđa da su to i samostani koje imaju mnoge vjerske zajednice. Rješenjem u članku 13. Ministarstvo si uzima više ovlasti glede vjeronaučnog odgoja što bi, smatra, trebalo ostaviti vjerskoj zajednici u slučaju kada izrađuje udžbenike i održava nastavu jer je ipak riječ o vjerskom odgoju, naglasio je gospodin Tadić.

Vjerske su zajednice pravne osobe, a pravnu osobnost stječu upisom u evidenciju vjerskih zajednica, označavaju se kao zajednice fizičkih osoba koje slobodno i javno očituju svoju vjeru.

Prijedlog u članku 17. koji govori koje će vjerske zajednice i po kojem kriteriju dobivati sredstva iz proračuna je loš, smatra Klub zastupnika HSP-HKDU-a, jer zanemaruje veličinu i značaj većih vjerskih zajednica, te otvara mogućnost da dođe do zlorabe već i samim time što se predviđa da 50 osoba može registrirati i djelovati kao vjerska zajednica.

Rješenje po kojem bi vjerska zajednica i njihovi organizacijski oblici trebali odgovarati za svoje obveze imovinom u skladu sa zakonom, "nevjerojatna" je za Klub jer drži da bogoslužni prostori i ostale stvari bogoslužja ne mogu biti predmetom ovrhe, odnosno - ne može se na vjersku zajednicu primijeniti isti kriterij kao za trgovačka društva. Posebno je to rješenje "karikaturalno" u slučaju prestanka djelovanja vjerske zajednice.

Također je za Klub neprihvatljivo rješenje o djelatnosti javnog pripočavanja, (sukladno posebnim propisima), rekao je Tadić, dodajući da državna sredstva komuniciranja, svuda u svijetu dopuštaju proporcionalni udio u javnim medijima, sukladan brojačanoj zastupljenosti, značaju koji vjerska zajednica ima u društvu, te to ovisi o njezinom povijesnom značaju. Na takav način postupaju svjetske zemlje i sklapaju sporazum sa svojim vjerskim zajednicama.

Zbog svega navedenoga, ovaj je zakonski prijedlog neprihvatljiv, pa u Klubu drže da treba provesti i treće čitanje.

U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a dr.sc. **Vilim Herman** je uvodno napomenuo da su pitanja slobode vjeroispovijesti javnog očitovanja, obavljanja vjerskih obreda i prava vjerskih zajednica uređene velikim brojem zakona i ustavnim odredbama prema kojima postoji sloboda vjeroispovijesti, slobodno javno očitovanje vjere ili drugih vjerovanja, te da su sve vjerske zajednice jednake pred zakonom i odvojene od države.

Važeći zakon iz 1988. godine donijet je u drugačijim društvenim, gospodarskim, pravnim i političkim prilikama, takav nije usklađen s Ustavom Republike Hrvatske, te je i stoga nužno donijeti novi zakon - rekao je dr. Herman.

Nizom drugih donijetih zakona regulirana su prava vjerskih zajednica - od zakona o vlasništvu, trgovačkim društvima, ustanovama, osnovnom, srednjem i visokom školstvu te socijalnoj skrbi, javnom okupljanju, humanitarnoj pomoći, nadalje tu je obiteljski zakon, zakon o izvršavanju kazne zatvora, zakon o porezu na dobit i porezu na dodanu vrijednost, zakon o mirovinskom osiguranju. Značajan je zakon o nadoknadi za oduzetu imovinu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine te stoga zastupnik Herman zaključuje da su vjerske zajednice društvene tvorevine sui generis jer i Ustav vjerske zajednice različito tretira od ostalih oblika udruživanja građana. Posebno je istaknuo da su vjerske zajednice pravne osobe, a pravnu osobnost stječu upisom u evidenciju vjerskih zajednica, da se vjerske zajednice označavaju kao zajednice fizičkih osoba koje slobodno javno očituju svoju vjeru.

One, pak, koje ne djeluju kao vjerske zajednice mogu podnijeti

zahtjev za upis u evidenciju vjerskih zajednica a prema zakonskom prijedlogu može je osnovati najmanje 50 vjernika, pod uvjetom da je zajednica najmanje 5 godina bila upisana u registar vjernika. Prema predloženom rješenju nadležno Ministarstvo može odbiti upis ili izbrisati iz evidencije vjersku zajednicu čiji je sadržaj, način očitovanja vjerskih obreda, protivan pravnom poretku, javnom moralu ili su na štetu života i zdravlja ili pak ako tijelo sudbene vlasti utvrdi da vjerska zajednica potiče na vjersku, nacionalnu ili rasnu mržnju.

U nastavku izlaganja predstavnik Kluba zastupnika HSLŠ-a podsjetio je na većinu rješenja sadržanih u predloženom zakonskom tekstu. Tako je konstatirao da prema članku 13. program predškolskog odgoja, može sadržavati i vjerski odgoj koji se ustrojava sukladno Zakonu i sporazumu kojeg sklapaju Ministarstvo nadležno za predškolski odgoj i vjerska zajednica i u tom smislu u osnovnim i srednjim školama ustrojava se nastava vjeronauka kao izbornog predmeta, što je razlika u odnosu na tekst prvog čitanja po kojem je nastava vjeronauka bila obvezna.

Izmjenu sadržavaju i kriteriji po kojima će vjerske zajednice biti financirane iz državnog proračuna, odnosno godišnja visina sredstava ovisit će o vrsti i značaju vjerskog objekta, djelovanju vjerske zajednice na odgojno-obrazovni, socijalni i kulturni doprinos nacionalnoj kulturi i humanitarnom djelovanju, a neće o broju vjernika, svećenika i vjerskih službenika.

Pretpostavka je poštivanje prava roditelja

Ovaj Prijedlog, primijetio je, ne sadrži odredbu prema kojoj bi ministar nadležan za poslove opće uprave mogao imenovati posebno savjetodavno tijelo prema prijedlogu komisije za odnose s vjerskim zajednicama, radi davanja mišljenja o činjenicama zbog kojih se može odbiti upis u evidenciju, te upozorio kako je potrebno donijeti podzakonske akte paralelno sa zakonom i obavljati upise, a u slučaju brisanja vjerske zajednice iz evidencije, predvidjeti da se vrate proračunska sredstva ako se utvrdi da je došlo do zloupotrebe.

U zaključnoj riječi dr. Herman je rekao da zakon polazi od pretpostavke da se poštuju prava roditelja, a da bi funkcionirao u tom smislu, smatra potrebnim ugraditi i mehanizme kontrole jer u nekim slučajevima Klub stavlja znak pitanja.

Na redu za raspravu bio je dr.sc. **Mate Granić** u ime Kluba zastupnika Demokratskog centra, a Klub, rekao je, podržava donošenje zakona, ocjenjujući ga kao akt koji širi ozračje povjerenja i dijaloga te pospješuje suradnju crkvenih i društvenih struktura. No, uputio je i određene, kako je rekao, značajne primjedbe.

O predloženom zakonu, rekao je, mnogi su se pozitivno izjasnili, među njima i tradicionalne vjerske zaje-

Vjerski odgoj u predškolskim ustanovama kako je definiran ne ostavlja mogućnost izbora jer ne postoji mogućnost da se u predškolskim ustanovama djeca odvajaju jedna od drugih.

dnice. Katolička crkva već je regulirala važna pitanja ugovorom Republike Hrvatske i Svete Stolice, a male vjerske zajednice, mišljenja je, ovim zakonom dobivaju Ustavom zajamčena prava o jednakopravnosti svih vjerskih zajednica što je upravo specifičnost tzv. katoličkih zemalja.

Klub drži da Konačni prijedlog daje mogućnost da vjeronauk u predškolskim ustanovama bude stvar izbora čime se u potpunosti poštuju članci 40. i 41. Ustava Republike Hrvatske.

Međutim, Klub zastupnika Demokratskog centra imao je primjedbi na formulaciju definicije vjerske zajednice po kojoj su one zajednice fizičkih osoba koje ostvaruju slobodu vjeroispovijesti jednakim javnim obavljanjem vjerskih obreda i očitovanjem svoje vjere. Smatraju, naime, da se trebalo pozvati na znanstvena istraživanja te izričito navesti da su vjerske zajednice crkve i religije koje poštuju apsolutno vrhovno biće Boga, imaju određeni kult, razvijaju svoj nauk, imaju hijerarhijske, odnosno materijalne službe. To bi značilo, rekao je dr. Granić da se vjerskim zajednicama ne smatraju redovničke zajednice, vjerničke udruge i pokreti. Vjerske zajednice prema tome jesu - katolička

crkva, pravoslavna crkva, hinduizam, budizam, šintuizam i druge a također i one zajednice koje su se odvojile od islama kao šiitizam, a u hinduizmu shiavaizam i višnuizam jer su cjelovite religijske zajednice.

Vjerske zajednice prema tome ne bi bile Krishna zajednice, Sai-babine zajednice, redovništvo unutar Islama, Budizma i drugih religija jer nemaju vlastito božanstvo, kult ili hijerarhijsku službu, a kao takve imaju proročkog osnivača ili administrativnog poglavara pa se mogu registrirati kao udruge društva, monaške zajednice ili pokreti.

Uz podatak kako je zakonodavstvo Europske unije nakon konzultacija sa Svetom Stolicom prihvatilo definiciju vjerskih zajednica po teološko znanstvenim istraživanjima, DC smatra potrebnim bolje definirati članak 1. i vjerske zajednice odvojiti od sekti. Ujedno je izrazio zabrinutost brojkom od 50 članova kao dovoljnom da se registrira vjerska zajednica.

Iz Kluba je upućena primjedba na stavak 2. članak 9. kojim se predviđa da Vlada osnuje Komisiju za odnose s vjerskim zajednicama i precizira da bi, zbog vrlo ozbiljnih i delikatnih djelovanja bilo korisno u zakonu navesti strukturu Komisije, a u nju bi trebali ući predsjednici vjerskih zajednica, sociolozi, psiholozi, ostali stručnjaci koji se bave religijom. Ovisno o tome koliko će se uvažiti njihovih primjedbi, a posebno formulirati definicija u članku 1. tako će i Klub glasovati o Prijedlogu, rekao je na kraju njegov predstavnik.

Za ispravak navoda u prethodnom izlaganju javila se zastupnica **Marija Lugarić (SDP)**. Reagirala je na konstataciju kako vjerski odgoj u predškolskim ustanovama definiran tako ostavlja mogućnost izbora. To naprosto nije točno, rekla je jer ne postoji mogućnost da se u predškolskim ustanovama djeca odvajaju jedna od drugih.

Jamči se sloboda vjeroispovijesti

Tim je javljanjem završilo izjašnjavaње u ime klubova zastupnika i rasprava je nastavljena pojedinačnim javljanjem. U njoj je **Marija Bajt (HDZ)** naglasila da se člancima 40. i 41. Ustava Republike Hrvatske te Ustavnim zakonom o ljudskim pravima i slobodama jamči sloboda vjeroispovijesti, a da je pravo osobe na vjersku slobodu utvrđeno kao građansko pravo. I pitanja slobode

vjeroispovijesti i javnog očitovanja vjere, obavljanje vjerskih obreda, te prava vjerskih zajednica da osnivaju obrazovne, socijalne i dobrotvorne ustanove i zavode nalaze se u brojnim hrvatskim zakonima. Unatoč tome još uvijek se u javnosti čuju ateističke teze da je komunizam spajao djecu a sada ih se razdvaja, da se okreću leđa europskim dosezima, da je vjeronauk ideologija, da je vjera privatna i osobna stvar, te da nema potrebe za njezinim javnim iskazivanjem. S ovim je napisima zastupnica u nastavku izlaganja polemizirala rekavši da vjera uistinu intimno pripada pojedinoj osobi ali da predstavlja i duhovnu vezu s drugim ljudima i Bogom, te da stoga traži i javni iskaz jer rasvjetljuje odnos prema Bogu i drugim ljudima, obilježava čovjeka i njegovo javno djelovanje vrijednostima vjere oslanjajući se na kulturu, mentalitet, i narodnu tradiciju.

Stoga bi, poštujući Ustavom zajamčenu vjersku jednakost, Konačni prijedlog zakona morao sadržavati četrnaest stoljetno nerazdvojno zajedništvo Katoličke crkve i hrvatskog naroda i stoga što je po posljednjem popisu stanovništva većina građana iskazala pripadnost Katoličkoj crkvi. Iz toga podatka treba uvažiti kriterije za iznose sredstava iz državnog proračuna koji će se davati vjerskim zajednicama, rekla je zastupnica.

Kriteriji po kojima određena grupa ili udruga postaje vjerska zajednica preliberalna je jer se može očekivati da će se stvoriti, možda i neočekivano, veliki broj sekti i novih vjerskih zajednica, pa svojim amandmanom na članak 21. traži da ima najmanje 5 tisuća vjernika, podsjećajući ujedno na primjer Švicarske u kojoj treba biti 50 tisuća članova.

Međutim, jednako traži da zakon jamči sva prava bez obzira na broj članova, onim malim vjerskim zajednicama koje imaju dugu tradiciju npr. židovskoj.

Ustvrdivši kako zakon regulira pitanje vjerskog odgoja i nastavu vjeronauka u odgojnim i obrazovnim ustanovama, a temelji se na nizu međunarodnih dokumenata, spomenula je da je 1991/92. ponovno uveden vjeronauk u osnovne i srednje škole. Katolički školski vjeronauk dobio je svoj prvi zakonski okvir sklapanjem ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture 1996.

godine. Ratificiran je u Saboru 1997. godine čime se Hrvatska očitovala kao društvo zasnovano na demokratskim načelima i koja Ustavom jamči vjersku slobodu.

Budući da takav ili sličan pravni temelj još uvijek nije postignut za druge vjerske zajednice u Hrvatskoj, neophodno je, smatra zastupnica Bajt, da vjerske zajednice s nadležnim državnim tijelima sklope ugovore po uzoru na Katoličku crkvu.

Prema dostupnim podacima, 1999. godine nastavom školskog vjeronauka u osnovnim školama bilo je obuhvaćeno 419 tisuća učenika u osnovnim školama, a u srednjim školama bilo je 196 učenika, ukupno 507.792 učenika, odnosno 82,2 posto ukupnog broja učenika, što su podaci koji govore sami za sebe, rekla je zastupnica.

U nastavku izlaganja pojasnila je svoje amandmane koje je uputila na predložena rješenja. Potom je naglasila da prisutnost vjeronauka u školi ne dovodi u pitanje laičnost države nego da država postoje instrument društva, odnosno građana i služi im tako da osigura i štiti zakonima utvrđena temeljna ljudska prava na slobodu vjere i savjesti u javnoj školi koja je javno društveno dobro.

Također, dodala je, školski vjeronauk omogućava da djeca budu odgojena u duhu prava na različitost. S tim u vezi zauzela se za poštivanje i provedbu ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske na području odgoja i kulture i za provedbu ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije o katoličkom vjeronauku u javnim školama i vjerskom odgoju u javnim predškolskim ustanovama.

Izrazila je mišljenje da dušebrižničku pomoć u zdravstvenim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi treba uskladiti s potrebama i mogućnostima, te dozvoliti vjerskim zajednicama da urede svoj prostor. Zastupnica Bajt je završila izlaganje zaključkom - podržat će Prijedlog ako budu prihvaćeni njezini amandmani.

Zakon je preliberalan

Pred sobom imamo Zakon koji je u nekim dijelovima preliberalan, prije svega u odnosu na uvjete koji se postavljaju da bi se osnovala i registrirala vjerska zajednica, konstatirao je **Nenad Stazić (SDP)**. S

druge strane, kaže, vjerskim se zajednicama daju izvjesne pogodnosti koje nemaju druge pravne osobe u Republici Hrvatskoj. Istaknuo je tu kako npr. vjerska zajednica neće plaćati porez na promet nekretnina. Smatra da uvjete za osnutak vjerske zajednice treba postrožiti i spriječiti ili onemogućiti eventualne špekulacije. Osvrnuo se na članak 13. koji govori o uvođenju vjerskog odgoja u predškolskim ustanovama kao izbornog predmeta. Obrazložio je kako u našim vrtićima nema uopće predmeta te se pita kako se to uopće našlo u ovom Zakonu. Nprovedivim drži i to što se daje mogućnost organiziranja vjerskog odgoja u predškolskim ustanovama na zahtjev roditelja. Tko će uspjati pronaći toliko odgajatelja koji će djecu učiti svim mogućim religijama, upitao je gospodin Stazić? Ne vidi ni potrebu uvođenja dušobrižništva u Oružanim snagama i policiji, budući da svaki građanin ove države ima pravo na slobodu vjeroispovijesti. Osvrnuo se i na financiranje vjerskih zajednica. Drži kako bi značilo da svatko može osnovati vjersku zajednicu i država mu mora davati financijska sredstva. Zaključio je da će se u tom slučaju isplatiti osnovati vjerske zajednice u Republici Hrvatskoj. Ukazao je i na odredbu koja govori da postupak likvidacije vjerske zajednice provodi nadležno tijelo vjerske zajednice te pita, što je s vjeronamicima i dugovima koji su napravljeni? Smatra da se likvidacija mora provoditi tako da se vidi tko ima prioritet kod naplate potraživanja.

Ustrajnost koja dolazi od SDP-a u smislu otpora vjeronauka u predškolskim ustanovama je zaista zanimljiva, naglasio je **Drago Krpina (HDZ)**. S obzirom na to da je to riješeno međunarodnim ugovorom, upitao je, da li vi taj ugovor priznajete ili ne? Ako ga priznajete, onda je Vaše ustrajanje besmisleno, a ako ga ne priznajete onda kršite Ustav Republike Hrvatske u dijelu koji govori o međudržavnim ugovorima, konstatirao je zastupnik.

Međudržavni ugovori su iznad nacionalnog zakonodavstva

Međudržavni ugovori se moraju poštivati, jer su iznad nacionalnog zakonodavstva, obrazložio je **Nenad Stazić (SDP)**. Predmeta u predškolskim ustanovama nema u

Hrvatskoj i taj međudržavni ugovor se nije poštivao i sada tu nelogičnost pretačemo u zakon koji neće biti moguće provoditi, dodao je.

Gospodin Stazić se poziva na Ugovor između Republike Hrvatske i Svete Stolice, međutim mi imamo Ministarstvo prosvjete i športa koje je nakon ovog Ugovora izradilo niz akata temeljem kojih se ispunjavaju mogućnosti izvođenja vjerske nastave u osnovnim i srednjim školama i vrtićima, istaknula je **Marija Bajt (HDZ)**.

Zakon o položaju vjerskih zajednica nije zreo za donošenje i pitanje je jesmo li uopće trebali ući u to i pokušati doći do najboljih zakonskih formulacija vezano uz rješavanje statusa vjerskih zajednica u Hrvatskoj ili se to moglo rješavati na neki drugi način, ugovorima države s vjerskim zajednicama.

Nije ispravljeno apsolutno ništa od onoga što sam ja rekao, dodao je **Nenad Stazić**.

Branimir Glavaš (HDZ) je bio mišljenja da ovaj Zakon o položaju vjerskih zajednica nije zreo za donošenje. Pitanje je, kaže, jesmo li uopće trebali ući u to i pokušati doći do najboljih zakonskih formulacija vezano uz rješavanje statusa vjerskih zajednica u Hrvatskoj ili se to moglo rješavati na neki drugi način, ugovorima države s vjerskim zajednicama. Iznio je potom niz amandmana, pojašnjajući ih. Između ostaloga predložio je da Katolička crkva u RH uživa poseban status u smislu simboličnog isticanja njene povijesne, kulturne i socijalne uloge u hrvatskom društvu, zatim bi se zaštitili građani koji više ne žele biti pripadnici određene vjerske zajednice te osnivanje Komisije za odnose s Katoličkom crkvom i drugim vjerskim zajednicama. Napomenuo je da će prihvaćanje amandmana na ovaj zakonski prijedlog utjecati na njegovu odluku prilikom glasanja.

Dr.sc. **Ante Simonić (HSS)** smatra da zakon o kojem se raspravlja ima neprijeporno golemo značenje jer je u neposrednoj svezi sa sustavom od preko 2 tisuće pravnih osoba u Republici Hrvatskoj i tiče se goleme

većina građana Lijepe naše. Naglasio je da vi, pa tako i predlagatelj ovog Zakona od toga da je sloboda javnog iskazivanja vjerske pripadnosti temeljni princip kojeg valja poštivati. Osvrnuo se konkretno na Zakon rekavši da on regulira na primjeren način slobodu rada, udruživanja i ustroja vjerskih zajednica, način njihovog financiranja, odnos vjerskih zajednica prema sustavu odgoja i obrazovanja te zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, regulira i odnos prema medijima te definira što je to vjerska zajednica. Mišljenja je kako je taj Zakon Hrvatskoj u fazi općeg društvenog razvoja temeljem aktualne situacije neophodan. Primjenom ovog Zakona otvaraju se mogućnosti zlorabe, ali to nije razlog da on ne bude donesen, konstatirao je zastupnik. Kako bi se spriječile moguće zlorabe, predložio je da minimum vjernika koliko mora jedna vjerska zajednica imati da bi se kao takva mogla evidentirati je 2 tisuće. Iskazao je žaljenje što zakon ne nudi nikakve odredbe o vjernicima jer je to Zakon za potrebe vjernika. Dobrim je ocijenio i to što Zakon daje razlikovanje vjeronauka u školi od vjeronauka u vjerskoj zajednici. Podržao je potom inicijativu svih koji predlažu da se na traženje roditelja ili skrbnika u predškolskim ustanovama održava vjerski odgoj, kao i to da ukoliko se netko tijekom školovanja opredijeli za izborni predmet vjeronauka da mu on postane obavezan.

Vjerske zajednice trebaju utjecati na to da religija postane konstitutivni čimbenik društva i ima isti tretman kao znanost, filozofija, umjetnost glede utjecaja i društvene skrbi.

Vjera je bitan dio mentaliteta, kulture, političkog sustava i načina kako se netko osjeća i misli, smatra **Marijana Petir (HSS)**. Naglasila je da je u posljednje vrijeme u Hrvatskoj nastao veći broj manjih vjerskih zajednica, što je posljedica tranzicije i širenja religijskog individualizma. Ukazala je potom na činjenicu da se u Hrvatskoj za jedan dan može registrirati vjerska zajednica i proglasiti se guruom za 55 kuna, te se na takav način manipulira s mladim ljudima. Predlagatelj zakona je stoga predvidio pozitivne regulacijske mehanizme

koji bi trebali spriječiti razne oblike zloporabe vjerskih zajednica, konstatirala je zastupnica. Prijedlog da je za osnivanje vjerske zajednice dovoljno 50 vjernika drži kao preniski prag te je podržala prijedlog Kluba zastupnika HSS-a da taj broj bude 500 vjernika. Založila se dalje za korigiranje članka 13. stavka 1. koji govori o vjerskom odgoju djece. Mišljenja je dalje kako se religijske spoznaje ne vrednuju u društvu, zbog toga što vjerske zajednice trebaju iznova naglasiti da religija ima spoznajnu dimenziju, a ona treba biti dio ljudske spoznaje. Zaključila je da vjerske zajednice trebaju utjecati na to da religija postane konstitutivni čimbenik društva i ima isti tretman kao znanost, filozofija, umjetnost glede utjecaja i društvene skrbi.

Državi njezin, a kleru njegov djelokrug

- Podržat ću ovaj Zakon jer se njime reguliraju povijesni odnosi između Hrvatske i Vatikana, a neki će kazati i Hrvatske i zapadnog civilizacijskog kruga, rekao je **Zlatko Canjuga (HND)**. Iskazao je potom zadovoljstvo što će svećenici bilo koje vjerske zajednice dobiti mirovine i status socijalnog radnog prava. Smatra da se u nekim segmentima hrvatskog društva vode rasprave o određenim problemima koji crkvu udaljavaju od njenih temeljnih odrednica i prikazuju je kao da vodi brigu samo o materijalnim dobrima. Mišljenja je dalje da robujemo mnogim predrasudama oko naše povijesti i hrvatske tradicije. Dokle god, kaže, će Crkva u Hrvatskoj imati više zahtjeva od realnosti bit će pod pritiskom raznih religioznih pokreta i sekti čime će Katolička crkva imati manje prava i sigurnosti u svom pozicioniranju. Drži da se ovim Zakonom ide ususret kleru, a kler bi se, smatra, morao malo reformirati i baviti se isključivo vjerskim pitanjima umjesto da bivšoj i aktualnoj vlasti stalno upućuje kritike. Nije se složio potom s dušobrižništvom policije, jer, kaže, kako su policajci građani kao i svi drugi. Kritizirao je i uvođenje vjeronauka škole, budući da stalno ističemo kako su nam djeca preopterećena gradivom. Upitao je, želimo li mi državu kao državu ili jednu mješavinu dogme, slobode i ne znam čega. Ako želimo državu kao državu onda neke stvari moramo

rješavati ovakvim Zakonom, zaključio je gospodin Canjuga. Mišljenja je da će Zakon biti donesen, mada je u nekim segmentima površan, posebno glede metodološke nedefiniranosti.

Ivan Ninić (SDP) je također mišljenja da će vjerski odgoj u predškolskim ustanovama otvoriti mogućnost segregacije djece što bi moglo imati negativne i traumatske posljedice za djecu koja bi ostala u manjini. Smatra da postoji niz ustanova predškolskog odgoja koje organizira Katolička crkva te svaki roditelj ima mogućnost upisati dijete u takvu ustanovu. Naglasio je dalje kako bi Hrvatska trebala po uzoru na Italiju, Španjolsku ili Njemačku uvesti porez na vjersku zajednicu. Složio se sa svima koji se protivne prijedlogu da se vjerska zajednica osniva za samo 50 članova i prihvaća da bi se na takav način dešavale mnoge špekulacije. Istaknuo je na kraju izlaganja da se zalaže za to da crkva bude što manje ovisna o državnim sredstvima i samim tim slobodnija.

Vjerska sloboda je jedna od temeljnih ljudskih prava zajamčenih Općom deklaracijom o ljudskim pravima, Europskom poveljom o ljudskim pravima te Ustavom Republike Hrvatske, rekao je **Želimir Janjić (SDP)**. Smatra da je sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti od vitalnog značenja za identitet vjernika i njihovo shvaćanje života, ali također jednako značajno za ateiste agnostike, skeptike i neopredijeljene. Podsjetio je kako je Vlada u svom programu koji je Hrvatski sabor usvojio jasno rekla kako će se potpuno ostvariti sloboda vjeroispovijesti u skladu s europskim standardima, načela jednakosti vjerskih zajednica pred zakonom i odvojenost od države. Ono što je zamjerio u Zakonu je definicija vjerskih zajednica u odnosu na prvo čitanje dok je pohvalio to što jer u temeljnim odredbama predviđeno da vjerske zajednice samostalno određuju svoje organizacije i odnose u njima. Ukazao je na to da je najviše rasprave izazvala predložena odredba o vjerskom odgoju u predškolskim ustanovama. S tim u svezi spomenuo je kako su mnogi predložili da se briše članak 13. koji to pitanje regulira. Izneseno je mišljenje da bi taj članak doveo do odvajanja i otvorio mogućnost procesu asimilacije pripadnika manjih vjerskih zajednica. Rekao je potom kako intenciju predlagatelja da se u predškolskim ustanovama može

uvesti vjerski odgoj na traženje roditelja ili skrbnika drži prihvatljivom. Međutim, dodao je, pitanje je kako će se to praktično provoditi, tj. hoće li ravnatelj vrtića reagirati na traženje roditelja ili će sam provoditi anketu. Dalje je upitao kako će se taj program organizirati s obzirom na djecu koja program ne pohađaju a da se ne osjete izoliranima. Zaključio je da tu računa na toleranciju i da ne sumnja u nju. Drži dalje da se u osnovnim i srednjim školama ne bi smjelo dogoditi da vjeroučitelj inzistira na tome da vjeronauk bude drugi ili treći sat, jer to nije razvijanje duha tolerancije. Nada se da će se na kraju naći najbolje moguće rješenje te da će predlagatelj razmisliti o nekim dvojbama i prihvatiti ih u obliku amandmana.

Nadam se da će ova rasprava i podneseni amandmani pridonijeti da ovaj temeljni zakon vjere i društva bude još bolji, smatra **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Osvrnula se potom na članak 13. rekavši da je pravo roditelja i obitelji na vjerski odgoj zajamčeno po Općoj deklaraciji o pravima čovjeka Ujedinjenih naroda. Dodala je da podupire sve koji su predložili promjenu tog članka na način da se na zahtjev roditelja omogući vjerski odgoj. Podržala je i amandman zastupnice Marije Bajt gdje bi se u članku 13. odredilo da onima koji vjeronauk izaberu kao izborni predmet on postaje obavezan za sve koji ga izaberu u toj školskoj godini. Osvrnula se potom na članak 21. koji govori o osnivanju vjerske zajednice. Smatra da je teško govoriti o brojkama kada se donosi ovaj Zakon, ali se nada da će se konsenzusom odrediti koliko vjernika mora imati jedna vjerska zajednica. Zaključila je da to sve utječe na odgoj naše mladosti, a mladost je budućnost jedne države.

Što god rekao nekome se moraš zamjeriti

Govoriti o ovom Zakonu nije popularno, jer što god rekao, nekome se moraš zamjeriti, drži **Vedran Lendić (SDP)**. Istaknuo je kako su katolička kultura i tradicija nešto s čime smo rasli, no vjera je nešto što je osobne naravi i država se u to mora što manje miješati. Smatra da je mjesto za vjerski odgoj crkva, nikako škola a kamoli dječji vrtić. Budući da se spominju razne države, predložio je

da se iz neke od njih preuzme Zakon o vjerskim zajednicama da ga se prepíše i primijeni u Hrvatskoj. Naglasio je da odredbe koje se predlažu ne postoje nigdje u svijetu

Rasprave u oba čitanja svode se na dva pitanja, a to je broj osoba koje mogu osnovati i registrirati vjersku zajednicu i pitanje vjerskog odgoja u predškolskim ustanovama.

rekavši kako mi nismo valjda pilot projekt u svijetu. Mišljenja je dalje kako ćemo zbog potpisanih prava s jednom vjerskom zajednicom morati dati ista prava svim vjerskim zajednicama i naći ćemo se u problemima o kakvima danas ni ne slutimo. Na kraju je ukazao na to da je i Italija uvela crkveni porez te je predložio da se iz toga financira sve ono što je crkvi potrebno

Dobro je da konačno Hrvatski sabor donese zakon kojim će biti uređeno područje djelovanja vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj, smatra **Drago Krpina**. Nažalost, rekao je, rasprave u oba čitanja svode se na dva pitanja, a to je broj osoba koje mogu osnovati i registrirati vjersku zajednicu i pitanje vjerskog odgoja u predškolskim ustanovama. Pridružio se svima koji upozoravaju da relativiziranje broja osoba koje mogu osnovati vjersku zajednicu otvara vrata potpunom brisanju granice između onoga što je vjera, religija i što je manipulacija, simulacija, kvazi vjera i kvazi religija. Što se tiče vjerskog odgoja, drži da se nepotrebno troši vrijeme oko nečega što je uređeno međudržavnim ugovorom, iako je, kaže, zastupnica Kir izrijekom rekla da se protivi vjerskom odgoju u predškolskim ustanovama. Istaknuo je potom kako je pitanje obveznih predmeta u predškolskim ustanovama, na što je u raspravi upozoravano, razriješeno Ugovorom o katoličkom vjeronauku u javnim školama i vjerskom odgoju u javnim predškolskim ustanovama kojeg su potpisali nadbiskup Božidar Puelnik. U njemu stoji da će se vjerski odgoj u javnim predškolskim ustanovama izvoditi u okviru cjelokupnog odgoja prema programu katoličkog vjerskog odgoja predškolske djece, pojasnio je zastupnik dodavši kako takvi programi postoje doneseni od

nadležnih institucija i tu nema nikakvog spora. Upitao je kako to da predsjedniku Vlade, koji se deklarira ateistom, nije bio problem neki dan sjediti u prvoj klupi na misi u Crkvi sv. Marka, a smetalo bi mu recimo da njegovo unučé bude jedino dijete koje ne bi pohađalo vjerski odgoj. U vjerskom odgoju, naglašava gospodin Krpina, dijete zasigurno neće naučiti ništa loše niti nikakve dogme koje bi unaprijed prejudiciralo životne stavove djece.

Predsjednik Vlade nije ateist, nego agnostik, pojasnio je **Ivan Ninić**. Zanimalo ga je potom zašto crkva ne organizira predškolski vjerski odgoj, nego se vjeronauk uči tek od sedme godine?

Vjeronauk obveza za učenike koji ga izaberu

Josip Sesar (HDZ) je mišljenja da vjeronauk kao obvezni predmet u osnovnoj i srednjoj školi uopće nije problem, dok se, kaže, u vrtiću kao vjerski odgoj treba koncipirati kao program, jer predmet iziskuje nastavni plan. Smatra kako to pitanje u Ugovoru sa Svetom Stolicom nije dovoljno razriješeno. Što se tiče nastave vjeronauka kao izbornog predmeta drži da bi bilo kršenje ugovora sa Svetom Stolicom. Istaknuo je još, kako kaže, jednu dvojbu a to je da bi vjerski odgoj u predškolskim ustanovama doveo do podjela. To drži

Posljedice donošenje Zakona će biti da će se sve vjerske zajednice potpuno u svemu izjednačiti s katoličkom crkvom.

neosnovanom sumnjom, jer i učenje stranih jezika dijeli djecu na grupe. Predložio je potom izmjenu članka 13. na način da u njemu stoji kako ustanova predškolskog odgoja sadrži vjerski odgoj, koji se ustrojava sukladno sklopljenim međunarodnim ugovorima. U javnim osnovnim i srednjim školama ustrojava se nastava vjeronauka kao izbornog predmeta, sukladno propisanom nastavnom planu i programu te sporazumu s vjerskim zajednicama. Vjeronauk, odnosno vjerski odgoj provodile bi osobe koje za to ispunjavaju uvjete. Vjeronauk bi postao obvezni predmet za one učenike koji ga izaberu. Ministarstvo nadležno za predškolski odgoj te osnovno i srednje školstvo na

prijedlog vjerske zajednice dalo bi suglasnost na programe i vjerski sadržaj koji se ostvaruje u ustanovama predškolskog odgoja kao na nastavu vjeronauka u osnovnim i srednjim školama te bi odobravalo udžbenike i ostala sredstva. Također je predložio da članak 13. sadržava odredbu o tome da su vjerski odgoj i nastava vjeronauka odvojeni od vjeronauka u vjerskim zajednicama. Na kraju izlaganja je zaključio kako će njegovo glasovanje o ovom Zakonu ovisiti o prihvaćanju iznesenih prijedloga.

Na kraju rasprave za riječ se javio zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **Miljenko Kovač**. Zahvalio je na korisnom doprinosu u naporima da se donese što bolji Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica. Osvrnuo se potom na definiciju vjerske zajednice rekavši kako smatra da je opće prihvatljivu definiciju vjerske zajednice nemoguće dati. Nije se složio s prijedlogom da se u definiciju uvrsti pojam vjere u vrhovno biće, jednoga Boga, jer, kaže, postoje vrlo stare religije koje ne poznaju pojam Boga i na taj bi ih se način onemogućilo da osnuju svoje zajednice. Strah, rekao je dalje, da bi se temeljem članka 21. moglo mnoštvo kojekakvih sekta odmah upisati u vjerske zajednice nije utemeljen, jer niti jedna takva zajednica koja bi se prikazivala kao udruga uopće nije registrirana. Što se tiče članka 13. Vlada je podnijela amandman koji definira upravo ono što je u raspravi traženo, a to je da bi vjerski odgoj u predškolskim ustanovama bio obvezatan, ako to traže roditelji ili skrbnici. Glede prijedloga da se ta odredba briše zbog diskriminacije, naglasio je da bi se brisanjem desilo upravo suprotno budući da bi djeca katolika imala pravo na vjerski odgoj temeljem konkordata, a djeca pripadnika ostalih religija ne. Što se tiče minimalnog broja članova jedne vjerske zajednice, istaknuo je da će se Vlada složiti sa svakim brojem koji izglasa Sabor. Bilo je, kaže dalje, i govora o tome da je katolička crkva jedina vjerska zajednica u svezi s čijim statusom je Republika Hrvatska zaključila ugovor s drugom državom. Smatra da to nije razlog da se ovaj Zakon ne donese, nego da je to čak argument u prilog njegovu donošenju. Posljedice će toga biti da će se sve vjerske zajednice potpuno u svemu izjednačiti s katoličkom crkvom.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

U ime predlagatelja zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave mr.sc. **Miljenko Kovač** prihvatio je većinu amandmana koje su podnijeli **odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav te za zakonodavstvo**. Odbori su dva koja nisu prihvaćena povukli. Odnosili su se na članak 16. u kojem bi se brisale riječi "i članova njihovih obitelji", dok bi se riječi "sporazumom kojeg zaključuju s Ministarstvom obrane odnosno Ministarstvom unutarnjih poslova" zamijenile riječima ugovorom s Vladom Republike Hrvatske" te na članak 23. stavak 1. gdje bi se iza podstavka 3. dodao podstavak 4. koji glasi: "ako se broj vjernika vjerske zajednice smanji na ispod 50 vjernika".

U ovoj raspravi manipulira se Ugovorom između Svete Stolice i Republike jer se u njemu spominje samo vjeronauk, a ne i vjerski odgoj.

Nisu prihvaćena dva amandmana **Kluba zastupnika IDS-a**. Predlagatelj je povukao onaj koji govori da vjerske zajednice stječu javnopravnu osobnost, dok je amandman kojim se u članku 17. dodaje novi stavak koji glasi: "vjerske zajednice imaju pravo na povrat poreza na dodanu vrijednost plaćenog na računima za nabavljenu robu i usluge pri izgradnji odnosno obnovi vjerskih objekata" odbijen glasovanjem.

Amandmane koje je podnio **Branimir Glavaš** predlagatelj nije uvažio, a isti stav imala je i većina zastupnika prilikom glasovanja.

Katica Sedmak je povukla amandman koji se odnosi na članak 8. i dodavanje riječi "uz odobrenje Vlade Republike Hrvatske", s obzirom na to da je on jedini od njena tri amandmana koji je predlagatelj odbio.

"Vjerska zajednica ne smije poticati mržnju i ponižavanje drugih ljudi", amandman je **Jadranke Kosor** koji je odbijen od strane predlagatelja i zastupnika prilikom glasovanja.

Amandman koji je podnio **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** prihvaćen je.

Nakon odbijanja predstavnika predlagatelja, **Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS-a** povukao je sve amandmane, jedini za koji su tražili glasovanje je onaj koji se odnosi na članak 13. i brisanje stavka 1. čime bi se promijenio redni broj ostalih stavaka, međutim i taj amandman nije postao dijelom Zakona.

Najviše polemike izazvao je amandman **Kluba zastupnika SDP-a** kojim je zatraženo da se briše odredba koja govori o vjerskom odgoju te da ministarstvo nadležno za osnovno i srednje školstvo obveže škole da nastavu vjeronauka organiziraju kao predsat, prvi ili zadnji školski sat.

Zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave je obrazložio kako se amandman odbija zato što Vlada smatra da nikakvo, pa ni posredno reguliranje rasporeda školskih sati ne spada u Zakon.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Zlatko Šešelj (SDP)** je naglasio da se u ovoj raspravi manipulira s Ugovorom između Svete Stolice i Republike jer se u njemu spominje samo vjeronauk, a ne i vjerski odgoj.

Mr.sc. Miljenko Kovač je pojasnio kako je članak 1. stavak 1. Ugovora sa Svetom Stolicom prilično nespretno formuliran te da u tom slučaju treba primijeniti njegovo teološko tumačenje, odnosno istražiti svrhu koja se njime htjela postići. Ako se u njemu ne govori o vjerskom odgoju u predškolskim ustanovama onda on ništa ne znači, zaključio je zamjenik ministrice.

Upravo zato što on ne znači ništa ne može postati dio Zakona, rekao je **Zlatko Šešelj**, dodavši kako je mišljenja da se zastupnici bave pozitivnim propisima, a ne spiritalističkim seansama.

Rasprava je skrenula s teme

Za povredu Poslovnika se javio **Luka Trconić (HSS)**. Smatra da se skrenulo s teme, budući da se raspravlja o interpretaciji konkordata, umjesto da se glasuje o amandmanima.

Predsjedatelj, mr.sc. **Mato Arlović** je bio mišljenja da do povrede Poslovnika nije došlo jer su oba sugovornika samo iznijeli svoje argumente.

I **Ljubica Lalić (HSS)** je smatrala da je došlo do povrede Poslovnika, ali zato što se raspravlja o amandmanu čiji je prvi dio već izglasan kod amandmana 21., a radi se o brisanju odredbe o vjerskom odgoju.

Predsjedatelj, mr.sc. **Mato Arlović** naglasio je da nije došlo do povrede Poslovnika te je dao amandman na glasovanje.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) nije se slagao s prebrojavanjem glasova, predloživši da se što prije uvede elektronsko glasovanje.

Na to je povredom Poslovnika, reagirao **Stjepan Henezi (SDP)** rekavši kako bi zastupnike trebalo zaštititi od intervencija gospodina Rojsa, jer ukoliko gospodin Rojs želi brojati glasove, neka se popne na galeriju.

Iz istog razloga za riječ se javila i **Vesna Pusić (HNS)**. Zamolila je predsjedatelja da zaustavi permanentno vođenje sjednice od gospodina Rojsa.

I **Damir Kajin** iskazao je stav kako je nužno imati semafor kako bi se izbjeglo potkradanje glasovima i intervencije gospodina Rojsa koje su uglavnom točne.

Ako zastupnik prilikom glasovanja ne digne ruku smatra se da je suzdržan, konstatirao je **Ljubo Česić-Rojs**, naglasivši kako se u više navrata glasovi onih koji čitaju novine ne računaju kao suzdržani.

Predsjedatelj, mr.sc. **Mato Arlović** izrekao je opomenu gospodinu Rojsu isključivši ga sa sjednice te je odredio stanku od 15 minuta.

Nakon stanke **Ljubica Lalić** je u ime Kluba zastupnika HSS-a zatražila ponovno glasovanje o amandmanu Kluba zastupnika SDP-a, ali samo u dijelu koji se odnosi na osnovne i srednje škole budući da je brisanje članka koji govori o predškolskom vjerskom odgoju već regulirano prijašnjim amandmanom.

Za povredu Poslovnika javio je tada **Luka Bebić (HDZ)**. Drži da se u radu Sabora Poslovnika mora držati, a ne se selektivno ponašati. Upozorio je da u Poslovniku postoji mogućnost da predsjedatelj odmah utvrdi je li neki amandman prošao ili ne te je iskazao stav da se takav postupak mogao primijeniti i u ovom slučaju.

Predsjedatelj mr.sc. **Mato Arlović** složio se s time ali je napomenuo kako se prilikom zadnjeg glasovanja za to nisu stekli uvjeti.

Ivo Lončar (nezavisni) je bio istaknuo da je predsjedatelj u nekoliko navrata prekršio Poslovnik budući da nije zaštitio govornike od žamora i dobacivanja gospodina Rojsa.

Nemoguće je zabraniti zastupnicima da bilo što reknu dok netko drugi govori, odgovorio je predsjedatelj mr.sc. **Mato Arlović**.

Marija Bajt (HDZ) je u ime Kluba zastupnika HDZ-a rekla da podupire prijedlog Kluba zastupnika HSS-a o ponovljenom glasovanju te da će se njen Klub zalagati za toleranciju i kulturu dijaloga poštujući Poslovnik.

Zastupnici su prešli na glasovanje o amandmanu **Kluba zastupnika SDP-a** te je on odbijen.

Slijedeći amandman kojeg su podnijeli **Marija Lugarić, Zlatko Šešelj, Lucija Debeljuh, Branka Baletić i Katica Sedmak** imao je isti sadržaj brisanja stavka 1. članka 13. o vjerskom odgoju, tako da se o njemu nije glasovalo.

Što se tiče amandmana **Kluba zastupnika HSS-a** predstavnik predlagatelja ih nije uvažio. Jedini koji je prihvaćen glasovanjem bio je onaj koji se odnosio na utvrđivanje koliki broj

članova mora imati vjerska zajednica da bi se kao takva mogla registrirati.

Amandman s istom svrhom koji je podnijela Marija Bajt te kojim predlaže da vjerska zajednica mora imati 5 tisuća članova odbio je mr. Kovač kao i saborska većina. Svoja ostala dva amandmana zastupnica je povukla također nakon odbijanja predstavnika predlagatelja Zakona.

Što se tiče amandmana **Nenada Stazića**, podnositelj ih je povukao nakon što su odbijeni.

Amandman koji se tiče utvrđivanja broja vjernika da bi neka vjerska zajednica mogla biti registrirana podnijeli su i dr.sc. **Ante Simonić (HSS)** te **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Oboje su zatražili da taj broj bude dvije tisuće. Zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave odbio ih je jer, kaže,

prihvaćanjem bilo kojeg od amandmana takvog sadržaja odbili bi se oni ostali, a Vlada ne može biti arbitar među zastupnicima. Dr.sc. **Ante Simonić** je svoj amandman potom povukao, dok je amandman gđe Babić-Petričević odbijen glasovanjem.

Zastupnici su tada prešli na glasovanje o predloženom zakonu te su većinom glasova (64 "za", 17 "protiv" i 25 "suzdržanih") donijeli Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica. Većinom glasova (99 "za", 1 "protiv" i 1 "suzdržan") zastupnici su na prijedlog Kluba zastupnika SDP-a prihvatili i zaključak kojim se obvezuje Vladu Republike Hrvatske da u roku od 60 dana donese provedbene akte za uvođenje nastave vjeronauka u javne predškolske ustanove Republike Hrvatske.

M.P.; M.S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PRIJEVOZU U CESTOVNOM PROMETU

Podizanje razine sigurnosti

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada RH, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Uvažavajući potrebu racionalnije organizacije cestovnog prijevoza i liberalizaciju, te ujednačavanje uvjeta za obavljanje djelatnosti cestovnog prijevoza, usuglašeno s europskim smjernicama, te otklanjanja brojnih tiskarskih i nomotehničkih pogrešaka, ukazala se nužnost donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu.

O PRIJEDLOGU

Djelatnost cestovnog prijevoza uređena je Zakonom o prijevozu u cestovnom prometu ("Narodne novine", broj 36/98.) i propisima za izvršenje toga Zakona.

Strategija prometnog razvitka RH, kao prvi dugoročni razvojni dokument prometnog sustava donesena je i objavljena u "Narodnim novinama", broj 139/99. U Strategiji je posebna pozornost posvećena razvoju prometne infrastrukture u svim prometnim granama, dok je djelatnost prijevoza u tim granama gotovo zanemarena.

Stanje u djelatnosti cestovnog prijevoza je nezadovoljavajuće, jer raspoloživi prijevozni kapaciteti osobito za prijevoz tereta daleko nadmašuju prijevozne potrebe.

Navedeno stanje dovodi do stalnog pritiska da se licenciraju novi prijevoznici i novi kapaciteti za obavljanje međunarodnog prijevoza, te pritiska za dodjelu stranih dozvola za međunarodni prijevoz, kojih za pojedine zemlje nema dovoljno. Veliki broj prijevoznika i preveliki kapaciteti nadalje dovode do neloyalne konkurencije, obaranja cijena i otežavanja pojedinim prijevoznicima obavljanje te djelatnosti.

Pitanja koja se predlažu urediti Zakonom su uvjeti za obavljanje cestovnog prijevoza, posebni linijski prijevoz putnika, raspodjela dopunice (dozvola), prijevoz za vlastite potrebe, agencijske usluge u teretnom cestovnom prijevozu, kaznene odrednice, prijelazne i završne odrednice.

Za provođenje ovoga Zakona nije potrebno izdvojiti posebna sredstva u Državnom proračunu.

Razlike u odnosu na drugo čitanje

Konačni prijedlog zakona - treće čitanje razlikuje se u odnosu na rješenja iz Konačnog prijedloga zakona - drugo čitanje samo u dijelu prihvaćenih amandmana i prijedloga danih u drugom čitanju.

Odbor za zakonodavstvo je u raspravi podnio amandman na članak 3. koji je predlagatelj prihvatio, te u članku 3. stavku 2. brisao riječi "ishoditi", a u stavku 3. točki 2. brisao riječi "te vozila za popravak".

Smisao amandmana na članak 3. Kluba zastupnika SDP-a, zastupnika Miroslava Korenike i Dragutina Novine, Kluba zastupnika HSS-a i Kluba zastupnika HSP-HKDU-a prihvaćen je te je u članku 3. kojim se mijenja članak 5. dopunio novi stavak u kojem je propisano da prijevoznik mora podnijeti zahtjev za produženje važenja odobrenja dva mjeseca prije isteka roka od 5 godina, a uz zahtjev je dužan priložiti dokaze o ispunjavanju uvjeta.

U člancima 5. i 7. brisan je stavak 2. u kojem je bila propisana ovlast ministra da u podzakonskom propisu propiše i prekršaje poradi prihvaćanja amandmana Odbora za zakonodavstvo.

Prihvaćen je amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 9. tako da su se u točki 5. brisale riječi "odnosno izrečena kazna za teška kaznena djela ili da nije osuđivan zbog teških povreda radnog prava".

Amandmani Odbora za zakonodavstvo na članke 12, 25, 26, 33, 34, 36, 42. (sada u tekstu članak 43.), 46. (sada u tekstu članak 48.) i 48. (sada u tekstu članak 50.) kojima se nomotehnički uređuje izričaj članaka predlagatelj je prihvatio i ugradio u tekst.

Amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 14. djelomično je prihvaćen.

Amandman na članak 16. Kluba zastupnika SDP-a, zastupnika Miroslava Korenike i Dragutina Novine, Kluba zastupnika HSS-a i Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, a koji se odnosi na brisanje članka 16. poradi određivanja broja sjedala u osobnom automobilu kojim se obavlja autotaksi prijevoz prihvaćen je, te je u članku 16. brisano ograničenje broja sjedala (4+1).

Amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 29. prihvaćen je pa je članak 29. brisan.

Amandman na članak 32. Kluba zastupnika HSS-a, zastupnika Miroslava Korenike i Dragutina Novine, te Kluba zastupnika HSP-HKDU-a prihvaćen je djelomično, te je propisano da ministar imenuje Povjerenstvo.

Primjedba Odbora za zakonodavstvo na članak 33. prihvaćena je i ugrađena u tekst Zakona.

Amandman na članak 34. Kluba zastupnika HSS-a, zastupnika Miroslava Korenike i Dragutina Novine, te Kluba zastupnika HSP-HKDU-a prihvaćen je, pa je u tekstu

brisana odrednica koja se odnosila na radni odnos osobe koja upravlja vozilom.

Primjedba Odbora za zakonodavstvo na članak 36. prihvaćena je, te je propisano da se cjenici autobusnih kolodvora usklađuju u Hrvatskoj gospodarskoj komori.

Amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 38. kojim se mijenja članak 92. Zakona prihvaćen je te su u stavku 1. brisane riječi "u svoje ime i račun", a u stavku 4. riječ "pravnog" zamijenjena je riječju "upravnog".

Primjedba na članke 41, 42, 43, 44. i 45. (sada u tekstu članci 43, 44, 45. i 46.) koju je pored Odbora za zakonodavstvo dao i Odbor za pomorstvo, promet i veze prihvaćena je. Radi toga se u tekstu izmjena i dopuna tih članaka ne predlaže smanjenje visine novčanih kazni, već se zadržavaju u pogledu visine kazni rješenja koja sada važe. Dopunjuju se i mijenjaju samo prekršaji u tim člancima.

Amandman na članak 48. (sada u tekstu članak 50.) Kluba zastupnika HSS-a, zastupnika Miroslava Korenike i Dragutina Novine, Kluba zastupnika HSP-a-HKDU-a prihvaćen je, pa prijevoznici koji su na dan stupanja na snagu ovoga Zakona obavljali javni prijevoz ne moraju ispunjavati uvjet stručne osposobljenosti.

Razlika u odnosu na tekst Zakona - drugo čitanje je i u članku 40. kojim se mijenja članak 175. stavak 1. na način da nadležno tijelo koje je izdalo dopusnicu prijevozniku može staviti izvan snage dopusnicu, ako prijevoznik ne obavlja prijevoz sukladno Zakonu.

Prijedlozi i mišljenja koja predlagatelj nije prihvatio

Predlagatelj nije prihvatio amandman zastupnika Dragutina Novine da se iz teksta briše članak 38, koji se odnosi na Glavu VIII i članak 92, a u kojima su propisane agencijske usluge, jer smatra da to područje mora biti uređeno u Zakonu.

Mora biti određen minimalni broj vozila

Amandmani na članak 9. Kluba zastupnika SDP-a, HSS-a, HSP-HKDU-a i zastupnika Miroslava Korenike i Dragutina Novine nisu prihvaćeni, jer

predlagatelj drži nužnim da kao uvjet za pristup u djelatnost odnosno dobivanje odobrenja, a vodeći računa o funkcioniranju pojedinih vrsta javnog prijevoza putnika i tereta mora biti određen minimalni broj vozila koje prijevoznik mora imati u vlasništvu ili zakupu, kako bi bila zadovoljena pouzdanost, točnost, redovitost i sigurnost pri prijevozu.

Primjedba na članak 2. Odbora za zakonodavstvo, u svezi s teretnim listom, ukazala se bespredmetnom s obzirom na to da je s prihvaćen amandman Odbora na članak 38. kojim se mijenja članak 92. Zakona, te su u stavku 1. brisane riječi "u svoje ime i račun".

RADNA TIJELA

Odbor za pomorstvo, promet i veze raspravio je Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu, u svojstvu matičnog radnog tijela.

Predstavnik predlagatelja upoznao je članove Odbora s razlikama u odnosu na rješenja između Konačnog prijedloga zakona - drugo čitanje i Konačnog prijedloga zakona - treće čitanje.

Višak prijevoznika na tržištu treba riješiti zdravom konkurencijom na tržištu, a ne propisivanjem većeg broja vozila za obavljanje cestovnog prijevoza, stav je Odbora.

U tijeku rasprave Odbor je jednoglasno odlučio da podnese amandmane na članke 9. i 38. Konačnog prijedloga zakona - treće čitanje, kojim se poboljšava tekst Konačnog prijedloga zakona.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru da donese Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu uz slijedeće amandmane.

Prvi amandman je na članak 9, a glasi: U članku 13. stavak 1. točka 2. u alinejama 2. i 6. Zakona riječi "dva" zamjenjuje se riječi "jedan" u odgovarajućem padežu. Obrazloženje je da se člankom 9. Konačnog prijedloga mijenja član 13. Zakona, kojim se propisuju uvjeti za obavljanje djelatnosti javnog cestovnog

prijevoza. Kao uvjet je propisano da prijevoznik mora imati u vlasništvu ili najmu dva odnosno tri autobusa (za međunarodni slobodni odnosno linijski prijevoz putnika), te dva teretna vozila (za međunarodni prijevoz tereta).

Takvim propisivanjem uvjeta država intervenira u tržište ponude i potražnje pružanja prijevoznčkih usluga, što se ne može pravdati interesima RH, jer se pogoduje stvaranje monopola velikih. Osim toga broj vozila kao uvjet za obavljanje cestovnog prijevoza nije utvrđen ni međunarodnim konvencijama, čiji je potpisnik RH. Višak prijevoznika na tržištu treba riješiti zdravom konkurencijom na tržištu, a ne propisivanjem većeg broja vozila za obavljanje cestovnog prijevoza, stav je Odbora.

Drugi amandman odnosi se na članak 38, koji se mijenja i glasi: "Glava VIII i članak 92" brišu se.

U člancima 1, 3. i 43. Konačnog prijedloga zakona brisati riječi "agencijske usluge u teretnom cestovnom prijevozu" te uskladiti tekst s gore predloženim amandmanom.

Obrazloženje je da su agencijske usluge djelatnost koja ne bi trebala biti uređena Zakonom o prijevozu u cestovnom prometu. Uvjeti za obavljanje agencijskih usluga nisu propisani europskim smjernicama. Pravne osobe koje se bave pružanjem agencijskih usluga registrirane su kao svako drugo trgovačko društvo. Uvjetovanje obavljanja agencijskih usluga prema ovom Zakonu stavljalo bi ih u neravnopravan položaj u odnosu na druga trgovačka društva.

Otpremnička i špediterska djelatnost izravno su vezane uz organizaciju prijevoza i kao takve regulirane su drugim zakonom, stav je Odbora.

AMANDMANI

Klub zastupnika HSP-HKDU-a podnio je slijedeći amandman: "U članku 9. Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu kojim se mijenja članak 13. Zakona o cestovnom prijevozu, u stavku 1. točka 2. briše se.

Obrazloženje je da člankom 9. Konačnog prijedloga, kojim se mijenja članak 13. Zakona, propisuju

se uvjeti za obavljanje djelatnosti javnog cestovnog prijevoza. Između ostalog, kao uvjet je propisano da prijevoznik mora imati u vlasništvu ili najmu dva odnosno tri autobusa (za međunarodni slobodni prijevoz tereta).

Broj vozila kao uvjet za obavljanje cestovnog prijevoza nije utvrđen međunarodnim konvencijama. Prvotno obrazloženje predlagatelja da će se provođenjem ovog uvjeta smanjiti broj prijevoznika (3.769 licenciranih kamiona u vlasništvu 2.434 prijevoznika, odnosno 867 autobusa u vlasništvu 247 prijevoznika) u međunarodnom prijevozu jer da "veliki broj prijevoznika i preveliki kapaciteti dovode do neloyalne konkurencije, obaranja cijena i otežavanja prijevoznicima obavljanje te djelatnosti", nije prihvatljivo, stav je Kluba zastupnika.

Predlagatelj se u obrazloženju poziva samo na argumente udruga prijevoznika (koje za kamione čak i ne navode), a ne odgovara na traženja Hrvatske obrtničke komore koja zastupa Zakonom utvrđeno obvezno članstvo od 90.000 hrvatskih obrtnika. Razloge koje iznalaze navodeći kvarove vozila ne otklanja se, propisivanjem broja vozila (ako ona i dalje mogu biti stara, a ne podvrgnuta standardima kvalitete EU).

Propisivanje ovakvog ograničenja zasigurno nije od interesa RH, a da bi se moglo opravdati s ustavno-pravnog stajališta ograničavanje slobode poduzetništva. Takvim propisivanjem država intervenira u tržište ponude i potražnje pružanja prijevoznčkih usluga, a što se isto tako ne može pravdati interesima RH. Time se narušava odredba članka 49. stavka 2. Ustava RH, te se pogoduje stvaranju monopola velikih, stav je Kluba zastupnika.

Prema podacima dobivenim iz Ministarstva unutarnjih poslova u RH je registrirano 8.867 prijevoznika s jednim odnosno dva vozila (7.129 s jednim vozilom, 1.738 s dva vozila) od čega 1.368 licenciranih prijevoznika - obrtnika za međunarodni prijevoz (prema podacima Ministarstva pomorstva, prometa i veza).

To su obrtnici koji sami voze i obavljajući djelatnost prijevoza uzdržavajući svoju obitelj. Propisivanjem obveze da prijevoznik za međunarodni slobodni prijevoz tereta mora imati najmanje dva teretna vozila, ozbiljno se stavlja upitnom egzistencija tih ljudi. Što se tiče tzv.

viška prijevoznika na tržištu, to treba riješiti zdravom konkurencijom na tržištu, a ne propisivanjem ograničavajućih uvjeta, koji se ne nalaze ni u propisima Europe, niti u odgovarajućim konvencijama. Republika Slovenija krajem prošle godine uskladila je Zakon o prijevozu u cestovnom prometu s Europskim konvencijama, te također nije ograničila broj vozila za obavljanje djelatnosti cestovnog prometa, stoji u Obrazloženju.

Neprihvatljivo je obrazloženje iz drugog čitanja prema kojem se uvodi uvjet većeg broja vozila zbog pomanjkanja dopusnica za međunarodni prijevoz, jer, prema podacima dobivenim od nadležnog Ministarstva pomorstva, prometa i veza u kontroli izvršenoj na granici Italije utvrđeno je da 40% kamiona odlaze prazni u Italiju.

Može se zaključiti da bi uz pojačanu kontrolu izdavanja dopusnica, tzv. kritičnih dopusnica bilo dovoljno. Zemlje EU iz dana u dan podižu kriterije za obavljanje cestovnog prijevoza pooštavanjem tehničke ispravnosti vozila ("eko motori"), a ne ograničavanjem broja vozila, stav je Kluba zastupnika.

Obrazloženje kojim se tvrdi da se na taj način zadovoljava "pozdanost, točnost, redovitost i sigurnost pri prijevozu" ne stoji. Jer, pouzdanost vozila se postiže propisivanjem tehničke ispravnosti i udovoljavanju europskih kriterija o istoj. "Točnost i redovitost, disciplina u poslovanju, sigurnost prometa je predmet drugog Zakona, a ne ovog. Ovo zasigurno nisu i ne mogu biti razlozi kako bi se obavljanje djelatnosti cestovnog prijevoza uvjetovalo vlasništvom dva, odnosno tri vozila", stav je Kluba zastupnika.

RASPRAVA

Suzbijanje crnog tržišta

Zamjenik ministra pomorstva, prometa i veza, gospodin **Pavle Komadina** dodatno je obrazložio Prijedlog.

Rekao je da je Zakon donesen 1998. godine i u četiri godine pokazalo se da taj zakon ima niz nedostataka koje je trebalo promijeniti. Zakon je na trećem čitanju, a prilikom drugog čitanja ponuđeno je 20-tak amandmana od kojih je većina i prihvaćena.

Naime, 12 amandmana bili su nomotehničke greške koje su prihvaćene, a isto tako su prihvaćeni i svi oni amandmani koji su familijarizirali naš zakon sa zakonima zemalja EU.

Rekao je da su ostala dvojbeni dva članka ovog zakona, to je članak 13. koji govori što sve prijevoznici trebaju ispunjavati u pogledu broja vozila u linijskom cestovnom, putničkom i teretnom prijevozu i ostao je dvojan članak 38. koji govori o uvrštenju agencija za posredovanje u prijevozu na cestama u sam Zakon.

Dodao je da je Odbor za pomorstvo, promet i veze razmotrio upravo ova dva članka i nakon argumentirane rasprave, a posebno vodeći računa da članci 13. i 38. nisu obrađeni u smjericama zemalja EU, došlo se do stava da bi se i ovaj prijedlog predlagatelja mogao izmijeniti.

Rekao je da je mišljenja da bi se amandmani onako kako su zaključeni na Odboru za pomorstvo, promet i veze, mogli prihvatiti od predlagatelja.

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)**. Rekao je da je u odnosu na drugo čitanje ovoga zakona ipak prihvaćen gotovo najveći broj sugestija i prijedloga.

Pohvalio je Ministarstvo što je "prihvatilo glas naroda".

Države zapadne Europe, posebno Austrije, štite svoje ceste, ali i svoju ekologiju, te razvijajući i svoje željeznice, koriste mogućnost da se uz određeni broj dozvola za prijevoz ili provoz kroz te države mora ostvariti određeni broj prijevoza autovlakovima.

Naglasio je da je nedvojbeno da RH ulaže veliki novac i velika sredstva da bi se osuvremenila cestovna mreža.

Rekao je da su na prijedlog Kluba zastupnika SDP-a prihvaćena i dva prijeporna pitanja koja su se pojavila.

"Iza jednog je stajao i najveći broj hrvatskih obrtnika, odnosno svih malih prijevoznika u RH, da u uvjetima koji su potrebni za otvaranje ili za teretni prijevoz stoji između ostalog da je dovoljno i samo jedno vozilo".

Rekao je da je u ovoj teškoj ekonomskoj situaciji svako radno mjesto izuzetno važno za opstojnost Hrvatske kao države, ali i za punjenje

državnog proračuna. Upravo zbog toga, a i vezano uz to da EU nema u svojim direktivama ograničenje broja teretnih vozila ili isto tako autobusa za putnički prijevoz za slobodne linije, dogovoreno je da će amandman od Odbora za pomorstvo, promet i veze biti prihvaćen, "da to bude samo jedno teretno vozilo iznad 7,5 tona".

Isto tako je dogovoreno, a na inicijativu zastupnika Kluba SDP-a, da je samo jedan autobus dovoljan za slobodan međunarodni autobusni prijevoz.

"Moram naglasiti isto tako da smo usuglasili stav oko agencijskih usluga, da se izbacij iz prijedloga ovoga zakona, iako je želja predlagatelja, znači Vlade RH išla za tim da se na neki način osigura plaćanje prijevoznčkih usluga prijevoznicima putem određenog depozita, putem određene financijske sposobnosti. Međutim, trenutna je situacija takva da čini nam se ipak to nije nužno ugraditi u ovaj zakon".

Rekao je da je pozitivno da se ovim zakonom uvodi daleko više reda u teretni i autobusni prijevoz na području RH, ali isto tako i za hrvatska vozila koja izlaze izvan granica RH.

Naglasio je da prema nekim procjenama trenutno, nažalost, na hrvatskim cestama ili u hrvatskim vozilima koja se kreću izvan granica RH oko 4 tisuće vozača radi na crno. Smatra da će upravo zbog toga ovaj zakon biti izuzetno poticajan korak za dodatno suzbijanje crnoga tržišta.

"Kada govorim kao predsjednik Saveza vozača i automehaničara RH, udruge od preko 6 tisuća članova, nažalost, često puta su naši vozači koji idu van, pogotovo ako rade na crno, izloženi tome da ne mogu dobiti na vrijeme svoju plaću, da nemaju plaćene putne troškove i dnevnice i nadam se da će Vlada učiniti sve da se dodatno poradi na suzbijanju crnoga tržišta".

Ovim zakonom precizirano je da to radi inspekcija cestovnoga prometa. Zastupnik smatra da to mora biti koordinirana akcija hrvatske carine i hrvatske granične policije. Dodao je da je u proceduri Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o osobnoj iskaznici, te je mišljenja da bi putem jedinstvenog matičnog broja granična policija i carina vrlo jednostavno i vrlo brzo mogla ustanoviti jesu li i osobe koje voze kamione, koje voze autobuse uistinu i zaposlene.

Naglasio je da u RH ima preko 12 tisuća teretnih vozila. Nažalost, taj

vozni park je izuzetno star, prevladavaju ekološki neprihvatljiva vozila za zapadnu Europu. Rekao je da je potrebno zajedničkom akcijom Vlade, ali i trgovačkih društava koja se bave prijevozom, te obrtnika, poraditi na modernizaciji voznoga parka.

Osvrnulo se i na problematiku dozvola za izlazak izvan granica RH, te rekao da njih nije nikada dovoljno. Rekao je da su dozvole zatražila trgovačka društva i za one kamione koji nisu u tom času bili registrirani, "bilo ih je tisuću".

"Nakon što je ministarstvo urgiralo još uvijek je preko 200 kamiona za koje se traže dozvole, a koji uistinu nisu registrirani, te se možemo zapitati rade li se tu i neke nečasne radnje i upravo zbog toga treba i kadrovski i opremom i na svaki drugi način ojačati inspekciju cestovnoga prometa kako bi mogla stati na kraj ovakvim radnjama".

Rekao je da bi trebalo dodatno u suradnji s Ministarstvom financija, odnosno Poreznom upravom poraditi na toj kontroli i vidjeti koliko se uistinu plaćaju računi i koliko dolazi novaca na žiro račune trgovačkih društava i obrtnika, "a koliko se eventualno takvih stvari radi mimo poreznih tijela ove države".

Osvrnulo se i na pravila reciprociteta u državama zapadne Europe, posebno Austrije, koja štiteći svoje ceste, ali i svoju ekologiju, te razvijajući i svoje željeznice, koriste mogućnost da se uz određeni broj dozvola za prijevoz ili provoz kroz te države mora ostvariti određeni broj prijevoza autovlakovima.

Smatra da i o tome treba povesti računa, s obzirom na to da je RH uložila i ulaže značajna financijska sredstva u restrukturiranje i modernizaciju Hrvatskih željeznica.

"Molio bih da se i na tome u ovom ministarstvu kao cjelovitom tijelu koje koordinira i nastoji osuvremeniti sve vidove transporta u RH poradi, da i mi uvedemo reciprocitet za sve one države koje i na taj način daju dodatne troškove našim poduzećima, samim time i našem gospodarstvu".

Na kraju je rekao da će Klub zastupnika SDP-a podržati donošenje ovog zakona, s obzirom na to da je dogovoreno da će biti prihvaćena dva amandmana na prijedlog Kluba zastupnika SDP-a preko Odbora za pomorstvo, promet i veze.

Pooštravanje kriterija tehničke ispravnosti vozila

U ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** govorio je zastupnik **Vlado Jukić (HSP)**. Rekao je da mu je drago da je čuo od kolege iz SDP-a da će biti usvojeni amandmani kojima bi se ukinula ograničenja i da je to dogovoreno na Odboru za pomorstvo, promet i veze.

Rekao je da je Klub zastupnika HSP-HKDU-a predlagatelj amandmana sličnog sadržaja, kojim se predlaže da se briše u stavku 1. točka 2, koja donosi ograničenja vezana uz broj vozila. Rekao je da drži potrebnim izreći nekoliko dodatnih obrazloženja u prilog tom njihovom prijedlogu.

Naime, prema podacima dobivenim iz Ministarstva unutarnjih poslova u RH je registrirano 8 867 prijevoznika s jednim, odnosno dva vozila, odnosno 7.129 s jednim vozilom i 1.738 s dva vozila.

U RH je registrirano 8.867 prijevoznika, 7.129 s jednim vozilom i 1.738 s dva vozila.

Ta brojka ustvari govori o broju obitelji i broju malih poduzetnika koji se bave prijevozom i čiji bi interesi zasigurno bili ugroženi kada bi se po sadašnjem važećem prijedlogu usvojio zakon kojim bi se njima onemogućilo da s jednim vozilom posluju.

”Ta brojka koja govori o broju registriranih vozila ustvari govori o broju obitelji i broju malih poduzetnika koji se bave prijevozom i čiji bi interesi zasigurno bili ugroženi kada bi se po sadašnjem važećem prijedlogu usvojio zakon kojim bi se njima onemogućilo da s jednim vozilom posluju”, rekao je zastupnik.

Istaknuo je da je za Klub zastupnika HSP-HKDU-a neprihvatljivo obrazloženje iz drugog čitanja, prema kojemu se uvodi uvjet većeg broja vozila zbog pomanjkanja dopusnica za međunarodni prijevoz. Naime, prema podacima dobivenim od nadležnog ministarstva pomorstva, prometa i veza u kontroli izvršenoj na granici Italije utvrdilo se da 40% kamiona koji izlaze iz Hrvatske idu prazni za Italiju, ”što samo po sebi

govori dovoljno o tome kako nam je taj prijevoz organiziran”.

”Može se zaključiti da bi uz pojačanu kontrolu izdavanja dopusnica tzv. kritičnih dopusnica bilo dovoljno dopusnica za sve one koji imaju posao za obavljanje prijevoza”.

Naglasio je da zemlje EU iz dana u dan podižu kriterije za obavljanje cestovnog prijevoza pooštravanjem tehničke ispravnosti vozila. To znači da se uvode sve strože norme za čistoću ispušnih plinova, tzv. ekonorme, zahtijeva se ispunjavanje sve oštrijih kriterija za buku koju proizvode teretna motorna vozila, a ne ograničavanjem broja vozila.

Naglasio je da im je stoga drago da će Vlada prihvatiti takav oblik amandmana kojim će se to ograničenje koje je bilo predviđeno u prijedlogu zakona ukinuti i kojim će se omogućiti prijevoznicima s jednim vozilom da obavljaju poslove prijevoza.

Osvrnuo se i na dopusnice za međunarodni prijevoz, te rekao da postoje brojne primjedbe u udrugama prijevoznika, odnosno da postoji javna sumnja u loš način raspodjele tih dopusnica.

”Možemo čuti i riječi mito, korupcija, i slične, koje asociraju da kriteriji po kojima se dozvole i dopusnice dodjeljuju nisu dovoljno jasni, oštri i nisu dovoljno pravedni. Postoji veliko nezadovoljstvo među prijevoznicima podjelom dopusnica, jer činjenica da samo dobivanje dopusnice stavlja u povoljni položaj jednog prijevoznika u odnosu na drugog otvara pitanje kriterija i poštenja svih onih koji te dopusnice dijele”, rekao je zastupnik.

Dodao je da se postavlja i pitanje sukoba interesa, s obzirom na činjenicu da pojedini državni dužnosnici koji su u Ministarstvu pomorstva, prometa i veza i koji su u tijelima koja odlučuju, pa i o dopusnicama, isto tako su i sami prijevoznici, pa se postavlja pitanje sumnje u sukob interesa.

Rekao je da kada bi ovaj prijedlog zakona onakav kakav jest bio, koji zahtijeva veći broj vozila za prijevoznike, prošao, tisuće prijevoznika doveo bi u poziciju da im je zabranjen rad, i tada bi se osnovano postavilo pitanje sukoba interesa, ”obzirom na to da je danas predlagatelj i sam prijevoznik čiji je sigurno osobni interes da te konkurencije bude što manje”.

Ponovio je da je dobro što će biti prihvaćen amandman kojim će se to anulirati. ”Očito je da su velike

prijevozničke firme imale svoje zastupnike prilikom stvaranja konačnog prijedloga zakona, jer kakav je bio, on je njih stavlja u vrlo povoljan položaj, s obzirom na činjenicu da su konkurenti tj. prijevoznici s jednim vozilom bili tim zakonom jednostavno isključeni”, rekao je zastupnik.

Drago im je da će se ta odredba ukinuti, čime se otklanja sumnja da postoji u prijedlogu zakona sukob interesa.

Osvrnuo se tada i na položaj stranih prijevoznika u RH.

Strani prijevoznici u povoljnijem položaju

Rekao je da svakodnevno možemo vidjeti mnoštvo stranih prijevoznika s izvrsnim novim vozilima koji obavljaju prijevoz kroz RH, a i prijevoz roba u RH, te da je očito da oni imaju u odnosu na naše prijevoznike određeni privilegirani položaj.

”Postavlja se pitanje da li RH njima izdaje tzv. dopusnice, i koji su kriteriji po kojima oni mogu obavljati prijevoz roba, jer je vidljivo da veliki broj roba koje se uvoze u RH dolaze stranim prijevoznicima”.

Rekao je da je očito da oni imaju potporu svojih udruga i svojih vlada, financijsku i svaku drugu, te da su u povoljnijem položaju u odnosu na bilo kojeg našeg domaćeg prijevoznika.

”I tu se postavlja opravdano pitanje reciprociteta, i drugačije politike našeg ministarstva, koje bi moralo iznaći stimulativne mjere da se i naši prijevoznici stave makar u ravnopravan položaj u odnosu na svoje strane kolege, koji imaju i modernija vozila i financijsku potporu i jeftinije kredite i sve one uvjete po kojima mogu biti i te kako konkurentni, daleko iznad naših domaćih prijevoznika”.

Na kraju je rekao ako se amandman o kojem je govorio i kolega Korenika, a kojega je Klub zastupnika HSP-HKDU-a predložio, vezano uz članak 13. usvoji, nema razloga da i Klub HSP-HKDU-a ne pruži potporu ovom prijedlogu zakona.

Odobrenje se izdaje na 5 godina

U ime **Kluba zastupnika HSLS-a** govorio je zastupnik **Jadranko Mijalić (HSLS)**. Rekao je da će Klub zastupnika HSLS-a podržati donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu, te ocjenjuju kako

će ovaj niz poboljšanja zakonodavne regulative stvoriti preduvjete za rješavanje postojećeg nezadovoljavajućeg stanja u našem cestovnom prometu.

Posebno podržavaju ujednačavanje uvjeta za obavljanje djelatnosti cestovnog prometa s europskim direktivama. U tom smislu podržavaju članak 3. Konačnog prijedloga zakona kojima se mijenja članak 5. Zakona, u cilju usklađivanja ishodenja odobrenja za početak obavljanja djelatnosti s europskim smjernicama.

Prijevoznik, fizička osoba nakon navršene 65 godina života može imati obrt, ali je obvezan zaposliti profesionalnog vozača ne starijeg od 65 godina, koji će upravljati vozilom u obavljanju obrta, tj. prijevoza.

Kako je navedenim europskim smjernicama nužan nadzor nad izdanim odobrenjima svakih 5 godina, ovim je zakonskim prijedlogom određeno da se odobrenje izdaje na 5 godina. Ujedno su definirani slučajevi kada navedeno odobrenje nije potrebno. Podržavaju izmjenu kojom se regulira izdavanje odobrenja samo za agencijske usluge u teretnom cestovnom prijevozu.

Ocjenuju da će ujednačavanje uvjeta za obavljanje djelatnosti cestovnog prijevoza pridonijeti obvezivanju Ministarstva pomorstva, prometa i veza da propiše posebne uvjete koje moraju ispunjavati vozila za obavljanje cestovnog prijevoza i prijevoza za vlastite potrebe.

Ujedno su mišljenja kako će predloženo propisivanje kriterija za najam stranih vozila od Ministarstva pomorstva, prometa i veza pridonijeti boljem korištenju domaćeg voznog parka. Drže kako će se time spriječiti uočene zloporabe najma stranih vozila.

Podržavaju konačno ukidanje nejasnoća oko toga može li fizička osoba nakon navršene 65 godina života biti prijevoznik. Ovim zakonskim prijedlogom nedvojbeno je definirano da prijevoznik, fizička osoba nakon navršene 65 godina života može imati obrt, ali je obvezan zaposliti profesionalnog vozača ne starijeg od 65 godina, koji će upravljati vozilom u obavljanju obrta, tj. prijevoza.

Uvjeti koje moraju ispunjavati prijevoznici za pristup djelatnosti cestovnog prijevoza u potpunosti su usklađeni s europskim smjernicama. U tom smislu propisuje se minimalan broj vozila koje prijevoznik mora imati u vlasništvu ili zakupu, primjerice za unutarnji slobodni prijevoz putnika propisano je da mora imati najmanje jedan autobus, dok je za međunarodni slobodni prijevoz putnika propisano da u vlasništvu ili najmu ima najmanje dva autobusa.

Ocjenuju kako će se time osigurati da prijevoznici budu u mogućnosti kvalitetno izvršiti uslugu prijevoza. Vodeći računa o specifičnosti unutarnjeg linijskog prijevoza putnika, odnosno potrebe pouzdanog i točnog obavljanja prijevoza, po odabranom voznom redu, definirano je da prijevoznik mora imati i najmanje tri autobusa.

Ocjenuju da i dio zakona u kojem se definiraju uvjeti financijske sposobnosti koje mora ispunjavati prijevoznik za obavljanje međunarodnog prijevoza putnika i tereta je u skladu s europskim smjernicama. Ujedno je i reguliranje prijevoza za vlastite potrebe usklađeno s europskim smjernicama.

Značajno poboljšanje predstavlja detaljnije i potpunije uređivanje pitanja provođenja ispita o stručnoj osposobljenosti.

"Posebno podržavam odredbu ovoga konačnog prijedloga zakona kojom se uređuje da su naknade za izdavanje dopusnice za županijske linije prihoda županijskih proračuna", rekao je zastupnik.

U dijelu izmjena i dopuna zakona u kojem je reguliran unutarnji linijski prijevoz putnika, izvršeno je usklađivanje ovoga zakona sa zakonom o komunalnom gospodarstvu.

"Radi izrečenih brojnih primjedbi u svezi s izdavanjem stranih dozvola, domaćim prijevoznicima, ovim prijedlogom njihova se raspodjela povjerava komorama, s time što bi Ministarstvo pomorstva, prometa i veza vršilo raspodjelu onih dozvola koje su razmijenjene u broju manjem od iskazanih potreba".

Rekao je da dosadašnja iskustva ukazuju na potrebu nedvojbenog definiranja kriterija raspodjele stranih dozvola domaćim prijevoznicima, te pojačanog nadzora i kontrole postupka raspodjele.

Vežano uz obvezu autobusnog kolodvora da pruža usluge pod jednakim uvjetima svim prijevoznicima koje

obavljaju linijski prijevoz osoba, izvršeno je značajno poboljšanje regulative, stav je zastupnika. Naime, važećim zakonom, definirano je kako te usluge autobusni kolodvori obavljaju prema odabranom cjeniku čime se zadiru u slobodu formiranja ovih cijena na tržištu.

"Stoga podržavamo što se ovim Konačnim prijedlogom zakona definira da autobusni kolodvor donosi cijene kolodvorskih usluga u skladu s utvrđenom kategorijom autobusnog kolodvora. Posebno pozitivnim ocjenjujemo odredbu temeljem koje će se ovi cjenici usklađivati u Hrvatskoj gospodarskoj komori, koja će o tome izvješćivati Ministarstvo. Držimo kako će se time u uvjetima kada je prijevoznicima zakonom određeno da moraju koristiti autobusne kolodvore spriječiti monopolističko utvrđivanje cijena", rekao je zastupnik.

Budući da agencijske usluge u teretnom prometu u važećem zakonu nisu uređene na zadovoljavajući način, pozitivnom ocjenjuju i izmjene i dopune zakona u ovom dijelu.

"Vežano uz velik broj odredbi važećeg zakona koje se brišu, a kojima se reguliraju ugovori o prijevozu putnika i tereta, u unutarnjem cestovnom prijevozu, i međunarodnom cestovnom prijevozu, želimo istaknuti kako u konačnom prijedlogu zakona navedene odluke nisu mogle biti mijenjane jer je ova materija bila regulirana međunarodnim konvencijama".

Stavljanje dopusnice izvan snage, ukoliko prijevoznik ne obavlja prijevoz u skladu sa zakonom.

Također pozitivno ocjenjuju izmjenu članka kojim se predlaže stavljanje dopusnice izvan snage, ukoliko prijevoznik ne obavlja prijevoz u skladu sa zakonom.

Budući da je ovim Konačnim prijedlogom zakona uveden niz novina u odnosu na važeći zakon, neophodnim smatraju propisani rok od dvije godine kao period u kojem su pravne i fizičke osobe dužne uskladiti obavljanje djelatnosti s odrednicama ovog zakona.

Ocjenuju kako će udovoljavanje propisanim uvjetima u konačnici pridonijeti boljoj iskorištenosti domaćeg voznog parka, te racionalnijoj organizaciji cestovnog prijevoza. U tom smislu Klub zastupnika HSLS-a podržava donošenje ovog zakona.

Ojačati inspekciju

U pojedinačnoj raspravi govorio je zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)**. Reкао je da kada se govori o dozvolama ne treba spominjati mito i korupciju, "jer je činjenica da i prije donošenja na naše klupe Konačnog prijedloga zakona, u Ministarstvu pomorstva, prometa i veza postoje kriteriji na temelju kojih se raspodjeljuju dozvole". Reкао je da isto tako postoji povjerenstvo koje raspodjeljuje te dozvole, te da kriteriji koji su uvedeni idu i na regionalnu zastupljenost, jer ne mogu samo najveći prijevoznici dobiti određeni broj dozvola, a da ostala trgovačka društva i obrtnici jednostavno ostanu bez dozvola.

"No, čini mi se da naša inspekcija cestovnog prijevoza u Ministarstvu ne radi dovoljno. Upravo zbog toga apeliram i zahtijevam od Vlade, odnosno Ministarstva, da osposobi inspekciju da bude djelotvornija i kadrovska učinkovitija. Apeliram na Vladu i Ministarstvo da u zajednici s Državnim inspektoratom, u zajednici sa carinom i graničnom policijom,

poradi na tome da se suzbije rad na crno, da se suzbije nelojalna konkurencija, da nemamo "damping" cijene, jer često puta se događa da se plaća preko žiro-računa u inozemstvu, a onda upravo dolazi do ekstra profita i do svih onih pojava koje su negativne".

Ovime je zaključena rasprava.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA I GLASOVANJE

Amandmane je podnio **Odbor za pomorstvo, promet i veze i Klub zastupnika HSP-HKDU-a**.

Predstavnik predlagatelja, gospodin **Pavao Komadina**, zamjenik ministra pomorstva, prometa i veza očitovao se o amandmanima.

Oba amandmana Odbora za pomorstvo, promet i veze Vlada je prihvatila.

Amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a Vlada ne prihvaća, jer je, kako kaže, "konzumiran prihvatanjem amandmana broj 1". Tada je **Tonči Tadić (HSP)** rekao da on ne zna kako glasi amandman 1, "mi smo

tražili brisanje točke 2". Zamolio je predlagatelja da kaže kako glasi taj amandman kojega Vlada prihvaća.

Gospodin **Pavao Komadina** rekao je da se tu radilo o broju vozila. "Amandmanom Odbora za pomorstvo, promet i veze umjesto 2 dovoljno je vozilo, a amandmanom Kluba zastupnika HSS-a i HKDU-a tražilo se da se brišu vozila. Međutim, za obavljanje djelatnosti potrebno je najmanje jedno vozilo".

Tada je amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-a povučen. Predsjedavajući je rekao da amandmane Odbora za zakonodavstvo neće staviti na glasovanje jer su došli izvan roka predviđenog za podnošenje amandmana.

Ovime je zaključena rasprava i pristupilo se glasovanju o Konačnom prijedlogu zakona. **Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova, sa 103 glasa "za" i 5 "suzdržanih" donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.**

S.F.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PRIREĐIVANJU IGARA NA SREĆU I NAGRADNIH IGARA

Veći nadzor nad igrama na sreću

- Dio prihoda od igara na sreću, izdvajat će se, uz ostalo, i organizacijama: koje se bave izvaninstitucionalnom naobrazbom i odgojem djece i mladih (Savez izviđača i sl.); koje pridonose borbi protiv droga i svih drugih oblika ovisnosti; koje se bave problemima i zadovoljavanjem potreba osoba s invaliditetom.
- Pet posto od utvrđene vrijednosti nagradnog fonda - u korist Hrvatskog Crvenog križa.
- Koncesijska naknada za priređivanje igara u casinima - 15 posto od osnovice za obračun naknade za priređivanje igara na sreću u casinima.
- Predlagatelj uvažio amandman i odustao od zabrane medijima da organiziraju nagradne igre radi promidžbe svojih proizvoda i usluga.

Hrvatski sabor prihvatio je ovaj zakonski prijedlog nakon opsežne rasprave u tekstu predlagatelja korigiranom sa stotinjak amandmana.

Od novina izdvajamo sljedeće: Vlada RH odredit će kriterije za utvrđivanje

korisnika i način raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za financiranje programa organizacija koje, kako je bilo predloženo, promiču razvoj sporta, bave se socijalno-humanitarnom djelatnošću, kulturom i tehničkom kulturom, pridonose

razvoju civilnog društva te koje se (usvojeno amandmanski) bave izvaninstitucionalnom naobrazbom i odgojem djece i mladih, koje pridonose borbi protiv droga i svih drugih oblika ovisnosti te problemima i zadovoljavanjem potreba osoba s

invaliditetom. Pet posto utvrđene vrijednosti nagradnog fonda igara na sreću priređivači će uplaćivati u korist Hrvatskoga crvenog križa.

Predlagatelj je odustao od zabrane medijima da priređuju nagradne igre radi promidžbe svojih proizvoda i usluga.

Spomenimo uvodno još ove novine: koncesijska naknada za priređivanje igara u casinima - 15 posto od osnovice za obračun naknade za priređivanje igara na sreću u casinima; koncesija putem natječaja za sve priređivače igara na sreću; uz odobrenje Ministarstva financija i koncesionari igara na sreću casina mogu priređivati i igre na sreću u automatima; nije dopušteno kladenje na rezultate izbora za predsjednika Republike Hrvatske, zastupnike u Hrvatski sabor te za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne samouprave.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza zakonskog prijedloga evo na što je, uvodno u raspravi, zastupnicima skrenuo pažnju zamjenik ministra financija **Damir Kuštrak** (uz našu, radi pojašnjenja, manju dopunu njegova izlaganja). Ograničio se na promjene u odnosu na prvo čitanje, podsjetivši kako su od donošenja važećeg zakona prošle četiri godine. Osim promjene u nazivu, predloženim je regulirana podjela igara na sreću na lutrijske

Brisana je odredba o dokazivanju posjedovanja listića igara na sreću Hrvatske lutrije snimkom na mikrofilm jer je uveden on-line sustav.

igre, igre u casinima, kladioničke igre i igre na automatima. Novost je (članak 10) da po 50 posto godišnje naknade izdvajaju svi priređivači igara na sreću za financiranje promicanja sporta, socijalne i humanitarne djelatnosti, kulture i tehničke kulture te za razvoj civilnog društva.

Definirane su lutrijske igre, prije svega fond dobitaka - najmanje polovina uplaćenog iznosa umanjena za obvezu poreza na dodanu vrijednost. Brisana je odredba o dokazivanju posjedovanja listića igara

na sreću Hrvatske lutrije snimkom na mikrofilm jer je uveden on-line sustav.

Također se predlaže ukidanje 10 posto poreza na dobitke, definira se rok isplate, ograničena je ukupna vrijednost izdanih srećaka na 300 tisuća kuna kod prigodnog, jednokratnog, priređivanja lutrijskih igara.

Umjesto izraza "igračnica" uveden je termin casino.

Na temelju koncesije trgovačko društvom ima pravo i sezonskog priređivanja igara na sreću, najviše dva casina. Društva koja imaju koncesiju za casina mogu otvoriti i dva sezonska automat kluba. Brisana je uvjet po kojem udio dioničara casina u vlasničkoj strukturi ne može biti veći od 25 posto. Novi iznos rizika pologa u blagajni casina je 150 tisuća kuna i 50 tisuća eura za minimalni broj stolova (za svakih sljedećih pet polog se povećava za 50 tisuća kuna ili u adekvatnoj protuvrijednosti eura).

Ukinuta je obveza davanja suglasnosti lokalne uprave za otvaranje casina, propisani su uvjeti za dobivanje odobrenja za preseljenje casina, postroženi uvjeti oduzimanja koncesije u casinima, jasnije se definira osnovica na koju se u casinu plaća koncesijska naknada (smanjena je sa 48 na 25 posto). Uz to je ukinuta evidencijska naknada od 0,5 posto na ukupni promet casina, propisuje da za isplate dobitaka na blagajni casina veće od 100 tisuća kuna koncesionar mora izdati račun. Predviđena je mogućnost igranja u casinu i u eurima, propisana je obveza čuvanja (15 dana) dokumentacije o audio i video nadzoru. Evidencija u casinima mora se voditi na propisanim obrascima, zaposlenici moraju imati potvrdu o stručnoj osposobljenosti za rad u casinu i brisana je odredba prema kojoj se u casinu nisu mogli zaposliti strani državljani.

Osigurava se, što je najvažnija točka, napomenuo je zamjenik ministra, neprekidan nadzor inspektora u casinu. Kad je riječ o kladioničkim igrama, odobrenje za priređivanje daje se na 10 godina, uz mogućnost produženja na pet godina.

Uvedena je zakonska mogućnost određivanja broja uplatnih mjesta, utvrđuju se slučajevi u kojima se može zabraniti priređivanje kladenja. Spomenimo, riječ je o kladjenjima suprotnim zakonskim propisima i općim moralnim načelima, zatim

onima koji se odnose na rezultate političkih izbora na svim državnim razinama te priređivaču kladenja čiji je vlasnik ili dioničar ujedno i član, vlasnik ili dioničar nekog sportskog kluba, na događaj u vezi s tim sportskim klubom.

Povećava se naknada za priređivanje kladenja sa 20 na 25 posto, propisuje obveza uspostave on line nadzora te povećava temeljni kapital na 3 milijuna kuna i jamstveni polog na 5 milijuna kuna za prvih 50 uplatnih mjesta. Jamstveni polog za svaki daljnjih 50 mjesta povećava se za milijun kuna i propisuje se mogućnost primanja uplata za kladenje na uplatnim mjestima kladionica i putem terminala za kladenje. Kad je riječ o igrama na sreću na automatima, u automat klubovima i u casinima, povećava se temeljni kapital na milijun kuna i jamstveni polog na 200 tisuća kuna.

Utvrđuje se nov način plaćanja mjesečne naknade za priređivanje igara na sreću u automat klubu - osnovicu čini razlika između ukupnih uplata umanjena za isplaćene dobitke igračima i u nju ne ulazi vrijednost ulaznice i napojnice, što je velika novost s obzirom na dosadašnje de facto paušalno oporezivanje.

Propisuje se godišnja naknada u iznosu od 300 tisuća kuna za svako dobiveno odobrenje po pojedinom automatu, smanjuje se mogućnost privremenog prekida rada na 30 dana tijekom godine, propisuje obveza 30 automata za igre na sreću u automat klubovima u prostorima površine od 100 m² te 20 automata u sezonskim automat klubovima površine 80 m². Povećava se minimalna isplata na automatima sa 70 na 80 posto.

Kod nagradnih igara detaljno je uređen sustav nagradnih igara i razgraničenje od igara na sreću te propisane (novčane) kazne.

Na kraju izlaganja zamjenik ministra izvjestio je zastupnike da u Hrvatskoj ima 15 kladionica sa 630 uplatnih mjesta i 1304 zaposlena te da je promet uplata bio 467 milijuna kuna za prva četiri mjeseca. Ima 67 automat klubova sa 532 zaposlena i uplatama u iznosu 221 milijun kuna. Kod casina je 13 priređivača, zaposlenika 597, a promet 144 milijuna za prva četiri mjeseca. Doda li se tome Hrvatska lutrija u toj djelatnosti zaposleno je 3277 ljudi. Promet uplata u prva četiri mjeseca bio je milijardu kuna (lani u cijeloj godini toliko), a do kraja se očekuje

ukupno 3 mlrd kuna, malo manje od 2 posto bruto domaćeg proizvoda.

RADNA TIJELA - AMANDMANI

Podržavši zakonski prijedlog, **Odbor za zakonodavstvo i Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav** podnijeli su 51 amandman, velikim dijelom pravno-tehničke naravi. Takve u ovom prikazu preskačemo i izdvajamo samo one sadržajne.

Počnimo s upozorenjem (članak 2) kako priređivanje nagradnih igara nije djelatnost te da ih je stoga ispravno definirati kao aktivnosti radi promidžbe vlastitih proizvoda i usluga. Narav igara na sreću, ukazuju odbori, u svezi s člankom 3, određuje da se fond dobitaka osigurava od uplata, odnosno robni dobitak se treba smatrati promidžbom (pa je to nagradna igra) ili zabavom (pa je to zabavna igra). Predloženo je stoga da

Nije prihvatljivo izuzimanje pojedinih trgovačkih društava (medija) od prava na priređivanje nagradnih igara.

se iz kruga lutrijskih igara izostavi robno-novčana i robna lutrija. U pravilu, priređivači lutrijskih igara nisu istodobno i proizvođači niti davatelji drugih usluga, a upitno je pod kojim se uvjetima osiguravaju robni dobitci (usluge ili prava), kao i isplaćuju, preuzimaju, odnosno koriste takvi dobitci. Ukazano je, istodobno, na nedovoljnu određenost pojma "priređivanje". Naime, smatrajući da se radi o djelatnosti, što proizlazi iz daljnjih odredbi upitno je da li je riječ o djelatnosti "igre na sreću na automatima" ili "igre na sreću u automat-klubovima", kako se navodi u daljnjem tekstu.

U obrazloženju amandmana na članak 5. posebno se skreće pozornost na to da je manji broj članova ukazao kako je određivanje neprofitnih organizacija, kao mogućih subjekata za obavljanje djelatnosti priređivanja igara na sreću, nedovoljno određeno - od pojma "organizacija" do toga da postoje i druge pravne osobe koje ostvaruju dobit, a izostavljene su (npr. zadruge). Tako zadruga ne bi mogla organizirati tombolu dok bi to udruženje desetak građana bez svojstva pravne osobnosti moglo.

Amandmanom na članak 8. predloženo je da djelatnost priređivanja igara na sreću, osim lutrijskih, mogu na temelju koncesije obavljati trgovačka društva sa sjedištem u Republici Hrvatskoj te da odluku o broju koncesija koje se mogu dati priređivačima igara na sreću u casinima, kladionicama i automat klubovima donosi Vlada RH. Ova je materija nomotehnički cjelovito uređena u ovom članku pa se dobar dio preostalih amandmana odnosi na izostavljanje odnosno doradu odredaba Konačnog prijedloga u svezi s tim.

Prijedlogom za izmjenu članka 9. izostavljena je "mogućnost proširenja prava odnosno djelatnosti", s obrazloženjem da je pravno razvidno kako se priređivanje svake vrste igara na sreću (osim lutrijskih) može obavljati na temelju koncesije ako je djelatnost priređivanja igara na sreću upisana u sudski registar. Izostavljen je i pojam "podobnosti" jer je nedopustivo neodređen, a posebni uvjeti trebaju biti propisani podzakonskim aktom, kako se i predlaže.

Sljedeći članak amandmanom se dopunjuje odredbom da o namjeni i korištenju dijela sredstava koje bi iz dobiti uplaćivala u Državni proračun za određene donacije Hrvatska lutrija odlučuje sama. To se predlaže zato što je posebnim zakonom utvrđeno da se sredstva za određene djelatnosti (športske, humanitarne i sl.) osiguravaju iz sredstava lutrije.

Amandman na članak 11. obrazložen je upozorenjem kako nije prihvatljivo da Hrvatski sabor ne odlučuje o privatizaciji Hrvatske lutrije, a onaj na članak 12. napomenom kako se odluka Vlade ne može uvjetovati prethodnom suglasnošću Ministarstva.

Novi stavak u članku 13. ("Pravila bez suglasnosti i suprotna ovome Zakonu ništava su") obrazložen je tvrdnjom kako se u praksi događalo da je Ministarstvo financija dalo suglasnost na pravila igre na sreću koje priređuje sportski klub, a pravilima je bilo utvrđeno da za isplatu dobitaka jamči Republika Hrvatska. Da bi se izbjegle ovakve situacije predložena je bolja zaštita.

Odbori su, nadalje, predložili da koncesionar dokaze iz točke 5. članka 36. (o vlasništvu ili pravu korištenja te o veličini prostora u kojem će se priređivati igre na sreću) dostavlja u roku 45 dana od dana dobivanja koncesije, a najkasnije do dana

sklapanja ugovora i koncesiji za svaki casino. Obrazloženje - nije prihvatljivo da se navedeni dokazi vežu uz pojam "otvaranja casina".

Oni zatim amandmanima, među ostalim: utvrđuju mogućnost da se novonastala prava i obveze proizašle nakon raskidanja ugovora o koncesiji urede posebnim ugovorom (članak 39); upozoravaju da su keno i bingo lutrijske igre pa se ne mogu priređivati u casinu (članak 45); da nije prihvatljivo rješenje o mogućnosti ispitivanja imovinskih ili prihodovnih prilika na predloženi način, kao i utvrđivanje mogućnosti trajne zabrane posjete i sudjelovanja u igrama na sreću u casinima. (članak 48); ocjenjuju da je primjerenije da koncesionar kladioničkih igara plaća naknadu na ukupni iznos uplata i to u visini od 5 posto; predlažu da se utvrdi obveza povezivanja za priređivače igara na sreću u informacijski sustava Ministarstva financija te obveza tog ministarstva da osigura povezivanje.

U svezi s člankom 71. ova radna tijela ocjenjuju kako nije prihvatljivo izuzimanje pojedinih trgovačkih društava (medija) od prava na priređivanje nagradnih igara.

Zbog broja amandmana predloženo da se prije objave u "Narodnim novinama" obavi redakcija teksta zakona.

Odbor za financije i državni proračun, koji je o Konačnom prijedlogu raspravljao prije odgode rasprave u parlamentu podnio je četiri amandmana. Brisanje stavka 4. u članku 7. objašnjava se tvrdnjom kako nije potrebno ovim već Zakonom o slobodnim zonama regulirati zabranu priređivanja igara na sreću u slobodnim zonama. Prijedlogom da se koncesijska naknada smanji sa 20 na 15 posto osnovice za obračun naknade želi se omogućiti veća konkurentnost domaćih casina onima u susjednim zemljama.

Treći amandman predložen je radi usklađivanja članka 45. i članka 3. Obrazloženje - keno i bingo pripadaju lutrijskim, a ne igrama u casinu. Brisanje stavka 2. članka 71. kojim je zabranjeno priređivanje nagradnih igara medijima radi promidžbe svojih proizvoda i usluga predloženo je s upozorenjem da se time narušava ustavna odredba kojom se jamči poduzetnička i tržišna sloboda te zabranjuju monopoli.

U raspravi u ovom radnom tijelu upozoreno je, nadalje, kako je nejasno

zašto je člankom 50 (stavak 5) utvrđena zabrana priređivanja kladjenja priređivaču čiji je vlasnik ili dioničar ujedno i član, vlasnik ili dioničar nekog sportskog kluba na događaj u svezi s tim sportskim klubom.

Čula se, nadalje, primjedba u svezi s jamstvenim pologom (5 milijuna kuna, s tim da se za svakih 50 uplatnih mjesta povećava za milijun). To, naime, znači - upozoreno je - da će priređivač za 49 uplatnih mjesta morati imati jamstveni polog od 5 milijuna kuna, a sa 51 uplatnim mjestom milijun kuna više, što je prevelik iznos jamstvenog pologa za samo dva nova mjesta.

U raspravi je, nadalje, upozoreno da bi iz prihoda ostvarenih s osnova priređivanja igara na sreću i nagradni igara trebalo dio prihoda izdvojiti i za razvoj znanosti.

Predlagatelj zakona nije se očitovao o primjedbi Odbora iz prvog čitanja kojom se tražilo da se riječ "casino" piše s naglaskom na "o" te da treba staviti akcent kako ne bi ta riječ poprimila drugo značenje. Ukoliko nema boljeg izraza onda treba zadržati izraz igračnica, koji je bio dosad u upotrebi.

Smanjenjem naknade za priređivanje igara sa 25 na 15 posto poticat će se razvoj igara u casinima na način koji će ojačati konkurentnost domaćih priređivača onima teško dostižnim konkurentima u Sloveniji, Italiji, Austriji, Mađarskoj i Crnoj Gori te ujedno povećati prihode Državnog proračuna.

Tri amandmana podnio je **Odbor za turizam**. Prvim je predložio da se dio sredstava od naknade za priređivanje igara na sreću izdvaja za organizacije koje se bave promocijom i poticanjem razvoja turizma. Zahtjev za smanjenjem naknade za priređivanje igara sa 25 na 15 posto ovo radno tijelo objašnjava tvrdnjom da će se zahvaljujući tome poticati razvoj igara u casinima na način koji će ojačati konkurentnost domaćih priređivača onima teško dostižnim konkurentima u Sloveniji, Italiji, Austriji, Mađarskoj i Crnoj Gori, što

će ujedno povećati prihode državnog proračuna.

Trećim je amandmanom Odbor za turizam predložio brisanje odredbe da nagradne igre ne mogu, radi promidžbe svojih proizvoda i usluga, priređivati mediji. Obrazloženje - dugogodišnja iskustva pokazuju da društva koja se bave novinsko-nakladničkom djelatnošću priređuju nagradne igre u kojima se, u pravilu, dodjeljuju nagrade u obliku turističkih putovanja. Takve su nagradne igre neposredna promidžba organizatora turističkih putovanja, pa je to sa stajališta turističke opravdano.

Odbor za obitelj, mladež i šport predložio je da se među organizacijama za koje će Vlada odrediti kriterije za utvrđivanje korisnika i način raspodjele prihoda od igara na sreću predvide i organizacije koje se bave odgojem i izvaninstitucionalnom naobrazbom djece i mladeži, konkretno Savez izviđača Hrvatske.

AMANDMANI KLUBOVA ZASTUPNIKA

Klub zastupnika Demokratskog centra podnio je četiri amandmana. Prvim je predložio da se iz naslova Konačnog prijedloga zakona briše "i nagradnih igara", s obrazloženjem da su one promidžbene aktivnosti te da nemaju nikakve veze s igrama na sreću te da njihovo uređivanje ne potpada pod ovaj zakon. Skraćivanje roka (članak 59) sa šest mjeseci na trideset dana zbog gubitka u poslovanju predlaže se iz čisto ekonomskih razloga. Neprihvatljivo je, naime, tvrde u ovom klubu, da je priređivač koji ostvaruje gubitak u poslovanju automat kluba prisiljen šest mjeseci ostvarivati daljnje gubitke, koji bi mogli ekonomski uništiti trgovačko društvo i njegove zaposlenike.

Na ukupan broj programskih kombinacija isplaćivati igračima maksimum 70, a ne 80 posto od vrijednosti uplata.

Amandmanom na članak 67, predloženo je da se utvrdi kako automati za igre na sreću u automat klubu moraju biti tako konstruirani, odnosno podešeni, da na ukupan broj programskih kombinacija isplaćuju igračima najmanje 70 posto od vrijednosti uplata za sudjelovanje u

igramama na sreću u tromjesečnom razdoblju, uz bilježenje ulaza i izlaza mehaničkih brojačnika. U obrazloženju se najprije ukazuje kako je postojeća tehnologija kojom raspolažu priređivači uglavnom konstruirana tako da isplaćuje igraču između 80 i 90 posto uplate. Međutim, kad igrač ostvari odbitak tada mu automat nudi mogućnost uzimanja istog, ili igru "sve ili ništa". Tada igrači često gube već dobiveno, a brojačnici registriraju krajnji rezultat. Statistika programske ploče u tom slučaju bilježi samo prvi dio igre u kojoj je igrač ostvario dobitak. Stoga je maksimum 70, a ne 80 posto isplate.

U slučaju casino automata situacija je posve suprotna, jer on odmah isplaćuje sve dobitke pa je u tom slučaju primjenjiva odredba o 80 posto isplate.

Sporan je, stoji nadalje u obrazloženju, i rentabilitet poslovanja automat klubova, uz uvjete od 80 posto isplate jer klubovi, prosječno, ostvaruju bruto promet od oko 500 tisuća kuna mjesečno, što uz obvezu vraćanja od 80 posto i plaćanja zakonom propisanih obveza u Državni proračun (oko 50 tisuća kuna) dovodi takvo trgovačko društvo u nerentabilno poslovanje.

Klub zastupnika DC-a na kraju obrazloženja naglašava da se u klasičnim igrama na sreću (primjerice, Loto) prema odredbama Konačnog prijedloga igračima vraća 50 posto od ukupne uplate, s tim da se to dobije nakon što Hrvatska lutrija d.o.o. od ukupne uplate u kolu na račun Državnog proračuna uplati PDV, što bi značilo da se igračima, na kraju, dijeli oko 40 posto uplaćenog novca.

Četvrtim amandmanom predloženo je da članak 82. glasi: "Trgovačka društva koja igre na sreću priređuju u casinima i automat klubovima, na osnovi odobrenja dobivenih do stupanja na snagu ovog zakona, i koji su s Ministarstvom financija potpisali Ugovore o međusobnim odnosima, nastavljaju s radom po ugovorenim uvjetima do isteka ugovorenog roka." Obrazloženje - budući da je između dvije pravne osobe potpisan ugovor o priređivanju posebnih igara na sreću (automat klub, casino), kojim su vrlo precizno regulirana prava i obveze, naknade i razlozi za raskid i prestanak Ugovora, rješenjem iz Konačnog prijedloga povrijeđeno je pravo jedne od potpisnica pa ista ima pravo, u svakoj pravnoj državi,

zaštititi svoje interese, odnosno priređivati igre na sreću do isteka ugovorenog roka i pod uvjetima koji su ugovoreni.

Snižiti koncesijsku naknadu na 15 posto jer se sa stopom od 25 ne mogu očekivati nova kapitalna i investicijska ulaganja.

Dva je amandmana podnio **Klub zastupnika HSLS-a**. Prvim je predložio sniženje koncesijske naknade na 15 posto, uz upozorenje da se sa stopom od 25 posto ne mogu očekivati nova kapitalna i investicijska ulaganja. S tim u svezi u obrazloženju se najprije ukazuje da bi djelatnost igara na sreću trebala biti u funkciji proširenja turističke ponude, što se, prije svega, odnosi na casina i automat klubove, koji bi trebali postati dio ponude zabavnih centara, kakvih na našoj obali sada nema.

Nakon ukazivanja na slovensku strategiju te slovensku (diferenciranu stopu) od 5 do 10 za casina i crnogorsku od 12 posto, ovaj klub ocjenjuje da bi rješenja predloženog zakona trebala biti ispred normativnih rješenja zemalja u okruženju. Ukazuje, također, na stav stručnjaka igara na sreću američke vlade koji su na temelju uvida u stanje stvari kod nas procijenili da koncesijska naknada ne bi smjela prijeći 20 posto ukupnog prihoda od igara na sreću. Naime, veća stopa znatno otežava i redovito poslovanje (koje terete visoki troškovi), a kamoli da bi omogućavala razvoj.

Novčanim ograničenjem visine izdanih srećaka ulazi se u sferu ograničavanja slobode tržišta.

Klub zastupnika HSS-a podnio je pet amandmana. Prvim je, na članak 10, zatražio da se i organizacijama koje se bave odgojem i izvan-institucionalnom naobrazbom djece i mladeži - Savezu izviđača Hrvatske iz prihoda od igara na sreću osigura siguran i stalan izvor prihoda, koji, naglašava se u obrazloženju, svakako zaslužuje.

Drugim amandmanom (na članak 29) usprotivili su se ograničavanju vrijednosti srećaka. Obrazloženje - priređivač bankovnim jamstvom mora

garantirati isplatu dobitaka, a time i regularnost priređivanja igara na sreću. Novčanim ograničenjem visine izdanih srećaka ulazi se u sferu ograničavanja slobode tržišta.

Predložena je, nadalje, izmjena članka 52. stavak 1, kojom je predviđeno da su priređivači kladenja iz članka 50. ovog zakona dužni mjesečnu naknadu plaćati u odnosu na visinu mjesečne uplate i u postotku koji će utvrđivati Vlada RH - Ministarstvo financija.

Četvrtim amandmanom zatraženo je skraćenje otkaznog roka u slučaju gubitka u poslovanju. Obrazloženje - ekonomski razlozi. Nije, naime, prihvatljivo da je priređivač koji ostvaruje gubitak u poslovanju automat kluba prisiljen šest mjeseci ostvarivati daljnje gubitke, koji bi mogli ekonomski uništiti trgovačko društvo i njegove zaposlenike.

Klub zastupnika HSS-a još je predložio da se 5 posto od vrijednosti nagradnog fonda nagradnih igara koje mediji priređuju radi promidžbe svojih proizvoda i usluga uplaćuje u korist Crvenog križa Hrvatske.

Neprofitnim organizacijama ne omogućiti priređivanje igara na sreću već samo nagradnih igara.

Klub zastupnika SDP-a podnio je dva amandmana (stavak 2. članka 5. i naziv 2. poglavlja te članci 25-30. Njegovi zastupnici ocjenjuju da neprofitnim organizacijama (a to su sve ustanove i sve udruge i udruženja) ne bi trebalo omogućiti priređivanje igara na sreću, napose lutrijskih, s tim da im se zadrži pravo na organiziranje nagradnih igara.

Priređivanje igara na sreću treba biti registrirana djelatnost, ali to bi značilo, stoji u obrazloženju, da bi i udruženje za zaštitu dupina ili ptica pjevica moglo priređivati tombolu ili neku drugu jednostavnu lutrijsku igru. Mora to biti utvrđeno temeljnim aktima odnosno, za neke od tih organizacija, zakonom.

Makar se utvrđuje da te igre traju najviše 30 dana, i to jednokratno, zbog velikog broja subjekata može se zaključiti da traju tijekom cijele godine, pogotovo tombola - stoji nadalje u obrazloženju. Smanjenjem ukupne vrijednosti izdanih srećki, od čega 50 posto mora ići u fond dobitaka, dovodi do toga da nakon pokrivanja troškova organizacije

ostaje tako mala dobit da se i ne ostvaruje svrha radi koje bi se priređivale.

Drugo je upozorenje SDP-a da predložene neprofitne pravne osobe nisu stručno osposobljene za obavljanje djelatnosti priređivanja igara. Također ne postoji mehanizam kontrole uplate naknade pa postaje upitno kako osigurati stvarnu naplatu naknade od 5 posto. Iako prema podacima Ministarstva financija postoji samo pet takvih neprofitnih subjekata, koji imaju odobrenje za priređivanje određenih lutrijskih igara one se, upozorava ovaj klub, priređuju gotovo stalno i priređuju ih sve vrste pravnih osoba, udruga i udruženja. Dakle, nema pravog nadzora nad privređivanjem ni nad naplatom naknade. Posljedica otvaranja lutrijskih igara prema drugim priređivačima, osim Hrvatske lutrije, jest smanjenje prihoda Državnog proračuna - daljnje je upozorenje, uz opasku kako nema podataka o broju subjekata koji, primjerice, priređuju tombolu, a niti o tome koliko je po tom osnovi uplaćeno u Državni proračun.

POJEDINAČNI AMANDMANI

Dubravka Horvat (SDP) predložila je da se predvidi mogućnost izdvajanja dijela prihoda od igara na sreću i za organizacije koje se bave problemima i zadovoljavanjem potreba osoba s invaliditetom, čime bi se uvelike poboljšao položaj osoba s posebnim potrebama, kakvih je u Hrvatskoj 10 posto.

Jadranka Kosor (HDZ) predložila je da se iz prihoda od igara na sreću izdvaja i za organizacije koje se bave borbom protiv droge. Pomoglo bi to tim organizacijama, ali i cijelom društvu, stoji u obrazloženju amandmana, uz ukazivanje na porast broja ovisnika, napose u djece osnovnoškolskog uzrasta.

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** podnio je tri amandmana. Prvim je, na članak 52, predložio da priređivači kladenja mjesečno uplaćuju 21, a ne 25 posto naknade od osnovice koju čini razlika između ukupnog iznosa uplate (u koju ne ulazi iznos manipulativnih troškova) i ukupnog iznosa isplate dobitaka u korist Državnog proračuna, zaključno petnaestog radnog dana tekućeg mjeseca za prethodni mjesec. U obrazloženju se najprije upozorava da

bi predloženo izdvajanje od 25 posto rezultiralo propašću mnogih trgovačkih društava koja priređuju kladenje. Objašnjenje predlagatelja, prema kojem je stopa povećana i izjednačena s postotkom mjesečne naknade za priređivanje igara na sreću u casinima, zbog ujednačavanja fiskalnog opterećenja između različitih igara na sreću, nelogično je i netočno s obzirom na nemjerljivo veći rizik za priređivanje kladenja - smatra zastupnik. U obrazloženju amandmana on još objašnjava kako su kladioničarski tečajevi matematički tako postavljeni da kladionice ostvaruju 10 posto profita (razlika uplate i isplate) te da trenutno ostvaruju oko 19 posto, što će za godinu-dvije zbog povećanja iskustava igrača svakako konvergirati prema matematičkoj postavci.

Proračuni pokazuju da bi, uz ovako povećane stope te uz normalne troškove kladionica sa stotinjak poslovnica morala godišnje primati čak 300 milijuna kuna uplata kako bi poslovala pozitivno.

Nije definirano da li u osnovicu za mjesečnu naknadu ulazi i manipulativni trošak koji naplaćuju priređivači kladenja. Naime, nigdje u svijetu taj trošak ne ulazi u osnovicu za obračun naknade - ukazuje se još u obrazloženju.

Amandmanom na članak 53. zastupnik je predložio da se utvrdi kako Ministarstvo financija prati zakonitost poslovanja svakog priređivača kladenja nazočnošću ovlaštenih službenika Ministarstva financija u sjedištu društva Priređivača, sve vrijeme njegova rada. Sam on-line nadzor, povezan u informacijski centar Ministarstva financija, nije nikakva garancija nadzora s obzirom na to da se može vrlo jednostavno premostiti drugim serverom koji bi slao netočne odnosno iskrivljene podatke.

Prijedlog (amandman na članak 54) da se uplate za kladenje primaju na uplatnim mjestima kladionica ili zaduživanjem deponiranih računa putem telefonskog ili Internet naloga dr.sc. Kovačević je objasnio tvrdnjom da na terminalima za kladenje nije moguć nadzor kladenja maloljetnih osoba. Predloženo je u svijetu uobičajena praksa i time bi se omogućilo da država alimentira i od uplata stranih državljana, dok bi onemogućavanjem predloženih načina uplata došlo do odljeva sredstava u strane kladionice.

Primanje oklada telefonom i Internetom najtransparentniji je od svih načina zaprimanja oklada s obzirom na to da pretpostavlja identifikaciju igrača, depozit i obavljanje svih transakcija na računu posredstvom banke.

Ljiljana Kuhta (SDP) podnijela je amandman na članak 10. Riječ je o prijedlogu da se, zbog različitih karakteristika, odvoje pojmovi tehničke kulture i kulture te da se Savezu izvidača Hrvatske, koji obuhvaća mnoge od djelatnosti navedenih u ovom članku, osigura stalan izvor prihoda od igara na sreću.

Pet amandmana podnio je **Željko Malević (SDP)**. Prvim (na članak 2) predložio da se korigira definicija igre na sreću tako da se precizira da njen "krajnji ishod ovisi o slučaju ili nekom drugom neizvjesnom događaju". Naime, Konačnim prijedlogom igre na sreću definiraju se kao one kod kojih krajnji ishod ovisi samo o slučajnosti, a nimalo o uspješnosti igrača, što bi - upozorio je - iz kruga igara na sreću sasvim izbacilo neke od dosad uvriježenih igara kod kojih na ishod utječu i određena saznanja (npr. sportska prognoza).

Brisanje članka 48. zastupnik je predložio s obrazloženjem da je protuustavan. Nikako se ne može zakonom ovlastiti uprava casina da arbitrarnom odlukom ocijeni tko ima prihodovne prilike koje ne dopuštaju ili dopuštaju samo djelomično sudjelovanje u igri.

On je, nadalje, zatražio nešto restriktivniju definiciju zabrane kladenja iz članka 50, stavak 3. ("Priređivaču kladenja čiji je vlasnik ili dioničar ujedno i član, vlasnik ili dioničar nekog sportskog kluba na događaje u vrsti sporta i rangu natjecanja kojemu pripada klub u kojemu je priređivač kladenja istovremeno vlasnik ili dioničar.")

Četvrtim amandmanom zastupnik je predložio da se člankom 53 predvidi kako je Priređivač dužan osigurati pohranu primljenih kladioničarskih uplata i isplata na način da uspostavi sustav nadzora (on-line nadzor) koji mora biti povezan u informacijski sustav Ministarstva financija na način da se osigura neprekidan i neposredni nadzor. Iz obrazloženja: kontrola i njena mogućnost te redovitost mogu u velikoj mjeri doći u pitanje ako se relativizira obvezatnost ili se uključivanje u on-

line nadzor prepušta arbitrarnoj odluci priređivača kladenja.

Prijedlog da se jamstveni polog u banci smanji sa 5 na 3 milijuna (članak 54) obrazložen je tvrdnjom kako nema razloga da on bude gotovo duplo veći od obvezatne, propisane vrijednosti temeljnog kapitala trgovačkog društva kojemu se daje odobrenje za priređivanje kladenja. Takvim se strogim kriterijem, na određeni način, pogoduje onima koji su dosad obavljali ovu djelatnost, a otežava onima koji bi tek startali te tako onemogućava konkurencija onima koji već godinama obavljaju djelatnost bez ovako oštrog kriterija.

Mr.sc. **Zorko Vidiček i Dragutin Vukušić (SDP)** podnijeli su amandmane na članke 52-54. Predložili su da se mjesečna naknada od utvrđene osnovice koju su priređivači kladenja dužni plaćati smanji sa 25 na 20 posto, s obrazloženjem da je previsoka te da će rezultirati propašću mnogih trgovačkih društava koja priređuju kladenje, osobito manjih, financijski slabijih kladionica. Dosadašnja naknada od 20 posto, smatraju, bila je realna i stimulativna za širenje djelatnosti.

Drugim amandmanom zastupnici su predložili da Ministarstvo financija prati zakonitost poslovanja svakog priređivača kladenja nazočnošću ovlaštenih službenika Ministarstva financija u sjedištu društva priređivača, sve vrijeme njegova rada. Uvođenje on-line sustava, upozorili su, za svaku je kladionicu jednokratna investicija od najmanje 500 tisuća eura. Dodatan trošak od 200 eura bila bi otvorena telefonska linija kojom bi poslovnica morala biti spojena s Ministarstvom financija devet sati dnevno, što - uz postojeće troškove (plaće, najamnine, režije i dr.) - ne bi mogla pokriti nijedna kladionica pa bi bile zatvorene.

Trećim amandmanom zastupnici su predložili da se uplate za kladenje primaju na uplatnim mjestima kladionica ili zaduživanjem deponiranih računa putem telefonskog ili Internet naloga. Obrazloženje - to je u svijetu uobičajena praksa, uplate bi se mogle primati i iz inozemstva, i sve to bi omogućilo širenje ovog biznisa. Ovakav način zaprimanja oklada najtransparentniji je od svih načina zaprimanja oklada.

RASPRAVA

Odgoda rasprave

Rasprava o ovoj temi započela je na prošloj sjednici izlaganjem **Ante Markova**, koji je u ime Kluba zastupnika HSS-a predložio odgodu radi dodatnih konzultacija. Da Klub zastupnika HDZ-a podupire prijedlog zastupnike je izvijestio **Vladimir Šeks**, rekavši da je zbog važnosti pitanja potrebno provesti temeljite rasprave po klubovima.

Ivan Šuker (HDZ) rekao je da su dodatne konzultacije potrebne s obzirom na izuzetno nezadovoljstvo nekim prijedlozima, napose tvrdim stavom Vlade u odnosu na priređivanje igara na sreću u medijima. Treba donijeti zakon koji će biti primjenjiv i isplativ za Proračun, rekao je zastupnik.

Da je Klub zastupnika HSLs-a spreman za raspravu zastupnike izvijestila **Zrinjka Glovački-Bernardi**, dok je **Josip Leko** rekao da je za to i Klub zastupnika SDP-a. Potpredsjednik Hrvatskog sabora, mr.sc. **Mato Arlović**, ustvrdio je da baš otvorena pitanja zahtijevaju raspravu te da to nije razlog odgodi (može se zahtijevati i treće čitanje). Nakon upozorenja predsjednika Kluba zastupnika HSS-a, **Luke Trconića** kako bi se dobilo kvalitetnom raspravom, ali da je ona moguća tek nakon dodatnih konzultacija mr. Arlović je zaključio da se rasprava odgoda.

Nastavak rasprave

Rasprava je ponovo otvorena na ovoj sjednici i započela je uvodnim izlaganjem zamjenika ministra financija, **Damira Kuštraka** (vidi - O Prijedlogu).

Predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a izgubio je pravo izlaganja zbog odsutnosti.

Igre na sreću napokon transparentne

U ime Kluba zastupnika HSS-a, **Ante Markov** je najprije upozorio kako je potpuno kriva teza, koja se mogla steći iz medija, da će se koplja lomiti oko toga hoće li ili neće ostati nagradne igre koje priređuju mediji. Ta potpuno kriva slika očiti je rezultat neshvaćanja odnosa koji vladaju u ovoj materiji, rekao je. Klub

zastupnika HSS-a zalaže se, kao i niz odbora, da nagradne igre medija ostanu, ali isključivo kao nagradne igre u kojima se nagrađuju sudionici.

Uz napomenu da najveću važnost pridaju casinima i to na polju turizma, zastupnik je rekao da će napokon igre na sreću postati transparentne i jednako društveno korisne - u funkciji privlačenja potrošača koji uživaju u igrama, ali potpuno jasne sa stajališta društvenog interesa - prikupljanja prihoda od igara.

Postupno dopustiti da i lutrijske igre - koje su pod isključivim monopolom Hrvatske lutrije - dobiju mogućnost da ih organiziraju trgovačka društva. Djelatnost od igara na sreću mora biti u funkciji općeg i ukupnog razvoja, stimuliranja investiranja - primjerice u zabavne centre kojih Hrvatska nema, a turistička je zemlja.

Osnovna je zadaća zakona, rekao je nadalje, predstavnik HSS-a, jasno i transparentno postaviti ulogu nadzora i kontrole kod kladioničarstva - da se stavi u realne okvire i omogućiti jasno tržišno djelovanje svih koji imaju uvjete da se time bave.

Ante Markov je podsjetio na procjenu zastupnika Milasa, koji je bio predsjednik Nadzornog odbora Hrvatske lutrije, kako upravo u igrama na sreću leži ogroman neoporeziv novac - kojih 300 milijuna kuna, dometnuvši kako je ovaj podatak utemeljen i na procjenama Ministarstva financija.

Izjašnjavajući se o tzv. jedno-kratnom priređivanju igara, on je izjavio da to isto tako treba solidarno riješiti u okviru kontrole i nadzora te da treba ostaviti prostora i sportskim klubovima i svima onima koji kroz takvu animaciju osiguravaju dodatna sredstva za poboljšanje uvjeta sportašima neprofionalcima.

Obrazlažući amandmane, zastupnik je najprije spomenuo prijedlog o plaćanju 5 posto poreza na igre koje priređuju mediji s tim da to bude izvorni prihod Crvenog križa, a zatim objasnio smisao preostalih amandmana.

Uvodi se red u djelatnost

U ime Kluba zastupnika HSLs-a, **Jadranka Katarinčić-Škrlić** rekla je da predloženi zakon uvodi red u djelatnost te da postaje poticajan za proširenje turističke ponude i novo investiranje te da ga treba donijeti što prije. Rasprava, napomenula je, mora biti rasterećena bilo kakvih strahova, ideoloških, konzervativnih pristupa, jer igre su i zabava, ali i zarada, nova radna mjesta, turistička ponuda, šansa za razvoj te za punjenje Državnog proračuna. Tu djelatnost treba razvijati u uvjetima otvorenog tržišnog gospodarstva, liberalizacije i konkurencije. Zato se HSLs zalaže da se postupno dopusti da i lutrijske igre - koje su pod isključivim monopolom Hrvatske lutrije - dobiju mogućnost da ih organiziraju trgovačka društva. Djelatnost od igara na sreću mora biti u funkciji općeg i ukupnog razvoja, stimuliranja investiranja - primjerice u zabavne centre kojih Hrvatska nema, a turistička je zemlja. Pojedine vrste igara na sreću moraju biti i čimbenik proširenja turističke ponude (prije svega igraonice i automati klubovi, koji su više usmjereni prema stranom gostu).

Riječ je o visoko profitnoj djelatnosti (mali ulog velika zarada) i upravo stoga manje-više sve države "drže šaku nad tom djelatnošću" dok se liberalizacija i privatizacija te djelatnosti obavlja po jasnim pravilima igre i očekivanjima, uz cjelovit i efikasan nadzor države.

Nagradnim igrama nije mjesto u ovom zakonu - to bi trebalo urediti posebnim zakonom ili podzakonskim propisima. (...) Poreza bi trebalo osloboditi dobitak pojedinačne vrijednosti do 20 tisuća kuna, a porez u iznosu od 10 posto naplatiti kod većih dobitaka.

Priznavši da je dobar dio primjedbi ovog kluba iz prvog čitanja uvaženi, zastupnica se osvrnula na dvije koje nisu u Konačnom prijedlogu. Prva polazi od toga da djelatnost igara na sreću mora biti u funkciji proširenja turističke ponude (visokoplatežnom gostu) - očekuje se da i kroz tu djelatnost stranci ostavljaju devize.

Prije no što je obrazložila amandmane svoga kluba, **Jadranka**

Katarinčić-Škrlj još je skrenula zastupnicima pažnju na novu slovensku strategiju razvoja turizma, koja polazi od 15 velikih igračih sjedišta i 10 golf igrališta. Tvrde, dometnula je, da su u samo par godina izgubili 2 mlrd DEM, a Hrvatska s prekrasnom obalom nudi samo more, sunce, krajolik.

Iz obrazloženja amandmana izdvajamo još spomenuto upozorenje Hrvatske udruge poslodavaca kako je zabrana, kad je riječ o medijima, suprotna članku 49. Ustava RH, koji obvezuje državu da svim poduzetnicima osigura jednak pravni položaj na tržištu.

Klub zastupnika HSLS-a podržao je amandmane odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav te za zakonodavstvo.

U treće čitanje

U ime Kluba zastupnika DC-a, **Vesna Škare-Ožbolt** predložila je da zakon ide u treće čitanje s obzirom na to da nije ponuđen kvalitetan prijedlog. U odnosu na prvo čitanje najveći broj odredbi ostao je isti. Zakon je u novijem razdoblju donošen tri puta, ovo je četvrti pa se nameće dilema postoji li uopće strategija priređivanja igara na sreću, odnosno koji je cilj njihova priređivanja i što se zakonom htjelo postići.

Zemlje u kojima su igre na sreću jako razvijene zapravo su primjer loših društava, socijalno neosjetljivih (Filipini, Indonezija i sl.) i tu je unaprijed predviđena propast države. Sve socijalne države, npr. nordijske, su to manje-više zabranile, a ako ne mogu zabraniti stavile su ih pod državnu kontrolu.

Zastupnica je zatim rekla kako bi možda trebalo reći na kojim se važnim načelima zasnivaju igre na sreću - prvenstveno na načelu slučaja, zatim poštenja, ravnopravnosti. Ovo posljednje se, po njenim riječima, baš ne poštuje u Hrvatskoj, a nema igre na sreću koja se javno priređuje bez matematičke osnove na kojoj se temelji. I za svaku moraju postojati pisana pravila, koja moraju sadržavati smisao temeljnih načela te ostale elemente.

Predstavnica Kluba zastupnika DC-a izjavila je, nadalje, da za kvalitetnu raspravu o predloženom zakonu nedostaju prihodi Hrvatske lutrije, kao monopalnog priređivača igara na sreću. Iz pokazatelja poslovanja za 2000. godinu slijedi, među ostalim, da ne organizira kladenje te da se igre u casinima prepuštaju konkurenciji u najinteresantnijim turističkim središtima, da se ozbiljno priređuje samo Loto, a druge igre se ne prate. Posljedica takvih odnosa je nedodirljivi monopol. Ponuda zabavnim aparatima je oko 10 posto stvarnih mogućnosti. A u Hrvatskoj ima prostora za oko 60 tisuća aparata za zabavu, što bi godinu do tri godine zaposlilo 1500 do 2000 djelatnika, što nije zanemarivo, rekla je zastupnica.

Po ocjeni ovog kluba, predloženim se zakonom još više potvrđuje monopolistički položaj Hrvatske lutrije, premda ona ne ostvaruje adekvatne financijske rezultate. Privatni priređivači, s druge strane, u samo jednoj igri na sreću koju Hrvatska lutrija ne priređuje (iako je imala u startu najbolje poslovne i tehničke uvjete) ostvarili su dvostruko veće financijske rezultate i u nepune dvije godine zaposlili više ljudi no što ih danas ima Hrvatska lutrija te ispada da je u sustavu izvan Hrvatske lutrije dvostruko više zaposlenih.

Vesna Škare-Ožbolt ponudila je nekoliko usporednih pokazatelja o prometu hrvatske i slovenske lutrije u 2000. godini. Isplaćeni fond dobitaka Hrvatske lutrije bio je 41,57 (a trebao je biti više od 50 posto), dok je u Sloveniji bio 49,25. Naknada za financiranje socijalnih i humanitarnih te sportskih aktivnosti kod Hrvatske lutrije bio je 4,28 posto, a kod Slovenije - 29,12 posto. Naknada za usluge priređivača bila je 37,29 kod Hrvatske lutrije, a 12,49 u Sloveniji. To su, rekla je zastupnica, pokazatelji da se Lutrija ipak ne pridržava zakonskih odredbi o raspodjeli prometa ostvarenih igara na sreću, odnosno da je na djelu kršenje standardnog načela ravnopravnosti u raspodjeli prihoda sudionika igre (koji se mora dijeliti najmanje u omjeru 50 prema 50 posto).

O koncesijama i odobrenjima - preliberalno

U ime Kluba zastupnika SDP-a, **Nenad Stazić** je podržao sve

amandmane odbora za zakonodavstvo te za Ustav, Poslovnik i politički sustav, uz tvrdnju da se njihovim usvajanjem otklanjaju najznačajniji prigovori toga kluba na Konačni prijedlog. Neke primjedbe nisu, međutim, ni time otklonjene i SDP će to popraviti svojim amandmanima, rekao je zastupnik obrazloživši zatim o čemu je riječ. Da se ne bismo ponavljali izdvajamo u nastavku neka upozorenja kojih nema u obrazloženju tih amandmana. Zastupnik je ponajprije upozorio da imaju prigovor i na eventualni odgovor predlagatelja kako Ministarstvo financija neće biti tako izdašno u dijeljenju odobrenja neprofitnim organizacijama za jednokratno priređivanje lutrijskih igara. Naime, u tom će slučaju arbitrirati Ministarstvo - bez jasnih kriterija, proizvoljno.

Klub zastupnika SDP-a smatra da nagradnim igrama nije mjesto u ovom zakonu te da bi to trebalo urediti posebnim zakonom ili podzakonskim propisima. Ne vidi, nadalje, razloge ukidanju poreza na dobitke od igara na sreću, čime se smanjuje prihod Državnog proračuna. Poreza bi, smatraju, trebalo osloboditi dobitak pojedinačne vrijednosti do 20 tisuća kuna, a porez u iznosu od 10 posto naplatiti kod većih dobitaka.

Iz ovog kluba čuli su se još; zahtjev da se pojačaju instrumenti koji osiguravaju načelo poštenja kod svih sudionika lutrijskih igara (najvažniji institut su Trezor i Komisija za utvrđivanje dobitaka). Kad su u pitanju koncesije i odobrenja, predloženi tekst smatraju preliberalnim. Ne mogu prihvatiti da se kladioničke igre i igre na automatima (gdje je broj sudionika i ukupni promet višestruko veći) mogu priređivati temeljem odobrenja koja izdaje Ministarstvo financija, dok se za igre u casinima traži koncesija od Vlade RH.

Predstavnik SDP-a još je: zatražio pooštrenje kriterija za dobivanje koncesije za priređivanje kladenja (priložiti i podatke o osobama koje će izravno voditi poslove, s dokazima o njihovom stručnom obrazovanju, a posebno detaljne podatke o dioničarima, njihovoj povezanosti s obzirom na upravljanje i kapital); upozorio na veliki rizik da u poslove igara na sreću i kladenje uđe najopasniji, organizirani, kriminal; sugerirao da se razmisli o tome da se za koncesionare provodi sigurnosna provjera (uz njihovu suglasnost);

ustvrdio kako je potrebno izmijeniti način obračuna obveza priređivača kladioničkih igara (plaćanje u postotku od uplate, a ne od razlike između uplate i isplate), uz upozorenje da je Hrvatska lutrija za 2001. u klasičnim igrama ostvarila ukupan promet od 450 mln kuna plativši 70 mln kuna PDV-a, dok su priređivači kladioničkih igara na neprijavljeni promet od 770 mln uplatili ukupno samo 29,6 milijuna kuna poreza. Spomenimo još zahtjev da se pojača nadzor uplata-isplata te zbog toga svi podaci bilježe na neizbrisivi optički disk, gdje nisu moguće naknadne intervencije u podacima.

Dio i za programe prevencije karcinoma dojke i jajnika

Nakon napomene kako je malo čudno što odbori nisu obrazložili svoja stajališta na početku rasprave, iako su imali brojne primjedbe, **Jadranka Kosor** skrenula je pažnju na to da predlagatelj nije odustao od zabrane medijima da priređuju nagradne igre. Pledirala je zatim da se amandmani s tim u svezi prihvate uz upit - kako to da je to zabranjeno medijima, a dopušteno drugim gospodarskim subjektima te ocjenu da se, protivno Ustavu, krši pravo jednakosti pred zakonom. Mediji nisu i ne mogu biti konkurencija Hrvatskoj lutriji, a uz to zabranom se država odriče dijela prihoda od poreza.

Zastupnica je predložila da se dio sredstava od igara na sreću predvidi i za programe prevencije karcinoma dojke i jajnika kod žena, jer je na snazi prava epidemija - godišnji porast novooboljelih je 2006. a prosječno umre 860 žena.

Ljiljana Kuhta je obrazložila svoj amandman te izrazila zadovoljstvo što je predviđeno izdvajanje za organizacije koje promiču razvoj sporta. Pritom je naglasila da ne misli samo na vrhunski sport. Iskoristila je priliku da ukaže na to koliko se u Hrvatskoj malo izdvaja za sport (1,82 eura po stanovniku) u usporedbi s nekim europskim zemljama (Francuska 4,47 eura, Cipar, 12,98, Finska 10,43, Poljska 3,88 itd. Učešće izdvajanja iz bruto društvenog proizvoda za sport u Hrvatskoj iznosi 0,28, u Švicarskoj 3,47, Portugalu 1,77, Velikoj Britaniji 1,49, Mađarskoj i Sloveniji po 0,60. Dok Hrvatska iz igara na sreću izdvaja milijun 400 tisuća eura Velika Britanija izdvaja

oko 374 milijuna, Francuska 151, Poljska 100, Austrija 28 milijuna eura, Češka 26 milijuna eura.

Zastupnica je još ukazala na važnost izdvajanja za sport radi sprečavanja ovisnosti i upozorila da se nastava tehničke kulture i informatike svela na jedan sat tjedno, i to teorije.

Dubravka Horvat obrazložila je svoj amandman (izdvajanje za potrebe osoba s invaliditetom).

Casino kapitalizam pridonijet će daljnjoj propasti

Na njezinu tvrdnju o značaju igara na sreću u gospodarstvu, napose u okviru turističke djelatnosti reagirao je **Ivan Milas (HDZ)**. Činjenica je, ustvrdio je, kako najveći broj onih koji igraju jesu teška sirotinja, a zemlje u kojima su igre na sreću jako razvijene zapravo su primjer loših društava, socijalno neosjetljivih (Filipini, Indonezija i sl.). Gdje god je to razvijeno unaprijed je, po njegovim riječima, predviđena propast države. Sve socijalne države, npr. nordijske su to manje-više zabranile, a ako ne mogu zabraniti stavile su pod državnu kontrolu. Napomenuvši kako je u Austriji nekad bilo zabranjeno zapošljavanje stranaca u casinima, te da sada mogu raditi građani Europske unije, upozorio je da je to u Hrvatskoj liberalizirano do krajnjih granica. Ovo je dio tzv. casino kapitalizma, a kako propadamo u svim sferama ovo će brzo pridonijeti daljnjoj propasti - zaključio je zastupnik.

Replicirajući, **Dubravka Horvat** pojasnila je kako je rekla da se radi o značajnoj gospodarskoj djelatnosti, napose u okviru turističke ponude, na što upućuju i podaci o visini sredstava u opticaju. Ne zna baš, dometnula je, da sirotinja puni casina i igračnice.

Razmisliti o trećem čitanju

Mr.sc. **Zorko Vidiček** upozorio je da stoga što nije dostignuta razina stabilnosti i predvidivog rasta ovih djelatnosti postoji realna opasnost da lošom procjenom razine razvijenosti država izgubi potencijalne prihode - zbog pretjeranog poreznog opterećenja ili zato što pojedine podvrste igara na sreću ovim zakonom naprosto nisu regulirane. Zastupnik smatra veoma pozitivnim i potrebnim da se smanjenjem koncesijske stope dinamizira razvoj djelatnosti te

uklone zapreke konkurentskoj sposobnosti naše ponude u casinima. Suprotno tom pozitivnom pristupu kod kladioničkih igara postoji negativan. Naime, pooštreni su ili pogoršani uvjeti poslovanja te djelatnosti. Koja se, napomenuo je, posljednjih godina razvija veoma dinamično. Tri predložena velika ograničenja mogla bi izazvati teške posljedice.

Nakon upita zašto država intervenira pogoršanjem uvjeta perspektivnoj djelatnosti i zašto to ne prepusti tržištu, kao što je učinjeno s drugim gospodarskim djelatnostima zastupnik je objasnio svoj amandman (prijedlog o stopi mjesečne naknade od 20 posto).

Iz obrazloženja preostalih amandmana izdvajamo upit - zašto se online nadzorom ne pokriju onda i sve trgovine, butici, robne kuće, ugostiteljski objekti i slično.

S obzirom na veoma disonantne tonove u raspravi možda bi valjalo razmisliti o trećem čitanju - bila je zaključna ocjena zastupnika.

Josip Leko (SDP) imao je namjeru izbjeći raspravu, ali kako reče, javno prozvan od onih kojima smeta red u toj djelatnosti odlučio je dati neke primjedbe. Po njegovoj ocjeni neprofitnim organizacijama ne bi trebalo omogućiti priređivanje igara na sreću već samo nagradnih i zabavnih (eventualno tomobolu). A nedorečenim zakonom ostavilo bi se pravo Ministarstvu da arbitrarno (protivno logici pravne sigurnosti) određuje tko je zaslužio da organizira igre, a tko nije. Uz to, predložene pravne osobe nisu stručno osposobljene za obavljanje djelatnosti priređivanja igara.

Zastupnik je još: usvrđio da nagradne igre u ovaj zakon ne spadaju po logici stvari (igre na sreću ne smiju imati elemente igara na koje utječu znanje, sposobnost ili nešto drugo); predložio da se sve igre na sreću mogu priređivati samo na temelju koncesije, s tim da se odobrenje zadrži za zabavne i nagradne igre; rekao da bi i dalje trebalo omogućiti Hrvatskoj lutriji da raspolaže dijelom očekivane dobiti za unapređenje, promotivno-sportskih ili zdravstvenih djelatnosti, medicinske opreme, školovanje talenata i sl.

Zastupnik je posebno naglasio kako je priređivanje igara državni monopol te da je direktiva Europske unije za zemlje u tranziciji da se pojača kontrola igara na sreću.

Dio prihoda invalidima

Dr.sc. **Ante Simonić (HSS)** založio se za to da se prihod od igara na sreću usmjeri za invalide te u borbu protiv ovisnosti. Ne dvoji, napomenuo je, o važnosti svih navedenih namjena u članku 10, ali se neprijeporno proširivanjem kruga korisnika otvara i pitanje hoće li, na kraju, prihodi od igara na sreću omogućiti primjerenu potporu svima koji je očekuju. To nije samo pitanje redosljeda namjena nego činjenice što su uvedena područja kulture i razvoja civilnog društva izuzetno široka. A ne postoji kriterij u Konačnom prijedlogu temeljem kojeg će se odrediti prioriteta, što, u najmanju ruku, izaziva dvojbu. Između dosad alimentiranih djelatnosti i novog područja koje se predlaže - civilnog društva postoji prekrivanje pa bi valjalo propitati novouvedenu namjenu razvoja civilnog društva, jer se iza njega krije golem sektor nevladinih organizacija.

Po ocjeni zastupnika prijeporno je spajanje programa kulture i tehničke kulture jer je riječ, unatoč zajedničkim značajkama, o različitim područjima. U raspodjeli i doznačavanju sredstava u djelatnostima gdje postoje nacionalne asocijacije treba poštovati model koji se danas primjenjuje za sport, gdje se sredstva doznačuju Hrvatskom olimpijskom odboru (u tehničkoj kulturi to je Hrvatska zajednica tehničke kulture).

Dio prihoda - Savezu izviđača i Crvenom križu

Marijan Maršić (HSS) založio se za izdvajanje sredstava po osnovi igara na sreću Savezu izviđača Hrvatske, potkrijepivši to ukazivanjem na ciljeve te organizacije te njezinu brojnost.

Drugi je zahtjev (amandman) ovog zastupnika da se otkazni rok kod otkazivanja odobrenja za priređivanje igara na sreću u automat klubu zbog gubitka u poslovanju skрати na 60 dana. Kad je riječ o odobrenju (možda bolje - koncesiji) koje po pojedinom automat klubu plaća trgovačko društvo, ocijenio je da bi bilo dobro predvidjeti i manji iznos (primjerice 200 umjesto 300 tisuća kuna) kad je riječ o mjestima s manjim brojem stanovnika.

Umjesto predviđenog broja automata za igre na najmanje 100

kvadrata, po ocjeni ovog zastupnika trebalo bi predvidjeti u većim mjestima 30, a izvan sjedišta županija 15 automata, na 70 m².

Zastupnik **Maršić** još je predložio da se 5 posto od vrijednosti nagradnog fonda predvidi za uplatu u korist Crvenog križa.

Mr.sc. **Damir Kuštrak** zamolio je da se glasuje naredni tjedan zbog velikog broja amandmana, koji su dijelom i međusobno kontradiktorni, kako bi Vlada mogla razmotriti što može prihvatiti te sama ponudi amandmane koji će zadržati konzistentnost Prijedloga.

GLASOVANJE

Budući da je Vlada svoje amandmane dostavila izvan Poslovnikom predviđenog roka zastupnici su najprije odlučivali o (ne)prihvatanju rasprave i sa 84 glasa "za" i 31 "suzdržano" odlučili ih razmotriti. Zatim su ih, pojedinačno glasujući o svakom, sa oko 84 glasa "za" i sa 30 do 36 glasova "suzdržano" - prihvatili.

Amandmani Vlade RH

O kakvim je promjenama u tekstu riječ obrazložio je mr.sc. **Damir Kuštrak**. Prvim je amandmanom, na članak 9, uvažan amandman Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, odnosno predložen koncept dodjele koncesija putem natječaja za sve priređivače igara na sreću (dosad su samo casina mogla dobiti koncesiju). Drugim se amandmanom uređuje izričaj, kako su tražili odbori, iz kojega je vidljivo da koncesionari igara na sreću casina mogu priređivati i igre na sreću u automatima, ali je za to potrebno odobrenje Ministarstva financija. Sljedećim se amandmanom članak 32. uređuje u skladu s novim tekstom članka 9.

Četvrtim se amandmanom članak 50. usklađuje s već prethodno usvojenim promjenama članka 9. Među ostalim, precizira se da nije dopušteno kladenje na rezultate izbora za predsjednika Republike Hrvatske, zastupnike u Hrvatski sabor te za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne samouprave. Time je prihvaćen i amandman Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Petim se amandmanom pojašnjava (člankom 55) da se na temelju koncesije zaključuje ugovor o koncesiji za svaki automat posebno, a šestim se članak 56. usklađuje s prethodno prihvaćenim amandmanima.

Sudbina amandmana radnih tijela i (klubova) zastupnika

Od devedesetak amandmana radnih tijela i zastupnika (među kojima je barem 35 pravno-tehničke odnosno jezične naravi) dobar dio je izravno prihvaćen - većina Odbora za zakonodavstvo i za Ustav, Poslovnik i politički sustav, te oni Odbora za financije i Državni proračun, Odbora za turizam i Kluba zastupnika HSLS-a na članak 41. i Odbora za turizam na članak 71. te amandmani: Željka Malevića (na članke 2, 50, 53 i 71); Ljiljane Kuhta, Jadranke Kosor i Dubravke Horvat na članak 10. Dio amandmana, kao što je već i spomenuto uvažen je kroz amandmane Vlade, a dio prihvaćen djelomično. Odbijeno je dvadesetak amandmana ili, otprilike, trećina onih sadržajne naravi.

Od prihvaćenih izdvajamo zahtjev Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav za izmjenu stavka 1. članka 52, koji je prihvaćen glasovanjem, na zahtjev predlagatelja amandmana. Obrazlažući zašto Vlada nije uvažila predloženo, zamjenik ministra mr.sc. **Damir Kuštrak** rekao je da, bez obzira na dobre namjere, predloženi način oporezivanja (mjesečna naknada u odnosu na visinu mjesečne uplate, a u postotku koji će utvrđivati Vlada RH - Ministarstvo financija) nigdje ne postoji te da je temeljni princip kod kladionica razlika između uplate i isplate, jer za razliku od drugih igara na sreću, osobito klasičnih, isplata po definiciji može biti veća nego uplata. Predstavnik predlagatelja, mr.sc. **Mato Arlović** je rekao da se uopće ne radi o porezu već o cijeni koju koncesionar plaća za koncesiju koju je dobio da bi mogao raditi. Porezi se posebno plaćaju na dobiti u igrama na sreću, a ako se plaćaju koncesije - za marine i pomorsko dobro, za javno dobro u poljoprivredi, vodoprivredi - zašto ne bi plaćali oni koji priređuju igre na sreću i druge oblike kockanja.

Nakon što je predsjedavajući, mr.sc. **Mato Arlović** proglasio da je amandman, u ponovljenom glasovanju,

prihvaćen većinom glasova (67 "za", 2 "protiv" i 33 "suzdržano") **Ljubo Česić-Rojs** prigovorio je da nije točno brojano nijedan put, uz upozorenje da pojedini zastupnici, koji čitaju novine, uopće ne glasuju, a da ih predsjedavajući nije "tako prebrojio". Mr.sc. Arlović zamolio je brojače da broje korektno, izrazivši uvjerenje da će zastupnici koji se ponašaju kako Rojs "objašnjava i oslikava", shvatiti upozorenje i ubuduće dizati ruke.

Neprihvaćeni

Zahtjev Kluba zastupnika DC-a da se nagradne igre riješe drugim zakonom odbijen je s obrazloženjem predstavnika predlagatelja, mr.sc. **Damira Kuštraka**, da nema smisla zbog jednog članka koji regulira definiciju nagradnih igara predlagati novi zakon.

- Nije prihvaćen (predstavnik predlagatelja nije obrazložio zašto) amandman Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav na članak 3.

- Nije prihvaćen amandman Kluba zastupnika SDP-a na stavak 2. članka 5. uz obrazloženje predstavnika predlagatelja da se tu radi, zapravo, o neprofitnim organizacijama te da prigodno jednokratno priređivanje lutrijskih igara ne bi moglo ugroziti državni monopol u privređivanju lutrijskih igara na sreću s obzirom na to da se radi o malom broju zahtjeva. U prvih pet mjeseci ove godine vrijednost emisije srećaka bila je 4 milijuna i 525 tisuća kuna i to bi trebalo zadržati - smatra Vlada.

- Glasovanjem je odbijen amandman Odbora za financije i Državni proračun i Kluba zastupnika HSLS-a nakon obrazloženja da je funkcija slobodnih zona bitno drugačija od toga da bi tamo trebalo dozvoliti priređivanje igara na sreću.

- Bez obrazloženja odbijeni su amandmani odbora za zakonodavstvo te za Ustav, Poslovnik i politički sustav na članke 6. i 7.

- Amandman Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav na stavak 1. članka 10. odbijen je s objašnjenjem da je preciznije unaprijed odrediti na koji način i pod kojim kriterijima i kojim propisom će dio prihoda od igara na sreću biti raspoređen Zakonom o utvrđenim korisnicima, odnosno ne prihvaća se uvođenje stavka 3. jer se to protivi stavku 1. prema kojem Vlada uredbom propisuje kriterije o raspodjeli prihoda.

- Nije prihvaćen amandman Odbora za turizam na članak 10. s objašnjenjem da bi bilo krajnje komplicirano odrediti kojim bi to organizacijama "koje se bave promocijom i poticanjem razvoja turizma" trebalo dodijeliti dio prihoda od igara na sreću.

- Amandman Kluba zastupnika HSS-a na stavak 2. članka 29. nije prihvaćen jer bi, objasnio je zamjenik ministra financija, dobivanje takvog jamstva od banke (u visini fonda dobitaka kod pojedine igre na sreću) bilo dosta komplicirano - radi se o malim vrijednostima a i kratkom roku (vremensko ograničenje za priređivanje igara na 30 dana).

- Obrazlažući zašto nije prihvaćen amandman Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav na stavak 2. članka 36. predstavnik predlagatelja je rekao da bi se prema rješenju drugačijem od Konačnog prijedloga moglo dogoditi da koncesionaru bude dodijeljena koncesija, a da ne otvori nijedan casino, što bi se odrazilo na Državni proračun.

- Odbijen je amandman Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav na stavak 1. članka 45. Predstavnik predlagatelja je rekao da Hrvatska lutrija priređuje u svojim casinima lutrijske igre te da se i na njih trebaju odnositi odredbe o videonadzoru, kao i na druge igre u casinima.

- Amandman na članak 45. Odbora za financije i Državni proračun odbijen je bez obrazloženja predstavnika predlagatelja.

- Amandman Kluba zastupnika HSS-a na članak 52. nije prihvaćen (42 glasa "za", 1 "protiv" i 55 "suzdržano") s obrazloženjem predstavnika predlagatelja da je riječ o nepreciznoj formulaciji, s obzirom na to da postupak mora biti propisan zakonom.

- Nisu prihvaćeni zatim amandmani: Zorka Vidičeka i Dragutina Vukušića (mr.sc. Damir Kuštrak upozorio je da je amandmanom Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav potpuno promijenjen koncept plaćanja naknade) te, zasebni, dr.sc. Ante Kovačevića na stavak 1. članka 52 ("radi se o istoj temi"); Zorka Vidičeka i Dragutina Vukušića na članak 53 (uvažili su obrazloženje predstavnika predlagatelja da je rješenje iz

Konačnog prijedloga bolje, osobito zato što kladionice svoj promet ostvaruju primanjem uplate na čitavom području države pa prisustvo službenika u sjedištu kladionice ne bi bitno pridonijelo kontroli posla, a jako je bitno uvođenje on-line sustava, za koje je propisan i primjeren rok; dr.sc. Ante Kovačevića na članak 53 (uz napomenu zamjenika ministra financija da se treba pratiti razvoj informatičkih tehnologija) te na stavak 4. članka 54; Željka Malevića na stavak 3. članka 54. koji je amandman povukao nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja da jamstveni polog treba ostati 5 milijuna jer je ta brojka dobivena temeljem analize isplata igračima; sadržajno istovjetni amandmani Zorka Vidičeka i Dragutina Vukušića te dr. sc. Ante Kovačevića na stavak 4. članka 54, koji su uvažili obrazloženje da problematika ulaženja preko Interneta nije riješena niti u drugim europskim zemljama i ne može biti predmet samo ovog zakona nego čitavog niza drugih propisa te da ne bi bilo dobro otvarati tu mogućnost, a ne imati mogućnost stvarne kontrole.

- Glasovanjem je odbijen amandman Kluba zastupnika DC-a na članak 59 (prema obrazloženju predstavnika predlagatelja - sadržajno je prihvaćen kroz amandman Vlade RH).

- Amandman Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav odbijen je s obrazloženjem zamjenika ministra financija kako bi predloženo prouzročilo to da se na dva mjesta na različiti način propisuje obračun za automate u casinu.

- Odbijanje amandmana istih radnih tijela na članak 67. uslijedilo je nakon obrazloženja da gotovo sve države isplaćuju znatno veći postotak igračima (u Las Vegasu do 99 posto) te da, u najmanju ruku, nije fer prema igračima snižavati predloženi prag na 70 posto.

- Glasovanjem je odbijen amandman Kluba zastupnika DC-a na stavak 1. članka 82 (bez obrazloženja predstavnika predlagatelja).

Zakon o priređivanju igara na sreću i nagradnih igara prihvaćen je većinom glasova (71 "za" i 15 "suzdržano"). Prije objave u "Narodnim novinama" Stručna služba Hrvatskog sabora obaviti će redakciju teksta.

J.R.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POLJOPRIVREDI

Otklonjene nedoumice

Većinom glasova Hrvatski sabor donio je predloženi Zakon. Utvrđene su ovlasti za donošenje strategije u području poljoprivrede, izmijenjeno je utvrđivanje ovlasti koje se odnose na propise o raspodjeli carinskih kvota za poljoprivredno-prehrambene proizvode, jasnije se definira obuhvat područjima s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi te se regulira izravna prodaja u skladu s Pravilnikom na koji trebaju dati suglasnost ministarstava turizma, zdravstva, te obrta i malog i srednjeg poduzetništva. Predlagatelj je i ovoga puta bila Vlada.

O PRIJEDLOGU

O Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi pisali smo u IHS-u, broj 332, na strani 27. pod naslovom: "Registar seljačkih obiteljskih gospodarstava". U prikazivanju promjena koje je predloženi Zakon doživio u odnosu na prvo čitanje poslužili smo se uvodnim izlaganjem ministra poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidara Pankrećića**.

Utvrđene su ovlasti za donošenje strategije u području poljoprivrede, šumarstva i ribarstva od Hrvatskoga sabora, budući da je bilo dosta dileme oko toga hoće li biti na snazi dvije strategije, jedna koju je donio Hrvatski sabor 1995. godine dok je drugu trebala donijeti Vlada. Problem je razriješen ubacivanjem članka u kojem se na prijedlog Vlade donosi strategija u Hrvatskom parlamentu. Zatim je izmijenjeno utvrđivanje ovlasti koje se odnose na propise o raspodjeli carinskih kvota za poljoprivredno-prehrambene proizvode, a utvrđeno je i da Upisnik seljačkih gospodarstava ili obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i Upisnik trgovačkih društava, zadruga i obrtnika u poljoprivredi osim Ministarstva vode i uredi državne

uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave. Jasnije se definira obuhvat područjima s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi te su ona u Zakonu sva i navedena. Naglašeno je da se regulira izravna prodaja u skladu s Pravilnikom na koji trebaju dati suglasnost Ministarstva turizma, zdravstva, te obrta i malog i srednjeg poduzetništva. Ministar Pankrećić je zaključio da se tu ustvari ne radi o velikim izmjenama te da su one usklađene s primjedbama koje su iznijeli zastupnici u prvom čitanju.

RADNA TIJELA

Odbori za zakonodavstvo te za poljoprivredu i šumarstvo predložili su Hrvatskom saboru da donese predloženi Zakon.

AMANDMANI

Odbor za zakonodavstvo podnio je amandman na članak 8. kojim se otklanja tumačenje prema kojem bi se pri svakoj prodaji trebalo nanovo upisivati u Upisnik seljačkih gospodarstava ili obiteljskih gospodarstava, te se na razvidan način uređuje izričaj.

Podnositelj pet amandmana bio je **Drago Krpina (HDZ)**. Smatra da bi trebalo brisati članke 1, 6, 7, 8. i 10. s obrazloženjem kako te odredbe nisu potrebne. Članci se odnose na donošenje strategije u poljoprivredi, navođenje područja s težim uvjetima gospodarenja, nadležnost ureda državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave glede vođenja Upisnika seljačkih gospodarstava ili obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i Upisnik trgovačkih društava, zadruga i obrtnika u poljoprivredi, te na rokove donošenja propisa koji su proizašli iz ovog Prijedloga zakona.

RASPRAVA

Zakon je suvišan

Ovaj zakonski prijedlog je, po mišljenju Kluba zastupnika HDZ-a, potpuno suvišan i nepotreban, rekao je u ime Kluba **Drago Krpina (HDZ)**. Smatra da se predložena rješenja ne dotiču ni jednog stvarnog problema s kojim se danas nose hrvatski seljaci niti će i jedan problem koji ih muči ovim zakonom biti riješen. Središnjim dijelom ovog Zakona drži način kako će se i tko će voditi tzv. Upisnike obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, a to je, kaže, trebalo biti davno riješeno. Naglasio je da dok se raspravlja o ovom zakonu hrvatski seljaci se suočavaju s realnim problemima, a to su nesređeno tržište, niski poticaji i kreditna opterećenja. Mišljenja je kako je u protekle dvije i pol godine poljoprivreda bila područje sitnih političkih nagodbi pojedinih stranaka unutar vladajuće koalicije koje nisu bile motivirane interesima hrvatskih seljaka. Rekao je da se u Zakonu nalaze neke odredbe koje su potpuno besmislene, te da on u strategijskom smislu unosi novu

Zakon nema nikakve svrhe i funkcije jer ne rješava ništa u poljoprivredi.

zabunu i zbrku veću nego što ona već postoji u agrarnoj politici. Zamjerio je predlagatelju to što će treća skupina područja posebne skrbi biti isključena iz područja s otežanim uvjetima gospodarenja. Zatim se nije složio niti s odredbom da se riječ Ministarstvo mijenja riječima "tijela državne uprave", jer tvrdi kako nema drugog tijela državne uprave na razini koja se bavi poljoprivredom nego što je to Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva. Zamjena koja se predlaže ništa ne mijenja, zaključio je zastupnik. Obratio se tada ministru Pankrećiću

rekavši mu da je, umjesto da Sabor troši vrijeme na izmjene zakona kojim će se propisivati procedura vođenja Upisnika, trebao temeljem Zakona o poljoprivredi davno prije donijeti te propise. Osvrnulo se i na odredbu da tijela državne uprave pri županijama izdaju rješenje o upisu obiteljskih gospodarstava u Upisnik odnosno rješenje o odbijanju tog upisa. Drži da je tu potpuno nejasno na temelju kojih kriterija će ta tijela dati rješenje odnosno nekoga odbiti. Potpuno je nejasno što se ovim zakonom htjelo postići, je li se htio razvlastiti Sabor u smislu zakonodavne djelatnosti i staviti te ovlasti u nadležnost Vlade, upitao je. Zaključio je da Zakon nema nikakve svrhe i funkcije jer ne rješava ništa u poljoprivredi, predloživši da ga predlagatelj još pažljivo pročita i usporedi s postojećim Zakonom o poljoprivredi što će, smatra, stvoriti uvjerenje o ispravnosti mišljenja Kluba zastupnika HDZ-a.

Dragica Zgrebec (SDP) je samo napomenula kako poticaji za poljoprivredu nisu niski iznijevši podatke u prilog svoje teze.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorila je **Ljubica Lalić (HSS)**. Istaknula je kako njenom Klubu zastupnika nije jasno zašto i treća kategorija područja posebne državne skrbi nije obuhvaćena posebno poticajnim mjerama, jer, kaže, radi se isto tako o područjima s otežanim uvjetima gospodarenja. Predložila je ministru poljoprivrede i šumarstva da još jednom razmotri kako bi se i navedena treća skupina našla u kategoriji posebno poticajnih područja. Na kraju je samo istaknula kako će Klub zastupnika HSS-a podržati ove zakonske promjene.

Ove izmjene i dopune ne kvare niti popravljaju postojeći Zakon o poljoprivredi.

Mi ćemo podržati ovaj Zakon iz istih razloga zbog kojih Klub zastupnika HDZ-a to neće, rekao je u ime Kluba zastupnika HSL-a **Marko Baričević (HSL)**, pojašnjajući kako ove izmjene i promjene ne kvare niti popravljaju postojeći Zakon o poljoprivredi. Predložio je da je možda trebalo napraviti poseban zakon o seljačkim obiteljskim gospodarstvima jer bi onda, kaže, ti poljoprivredni subjekti mogli biti registrirani kao pravna osoba, trgovačko društvo ili obrt čiji

je vlasnik fizička osoba. Kao nužno smatra uključivanje svih u sustav PDV-a, a ne kako predviđa predlagatelj može ili mora. Što se tiče Upisnika obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava mišljenja je da nam to ne treba ukoliko će mu svrha biti jedino dobivanje državnih potpora.

Svrha zakona je mazanje očiju biračima

Dok je ministru Pankreću izuzetno zadovoljstvo predstaviti ovaj Zakon mislim da je iznimno nezadovoljstvo hrvatskih seljaka i potrošača koji osjećaju njegovu potpuno promašenu i nestručnu agrarnu politiku, istaknuo je **Ivo Lončar (nezavisni)**. Smatra da je bit ovog Zakona mazanje očiju onima od kojih ćemo sutra tražiti glasove. Vladajuću koaliciju nazvao je svemogućom jer je u stanju napraviti bilo što u Hrvatskom saboru dok nikoga ne zanimaju argumenti i činjenice. Napomenuo je potom kako se hrvatski agrar i hrvatski seljaci sustavno uništavaju već 12 godina a sada smo, kaže, dobili i Zakon koji je nazvao leksikonom promašenih poj-

Možemo govoriti samo o spoticanjima jedne potpuno promašene agrarne politike.

movi jer apsolutno ništa ne određuje. Ukazao je na izjave mr. sc. Pankreća o tome da već dvije godine Hrvatska ima tržište pšenice, a te dvije godine svaki put pred žetvu govorimo o cijeni pšenice, konstatirao je. Upitao je kakvo je to tržište pšenice u kojem su glavni otkupljivači propali poljoprivredni kombinati koje sanira država, poljoprivredne zadruge uopće ne funkcioniraju, nemamo bilanci te ponude i potražnje. Ukazao je na to kako moramo shvatiti da je poljoprivreda temeljna gospodarska grana u svakoj civiliziranoj zemlji gdje je hrana oružje, a dragi Bog je Hrvatskoj dao toga oružja napretek. Nažalost, kaže, ovih 12 godina provodimo suludu i promašenu politiku tako da smo uvezli hrane u iznosu od 10 milijardi dolara u zemlju koja može proizvesti hrane za 20 milijuna ljudi. Ukazao je na još jedan apsurd vezano uz pšenicu, a to je da već dvije i pol godine sijemo dva puta više pšenice nego što nam treba te je izvozimo po dvostruko nižim cijenama nego što je ina na domaćem tržištu.

Ovo nije kriminal, to je zločin za izvoznike koji su jako dobro povezani sa strukturama vlasti stimuliramo sa 40 lipa po kilogramu pšenice, zaključio je gospodin Lončar. Dodao je kako ne možemo više govoriti o poticajima, nego samo o spoticanjima jedne potpuno promašene agrarne politike.

Miroslav Furdek, dr.med. (SDP) pozdravio je napor predlagatelja da se u predloženom Zakonom i područja posebne državne skrbi uvrste u područja s otežanim uvjetima gospodarenja te je pohvalio to što je prihvaćeno dosta primjedbi iz prvog čitanja. Međutim, upitao je, zašto predlagatelj nije i treću skupinu područja posebne državne skrbi uvrstio u područja s otežanim uvjetima gospodarenja te je predložio da Vlada svakako razmisli postoji li ta mogućnost. Osvrnulo se i na propis o izravnoj prodaji vlastitih proizvoda na tržištu rekavši kako se nada da će navedeni propis što prije biti donesen što će omogućiti da poljoprivredni proizvođači što prije svoj produkt mogu prodati. Na kraju izlaganja je istaknuo kako se nada da će Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva izaći ususret područjima posebne državne skrbi koja se nalaze u trećoj skupini.

S tvrdnjom o povredi Poslovnika javio se **Ivo Lončar (nezavisni)**. Dok sam govorio demonstrativno je iz sabornice izašao ministar poljoprivrede i šumarstva, što ne samo da je neprimjereno, nego je i kršenje Poslovnika Hrvatskog sabora, naglasio je zastupnik.

Gospodin ministar nije napustio sabornicu, jer cijelo vrijeme su otvorena vrata i uvjeren sam da je pažljivo slušao, odgovorio je predsjedatelj **Baltazar Jalšovec**.

Ministru Pankreću obratio se potom **Drago Krpina** rekavši da se čudi što mu njegovi suradnici nisu skrenuli pozornost na potpunu pravnu proturječnost i nelogičnost ovog zakonskog prijedloga.

Stvari nisu onakve kakvima se prikazuju

Time je završena rasprava te se za riječ javio ministar poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidar Pankreć**. Istaknuo je da su u Zakon ušla područja posebne državne skrbi, ali samo prve i druge skupine zato što treća skupina još nije definirana. Kada bude definirana, dodao je,

moramo misliti na to da će ona obuhvaćati veći dio Hrvatske te da će tu biti ozbiljnih poteškoća oko osiguranja proračunskih sredstava. Gospodinu Krpini je odgovorio da je sve provedeno po zakonu i da stvari nisu onakve kakvima ih on prikazuje. Predložio mu je da se kasnije nađu i pojasne međusobno neke nejasnoće. Zahvalio je potom svim zastupnicima

koji podržavaju ovaj Zakon za koji kaže da definira vrlo važne činjenice.

Ministar mr.sc. **Božidar Pankrećić** očitovao se tada o amandmanima. Prihvatio je prijedlog Odbora za zakonodavstvo dok su amandmani Drage Krpine odbijeni. Unatoč nastojanjima gospodina Krpine i ukazivanjima na nužnost prihvaćanja

tih amandmana, zastupnici su se većinom glasova složili s mišljenjem ministra Pankrećića te ih također odbili.

Prešlo se tada na glasovanje te je većinom glasova (81 "za" i 31 "protiv") donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE O PRIZNAVANJU VISOKOŠKOLSKIH KVALIFIKACIJA U PODRUČJU EUROPE

Suvremen način priznavanja diploma

Nakon kraće rasprave, jednoglasno i hitnim postupkom zastupnici Hrvatskoga sabora donijeli su Zakon o potvrđivanju Konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe u tekstu kako ga je predložio predlagatelj (Vlada RH) zajedno s prihvaćenim amandmanima.

O PRIJEDLOGU

Od vremena stupanja na snagu konvencija Vijeća Europe iz područja visokog obrazovanja 50-tih i ranih 60-tih godina, te UNESCO-ove Konvencije o priznavanju visokoškolskih studija i diploma u državama koje pripadaju Europskoj regiji iz 1979, dramatično se promijenio sustav visokog obrazovanja.

Zbog velikog broja različitih vrsta visokih učilišta, a prema sada važećim konvencijama u RH iz područja visokog obrazovanja, više nije moguće primjenjivati koncept jedinstvenog međunarodnog priznavanja svjedodžbi i diploma za upis na visoka učilišta, za priznavanje razdoblja studija i nastavnih programa te visokoškolskih kvalifikacija.

Nadalje, višestruko se povećao i broj privatnih visokih učilišta, posebice u većini država Srednje i Istočne

Europe. Kako važeće konvencije ne propisuju vrednovanje različitih vrsta studija za pristupe na visoka učilišta, odredbom odjeljka VIII. Konvencije, upravo se ispravljaju ti nedostaci u postojećoj regulativi.

Nakon sustava u kojemu su se studiji izvodili gotovo isključivo na sveučilištima, proširili su se i sustavi stručnih studija kraćeg trajanja i na sveučilištima i na visokim učilištima izvan sveučilišta (u Hrvatskoj na veleučilištima i visokim školama).

U posljednjih petnaestak godina u svijetu je izrazito prisutna akademska mobilnost studenata i nastavnika zbog čega su potrebna modernija rješenja priznavanja stranih svjedodžbi i diploma, razdoblja studija, te nastavnih programa i visokoškolskih kvalifikacija.

Konačno, za olakšavanje međunarodne akademske mobilnosti i priznavanja stranih svjedodžbi i diploma, Konvencijom se ustrojava zajednička europska mreža nacionalnih izvještajnih centara o akademskoj mobilnosti i priznavanju Vijeća Europe i UNESCO-a (ENIC). ENIC mreža, osnovana u lipnju 1994. godine, zamijenila je dvije odvojene mreže Vijeća Europe i UNESCO-a.

Konvenciju o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe zajednički su sačinili UNESCO i Vijeće Europe, a sačinjena

je kao pravna osnova za primjenu za područje Europe u cilju zamjene šest konvencija Vijeća Europe i UNESCO-a.

Zakonom se, kaže Vlada, potvrđuje Konvencija o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe koja sadrži: uvjete priznavanja kvalifikacija koje omogućavaju pristup visokom školstvu, uvjete priznavanja razdoblja studija i visokoškolskih kvalifikacija te nadležnost tijela i mehanizma provedbe Konvencije.

Ratifikacija, a zatim i implementacija Konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe predstavlja za svaku zemlju izuzetno značajnu korist, jer dugotrajne i komplicirane postupke nostrifikacije, odnosno, priznavanja istovrijednosti strane diplome s nekom sasvim određenom domaćom, zamjenjuje s jednostavnim automatskim prepoznavanjem stranih diploma. Provođenje Zakona neće zahtijevati osiguranje dodatnih sredstava u Državnom proračunu RH, navodi Vlada, naprotiv, implementacija konvencije znatno će smanjiti troškove, a posebno one potpuno nepotrebne uzrokovane sadašnjim dugotrajnim postupcima nostrifikacije.

Vlada kaže da je do sada Konvenciju potpisalo i ratificiralo 28 država.

Države u kojima se primjenjuje Konvencija, u postupku priznavanja visokoškolskih kvalifikacija stečenih u RH, primjenjuju isključivo konvencije važeće u Republici Hrvatskoj, te su osobe koje su stekle kvalifikacije u RH u nepovoljnijem položaju. Primjena Konvencije omogućit će bolju suradnju nadležnih tijela za priznavanje visokoškolskih kvalifikacija, veću mobilnost studenata i nastavnika, veću zainteresiranost stranih državljana za studije u Hrvatskoj, ujednačen pristup vrednovanju visokoškolskih ustanova i programa, te priznavanje visokoškolskih programa, kvalifikacija i razdoblja studija.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se Zakon donese hitnim postupkom, a amandmanom na članak 1. samo nomotehnički uređuje izričaj.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu ukazuje na okolnost da se prigodom rada na potpisivanju i ratificiranju ove značajne Konvencije treba obratiti veća pozornost na prijevod dokumenta s engleskog izvornika, kako bi se duh i slovo Izvornika vjernije prenijeli u hrvatski jezični medij, vodeći računa i o različitosti pravnih standarda u anglosaksonskom i kontinentalnom pravu, uključujući različito imenovanje istih, sličnih odnosno različitih instituta. Odbor je predložio Saboru da hitnim postupkom donese ovaj Zakon u tekstu kako ga je predložio predlagatelj.

Na tekst Konačnog prijedloga zakona Klub zastupnika HSLŠ-a podnio je šest amandmana kojima nudi preciznije i jasnije formulacije određenih definicija i pojmova iz Konvencije.

RASPRAVA

Najprije je dr.sc. **Ante Simonić** prenio stajališta Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, a zatim je govorio u ime Kluba zastupnika HSS-a. Zbog pitanja koja se uređuju ovom Konvencijom Klub će podržati donošenje predloženog Zakona ali zahtijeva da se prijevod ovog dokumenta na hrvatski jezik dodatno dotjera s ciljem da se opći principi i

specifične odredbe vjerno prenesu u našu sredinu. Naime, neophodno je i u ovom zakonu harmonizirati pravne standarde Republike Hrvatske s onima u kontinentalnim i anglosaksonskim zemljama što uključuje i precizno imenovanje različitih, sličnih i istovrsnih instituta.

Konvencija o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe sastavljena je u Lisabonu još u travnju 1997. godine, a svrha joj je zamijeniti dosadašnje konvencije Vijeća Europe i UNESCO-a u području visokog obrazovanja, primijetio je dr.sc. **Ivica Kostović** istupajući u ime **Kluba zastupnika HDZ-a**. U Hrvatskoj je u području visokog obrazovanja još uvijek na snazi pet takvih konvencija, ali bi se one stupanjem na snagu konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe prestale primjenjivati. Hrvatska je već potpisala spomenutu Lisabonsku konvenciju, a usvajanjem predloženog zakona samo se pridružuje brojnim državama Europe (njih 28) koje su već ratificirale taj dokument. Primjena ovog Zakona zamijenit će složene i dugotrajne procese nostrifikacije diploma jednostavnim automatskim prepoznavanjem stranih diploma, a našim građanima koji su završili studije na visokim učilištima i sveučilištima omogućiti ravnopravni položaj u Europskoj regiji. Bitno je i to da se Konvencijom ustrojava zajednička Europska mreža nacionalnih izvještajnih centara o akademskoj mobilnosti i priznavanju (Mreža ENIC) i Odbor Konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u Europskoj regiji u čiji će sastav ići i predstavnik Hrvatske kao stranke ove Konvencije kada se prihvati predloženi Zakon. U skladu s tim Republika Hrvatske će kao stranka i potpisnik Konvencije imati nacionalni izvještajni centar, a mreža nacionalnih centara na europskoj razini omogućit će pouzdan pristup ispravnim obavijestima o visokoškolskom sustavu i kvalifikacijama zemlje u kojoj je takav sustav smješten.

Putem depozitara Konvencije, a to je glavni tajnik Vijeća Europe i generalni direktor UNESCO-a osigurano je da se stranke Konvencije, dakle i Hrvatska, pravodobno obavijeste o svakom potpisu i polaganju isprava o ratifikaciji, kao i o svim drugim relevantnim aktima koji će biti doneseni u bilo kojoj stranci potpisnici.

Zaključujući raspravu gospodin **Kostović** je rekao da će Klub zastupnika HDZ-a podržati donošenje ovoga zakona s ciljem da se ratificira već potpisana Konvencija, i da se pristupi suvremenim načinima priznavanja diploma, a našim građanima omogućiti ravnopravni položaj u priznavanju visokoškolskih kvalifikacija.

I **Klub zastupnika HSLŠ-a** podržat će donošenje ovoga Zakona rekao je njegov glasnogovornik **Želimir Janjić**. Osim već iznesenih činjenica o predloženom zakonu spomenuo je još činjenicu da su dosad Konvenciju potpisale ukupno 43 države, od kojih je njih 28 Konvenciju i ratificiralo. Među tim državama nalaze se i tri države koje nisu članice Vijeća Europe (Bjelorusija, Sv. Stolica i Kazahstan). Izrazio je nadu da će predlagatelj zakona razmotriti amandmane Kluba te da će ih prihvatiti kao bolja rješenja.

Kako prijavljenih za raspravu više nije bilo rasprava je zaključena.

U ime predlagatelja zakona o podnesenim amandmanima očitovao se ministar znanosti i tehnologije dr.sc. **Hervoje Kraljević**. On je prihvatio sve amandmane Kluba zastupnika HSLŠ-a, te prvi odlomak posljednjeg (šestog) amandmana Kluba ali ne i drugi odjeljak kojim se predlaže promjena prijedora naziva "Europske konvencije o priznavanju razdoblja visokoškolskih studija" u "Europsku konvenciju o ekvivalenciji razdoblja sveučilišnih studija", odnosno Konvencije o priznavanju visokoškolskih studija, diploma i stupnjeva u arapskim..." u "Međunarodnu konvenciju o priznavanju visokoškolskih studija, diploma i stupnjeva u arapskim..." Ministar priznaje da nazivi tih konvencija nisu baš najbolji, ali napominje da je riječ o dokumentima koji su kod nas već odavno prihvaćeni i objavljeni u "Narodnim novinama". Predlagatelj amandmana prihvatio je takvo obrazloženje ministra Kraljevića i povukao taj dio svog posljednjeg amandmana.

U nastavku ministar **Kraljević** prihvatio je amandman Odbora za zakonodavstvo.

Nakon toga zastupnici su jednoglasno sa 136 glasova "za" donijeli Zakon o potvrđivanju Konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe u tekstu kako ga je predložila Vlada zajedno s prihvaćenim amandmanima.

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE O KIBERNETIČKOM KRIMINALU

Jednoglasno sa 134 glasa "za" zastupnici Hrvatskoga sabora donijeli su Zakon o potvrđivanju Konvencije o kibernetičkom kriminalu, u tekstu predlagatelja, Vlade RH. Konvencijom se normativno uređuje potreba vođenja zajedničke kaznene politike svih država potpisnica Konvencije, a usmjerena je zaštititi društva od kibernetičkog kriminala, između ostalog, i usvajanjem odgovarajućeg zakonodavstva i poticanjem međunarodne suradnje.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese hitnim postupkom, a na tekst Konačnog prijedloga amandmanski je intervenirao u člancima 2. i 4. nomotehnički uređujući izričaj.

U raspravi o zakonskom tekstu govorio je samo predstavnik predlagatelja, zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, mr.sc. **Miljenko Kovač**.

"Kada god dobri i pametni ljudi izmisle nešto dobro i korisno zli i pametni brzo nađu načina kako će to zloupotrijebiti, pa se tako dogodilo i s informatikom", rekao je uvodno zamjenik ministrice objašnjavajući smisao ovoga zakona. Niti jedna država u svijetu ne može se više sama uspješno boriti protiv kibernetičkog

kriminala pa je upravo zato Vijeće Europe dalo inicijativu da se sklopi savez protiv počinitelja kibernetičkog kriminala. U studenome lani Hrvatska je, na konferenciji Vijeća Europe u Budimpešti, potpisala Konvenciju. Konvencija o kibernetičkom kriminalu određuje kaznena djela kibernetičkog kriminala, propisuje kriminalizaciju takvog ponašanja, predviđa ovlasti koje bi državna tijela članica Konvencije trebala imati za učinkovitu borbu protiv počinitelja tih kaznenih djela, te stvara uvjete za brzu, pouzdanu i učinkovitu međunarodnu suradnju na suzbijanju kibernetičkog kriminala.

Ako Sabor donese Zakon kojim se potvrđuje Konvencija, Republika Hrvatska će učiniti još jedan značajan korak u daljnjoj prilagodbi hrvatskoga pravnog sustava međunarodnim standardima. Donošenjem ovoga Zakona Hrvatska će preuzeti obvezu usavršavanja svoga kaznenog zakonodavstva, ali gospodin Kovač kaže kako to neće biti težak posao jer je jednim dijelom to naše zakonodavstvo prilagođeno normama te Konvencije. U nadi da će Sabor donijeti predloženi zakon Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave već je pripremlilo Nacrt

dopuna kaznenog zakona kojim bi se isti uskladio s ovom Konvencijom.

Potpisivanjem Konvencije o kibernetičkom kriminalu Republika Hrvatska je preuzela obvezu usavršavanja kaznenog ali i drugih zakona te će propisati sljedeća kaznena djela: nezakonit pristup računalnom sustavu, nezakonito presretanje nejavnih prijenosa računalnih podataka prema računalnom sustavu, ometanje funkcioniranja računalnog sustava, zloraba naprava uključujući računalne programe i računalne lozinke, računalno krivotvorenje i kompjutersku prijevaru, kaznena djela vezana uz dječju pornografiju, ali i kaznena djela vezana uz povredu autorskih i srodnih prava.

Konvencija obvezuje zemlje potpisnice da domaćem zakonodavstvu omoguće kazneni progon počinitelja kaznenih djela o kojima je ovdje riječ, zaključio je Vladin predstavnik.

Zainteresiranih za raspravu nije bilo pa se samo glasovalo, a kako smo uvodno već rekli zastupnici su jednoglasno donijeli predloženi zakon.

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O POSEBNOM POREZU NA PIVO

Omogućiti opstanak manjih pivovara

Ovim je zakonskim prijedlogom zastupnica HSS-a mr.sc. Zdenka Čuhnil predložila da se posebni porez na pivo smanji za 50 posto od propisanog pivovarama koje imaju godišnju proizvodnju do 200 tisuća hektolitara piva uz uvjet da su te pivovare samostalne odnosno da nisu vlasnički i financijski povezane s drugim većim pivovarama. Uz

konstataciju da bi usvajanje takvog prijedloga značilo smanjenje proračunskih sredstava, Vlada nije bila suglasna s donošenjem predloženog zakona u tekućoj godini, ali je prihvatila inicijativu za smanjenje trošarina na pivo te će je razmotriti prilikom razmatranja cjelokupnog sustava trošarina u sklopu rasprave o državnom proračunu. U raspravi u

Hrvatskome saboru zastupnici su bili podijeljeni u mišljenju treba li prihvatiti ili ne predloženi zakon, ali se slažu da je postojeća trošarina na pivo velika. Predlagateljica zakona odustala je od primjene hitnog postupka u donošenju zakona, pa se glasovalo o Prijedlogu zakona (prvo čitanje), no on nije dobio podršku zastupnika.

O PRIJEDLOGU

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na pivo (primjenjuje se od 1. siječnja 2002.) značajno je povećana visina posebnog poreza na pivo - iznosi 200 kuna po hektolitr proizvedenog domaćeg ili uvezenog piva. Radi se o drugom značajnom povećanju posebnog poreza u relativno kratkom vremenskom razdoblju (u nešto više od godinu dana iznos posebnog poreza povećan je sa 80 na 200 kuna), podsjeća predlagateljica zakona i dodaje kako se s početkom primjene ove stope naša zemlja svrstala u red zemalja s najvećim poreznim opterećenjem ovoga proizvoda. Naime, među devet tranzicijskih zemalja Hrvatska se nalazi na prvom mjestu po visini posebnog poreza, a ako se usporedi visina posebnog poreza s visinom dohotka po stanovniku tada imamo najviše porezno opterećenje od svih europskih zemalja (na drugom je mjestu Slovenija, ali s gotovo upola manjim poreznim opterećenjem).

Uoči donošenja gore spomenutog Zakona Hrvatska gospodarska komora izradila je studiju mogućih negativnih posljedica primjene ovako visokog iznosa posebnog poreza u kojoj je upozorila da će uslijed povećanja poreza doći do povećanja maloprodajne cijene piva i smanjenja njegove prodaje na domaćem tržištu, a samim tim i do smanjenja proračunskog prihoda. Negativne učinke zbog pada proizvodnje osjetit će i domaći proizvođači sirovina i materijala za proizvodnju piva. Najavljene negativne posljedice nažalost su se počele pokazivati, posebice kod manjih pivovara koje su i prije primjene novog poreza poslovale na granici rentabilnosti, kaže se dalje u obrazloženju Prijedloga. Tako je prema pokazateljima o prodaji piva u Hrvatskoj za prva četiri mjeseca ove godine zabilježen značajan pad prodaje piva posebice kod manjih pivovara (Daruvarska i BUP Buzet) koje se zbog svoje veličine i financijske snage ne mogu nositi s velikim pivovarama kao što su Zagrebačka, Karlovačka, Jadranska i Panonska niti odvajati značajna financijska sredstva za promidžbene aktivnosti. Napominje se pritom da za razliku od većine pivarske industrije u Republici Hrvatskoj koja se nalazi u vlasništvu stranog kapitala navedene negativne

posljedice primjene visoke porezne stope pogađaju jedino hrvatske pivovare (Daruvarska pivovara, BUP Buzet) vlasnici kojih su umirovljenici i zaposlenici kao i desetak drugih tzv. mini pivovara u RH. Zastupnica naglašava da se radi o pivovarama koje iako su relativno male predstavljaju značajne gospodarske čimbenike svojih županija pa bi njihovim gašenjem došlo do pogoršanja ionako teškog gospodarskog i socijalnog stanja u tim krajevima Hrvatske. Daruvarska pivovara npr. s tradicijom u proizvodnji piva dugoj više od 160 godina predstavlja najstariju pivovaru u Republici Hrvatskoj, ima 150 zaposlenih i gotovo je jedina tvrtka u Gradu Daruvaru koja redovito isplaćuje plaće.

Kako su mnoge europske zemlje, koje su nam u mnogo čemu kod uređivanja normativnog sustava bile uzor (Njemačka, Belgija, Danska, Luxemburg, Nizozemska, Austrija), pitanje oporezivanja posebnim porezima na pivo uredile na način cilj kojega je zaštita manjih i lokalnih pivovara propisivanjem niže stope poreza (u Njemačkoj pivovare s godišnjom proizvodnjom do 200.000 hektolitara piva plaćaju do 50 posto manju stopu posebnog poreza od propisane), zastupnica Čuhnli predlaže da se slično zakonsko rješenje primijeni i kod nas uz uvjet da su te pivovare samostalne odnosno da nisu vlasnički i financijski povezane s drugim većim pivovarama.

Hitnost postupka u donošenju Zakona njegova predlagateljica tumači potrebom da se spriječe daljnje negativne posljedice primjene postojeće visine posebnog poreza na pivo i stvore uvjeti za opstanak manjih pivovara u Republici Hrvatskoj.

RADNA TIJELA

U raspravi u **Odboru za financije i državni proračun** upozoreno je da u zemljama EU-a postoji različita praksa uvođenja poreza na pivo, koja se ne može automatski prenositi na naš porezni sustav zbog različite veličine tržišta i različitog položaja pivovara u tim zemljama. Naime, u Hrvatskoj ne postoji velika razlika u proizvodnji piva između industrijskih pivovara, pa stoga nema potrebe da se predloženim Zakonom stvara tržišna

diskriminacija među pivovarama, čulo se u Odboru. Predložena granica godišnje proizvodnje od 200 tisuća hektolitara piva, za koju bi se plaćao 50 posto niži poseban porez na pivo, nije pogodna i trebalo bi je preispitati. Dodaje se, međutim, da je u Republici Hrvatskoj posebni porez na pivo neopravdano visok i da bi ga trebalo linearno smanjiti.

Male pivovare s godišnjom proizvodnjom do 200 tisuća hektolitara sudjeluju u ukupnoj proizvodnji piva Hrvatske jedva 6 do 7 posto, pa se primjena predloženog zakona ne bi značajnije odrazila na proračunske prihode.

U načelu u Odboru je prihvaćeno opredjeljenje da se pokuša zaštititi proizvodnja i opstanak malih pivovara, ali ne na predloženi način. Ako bi se podržao predloženi zakon vrlo brzo bi došlo i do drugih zahtjeva za smanjenje trošarina, kojim bi se tražila zaštita malih i srednjih poduzeća koja se bave drugim proizvodnjama npr. alkoholnih pića, a to nije prihvatljivo.

Iz navedenih razloga članovi Odbora nisu podržali hitni postupak kao ni donošenje predloženog Zakona pa je u tom smislu predložen i zaključak Hrvatskom saboru.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada smatra da važeći Zakon o posebnom porezu na pivo treba ostati na snazi do kraja 2002. godine i nije suglasna s donošenjem predmetnog zakona u tekućoj godini. Takav stav Vlada potkrepljuje s više razloga, a najprije podsjeća da je ovogodišnji državni proračun Republike Hrvatske utvrđen na osnovi visine posebnog poreza na pivo u iznosu od 200 kuna za hektolitar, te bi sniženje visine tog poreza za predloženih 50 posto, značilo smanjenje planiranih proračunskih prihoda. Prema Prijedlogu zastupnice Čuhnli predloženo sniženje od 50 posto odnosi se na proizvođače piva - pivovare s godišnjom proizvodnjom do 200.000 hektolitara. Iz zakonskog prijedloga proizlazi da bi pivovare s takvom godišnjom

proizvodnjom piva mogle uvoziti strano pivo (koncentrirano u svrhu proizvodnje ili gotove proizvode), pod jednakim uvjetima, glede visine posebnog poreza, odnosno da bi pri uvozu visina posebnog poreza bila snižena za predloženih 50 posto. Jednako bi važno i za domaće i uvezeno bezalkoholno pivo. Time bi se proizvođače s proizvodnjom iznad 200.000 hektolitara piva godišnje, stavilo u neravnopravan financijski položaj, te bi imalo destabilizirajuće učinke, upozorava Vlada.

Ako bi uvozno pivo što ga uvoze proizvođači piva do 200.000 hektolitara godišnje, zadržalo sadašnju visinu posebnog poreza od 200 kuna po 1 hektolitr, to bi značilo razliku visine opterećenja između uvoza i domaćih isporuka, a to nije u skladu s odredbama Zakona o potvrđivanju Protokola o pristupanju RH Marakeškom ugovoru o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije, kojim je predviđena jednakost visine opterećenja između uvoza i domaćih isporuka.

Međutim, Vlada prihvaća inicijativu za smanjenje trošarina na pivo sadržanu u predloženom zakonu, te će ju razmotriti prilikom razmatranja cjelokupnog sustava trošarina, u sklopu rasprave o državnom proračunu Republike Hrvatske za 2003. godinu.

AMANDMAN ZASTUPNIKA

Zastupnik **Damir Kajin (IDS)** podnio je amandman na članak 6. stavak 1. Amandmanom je zatražio da male pivovare koje godišnje proizvode oko 200 000 hektolitara piva za proizvedenu količinu piva do 100 000 hektolitara plaćaju 50 posto trošarine od sadašnjih, a za preostalu količinu piva do 200 000 hektolitara iznos od 75 posto sadašnjih trošarina.

RASPRAVA

Zaštititi svoju regionalnu prepoznatljivost

Uvodno je predlagateljica zakona, mr.sc. **Zdenka Čuhnil** dodatno obrazložila predloženi zakonski tekst. Najavljene negativne posljedice za proizvođače piva nastale s početkom primjene visine posebnog poreza

počele su se ostvarivati u prva četiri mjeseca ove godine - cijena piva je porasla, a paralelno s tim pala je proizvodnja za 6 posto. To se posebice negativno odrazilo na manje pivovare, a napose na domaće proizvođače sirovina i materijala za proizvodnju piva (hmelj, jari odnosno pivarski ječam, slad). Budući da male pivovare, tj. pivovare s godišnjom proizvodnjom do 200 tisuća hektolitara sudjeluju u ukupnoj proizvodnji piva Hrvatske s jedva 6-7 posto primjena predloženog Zakona ne bi se značajnije odrazila na prihode proračuna, ali bi zato bio omogućen opstanak na tržištu malih pivovara, a napose zaposlenost, rekla je zastupnica Čuhnil.

Apsurdan je potez hrvatske vlasti da samo u godinu dana za 2,5 puta poveća visinu posebnog poreza na pivo.

U nastavku izlagali su predstavnici klubova zastupnika. Predloženi je zakon u ime **Kluba zastupnika IDS-a** podržao **Damir Kajin**, a apsurdnim ocijenio potez hrvatske vlasti da u samo godinu dana za 2,5 puta poveća visinu posebnog poreza na pivo. Riječ je o neprihvatljivoj praksi hrvatske politike koja ne pogađa na isti način male i velike pivovare, a da je to tako govori i europska praksa s kojom se često volimo uspoređivati, nastavlja Kajin. U Njemačkoj male pivovare (do 200 000 HK) plaćaju 50 posto manju trošarinu nego primjerice velike pivovare, a slična je praksa i u Austriji, Nizozemskoj, Belgiji, Danskoj i Luksemburgu. Spomenute europske zemlje štite svoju regionalnu prepoznatljivost i glede jednog ovakvog karakterističnog proizvoda. Proizvodnja piva je očigledno dobar posao. Kod nas su velike pivovare privatizirali stranci čak i prije nego banaka pa je Kajin zamolio zastupnike da temeljem ovog Prijedloga zadrže vlasničku prepoznatljivost u tim našim pivovarama. Kada je gospodin Lukšić iz Čilea preuzeo Plavu lagunu iz Poreča, na neki je način preuzeo i veći dio turističkog tržišta za prodaju piva u Istri, a buzetska pivovara je de facto izbačena iz Poreča, odnosno Plave lagune. Vlasnici pivovara ujedno su i vlasnici velikih hotelskih kuća, ali se monopolski ponašaju ne puštajući konkurenciju u svoje hotele. Takvu praksu u Hrvatskoj Vlada treba spriječiti, a ne indirektno "poticati".

To je praksa protiv koje se bori predloženi zakon i stoga ga Klub podržava te misli da je zakon došao u posljednji čas.

U nastavku osvrnuo se i na mišljenje Vlade o zakonskom prijedlogu. I sama primijetivši da opada izdašnost te vrste poreza u državnom proračunu, Vlada tvrdi kako će razmotriti inicijativu za smanjenje trošarina na pivo prilikom razmatranja cjelokupnog sustava trošarina, a u sklopu rasprave o državnom proračunu RH za 2003. godinu. Ako su trošarine nelogične valja promptno djelovati, a ne "čekanjem poticati neprijateljsko preuzimanje malih pivovara koje je u ovom času na djelu", kaže Kajin. Takvo je čekanje štetno za državu, naš proračun, i općenito gospodarsku situaciju u zemlji.

Vlada ističe kako bi usvajanje Prijedloga zastupnice Čuhnil proizvođače s proizvodnjom iznad 200 tisuća hektolitara stavilo u neravnopravan financijski položaj a tko je u "neravnopravnom položaju" najbolje svjedoči količina TV reklama velikih pivovara s nedavnog Svjetskog prvenstva u nogometu. Umjesto da se potiče privatna inicijativa, pa i stimulira porezima (u ovom slučaju trošarinama) imamo situaciju u kojoj često takva praksa ne prolazi što nije korektno, poglavito prema malim i slabim kao što nije korektno, i to što vinarski lobi ustaje protiv ovog zakona. Rekao je zatim da Klub podržava logiku predloženog zakona, jer ako se u svemu uspoređujemo s Europom tada se usporedimo i glede trošarina za pivo. Predloženi je zakon na tragu europske prakse i nadasve logičan.

Usprotivio se drugom čitanju zakona uz konstataciju kako ulazimo u punu turističku sezonu pa je posljednji čas da se izađe ususret malim pivarima.

Još prilikom rasprave o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na pivo u studenom lani **Klub zastupnika HSP-HKDU-a** upozorio je kako će se povećanje poreznog opterećenja na pivo negativno odraziti na hrvatske proizvođače piva, podsjetio je dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)**. Bilo je, kaže, samo pitanje vremena kada će ovaj zakon doživjeti svoju promjenu i spomenutom je Klubu drago da je do toga došlo iako Prijedlog doživljava tek kao prvi korak u uređenju pivarskog busine-

ssa i poreza na pivo, a ne kao završni korak.

Drastično povećanje trošarina na pivo (za 66 posto) dovelo je do povećanja maloprodajne cijene piva za 11,5 posto i ukupnog poreznog opterećenja za 40 posto te pada prihoda u pivarskoj industriji, do smanjenog priliva od poreza na dobit i do pada poreznih prihoda u državnom proračunu. Pivarska industrija dolazi u sve težu i težu situaciju. Kao razlog tadašnjeg povećanja trošarina na pivo naveden je manjak proračunskih sredstava zbog primjene nulte stope PDV-a za organizirane turističke posjete iz inozemstva. Vrhunac poreznog apsurdna Klub vidi u činjenici da je netko odlučio smanjiti stopu PDV-a u turizmu sa 22 posto na 0 posto na pansionsku uslugu, a uvesti na izvanpansionsku potrošnju, koja je i inače u Hrvatskoj najveći problem hrvatskog turizma. To ujedno pokazuje koliko je porezni sustav osjetljiv i do čega mogu dovesti eksperimenti i proizvoljne intervencije u tom sustavu. I zato je posve razumljiv napor da se smanji porez na pivo jer takav potez pogoduje pivarskoj industriji i zapošljavanju te povećava izvanpansionsku potrošnju, a i država će imati koristi ubiranjem više novaca od poreza na dobit i povećanog prometa piva. Klub drži da je dobro došla ova inicijativa zastupnice Čuhnil, ali smatra da je ona preusko usmjerena i prihvatljiva tek kao prvi korak prema cjelokupnom smanjenju trošarina. Klub drži da bi trebalo uvesti diferenciranu stopu posebnog poreza na pivo po uzoru na Njemačku, ali sa standardnom (osnovnom) stopom od 120 kuna po hektolitru. To je razlog zbog kojeg će Klub dati uvjetnu potporu predloženom zakonu.

Preispitati postojeće trošarine na pivo

Branimir Glavaš je rekao da **Klub zastupnika HDZ-a** neće podržati ovaj zakonski prijedlog, ali bi mogao dati potporu rješavanju ovog pitanja nakon eventualne izrade kvalitetnijeg Prijedloga u kojem bi se pokušalo doći do konsenzusa u svezi s utvrđivanjem nove visine trošarina. Klub predlaže Saboru i nadležnim resorima Vlade da ponovno preispitaju visinu trošarina na pivo, odnosno da se ista vrati na 120 kn po hektolitru. Razlog - nakon

povećanja trošarina u prva četiri mjeseca ove godine pala je proizvodnja piva 5 posto, a prodaja 6 posto, i trend se nastavlja. Zbog posljednjeg velikog povećanja trošarina stanovništvo niže i srednje kupovne moći najviše osjeća povećanje cijena piva.

U Hrvatskoj radi sedam pivovara čija je godišnja proizvodnja u 2001. ukupno iznosila 3 868 000 hektolitara, a na ime trošarina izdvojeno je ukupno 773 600 000 kuna, kaže zastupnik, i u nastavku iznosi neke podatke o svakoj pivovari posebno. Zagrebačka pivovara je u toj godini, kaže, proizvela 1 670 000 HK a za trošarine izdvojila 334 milijuna kuna, za 870 000 HK piva Karlovačka je pivovara izdvojila 174 milijuna kuna, Koprivnička pivovara nešto manje od 80 milijuna kuna za 396 000 HK, Splitska pivovara 66 400 000 milijuna kuna za 32 000 HK, Osječka pivovara 65 400 000 kuna za 327 000 HK, slijedi Daruvarska pivovara sa 153 000 HK piva, odnosno Buzetska pivovara sa 120 000 HK. Sniženje visine posebnog poreza na pivo za predloženih 50 posto pivovarama u Daruvaru i Buzetu značilo bi smanjenje planiranih proračunskih prihoda za 27 300 000 kuna, nastavlja Glavaš, ali odmah dodaje kako akcent nije na tome što bi u državni proračun za spomenuti iznos pristiglo manje sredstava nego je akcent na kapacitetima i pojmu malih pivovara. Što za hrvatske prilike znači pojam mala pivovara, te možemo li u tom smislu primjenjivati europske parametre, pita ovaj zastupnik. Ocjena je Kluba da se europski parametri ne mogu primjenjivati u našim prilikama te napominje kako u Hrvatskoj uistinu postoje male pivovare s godišnjom proizvodnjom od 5000 ili 10 000 HK godišnje (jedna takva je u blizini Đakova). Takve pivovare s pravom mogu dobiti epitet male pivovare i glede trošarina i poreza uživati poseban status u državi.

U nastavku upozorava na posljedice eventualnog prihvaćanja predloženog zakona. Ako se smanji poseban porez na pivo za predloženi postotak tada pivovare u Daruvaru i Buzetu mogu smanjiti cijenu svog proizvoda za 0,62 kn po boci od 0,5 l i za 27 posto imat će nižu cijenu piva od ostalih pivovara, a istodobno će pivovare u Osijeku, Splitu i Koprivnici zajedno ostvariti manji profit nego što će

spomenute dvije pivovare dobiti na smanjenju trošarina.

Ponovio je na kraju da Klub podržava stav strukovne grupacije pivarske industrije pri Hrvatskoj gospodarskoj komori da se ne samo preispitaju postojeće trošarine na pivo nego i vrate sa sadašnjih 200 ponovno na 120 kuna po hektolitru.

Predloženi je zakon na tragu europske prakse i nadasve logičan.

U ponovnom istupu zastupnica **Zdenka Čuhnil (HSS)** objasnila je da govoreći o malim pivovarama namjerno nije spominjala njihova imena (Medvedgrad, Zagreb, Valalta, Rovinj, pivovare u Jastrebarskom, Varaždinu, Čakovcu, Donjem Vidovcu, Ivanićgradu i Pazarištu) jer nije niti mislila samo na pivovare u Daruvaru i Buzetu. Od izgrađenih manjih pivovara u posljednjih nekoliko godina rade samo neke, a ostale su zbog konkurencije i nezaštićenosti malog poduzetništva propale. Pri tome ne treba zaboraviti da je to bilo u vrijeme kada je trošarina na pivo iznosila 80, odnosno 120 kuna po hektolitru, i kada su se male pivovare još nosile s konkurencijom. No, trošarina od 200 kuna po hektolitru prijeti da i preostale male pivovare prestanu s radom, zaključila je zastupnica Čuhnil.

Na istup zastupnika Glavaša reagirao je **Damir Kajin (IDS)**. Od deset mini pivovara u ovom su času u stanju normalno poslovati svega tri pivovare, a ako se visina postojeće trošarine ne izmijeni najvjerojatnije će nakon ove turističke sezone s radom prestati još njih nekoliko. Čudi se konstataciji zastupnika Glavaša da se u Hrvatskoj ne mogu primijeniti europski parametri na male pivovare. U pravilu se uspoređujemo u svemu s Europom pa je čudno da se ne možemo usporediti i u ovom slučaju, zaključio je Kajin.

Iz ovih reakcija moglo bi se zaključiti da je Klub zastupnika HDZ-a protiv malih pivovara u Daruvaru i Buzetu, uzvratilo je **Branimir Glavaš (HDZ)**. Opovrgavajući tako što kaže kako mu je sasvim razumljivo što se zastupnik Kajin zalaže za Buzetsku, a zastupnica Čuhnil za Daruvarsku pivovaru, ali primjećuje da su Osječka, Splitska i Koprivnička pivovara tek nešto većih proizvodnih kapaciteta. Klub samo smatra da se ne mogu rješavati pojedinačni slučajevi

npr. Daruvara i Buzeta, a zanemariti ostale pivovare, i predlaže vraćanje visine trošarina sa 200 na 120 kuna po hektolitru.

Predlagateljica zakona zastupnica **Čuhnil** uzvratila je da nije favorizirala Daruvarsku i Buzetsku pivovaru već je predlažući zakon imala u vidu male pivovare i europska iskustva kod određivanja granice (godišnja proizvodnja piva) temeljem koje bi se neka pivovara smatrala malom pivovarom.

Presedan u sustavu trošarina

Više je razloga zbog kojih **Klub zastupnika HSLs-a** ne može podržati predloženi zakon, rekao je **Željko Dragović**. Prvi razlog za to je prijedlog da se s primjenom zakona krene u vrijeme početka pune turističke sezone (već od 1. srpnja ove godine), upravo kada se s ovog naslova očekuju veći prihodi. Primjena zakona umanjila bi prihode državnog proračuna, a HSLs-u je stalo, bez obzira što o tome netko misli, da se redovito ostvaruju prihodi državnog proračuna. Manjkavost zakona ogleda se u tome što se u takvim okolnostima ne nudi alternativa za izostalo punjenje proračuna. Uz to, predloženi zakon uvodi presedan u sustav trošarina samo za jedne proizvođače pa je sasvim logično očekivati da će to za sobom povući slične prijedloge drugih proizvođača podložnih posebnom porezu (proizvođači žestokih, bezalkoholnih i gaziranih pića npr.).

Također drži da je godišnja proizvodnja 200 tisuća hektolitara piva neprimjerena granica na temelju koje bi se propisivala niža stopa trošarina na pivo neovisno o tome što se rade usporedbe s europskim parametrima. Već je prije spomenut podatak po kojem je ukupna godišnja proizvodnja svih pivovara u nas iznosila oko 3 800 000 hektolitara, što po saznanjima ovog zastupnika iznosi otprilike desetinu proizvodnje jedne značajnije pivovare u zemljama s kojima se volimo u tom smislu uspoređivati (Belgija ili Danska npr.). Uz to, razlika u godišnjoj proizvodnji piva naših pivovara i nije takve naravi da bi bilo oportuno nekima od njih omogućiti da plaćaju 50 posto manje trošarina. Ako bi se prihvatio predloženi zakon tada bi već spomenute dvije pivovare uplatile oko 27 milijuna kuna manje novca u državni proračun i u tom iznosu tako

dobile samo jedan ekstraprofit, a vjerojatno bi im se poboljšala pozicija na tržištu, odnosno približile bi se godišnjoj proizvodnji od 200 tisuća hektolitara.

Zaključujući raspravu ponovio je da Klub zastupnika HSLs-a neće podržati predloženi zakon naprosto zato jer rezultati poslovanja u posljednjih godinu ili dvije dana pokazuju da pivovare čija se godišnja proizvodnja vrti oko 200 tisuća hektolitara ni po čemu u nisu lošiji u odnosu na većinu ostalih pivovara.

U ime Kluba zastupnika SDP-a istupila je Dragica Zgrebec. Teško je mijenjati propise koji utječu na porezne prihode u državnom proračunu u tijeku proračunske godine, nastavila je ova zastupnica. Klub drži da bi Prijedlog trebalo doraditi s obzirom na to da se trošarine u istom iznosu obračunavaju na domaću proizvodnju i na uvoz kako piva tako i drugih proizvoda na koje su trošarine uvedene. Predlaže također da Hrvatska slijedi iskustva zemalja EU-a u kojima se primjenjuju diferencirane stope posebnog poreza na pivo. Naime, u većini zemalja EU-a propisane su dvije osnovne stope posebnog poreza na pivo (standardna i umanjena). Klub smatra da bi slično trebalo postupiti i u našim prilikama tj. uz standardnu propisati i diferenciranu stopu posebnog poreza na pivo. Na taj bi se način cjelokupna pivarska industrija obuhvatila modelom oporezivanja koji je prilagođen proizvodnim kapacitetima naših pivovara. Valja samo definirati pivovare na koje bi se odnosile diferencirane stope posebnog poreza.

Za Klub je prihvatljiva Vladina inicijativa da analizira utjecaj trošarina na pivo i eventualno nakon toga predloži novi sustav trošarina. Zaključujući istup kaže da bi za Klub bilo prihvatljivo da se o predloženom zakonu provede prethodna rasprava ili ona tretira kao prvo čitanje, a da Vlada temeljem rasprave i spomenute analize dostavi cjelovit Zakon o trošarinama ne samo piva nego i drugih proizvoda.

Polazeći od toga da pivovare promatra kao nadgrađnu primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, **Klub zastupnika HSS-a** protivi se pomisli takve porezne politike koja bi uništila makar i jednu pivovaru u Hrvatskoj bez obzira radilo se o pivovari do 200 tisuća hektolitara ili više od 200 tisuća hektolitara piva godišnje, rekla

je Ljubica Lalić. Klub je svjestan činjenice da pivovare s manjom proizvodnjom ne mogu biti konkurente većim pivovarima, ali i toga da zadiranje u pitanje trošarina u pola tekuće godine naprosto nije moguće ako se na drugoj strani ne nađe rješenje za smanjeni priliv sredstava s ove osnove u državnom proračunu (novi izvor financiranja). U tom smislu predloženi zakon ne daje rješenje i zbog toga Klub predlaže da se ovom prilikom prihvati tek prvo čitanje zakona, a do drugog čitanja pronađe spomenuto rješenje i detaljnije razradi ova problematika.

Usljedila je pojedinačna rasprava, a prvi je sudionik bio mr.sc. **Ivan Štajduhar** (SDP). Za ovog zastupnika opravdan je prijedlog da se zaštite male pivovare, ali drži da je tu potrebno dati više analitičkog pristupa i komparativnih podataka jer predloženo rješenje pogoduje

Postojeća trošarina od 200 kuna po hektolitru prijeti da i ostale male pivovare prestanu s radom.

stvaranju nelojalne konkurencije. Zastupnik se zalaže za preispitivanje mogućnosti vraćanja visine postojeće trošarine na pivo na prijašnju razinu od 120 kuna i tek tada za prihvaćanje jednog diferenciranog pristupa (opterećenja) u tim trošarinama za pivovare s godišnjom proizvodnjom do 200 tisuća hektolitara. Ili, pak, za ponovno preispitivanje predložene granice od 200 tisuća hektolitara piva godišnje za koju bi se plaćala 50 posto manja trošarina budući da to nije dobro pogodeno predmetnim zakonom. Prijedlog o vraćanju na prijašnju razinu trošarina na pivo potkrijepio je već spomenutim pokazateljima o padu proizvodnje i potrošnje piva na našem tržištu.

Ustanoviti model zaštite malih pivovara

Hrvatska koja pretendira da bude visoko razvijena turistička zemlja mora prepoznati razvoj malih pivovara kao jedan segment obogaćivanja svoje turističke ponude, primijetio je **Zoran Šimatović** (SDP). Poticanje razvoja malih pivovara na tragu je opredjeljenja Sabora i Vlade da potiče razvoj malog poduzetništva. No, podatak da od deset malih

pivovara ne radi njih sedam pokazuje da takve pivovare ne mogu opstati u postojećim tržišnim uvjetima. Na tragu prestanka proizvodnje je i pivovara u Pazarištu u Lici jer želja jednog našeg povratnika da u rodnom kraju valorizira vrijednost ličke vode kao osnovne sirovine u proizvodnji piva uz važeću trošarinu i postojeće troškove distribucije, tehnologije i marketinga te pivovare očigledno nije dovoljna za njezin opstanak. I bez obzira na visoku motiviranost za otvaranje te pivovare u takvim uvjetima teško je održati proizvodnju, upozorava Šimatović. Jasno je da male pivovare ne mogu tehnološki konkurirati velikim pivovarama, ali ako je društveni interes da potičemo razvoj malih pivovara tada se nešto mora napraviti, no teško je i neprihvatljivo to učiniti predloženim zakonom. Osobno misli da je greška u tome što je predložen hitni postupak u donošenju ovoga zakona, a Vladi nije ostavljeno vremena da dovoljno analizira ovaj problem te ponudi kvalitetno rješenje koje će pomiriti postojeću situaciju u proizvodnji i na tržištu piva koja neće biti na štetu proračuna i razvoja malih pivovara. Stoga bi bilo razumno ići na drugo čitanje zakona odnosno ovu raspravu prepoznati tek kao prvo čitanje, a Vladi ostavi vremena da kvalitetno na dugoročan način riješi ovaj problem.

Prema podacima iz 2001. godine osam proizvođača piva u Hrvatskoj držalo je 98,5 posto tržišta piva, a u tu količinu ulazilo je ne samo pivo proizvedeno u Hrvatskoj već i ono uvezeno u Hrvatsku, upozorio je **Vinko Špičko (HSL)**. Veći dio tih pivovara (njih oko 80 posto) povezane su s pivovarama u inozemstvu, odnosno u pretežitom su vlasništvu većih koncerni za proizvodnju piva, što i jeste trend u svijetu. Ključno je pitanje, drži Špičko ustanoviti model po kojem ćemo zaštititi male pivovare koje svojom proizvodnjom, tehnološki, tržišno i marketinški nikako ne mogu konkurirati velikim pivovarama povezanih u lanac svjetskih koncerna. Predloženi zakon, po mišljenju ovog zastupnika, u biti podržava dvije pivovare koje zajedno godišnje proizvedu oko 310 tisuća hektolitara piva (možda i manje) te još deset vrlo malih - mini pivovara (tzv. pivničkih pivovara) koje još proizvedu 58 tisuća hektolitara piva. S obzirom na veličinu hrvatskoga tržišta i stanje proizvodnih kapaciteta naših osam pivovara trebalo bi kao male pivovare

podržati samo pivovare koje godišnje proizvedu 20 tisuća hektolitara piva ili čak i manje. Dijeli mišljenje nekih zastupnika da se ova rasprava tretira kao prvo čitanje zakonskog prijedloga smatrajući da je nemoguća njegova primjena sredinom proračunske godine, te ostavi dovoljno vremena do početka sljedeće fiskalne godine za drugo čitanje u kojem će se dati poticaj daleko manjim pivovarama koje imaju svoje mjesto na tržištu razvijajući se kao neke lokalne, mjesne, pa čak i gradske marke, a napose provede ukupno smanje trošarine. Kod toga ne treba zaboraviti da daleko veću zaposlenost Hrvatska ima u vinogradskoj proizvodnji, pa o tome valja povesti računa, odnosno zadržati balans između proizvodnje piva i proizvodnje vina, zaključuje zastupnik Špičko.

Bilo bi idealno da se ovakva rasprava vodila u vrijeme kada se povećavala trošarina sa 120 na 200 kuna po hektolitr, primijetio je **Ivan Šuker (HDZ)**. No tada je bilo vrlo malo onih koji su o tome raspravljali, pa čak nije uzet u obzir niti povijesni razlog zašto se povećava trošarina, nastavio je zastupnik. Vlada je naznačila da se to čini zbog uvođenja nulte stope PDV-a u turizmu, a zastupnik upozorava kako iako silno inzistira eto već dvije godine na odgovoru Vlada mu nije objasnila koji su pozitivni efekti jedna takve novine. Nepobitna je činjenica da su trošarine najdraži fiskalni izvor prihoda svim ministrima financija naprosto zato što su izdašne i vrlo naplative. Kada se, međutim, pogleda izvršenje državnog proračuna za proteklu godinu tada se vidi da s tim trošarinama nešto ne štima jer ne postoji povećanje broja gostiju u turizmu. No, kod pivara osjeti se ljetna sezona i nešto malo veća potrošnja piva.

Za trošarine je rekao da predstavljaju 18 posto izvornih prihoda našeg proračuna, a zajedno s PDV-om čine 70 posto proračuna, i zbog toga to područje moramo sustavno i dobro urediti tragom tradicije i dobrih iskustava Europe, posebno Njemačke. Ovdje, pak, treba odgovoriti na dva pitanja - je li dobro u ovom trenutku donositi predložene izmjene ovog zakona, i što u hrvatskim uvjetima znače male pivovare tj. jesu li to pivovare s godišnjom proizvodnjom od 300 tisuća hektolitara ili 50 tisuća hektolitara piva. Mišljenja je da bi Sabor trebao dati nalog Vladi, odnosno Ministarstvu financija da

ovaj zakon uredi sukladno pozitivnim iskustvima Europe, zatim da se postojeća stopa posebnog poreza na pivo sa 200 kuna po hektolitr vrati na 120 kuna, a onda Vlada tragom takvog pristupa izradi prijedlog diferencirane stope plaćanja trošarine upravo za male pivovare. Takav bi zakon Vlada treba napraviti do

Smanjenje poreza na pivo pogoduje pivarskoj industriji, zapošljavanju i izvanpansionskoj potrošnji.

listopada, odnosno studenoga ove godine kako bi se s njegovom primjenom krenulo odmah početkom sljedeće godine. U takvoj situaciji, vjeruje zastupnik, neće biti niti jednog nezadovoljnog proizvođača piva u RH. Kod utvrđivanja liste malih pivovara Vlada bi trebala uzeti u obzir naše prilike i uvjete tj. gospodarsko okruženje i potencijale u blizini pivovara.

Učiniti prvi korak

U zaključnoj riječi predlagateljica zakona mr.sc. **Zdenka Čubnil** zahvalila je svima koji su sudjelovali u ovoj raspravi, bez obzira jesu li podržali zakonski prijedlog ili to nisu učinili, te primijetila kako je otvoreno puno pitanja glede trošarine za pivo. Na upit nekih zastupnika zašto predlaže dopunu ovog Zakona sredinom godine odgovara da se nije niti moglo prije buduću da se čekala ekonomska analiza primjene Zakona o posebnom porezu na pivo nakon uvođenja novih (većih) trošarina. A te su analize ukazivale na negativne posljedice i probleme u svezi s primjenom Zakona. Tri mini pivovare godišnje maksimalno proizvedu 70 tisuća hektolitara, a daljnjih 270 tisuća hektolitara još dvije pivovare ili ukupno 340 tisuća hektolitara. Ako bi ta proizvodnja ostala na prošlogodišnjoj razini i sadašnjoj trošarini od 200 kuna po hektolitr, a taj porez ubrao u stopostotnom iznosu ostvareni prihod s tog naslova iznosio bi 68 milijuna kuna. Budući da je ta proizvodnja već sada 20 posto manja neće biti ostvareno 68 nego 54 milijuna kuna, a ako se pak razgovara o uvođenju diferencirane stope poreza tada će se s tog naslova ubrati oko 47 milijuna kuna ili oko sedam milijuna kuna. Ali spašavanjem samo 225 radnih mjesta u dvije naše pivovare o

kojima je detaljnije govorio zastupnik Glavaš spašava se daleko više od tih sedam milijuna kuna, podvukla je zastupnica Čuhnil. Ako bi se prihvatila predložena dopuna Zakona, s amandmanom zastupnika Kajina, tada je učinjen prvi korak i spašena su radna mjesta, te data mogućnost da se do kreiranja državnog proračuna za 2003. razgovara o onome što su predložili neki zastupnici tijekom ove rasprave, tj. uzme model jedne od europskih zemalja koja je nama najbližnja i do sljedećeg proračuna predloži nove diferencirane stope posebnog poreza na pivo. Ukoliko se, međutim, ništa ne poduzme do kraja ove godine teško da ćemo moći razgovarati o malim pivovarama jer ih gotovo neće biti. Razlog - već su analize posljedica primjene povećanja stope posebnog poreza na pivo sa 80 na 120 kuna po hektolitr pokazale da su te pivovare bile na granici rentabilnosti. Složila se

na kraju s prijedlogom da predloženi zakon ide u drugo čitanje.

Radi ispravka navoda javio se **Ivan Šuker (HDZ)**. Prisjeća se da je prilikom uvođenja novih trošarina upozoravao na sve što će se s tim u svezi dogoditi. Upravo zato da se s predloženom dopunom Zakona ne bi učinilo nešto loše predložio je da Ministarstvo financija, koje ima stručnu ekipu, pripremi jedan kvalitetan prijedlog o tome, ali najprije valja vratiti trošarine na prijašnju razinu od 120 kuna po hektolitr, te na temelju toga odrediti diferenciranu stopu ovisno o količini proizvodnje pivovara.

U ponovnom istupu zastupnica **Čuhnil** složila se s tvrdnjom zastupnika da bi izmjene ovog zakona trebala predložiti Vlada RH, i upravo je to razlog, kaže, zašto prihvaća dvije faze u postupku. Prva faza bila bi faza preživljavanja ovog segmenta proizvodnje, a drugu bi valjalo

pripremiti do Nove godine kada u proračunsku 2003. godinu ulazimo s novim trošarinama koje će predložiti Vlada i struka, objasnila je predlagateljica Čuhnil.

Zastupnik **Šuker** je ustrajao na svom prijašnjem prijedlogu ustvrdivši da, prije svega, moramo općenito urediti problem naplate trošarina u Hrvatskoj.

Time je rasprava bila zaključena, a glasovanjem (41 glas "za", 25 "protiv" i 19 suzdržanih) zastupnici su odbili Prijedlog zakona o dopuni Zakona o posebnom porezu na pivo predlagateljice Zdenke Čuhnil. Naime, prijedlog da se prihvati predloženi zakon u prvom čitanju (predlagateljica je odustala od hitnog postupka u donošenju zakona), a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upute predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona nije dobio natpolovičnu većinu (43) zastupničkih glasova.

J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDSKIM PRISTOJBAMA

Značajno smanjenje

Hrvatski je sabor nakon rasprave jednoglasno prihvatio u prvom čitanju izmjene i dopune Zakona o sudskim pristojbama kojima se predlaže bitno smanjenje svota sudskih pristojbi u većini slučajeva te, među ostalim, ukidanje odredbe kojom se vođenje sudskog postupka čini ovisnim o plaćanju pristojbe na podnesak kojim se postupak pokreće.

Predlagatelj ovog zakona je Vlada RH.

O PRIJEDLOGU

Važeći zakon o sudskim pristojbama na snazi je od listopada 1995. godine, izmijenjen i dopunjen 1996. i njime su znatno povećane svote sudskih pristojbi, a uvedene su i pristojbe na mnoge radnje na koje se dotad nisu plaćale. Povećanjem tih svota pristojbi, koje su do tada bile

zaista male, htjelo se smanjiti opterećenje sudova postupcima koji se pokreću bez razumnog razloga. Tada su se čula obrazloženja da "nam treba skupo pravosuđe" i da će se povećanjem sudskih pristojbi spriječiti obijesno parničenje.

Očito da se pretjeranim povećanjem sudskih pristojbi ostvario samo jedan cilj - dobili smo skupo pravosuđe, a obijesno parničenje nije suzbijeno.

No, iz statističkih podataka (priloženi uz Ocjenu stanja) vidi se da se ne može dokazati da je golemo povećanje sudskih pristojbi imalo ikakvog utjecaja na priljev sudskih predmeta. Znatnije smanjenje priljeva je bilo samo u 1996. i očito da se pretjeranim povećanjem sudskih

prištojbi ostvario samo jedan cilj - dobili smo skupo pravosuđe a obijesno parničenje nije suzbijeno. Ono se ni ne može iskorijeniti povećanjem sudskih pristojbi nego samo dosljednom promjenom odredaba Zakona o sudskim postupcima, navodi predlagatelj.

No zaprijetila je velika opasnost da se uvođenjem visokih pristojbi brojnim građanima RH uskrati pravo na sudsku zaštitu radi nemogućnosti plaćanja. Srećom, sudovi su iskazali visoki stupanj socijalne osjetljivosti i građane često oslobađaju od plaćanja tih pristojbi zbog lošeg imovnog stanja i time su spriječili da se ustavna odredba o jednakosti svih ljudi pred sudovima pretvori u neostvarljivo obećanje.

Konačno, previsoke pristojbe koje se plaćaju u postupcima za upis u registre trgovačkih sudova smatraju se jednom od zapreka za povećanje

inozemnih ulaganja u gospodarstvo RH.

Iz svih tih razloga predlažu se izmjene i dopune ovog Zakona a najvažnije su da se bitno smanjuje svota sudskih pristojbi, da se ukidaju one sudske pristojbe za koje nema nikakvog opravdanja i da se ukida odredba kojom se vođenje sudskog postupka čini ovisnim o plaćanju pristojbe na podnesak kojim se postupak pokreće.

Prema predloženom zakonu ubuduće bi se, primjerice za ovjeru prijepisa ili preslike sudskih akata plaćala pristojba u iznosu od 20 kuna bez obzira na broj poluaraka izvornika (dosad 10 kuna po poluaraku) a plaćanja pristojbe bi bili oslobođeni umirovljenici koji su, pozivajući se na Odluku Ustavnog suda RH podnijeli Upravnom sudu tužbu protiv Mirovinskog fonda zbog nedonošenja rješenja o zahtjevu za usklađivanje mirovine i čije je tužbe sud odbio. Ta se odredba predlaže iz općepoznatih razloga socijalno-gospodarske naravi jer radi se o više od 20.000 umirovljenika koji su pokrenuli upravne sporove pred Upravnim sudom RH, navodi predlagatelj.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakonskog prijedloga a na njegov tekst nije imao primjedaba ustavnopravne naravi.

Odbor za pravosuđe predložio je Saboru prihvatanje ovog zakonskog prijedloga a u raspravi, u kojoj su podržana predložena rješenja, iznesen je prijedlog (predstavnik predlagatelja prihvatio) da se do drugog čitanja izradi kalkulacija o financijskim posljedicama ovakvog zakona tj. mogućem utjecaju na smanjenje odnosno povećanje sredstava u državnom proračunu. Predloženo je i da se u budućnosti razradi mehanizam po kojem bi se barem dio sredstava prikupljenih iz ovih izvora vratio pravosuđu radi financiranja konkretnih projekata i aktivnosti te da se pri konačnom oblikovanju predloženih rješenja vodi računa o preporuci Europskog suda za ljudska prava da sudske pristojbe ne budu prohibitivne tj. da odgovaraju financijskom stanju stanovništva.

Trebalo bi i taksativno nabrojiti u kojoj su vrsti predmeta građani

oslobođeni od plaćanja sudskih pristojbi a u tu kategoriju nužno je uvrstiti i povratnike koji su izgubili status prognanika.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora najprije je uvodno o predloženom zakonu govorio zamjenik ministricе pravosuđa, uprave i lokalne samouprave mr.sc. **Miljenko Kovač**. Naznačujući najvažnije promjene koje taj zakonski prijedlog donosi - bitno smanjenje sudskih pristojbi u većini slučajeva, ukidanje onih za koje nema nikakvog opravdanja i ukidanje odredbe kojom se vođenje sudskog postupka čini ovisnim o plaćanju sudske pristojbe - rekao je da se predlaže i usklađivanje sa zakonima koji su u međuvremenu stupili na snagu. Uvodi se i novi pravni lijek kojim bi se obveznici plaćanja pristojbi mogli zaštititi od pogrešnog zaračunavanja sudskih pristojbi jer nisu rijetki slučajevi da u istom sudu dva suca s jednakom vrijednošću predmeta različito zaračunavaju pristojbe.

Sigurno je da će ovo smanjenje sudskih pristojbi utjecati na prihode državnog proračuna odnosno da bi se saznao odgovor koliko će biti to smanjenje provest će se istraživanje.

Petar Žitnik (HSS) govorio je o ovom zakonskom prijedlogu u ime Kluba zastupnika HSS-a i složio se s konstatacijom predlagatelja da je hrvatsko pravosuđe skupo jer su 1995. godine enormno povećane sudske pristojbe. Danas smo u situaciji da nekim svojim građanima ne možemo osigurati jedno od temeljnih ustavnih prava, jednakost svih ljudi pred sudovima, jer, ne radi se samo o sudskoj pristojbi, tu su i skupa razna vještačenja, troškovi odvjetnika a to treba pokriti sa 1200 kuna mirovine ili 1500 kuna plaće. Često se dogodi da od tog plaćanja bude oslobođen netko tko je formalno nezaposlen i bez prihoda a u stvarnosti je bogat a da se ne oslobađa onaj s minimalnim приходima i kojem je doista problem platiti tu pristojbu.

Moramo postaviti stvari na svoje mjesto i omogućiti svakome jednaku sudsku zaštitu bez obzira na njegovo imovno stanje i zato Klub zastupnika HSS-a pozdravlja ideju o smanjenju

sudskih pristojbi no nažalost, ne može se oteti dojmu da se radi na brzinu (primjerice, predlažu se izmjene sadržaja kojeg nema u važećem Zakonu - članak 29. stavak 3. itd.).

Ukidanjem odredbe prema kojoj se sudski postupak ne vodi dok stranka ne plati pristojbu ostaje velika pravna praznina naročito za postupak pred trgovačkim sudovima pa bi trebalo o tom rješenju dobro razmisliti jer će mnogi to zloupotrebjavati, neke su od brojnih primjedbi koje je iznio zastupnik. Klub zastupnika HSS-a pozdravlja smanjenje sudskih pristojbi i prihvatiti će predloženi zakon u drugom čitanju kad ga predlagatelj "sredi", rekao je na kraju.

Veća dostupnost pravdi

Jadranka Kosor (HDZ) izvijestila je da će i Klub zastupnika HDZ-a podržati predloženi zakon jer će se njime omogućiti prije svega veća dostupnost pravdi. No upozorava da predložena rješenja treba do drugog čitanja dobro razmotriti a možda obuhvatiti izmjenama i neke druge članke važećeg Zakona. Moramo poduprijeti sva ona nastojanja da se bitno smanji svota sudskih pristojbi u većini slučajeva a posebno ukidanje odredaba koje vođenje sudskog postupka čini ovisnim o plaćanju pristojbe. No isto tako tražimo da se do drugog čitanja pripremi analiza koja bi pokazala kamo ide novac od sudskih i upravnih pristojbi (na odborima se čulo da se radi o oko 600 milijuna kuna), rekla je među ostalim.

Prijavljenih za pojedinačnu raspravu nije bilo pa je u zaključnoj riječi predstavnik predlagatelja zamjenik ministricе pravosuđa mr.sc. **Miljenko Kovač** zahvalio na doprinosu koji su zastupnici dali ovom raspravom. Iznesene primjedbe uzet će se u obzir pri izradi konačnog prijedloga zakona i nastojat ćemo da taj tekst bude puno bolji od ovoga, rekao je ispričavajući se zbog spomenute greške u tekstu (ne radi se, napomenuto je, o brzopletosti, već pisarskoj grešci).

Hrvatski je sabor jednoglasno (113 "za") prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme konačnog prijedloga zakona.

Đ.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UPRAVNIM PRISTOJBAMA

Otklanja se jedna od prepreka stranim ulaganjima

Nakon rasprave Hrvatski je sabor prihvatio u prvom čitanju izmjene i dopune ovog Zakona kojima se smanjuju iznosi upravnih pristojbi. Naime, predlagatelj ovog zakona, Vlada RH smatra da su sadašnje svote upravnih pristojbi koje se plaćaju u upravnim postupcima u kojima su stranke inozemni državljani odnosno pravne osobe previsoke i jedna od administrativnih prepreka za strana ulaganja u RH.

O PRIJEDLOGU

Smatra se da su i previsoke svote upravnih pristojbi, koje se plaćaju u upravnim postupcima u kojima su stranke inozemni državljani odnosno pravne osobe, jedna od administrativnih prepreka za strana ulaganja u RH. Zato se predlaže, navodi predlagatelj, smanjenje svih upravnih pristojbi koje se mogu obuhvatiti pojmom administrativne prepreke za strana ulaganja u RH. Primjerice, ubuduće bi za dozvole kojom se stranoj pravnoj ili fizičkoj osobi odobrava obavljanje unutarnjeg prijevoza stvari u cestovnim prometu između pojedinih mjesta u RH plaćalo 2.000 kuna umjesto dosadašnjih 5.000. Predlaže se i brisanje odredbe prema kojoj se plaćala dozvola za radijsku postaju stranoj pravnoj ili fizičkoj osobi u dvostrukom iznosu od predviđene pristojbe.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog zakona a na predloženi tekst nije imao primjedaba ustavnopravne naravi.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora o predloženom zakonu uvodno je govorio zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave mr.sc. **Miljenko Kovač**. Vlada je još u srpnju 2001. godine na temelju Izvješća o administrativnim preprekama za strana ulaganja (FIAS) donijela zaključak da se razmotre svi propisi u RH koji sadrže bilo kakve administrativne zapreke za strana ulaganja pa se zaključilo da se i neke upravne pristojbe mogu uvrstiti u te zapreke. Točnije, neke previsoke svote upravnih pristojbi koje se plaćaju u upravnim postupcima u kojima su stranke inozemni državljani odnosno inozemne pravne osobe Vlada smatra administrativno pravnom zaprekom za strana ulaganja i zato predlaže njihovo smanjenje. Stoga je i razlog donošenja ovog zakona prije svega poticanje stranih ulaganja, rekao je.

Potrebna dorada

Nakon uvodnog izlaganja **Petar Žitnik (HSS)** izvijestio je da Klub zastupnika HSS-a ima određene primjedbe na predloženi zakon. Malo ima obrazloženja o razlogu zašto se donosi ovaj zakon a ono što je dato apsolutno je netočno. Jer, nije točno da su previsoke svote upravnih pristojbi jedna od administrativnih prepreka za strana ulaganja, a ovako kako se to smanjenje predlaže ovim zakonom u većem je dijelu nepotrebno. Čini se da je zakon rađen na brzinu i trebalo bi ga ozbiljno doraditi.

Primjerice, pristojba za izdavanje putne isprave za strance (umjesto oštećene i nestale) iznosila bi 150 kuna a toliko je i prema važećem Zakonu pa što je tu promijenjeno.

Smiješni su i sada predloženi iznosi potrebni za izdavanje suglasnosti i upis u registar predstavnštva stranih osoba u RH (sa 300 kuna smanjuje se na 150 kuna). Smanjujemo pristojbu za unutarnji cestovni promet i to u situaciji kada naši prijevoznici nemaju što voziti, a koliko naši plaćaju strancima za sve te dozvole a i zašto se predlaže ukinuti dvostruke pristojbe za dozvolu strancima za radijske postaje, jer dosad smo bar malo štitili svoje radijske postaje tim dvostrukim iznosom, neke su od primjedbi ovog Kluba zastupnika uz pitanje koliko naših radiopostaja radi u inozemstvu.

Klub zastupnika HSS-a pozdravlja ideju o smanjenju pristojbi ali ovako predloženi zakon nije potreban. Treba nam zakon s nekoliko članaka koji će doista olakšati posao investitorima i ako predlagatelj ustraje na ovakvom prijedlogu nećemo ga moći podržati, no ako ga za drugo čitanje uredi u smislu ovih primjedbi podržat ćemo ga, rekao je.

Klub zastupnika HDZ-a pozdravlja namjeru i pokušaj Vlade RH da pronade i otkloni eventualne zapreke dolasku poslovnih ljudi i stranom kapitalu u Hrvatskoj ali smatra da ove pristojbe nisu tome prepreka jer se radi o simboličkim iznosima koji neće nekoga odmaknuti od ulaganja u RH i neće biti razlog da netko od ulagača ode iz Hrvatske. Također smatra da do drugog čitanja treba predloženi zakon temeljitije razraditi a nedostaju i objašnjenja eventualnih drugačijih rješenja u europskim zemljama. Točnije, zanima nas, rekao je zastupnik, kako je to riješeno u Austriji, Sloveniji, Njemačkoj, itd. a do drugog čitanja trebalo bi dati podatke o kojem se konkretnom novčanom iznosu radi kako bi se

mogli usporediti iznosi s ovim predviđenim smanjenjem. Ukoliko dobijemo ove podatke i ukoliko predlagatelj u drugom čitanju bude uvjerljiviji ne isključujemo mogućnost da podržimo ovaj zakon, rekao je.

Prijavljenih za raspravu više nije bilo pa je zamjenik ministrice

pravosuđa mr.sc. **Miljenko Kovač** u završnoj riječi zahvalio i na primjedbama i prijedlozima. Ovo smanjenje upravnih pristojbi samo je dio opsežnog pothvata u koji se upustila Vlada u otklanjanju zapreka za strana ulaganja jer priprema se izmjena i mnogih drugih propisa.

Hrvatski je sabor većinom glasova (107 "za", 6 "suzdržanih") prihvatio Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim pristojbama. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Đ.K.

IZVJEŠĆE MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA

Hrvatski je sabor jednoglasno donio Odluku o mirovanju zastupničkog mandata **Berislavu Šmitu** (HDZ) i početku obnašanja zastupničke dužnosti njegovog zamjenika **Ivice Buconjića** (HDZ).

Tu je Odluku Hrvatskom saboru jednoglasno predložilo Mandatno-imunitetno povjerenstvo, a nakon što je, kako je na sjednici Sabora

izvijestila predsjednica Povjerenstva **Milanka Opačić** (SDP), razmotrilo zahtjev za stavljanje zastupničkog mandata u mirovanje kojeg je podnio zastupnik Berislav Šmit i zahtjev za početak obnašanja zastupničkog mandata njegovog zamjenika Ivice Buconjića kojeg je podnio Klub zastupnika HDZ-a. Povjerenstvo je

utvrdilo da su za to ispunjeni Zakonom utvrđeni uvjeti.

U skladu s Poslovníkom Hrvatskog sabora zastupnik **Ivica Buconjić** (HDZ) dao je prisegu, na čemu mu je čestitao predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj Zlatko Tomčić, uz želju za puno uspjeha u obavljanju ove časne i odgovorne dužnosti.

Đ.K.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

STAMBENI ODNOSI

Stanovi za djelatnike MORH-a

Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLŠ) postavila je slijedeće zastupničko pitanje: "Što Ministarstvo obrane Republike Hrvatske čini da stanovi u Negrijevoj ulici u Puli budu što prije useljeni te da se prekine agonija djelatnika Ministarstva obrane koji čekaju useljenje?"

Ministarstvo obrane RH dalo je odgovor u kojem kaže da je kupilo 23 stana od tvrtke "Vival" u objektu od 27 stambenih jedinica, Negrijeva ulica u Puli, te ih isfinanciralo po ugovoru u skladu s dinamikom radova.

Prodavatelj je 1999. godine ponudio i preostale četiri stambene jedinice u navedenom objektu, za što se iskazala potreba, ukoliko se osiguraju novčana

sredstva u proračunu 2000. odnosno 2001. godine.

Objekt nije isfinanciran u dijelu infrastrukture - priključak struje i plina, pa stanovi nisu spremni za korištenje.

"U tijeku je iznalaženje financijskog rješenja, te se nadamo skoroj realizaciji i useljenju objekta o čemu ćemo Vas naknadno izvijestiti" - kaže se na kraju odgovora.

STANOGRADNJA

Uvjete, mjerila i postupak utvrđuje poglavarstvo jedinice lokalne samouprave

Povodom zastupničkog pitanja zastupnika u Hrvatskom saboru **Baltazara Jalšovca** (HSLŠ) postavljenoj ministru javnih radova,

obnove i graditeljstva u svezi s **Programom socijalno poticane stanogradnje u Gradu Zagrebu** odgovorilo je **Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo**.

"Sustavno organizirana stanogradnja poticana javnim sredstvima s ciljem zadovoljavanja stambenih potreba i poboljšanja kvalitete stanovanja što šireg kruga građana kao i unapređenje graditeljstva, uređena je odredbama Zakona o društveno poticanoj stanogradnji (NN, broj 109/01), koji je stupio na snagu 19. prosinca 2001. godine.

Odredbom članka 21. navedenog Zakona definirani su zakonski okviri i osnovni kriteriji za utvrđivanje prava i prvenstva na kupnju stana, te način utvrđivanja reda prvenstva pri kupnji stana.

Međutim, sukladno odredbi članka 23. stavka 3. naprijed navedenog Zakona, uvjete, mjerila i postupak za

određivanje reda prvenstva na kupnju stana, a koji moraju biti u skladu s uvjetima iz prethodno navedenog članka 21, te članka 23. Zakona (koji se odnosi na kriterije u pogledu platežne odnosno kreditne sposobnosti), utvrđuje poglavarstvo jedinice lokalne samouprave ovisno o lokalnim potrebama i prilikama. Jedinica lokalne samouprave određuje također i red prvenstva prodaje, u skladu s kojim redoslijedom se prodaju stanovi.

Osim toga, jedinica lokalne samouprave odnosno njezino upravno tijelo za poslove stanovanja nadležna je i za zaprimanje zahtjeva i vođenje cjelovite evidencije pristiglih zahtjeva - stoji u odgovoru.

VANJSKA POLITIKA

Vlada RH zalaže se za miran suživot

Na zastupničko pitanje dr.sc. **Ante Kovačevića (HKDU)** u vezi sa **stajalištem Vlade Republike Hrvatske glede izraelsko-palestinskih sukoba** - odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**.

U odgovoru stoji da Vlada RH svoje stavove prema izraelsko-palestinskom sukobu temelji na načelima Povelje Ujedinjenih naroda i međunarodnog prava, te ih usklađuje sa stavovima Ujedinjenih naroda i Europske unije. Vlada RH odlučno se zalaže za postizanje trajnog mira na Srednjem istoku, koji podrazumijeva trajno jamstvo izraelske neovisnosti u vlastima, međunarodno priznatim granicama, kao i pravo palestinskog naroda na uspostavu vlastite države, te miran suživot Države Izrael i njegovih arapskih susjeda, u tom osjetljivom području svijeta. Glede spomenute Rezolucije, potrebno je naglasiti da tu nije bila presudna njezina tema, jer je Hrvatska već bila glasala za Rezoluciju o stanju na okupiranim arapskim područjima, uključivo i Palestinu. Ono što Vlada nije mogla prihvatiti kod nove Rezolucije, jest način na koji je ona donesena pa je trebalo vremena kako bi se jezik Rezolucije povezao sa stvarnim procesima te kako bi se omogućilo da Izrael, suočen s takvom osudom, promijeni svoje ponašanje. Prema tome, suzdržanost oko te Rezolucije nipošto ne znači da RH podržava teror i nasilje.

Od 29. ožujka 2002. godine, kada je izraelska vojska pokrenula ofenzivu "Obrambeni štit", Vlada RH nekoliko je puta oštro osudila stradanje i ubijanje civila te zauzimanje tuđeg teritorija silom. Naime, Vlada RH je, putem Ministarstva vanjskih poslova, izdala dva priopćenja, 4. i 15. travnja 2002. godine, i zatražila prekid tragične eskalacije nasilja i razaranja, te povratak Države Izrael i Palestinske samouprave pregovorima, kao i potpuno poštivanje prava svih na miran i siguran život u vlastitoj državi. Navedenim priopćenjima Vlada RH osudila je i napad na Crkvu Kristova rođenja u Betlehemu. Također je upozoreno i na opasnost da bi nastavak napada i odmazda na Srednjem istoku mogao uzrokovati destabilizaciju cijele regije i ugroziti svjetski mir. Stoga je Vlada RH pozvala Sjedinjene Američke Države, kao najistaknutijeg dugogodišnjeg promotora mirovnih procesa, i sve međunarodne institucije, posebice Europsku uniju, da svojim angažmanom zaustave daljnje sukobe i vrate obje strane za pregovarački stol.

Ujedno je u razgovorima s predstavnicima obje strane izraženo žaljenje zbog zbivanja na Srednjem istoku te je opetovano da je neodgovoran prekid vatre prvi korak ka stvarnom otvaranju mirovnog dijaloga. Pritom je naglašena važnost obustave svih terorističkih akcija organiziranih i izvedenih na razini države, grupe ili pojedinaca. Republika Hrvatska podupire pravo na samoodređenje i uspostavu nezavisne palestinske države, no potrebno je naglasiti da nova država, između ostaloga, treba osigurati dobrosusjedske odnose koji su bitni za priznanje nove države. Dakle, palestinska država mora biti važan doprinos miru i stabilnosti, a ne doprinos nastavku rata na tom području.

Predsjednik RH, Stjepan Mesić, također je uputio pismo Yasseru Arafatu, predsjedavajućem Palestinske samouprave, u kojem je istaknuo solidarnost RH s palestinskim narodom i ponovio stav RH da je trajno i pravedno rješenje krize na Srednjem istoku jedino moguće ostvariti pregovorima, u kojima će sve strane pokazati maksimalni osjećaj odgovornosti i spremnosti na kompromis. Predsjednik Mesić, od Izraela je također, u telefonskom razgovoru s Mosheom Katsavom, predsjednikom Države Izrael, zatražio

zaustavljanje napada i rješenje sukoba mirnim putem.

Na kraju Vlada RH napominje da Republika Hrvatska dijeli stajalište međunarodne zajednice o neophodnosti održavanja mirovnih pregovora o Srednjem istoku uz sudjelovanje Izraela, Palestinske samouprave, Sjedinjenih Američkih Država, Ruske Federacije, Ujedinjenih naroda i Europske unije, kao i o potrebi odlaska međunarodne komisije u područje izraelsko-palestinskog sukoba, koja će na nepristran način istražiti eventualno počinjen masakr i zločine u regiji.

VRIJEDNOSNI PAPIRI

Dionice Lagune, iz Novigrada

Zastupničko pitanje **Damira Kajina (IDS)** odnosilo se na prodaju dionica Laguna, Novigrad d.d.

Vlada Republike Hrvatske dala je slijedeći odgovor:

Komisija za vrijednosne papire RH (dalje: Komisija), provela je postupak nadzora nad sudionicima u trgovanju dionicama Lagune, Novigrad d.d., i to nad društvima Laguna, Novigrad d.d., Novigrad (dalje: Laguna), SREDIŠNJI NACIONALNI FOND - zatvoreni investicijski fond d.d. (dalje: SNF-ZIF), E-invest d.o.o. za upravljanje investicijskim fondovima (dalje: E-invest), AUTOCOMMERCE d.d. Ljubljana, AUCTOR KAPITAL d.o.o. Zagreb, nad društvima za poslovanje s vrijednosnim papirima ILIRIKA VRIJEDNOSNICE d.o.o. Zagreb (dalje: Ilirika) i AUCTOR d.o.o. Zagreb, te Varaždinsko tržište vrijednosnicama d.d. Varažin (dalje: VTV). U postupku nadzora Komisija je utvrdila činjenično stanje i okolnosti pod kojima je izvršena transakcija dionicama Lagune 1. ožujka 2002. godine, te je sukladno utvrđenom, iznijela svoje očitovanje.

Temeljni kapital društva Laguna, Novigrad d.d., iznosi 117.818.350,00 kn i podijeljen je na 322.790 dionica.

12. veljače 2002. godine Ilirika je na VTV-u izložila nalog za kupnju 240.000 dionica Lagune po cijeni od 300.00 kn po dionici, u svoje ime i za račun nalagodavca AUTO--COMMERCE d.d. Količinski ovaj nalog predstavlja oko 75% svih dionica Lagune, a do 1. ožujka 2002. godine, po ovom nalogu kupljeno je oko 1,5% dionica.

14. veljače 2002. godine Komisija je izdala rješenje kojim je Središnjem nacionalnom fondu - privatizacijskom investicijskom fondu d.d. odobrila nastavak djelovanja kao zatvorenom investicijskom fondu (rješenje objavljeno u "NN" broj 17. od 22. veljače 2002.). Temeljem rješenja Komisije Trgovački sud u Zagrebu donio je 21. veljače 2002. godine, rješenje o upisu promjene tvrtke, predmeta poslovanja - djelatnosti, pravnog oblika i promjene odredbi Statuta u dioničkom društvu, pod brojem Tt-02/1348-2, a upis u sudski registar ovog rješenja izvršen je 26. veljače 2002., kada je SNF-PIF d.d. i konstitutivno postao SNF-ZIF d.d.

27. veljače 2002. godine SNF-ZIF d.d., najavio je na VTV-u prodaju dionica Lagune u smislu članka 8. Pravilnika o prodaji dionica iz portfelja privatizacijskih investicijskih fondova, prema kojem u slučaju prodaje dionica putem Kotacije Tržišta ili Liste ponude i potražnje, Prodavatelj je dužan u pisanom obliku obavijestiti Tržište o takvoj namjeri 14 (četnaest) kalendarskih dana prije nego što otvori nalog za prodaju predmetnih dionica. Međutim, kako 27. veljače 2002. godine, SNF više nije postojao kao PIF, već je i konstitutivno bio pretvoren u ZIF, nije bio dužan postupati prema Pravilniku o prodaji dionica iz portfelja PIF-ova, ali je trebao VTV obavijestiti o činjenici pretvorbe u ZIF. VTV je o najavi SNF-a za prodaju dionica Lagune na dan 13. ožujka 2002. godine, putem Liste ponude i potražnje, obavijestilo sva društva za poslovanje s vrijednosnim papirima (brokerska društva). Dakle, prema najavi SNF-ZIF-a, nalog za prodaju dionica Lagune trebao je biti izložen na trgovinskom sustavu najranije 13. ožujka 2002. godine, odnosno tek tada su dionice Lagune trebale biti ponuđene na prodaju.

Međutim, 27. veljače 2002. godine, Laguna je brokerskom društvu AUCTOR dala nalog za kupnju 22.000 vlastitih dionica (6,22% temeljnog kapitala), po maksimalnoj cijeni od 301,00 kune i opcijom kupnje "sve ili ništa", a 28. veljače 2002., društvo AUCTOR KAPITAL, u 14:55:37 sati, dalo je nalog istom brokerskom društvu za kupnju 75.961 dionica Lagune (23,53% temeljnog kapitala) po maksimalnoj cijeni od 301,00 kunu i s opcijom "sve ili ništa". 1. ožujka 2002. godine u 8:49:07 sati SNF-ZIF dao je društvu AUCTOR

nalog za prodaju 97.961 dionica Lagune (30,35% temeljnog kapitala), po minimalnoj cijeni od 301,00 kunu, bez opcije "sve ili ništa". Istoga dana u 10:07:04 sati društvo AUCTOR u cijelosti je izvršilo sva tri naloga svojih nalagodavaca.

Društvo AUCTOR KAPITAL d.o.o., koje je 1. ožujka 2002. godine, kupilo 75.961 dionicu Lagune, u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu upisano je 8. ožujka 2002. godine, od kojeg dana konstitutivno postoji kao trgovačko društvo. Društveni ugovor o osnivanju ovog trgovačkog društva 23. siječnja 2002. godine, sklopili su osnivači društva - AUCTOR SAVJETOVANJA d.o.o., A-Cober d.o.o., Tomislav Gnjidić, Mano Hršak, Dražen Jakić, Nikola Knežević, Damir Marković, Angelina Palić, Nevenka Pavletić, Dragutin Pavletić i Sanja Vučković, a od dana sklapanja društvenog ugovora, sukladno članku 6. Zakona o trgovačkim društvima (preddruštvo), za obveze koje preuzmu u ime trgovačkog društva, prije njegova upisa u trgovački registar, osnivači odgovaraju solidarno i neograničeno cijelom svojom imovinom. Od dana upisa društva u sudski registar, od preddruštva stečena prava i preuzete obveze postaju prava i obveze trgovačkog društva. Dakle, dionice koje su 1. ožujka 2002. godine osnivači kupili u ime budućeg trgovačkog društva, 8. ožujka 2002. postale su vlasništvo društva AUCTOR KAPITAL d.o.o.

U dijelu navoda iz zastupničkog pitanja prema kojem je društvo Autocommerce d.d. imalo ozbiljnu namjeru transparentno provesti postupak preuzimanja Lagune, nasuprot namjeri stjecatelja da izbjegnu postupak preuzimanja, potrebno je skrenuti pozornost na odredbe samog Zakona o postupku preuzimanja dioničkih društava, ali i Pravilnika o trgovanju na VTV-u.

Naime, ne stoji navod da bi nalog Autocommerce d.d. od 12. veljače 2002. godine, za kupnju 240.000 dionica Lagune (oko 75% ukupnog broja dionica), bez ikakvog limitiranja, po pitanju količine po cijeni od 300,00 kuna bilo nemoguće u potpunosti realizirati, jer bi on nakon prelaska praga od 25% od ukupnog broja dionica prerastao u javnu ponudu za preuzimanje. Nalog za kupnju dionica ne predstavlja, niti

može prerasti u ponudu za preuzimanje dioničkog društva, jer tek stjecanje dionica u količini koja predstavlja preko 25% prava glasa na skupštini izdavatelja dovodi do obveze objavljivanja ponude za preuzimanje.

Nadalje sukladno odredbama Pravilnika o trgovanju na VTV-u da je za zatvaranje naloga Autocommerce d.d. od 12. veljače 2002. godine postojala ponuda za prodaju na 300,00 kuna ili više, sustav trgovanja VTV-a bi zatvorio transakciju. Trgovanje na VTV-u obavlja se pomoću informacijskog i telekomunikacijskog sustava on-line trgovanja OTIS, koji omogućava priključak udaljenih sudionika trgovanja i javno trgovanje vrijednosnim papirima u stvarnom vremenu, pod ravnopravnim i unaprijed definiranim uvjetima za sve sudionike trgovanja, a ovaj sustav podržava automatsko uparivanje ponuda i obavljanja transakcija. Na ovaj način automatski su bili izvršeni i nalozi za kupnju i prodaju dionica Lagune istaknuti 1. ožujka 2002. godine, radi čega ne postoji tvrdnja da su ove transakcije odmah izvršene radi izbjegavanja objavljivanja ponude za preuzimanje ili pak kako se ne bi desilo da netko "nepozvan" sudjeluje u transakciji.

Što se tiče prijedloga Ilirike d.o.o., da Komisija poništi predmetnu transakciju od 1. ožujka 2002. godine, navodi se da Komisija nema zakonskog uporišta niti ovlasti poništiti transakciju zaključenu na VTV-u (kao niti na Zagrebačkoj burzi d.d.). Zakonito poništiti transakciju može isključivo Tržište na kojem je transakcija izvršena, i to uz poštivanje strogih pravila propisanih aktima Tržišta, a u konkretnom je slučaju VTV utvrdilo da uvjeti za poništenje transakcije nisu ispunjeni.

Temeljem iznesenih okolnosti i navedenih podataka postoje indicije da su sudionici predmetnih transakcija postupali protivno odredbama članaka 62., 63., 64., 66. i 67. Zakona o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima, koje se odnose na zabrane i ograničenja poslova u svezi s vrijednosnim papirima.

S obzirom na to da je nadzor nad sudionicima predmetnih transakcija još uvijek u tijeku, Komisija i dalje poduzima sve radnje u okvirima svoje stvarne nadležnosti.

Na kraju skreće se pozornost da je Upravni odbor Hrvatskog fonda za privatizaciju na sjednici 22. veljače 2002. godine donio Odluku kojom je zadužio stručne službe Hrvatskog fonda za privatizaciju da za podmi- renje zahtjeva stradalnika Domo- vinskog rata za dodjelu dionica, izdvoje između ostalih i dionice Lagune Novigrad d.d., Novigrad, ukupne nominalne vrijednosti 29.336.769,00 kuna (24,90% vrijednosti temeljnog kapitala) - stoji na kraju opširnog odgovora.

ZDRAVSTVO

Loše financijsko poslovanje Opće bolnice Pula

Zašto Ministarstvo zdravstva tjera Pulsku bolnicu u gubitke i što poduzima da se sanira postojeća situacija? - pitanje je **Jadranke Katarinčić Škrj.**

Odgovorio je **Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje:**

Ističe kako uspoređivanje limita OB Pula s limitima drugih zdravstvenih ustanova sličnog posteljnog kapaciteta, a da se uz to ne sagleda patologija, odnosno vrsta pruženih usluga u pojedinim zdravstvenim ustanovama je nekvalitetan i površan pristup problemu. Činjenice govore da

je patologija, dakle, i načini zbrinjavanja i vrste bolesti koje su prevladale u OB Pula bile usmjerene na tzv. "jeftinije" djelatnosti (derma- tologiju, infektologiju, ORL, neuro-

logiju i sl.), dok su se bolesnici u tzv. "skupljim" djelatnostima upućivali na liječenje izvan Županije (u KBC Rijeka, a ranijih godina i u bolnicu u Izoli i UKC Ljubljana).

Čak i u 2001. godini postotak osiguranih osoba s područja Istarske županije, a koji je liječen u OB Pula iznosio je svega 61,24% (za razliku od OB Varaždin gdje je gotovo 90% osiguranih osoba s područja Županije varaždinske liječeno u OB Varaždin).

Također, ukoliko se rukovodstvo OB Pula uspoređuje s pojedinim drugim zdravstvenim ustanovama, onda treba ukazati i na činjenicu da je npr. u OB Varaždin (koja ima desetak postelja manje ugovorenih od OB Pula) tijekom 2001. godine liječeno 24.196 osiguranih osoba, dok je u istom razdoblju u OB Pula liječeno 19.954 osiguranih osoba. U OB Zadar koja ima tridesetak postelja

manje od OB Pula liječeno je 21.395 osiguranih osoba, a u OB Slavonski Brod (također tridesetak postelja manje) 20.932 osiguranih osoba.

Nadalje, ukazuje se i na činjenicu da je kontrolom izvršenom 1999. godine od strane djelatnika Odjela za reviziju i kontrolu Zavoda utvrđeno niz nepravilnosti u radu OB Pula kao što je npr. primanje na bolničko liječenje za bolesti za koje nije postojala indikacija za bolničko liječenje, ispostavljanje računa za liječenje lijekovima koji su dobivani iz donacija, kao i neuplaćivanje obveznih poreza i doprinosa (za zdravstveno i mirovinsko osiguranje) prilikom isplate/obračuna plaće zaposlenika.

Kada se OB Pula uspoređuje s drugim zdravstvenim ustanovama, također se zaboravlja usporediti i s brojem radnika potonjih, odnosno sredstvima koja se izdvajaju za njihovu plaću, pa tako npr. OB Varaždin na godišnjoj razini za bruto plaću s doprinosima izdvaja oko 95 milijuna kuna, OB Zadar 84 milijuna kuna, dok OB Pula izdvaja oko 105 milijuna kuna.

Iz svega navedenog razvidno je da razlozi za loše poslovanje OB Pula nisu na strani Ministarstva zdravstva i Zavoda (kako to navodi rukovodstvo OB Pula), već su na strani samog rukovodstva, odnosno uprave OB Pula - stoji na kraju odgovora.

M.M.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehneć, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora